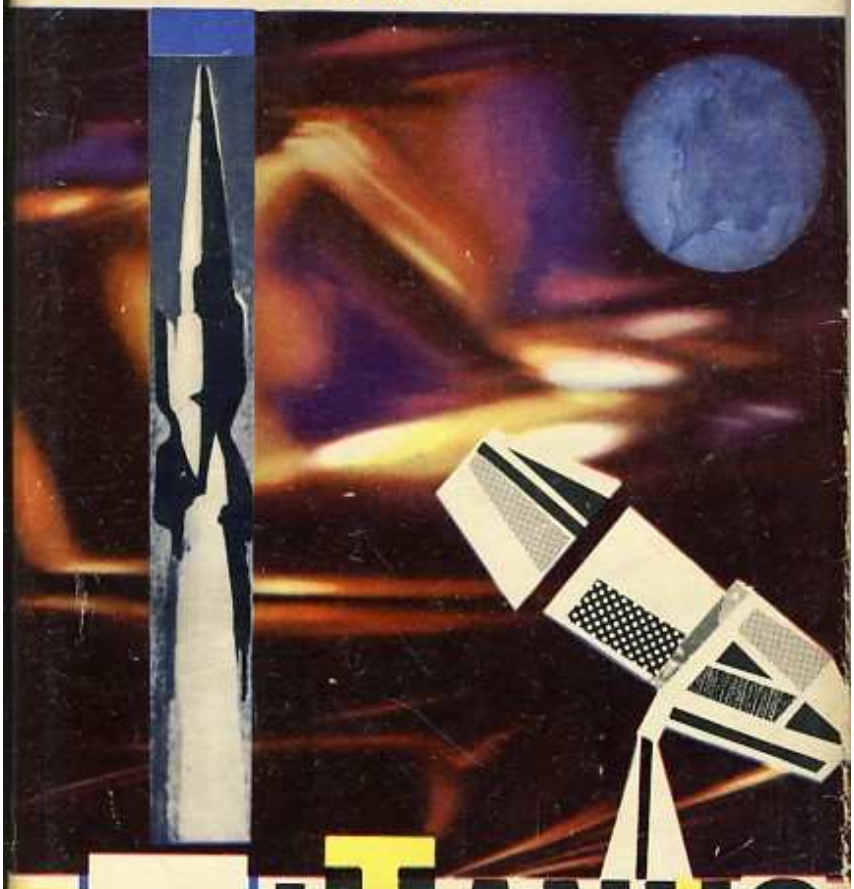
EBERHARDT DEL'ANTONIO

TITANUS

EBERHARDT DEL' ANTONIO

TITANUS

1

E B E R H A R D T D E L ‘ A N T O N I O

TITANUS

P R A H A 1 9 6 4

L I D O V Á D E M O K R A C I E

2

© Verlag Das Neue Berlin, Berlin, 1959 Translation © Ing. Jindřich Doležal, Brno, 1963

Motto:
Planeta je kolébkou lidstva; není však možno žíti stále v kolébce.

K. E. Ciolkovskij

1. kapitola

Nepřehledné písečné moře pouště Gobi vypadalo v sinalém světle měsíce ještě bezútěšněji než ve dne. Nad těmito jednotvárnými dálavami se dokonce i nespočetné hvězdy zdály ve svém třpytu mnohem bledší, chladnější a nedostupnější…

Profesor Nazarov zimomřivě pozvedl široká ramena a vzpřímil se. Zavřel okno a uchýlil se do kruhu světla od lampy na psacím stole. Opřel se o lokty, vysoké čelo položil do otevřených dlaní a s nepřítomným pohledem zíral před sebe. Vzpurné obočí se pod jeho rukama nakadeřilo do pichlavých chomáčků.

Mohutná, jen řídce vlasy porostlá hlava a štíhlé ruce tvořily podivný protiklad. Zdály se ostatně příliš velké k jeho malému, tlustému tělu a břímě hlavy potřebovalo snad podporu paží.

Kdo viděl Nazarova takto hloubat, netušil nic o pružné hbitosti, jíž se vyznačoval, ani o energii, jež ho naplňovala a kterou dovedl vyzařovat na spolupracovníky.

Vzdychl. Tahle zatracená poušť! Nebyl to právě nejlepší nápad raketových badatelů, když místo do stepi přeložili své výzkumné středisko do písčitého území pouště Gobi. A také od něho nebylo zvlášť duchaplné, že si vybral tuhle místnost. Observatoř ležela beztak stranou malého městečka badatelů a to si ještě musel zvolit místnost, která je od městečka odvrácena! Jako kdyby chtěl tajně naslouchat šakalům…

Ještě mnoho se musíš učit, Nazarove! Naštěstí bude v této pustině hostem jen tak dlouho, dokud nezačne let do vesmíru.

Pustina… Což není snad i vesmír pustinou? Není jednotvárné letět prázdným prostorem – týdny, měsíce, roky, ba dokonce podle pozemského časového měřítka staletí!

Zahnal tyto myšlenky a soustředil se na své výpočty. Občas padl jeho pohled, ztracený v myšlenkách, na matně svítící hvězdné mapy, jež jako přelud pokrývaly stěny. Mezi nimi se v polotemnu tajily dveře, z nichž jedny vedly k observatoři. Jen okno se odráželo jako světlý obdélník.

Nazarov se opřel o lenoch židle a vytáhl z psacího stolu pult dálkové obsluhy. Z desky stolu se automaticky vysunuly obrazovka a mikrofon. Zvučným hlasem řadil k sobě dlouhé, obludné formule, jež se ihned objevovaly na obrazovce v písemné formě. Pozorně porovnával formule, dříve než dosadil číselné hodnoty a stiskl knoflík pro výpočet. Elektronický mozek napsal bleskurychle výsledek na stínítko.

Tažná síla motorového ústrojí tedy dostačuje. Dobrá konstrukce! S takovými výsledky letových zkoušek ani nepočítal. Bude-li všechno klapat – i během cesty… Zkrátka, musí se to podařit!

„Přeji si co nejtoužebněji, aby vaše expedice byla úspěšná a aby to, čeho jsme se vzdali, nebylo přinejmenším marné!“ řekla Tamara při jejich posledním období společného života. Její hlas byl zastřený, když to říkala, nezněl tak jasně jako jindy. Byla statečná…

Viděl její obličej zřetelně před sebou. Byl by mohl zpaměti nakreslit každou podrobnost. Přes bradu se jí táhla úzká jizva. Nebylo ji vidět; jen když se Tamara zlobila, odrážela se výrazně ve zbledlém obličeji. A to její hněv značně stupňovalo. Usmál se; když běžela, houpala se v bocích, což dodávalo její chůzi něco z kočičí pružnosti. Ale to jí raději neměl říkat.

„Má to znamenat, že se plížím jako šelma?“ otázala se zlostně. Zřejmě od něho očekávala ujištění, že její chůze je okřídlený krok. Byla přece jen trochu ješitná. Zvláštnůstky, jež si zamiloval!

Snívali o životě ve dvou – snad i ve třech nebo ve čtyřech, o společných radostech i starostech…

Potom přišel dopis, jenž ho zval do Výzkumného výboru „Vzdálené planety“. Vrátil se s nabídkou, jaká dosud nebyla učiněna žádnému člověku! Měl opustit sluneční soustavu jako

vedoucí expedice s první fotonovou raketou. Vrátil by se však – jestli ovšem vůbec – teprve po třech stech letech, sám sice jen o deset let starší, jenže všechno, co při jeho odletu žilo, bylo by už mrtvo.

Osm týdnů měl na rozmyšlenou! První týdny byly kruté. Až pak z něho vymámila Tamara tajemství a po třech dnech prohlásila se vší samozřejmostí: „Musíš letět!“ Kdo mohl změřit velikost jejího odříkání! Tamara se vzdávala všech svých tužeb, protože nemyslela na sebe. A jeho přesvědčila, že se musí rovněž zříci uskutečnění jejich společných snů, aby vyhověl povinnostem svého povolání badatele. „Nemohl bys být šťasten, Vasile, kdybys musel v mé náruči myslet na ty, kteří letěli místo tebe!“

Chtěla mít dítě. Zdalipak se její přání splnilo?

Zaznělo bzučení. Nazarov se lekl. Teď se opravdu jaksepatří zahloubal! Stiskl přijímací tlačítko telefotoaparátu – kombinace televizní kamery, televizního přijímače a fotoaparátu. Přicházející obraz byl promítnut přímo na citlivý papír, jenž po expozici proběhl vývojkou a po několika vteřinách ležel před Nazarovem jako fotokopie.

Vzal papír do ruky a potřásl hlavou. Byl to dopis. I když bylo velmi praktické mít písemné doklady ihned po ruce, přece jen si musel na tento způsob zvykat.

Dopis byl označen hlavičkou Výzkumného výboru „Vzdálené planety“ a byl adresován Nazarovovi. Četl s údivem: „… sdělujeme Vám, že místo šéfinženýra Browna, postiženého neštěstím, zúčastní se expedice jako šéfinženýr Michael Jansen. Inženýr Jansen se ohlásí k nástupu služby při oficiální slavnosti na rozloučenou.“

Nazarov zíral nedůvěřivě na dopis. Michael Jansen? To byl přece ten obrovitý blondýn, jenž se rozhodující měrou podílel na stavbě fotonové rakety a pak zůstal hned jako šéfinženýr na kosmické stanici. Seznámil se s ním v kosmické loděnici. Schopný člověk se zkušenostmi z vesmíru, lepšího by si ani nemohl přát – ale Jansen přece odmítl expedici jako nesmyslné riziko! Ještě při poslední Nazarovově návštěvě na kosmické stanici řekl: „Vy chcete s Kosmem opustit sluneční soustavu? Pamatujte, profesore, že Kosmos je první fotonová raketa a má za sebou jen krátké zkušební lety! Desetileté požadavky na

fotonový motor, atomový reaktor, zařízení na obnovu vzduchu… Uvažte – desetileté bombardování vnějšího povrchu kosmickými částicemi při rychlosti blízké rychlosti světla!“

Na Nazarovovu námitku, že jednou se přece musí začít, Jansen jenom potřásl hlavou: „Kroťte svou zvědavost, profesore! Tak krásně zase sluneční soustava zvnějšku nevypadá! A jestli skutečně objevíte planetu, stejně si ji nemůžete přivézt s sebou.“ S těmito slovy mu poklepal na rameno, až poklesl v kolenou, a s úsměvem odešel.

Nazarov si přejel oběma rukama nerozhodně po hlavě. Přirozeně nebyla tahle ironická poznámka míněna vážně, na to byl Jansen příliš vědcem, ale prozradila, že o své vlastní účasti neuvažuje. A teď najednou přece?

Nazarov se protáhl. Jansen nebyl vrtkavý, přinutili ho tedy pod nátlakem. Rozhořčeně zasupěl. Tak tohohle se on nezúčastní! Tady narazí kosa na kámen!

K čertu, pro něho je ještě teď dost těžké opustit Tamaru – a to letí dobrovolně! Jak se však má pouštět do něčeho s lidmi, kteří nejsou přesvědčeni o velikosti svého úkolu, kteří nedávají svůj život uvědoměle do služeb věci? Domnívají se snad teoretici v osobním oddělení, že mohou disponovat lidmi jako nákladními raketami?

Hněvivě sáhl po radiotelefonu a požádal o bleskové spojení s Výzkumným výborem.

„Haló, Baláši!“ zvolal podrážděně, když se sekretář výboru rozespale ohlásil. „Tady je Nazarov! Promiňte, jestli jsem vás vytáhl z postele. Právě jsem dostal od vás psaní. Kdopak tohle vydumal? Vám tam asi přeskočilo, ne? Odkdypak nutíte lidi opouštět Zemi… Nežijeme přece v absolutismu, kdy kdejaký panák mohl podle své vysokoblahorodé libovůle nutit své poddané… Nebo jste zase vykopali palici na vtloukání… ? Toho Jansena odmítám, abyste věděli! A jestli budete takhle postupovat, tak mě můžete navštívit na Venuši…“

„Moment!“ přerušil ho sekretář, teď už zcela bdělým hlasem.… „Jaképak nucení? Nechtěli jsme vás nutit, abyste vzal soudruha Jansena s sebou. Mohli jsme přece samozřejmě předpokládat, že proti němu nebudete nic namítat, poněvadž se odvolával právě na vás! “

„Jakže? On se odvolával na mne? Chce letět s námi?“ koktal zmateně Nazarov a odložil sluchátko. To přece není možné. Dokud to Jansen sám nepotvrdí, neuvěří ani jedinému slovu!

Uchopil opět radiotelefon. „Prosím kosmickou stanici X-10! Tady výzkumné středisko Rak-8. profesor Nazarov!“

„Účastník má obsazeno. Zavoláme vás!“

Dnes se mu nic nedařilo. Co si jen o něm Baláš pomyslí? Byl tak ukvapený, že vyletěl jako atomová raketa. Copak ho vzpomínka na Tamaru tak pobouřila? Musí se přinutit ke klidu a myslet jen na své úkoly.

Zazněl volací signál. „Tady X-10, centrála. S kým si přejete mluvit?“ pravil měkký dívčí hlas. Hvězdná panna! Odletěla tehdy jako první žena na kosmickou stanici a to, že ji takhle pokřtili, bylo výrazem kamarádského uznání. Nazarov se stal bezděky zdvořilý. „Dejte mi laskavě šéfinženýra Jansena. Jestliže má služební volno, vytáhněte ho na mou zodpovědnost z postele. Je to naléhavé!“

„Lituji, soudruh Jansen už není na palubě. Byl přeložen zpátky na Zemi.“

„Cóóó?“ Nazarov polkl. „Tak tedy prosím soudruha Chi Pi-čina.“

Uplynulo několik minut. Zazněl vysoký, zpěvavý hlas. „Dobrý den, soudruhu Nazarove! Promiňte – musím správně říci dobrou noc, vy jste teď na straně stínu. A omluvte mne, že jste musel čekat, byl jsem právě na vnějším povrchu stanice prohlédnout si jeden malý meteorický zásah. Čím vás mohu potěšit?“

„Řekněte mi, vážený příteli, co se stalo s Jansenem? Proč jste ho dal přeložit zpět na Zemi?“

„Nikdy bych ho nedal přeložit – šel bohužel na vlastní přání!“

„A kde ho mohu najít?“

„Lituji, milý kolego, to nevím. Řekl mi jenom, že se připravuje na nějakou expedici a prozatím nebude k dosažení.“

Po tomto rozhovoru usedl Nazarov zmaten ke svému psacímu stolu. Co se s Jansenem stalo?

* * *

Velký sál klubovního domu raketového výzkumného střediska Rak-8 byl naplněn zmatkem hlasů, cinkotem sklenek

a cvakáním příborů. Profesor Nazarov vyprázdnil s požitkem až do dna svou sklenku sektu, povstal a pružně vystoupil na pódium. Stál na stupátku, aby jeho malá postava přečnívala řečnický pult, a rozhlížel se po slavnostně vyzdobeném sále.

Četné květiny dávaly lidem zapomenout, že jsou v poušti. Vysokými skleněnými stěnami padaly do místnosti zeširoka sluneční paprsky, tlumené barevně tónovanými záclonami, jemnými jako dech. Kolem třpytivého vodotrysku uprostřed sálu byly nenuceně seskupeny bíle prostřené stoly; všude se ozývaly přípitky, hovor a pozdravy.

V sále bylo možno rozeznat dvě skupiny. Jednu tvořili slavnostně oblečení muži a ženy všech barev pleti. Mezi tmavými obleky, jež se lišily podle věku mužů většinou jen střihem, zářila v nevyčerpatelné rozmanitosti barevná nádhera jemných letních šatů žen. Druhá skupina sestávala výlučně z mladých mužů mezi dvaceti pěti až třiceti lety. Jejich silné sportovní postavy obzvláště vynikaly, protože měli na sobě šedomodré obleky, na nichž vpravo na prsou byla vyšita okřídlená raketa. Pod ní svítilo zlatými písmeny do oblouku napsané slovo „Kosmos“.

Když spatřili Nazarova, umlkli a obrátili se k němu plni očekávání. Profesor měl pověst velkého vědce a je povznášelo vědomí, že mu naslouchají v hodině loučení, jakou nezažil dosud žádný člověk.

Nazarov pohlédl ke stěně, před níž se nad zrcadlově lesklým parketem z tvrdého skla zdvihal model první kosmické rakety s posádkou, jako trvalá upomínka na odvahu i obětavost průkopníků vesmírných letů, chvilku naslouchal šumění fontán, jež bylo teď opět slyšet, uchopil oběma rukama desku pultu a naklonil se trochu kupředu.

„Vážené dámy a pánové! Drazí soudruzi! Shromáždili jsme se dnes, abychom se spolu rozloučili – rozloučili navždy! A přece v těchto slovech není ani stopy lítosti, třebaže opouštíme všechno, co je nám milé a drahé. V těchto slovech je hrdost! Hrdost nad tím, že jsme dostali úkol, jenž dovršuje práci mnoha generací, úkol, o jehož vykonání snili lidé už předtím, než první raketa prorazila vzdušný obal Země.

Tak jako kdysi badatelé prozkoumali neznámé pozemské pevniny a zaplnili prázdná místa na mapě naší Země, tak

vzlétneme i my, abychom lidstvu opatřili další vědomosti, jež ověří dnešní názory na relativitu času i na rychlost šíření gravitace, a abychom získali i zcela nové poznatky. Nás nepohání touha po dobrodružství ani lehkomyslné opovrhování životem – nás žene nutnost rozšířit oblast lidského vědění, žene nás zákon lidského vývoje, který zná jediný pojem: jíti vpřed!“

Na okamžik se odmlčel. Vrčení filmových kamer znělo společně s šuměním fontán. Bylo slyšet tlumené pokašlávání a šoupání židlemi. Televizní kamery se otáčely, fotoreportéři pobíhali po špičkách kolem. Posluchači v sále to však nevnímali. Upoutáni Nazarovovými smělými myšlenkami čekali na jeho další slova, a pokud nerozuměli esperantu, posouvali si v uších do správné polohy malá sluchátka, z nichž měla opět zaznít Nazarovova řeč přetlumočená do jejich mateřštiny.

„Budeme prvními lidmi, kteří opustí sluneční soustavu a uvidí naše Slunce jako malý, vzdálený světelný bod; my – to znamená příslušníci všech národů Svazu sjednocených států – Evropani, Asiati, Afričani, bílí, žlutí i černí! Tento let je triumfem lidského snažení, je však zároveň i symbolem moci společného úsilí národů.

Tento let je jedním z největších projektů lidstva vůbec; je důkazem správnosti našeho společenského vývoje, poněvadž se mohl uskutečnit jen po odstranění všech překážek společenského řádu, který byl ovládán soukromými zištnými zájmy. Tento vývoj není nikterak ukončen; za námi je teprve první etapa – a to sjednocení převážné části lidstva k boji za lepší životní podmínky na celé Zemi a využití všech možností mezinárodního hospodářství, nespoutaného žádnými celními přehradami. A jestliže uvnitř Svazu sjednocených států, zahrnujícího tři kontinenty, máme dnes společnou energetickou a dopravní síť, pak víme, že i to představuje jen malý začátek změny tvářnosti celé naší Země.

Mnohé z toho, co dnes začínáte, najdeme při svém návratu dokončené – dokončené vašimi pravnuky. A možná, že u toho budou třeba i naši pravnuci!“

V sále zazněl smích. Nazarov se zarazil. Tuhle narážku nemínil žertem.

„Dámy a pánové, milí soudruzi!“ začal znovu, soustředěně a věcně. „Jestliže se dnes s vámi loučíme, dovolte nám, abychom

zanechali připomínku veškerému lidstvu: Neochabujte nikdy ve svém úsilí, abyste zahnali ze Země i ten poslední stín; nasaďte všechny své síly, aby každá jiskřička možné války byla uhašena v zárodku, aby i poslední vojenské jednotky mohly vyměnit své zbraně za stroje vykonávající užitečnou práci. Ať zářivý obraz rušných měst a kvetoucích polí, jak jej doufáme zastihnout při svém návratu, není zaměněn obrazem holých plání a rozvalin!“

Nazarov se teď obrátil přímo k televizním kamerám. „Dbejte především na mírové soužití se zámořskými kontinenty a na zákaz jaderných zbraní!“ Přejel si rukou čelo, jako by chtěl setřít chmurné dojmy, jež vyvolal.

„Přejeme vám mnoho zdaru a sil pro velké úkoly budoucnosti a doufáme, že nám bude dopřáno, abychom se vrátili s plnýma rukama a přispěli tak naším letem k dalšímu vývoji lidstva!“

Odmlčel se a na okamžik o svých slovech přemýšlel.

Lidé, kteří zůstávali na Zemi, spontánně povstali. Netleskali však; v pohnutém mlčení vzdávali čest těm, kteří se loučili. A zůstali stát i tehdy, když na pódium vystoupil vedoucí střediska Rak-8, dávaje tak za všechny najevo plný souhlas s Nazarovovými slovy na rozloučenou.

Nazarov usedl a obrátil se na šéfastronauta – štíhlého Angličana – jehož kostnatý obličej budil dojem lhostejnosti. Jen jeho oči hleděly bystře a prozrazovaly vnitřní účast.

„Povězte mi, soudruhu Canterville, neviděl jste soudruha Jansena? Není už…“

„No,“ přerušil ho Canterville a zavrtěl hlavou, „ještě se nedostavil!“

Nazarov se ulekl. „A co když nepřijede? Při přípravách musí být přítomen! Nemůžeme přece odsunout start – povelové pásky pro automatické řízení jsou propočteny tak, že ve středu musíme startovat!“

Canterville pokrčil mírně rameny a mlčel. Zřejmě se bavil rozčilením Rusa, který zapomněl, že mluví s šéfastronautem, a hovoří s ním o věcech, jež musí nejlépe vědět sám.

Nazarov přemítal. Neslyšel nic z toho, co říkal řečník, a nevnímal ani slova zástupce vlády. Jen když projev souhlasu potvrzoval jejich slova, vždy sebou trhl a rozpačitě se rozhlížel kolem. Ale pak se hned zase pohroužil do svých myšlenek. Přijde Jansen vůbec? Věděl přece, že na něj spoléhají. Je však

možno spoléhat na šéfinženýra, který se ještě nedostavil, ačkoliv je den slavnosti na rozloučenou? Nevypadalo to, že svou účast přislíbil dobrovolně a z přesvědčení!

Vylekal ho zmatek hlasů. Oficiální rozloučení skončilo. Ti, kteří zůstávali – vědci, zástupci jednotlivých vlád Svazu sjednocených států, reportéři – tiskli teď ruce členům expedice.

Když Nazarov a jeho spolupracovníci nastoupili do autobusů, jež je měly dopravit na místo, odkud startovaly kosmické rakety, chyběl Jansen. A chyběl pořád, i když už přijeli na letiště. Do startu zbývalo ještě třicet minut.

Ruce Michaela Jansena sevřely křečovitě volant. S přimhouřenýma očima zíral upřeně na jízdní dráhu. Po obou stranách dálnice ubíhaly jednotvárné písečné pláně pouště Gobi.

Hranatý obličej třicátníka se zdál vlivem zarytého výrazu o několik let starší a jeho postava, sehnutá nad volantem, zesilovala tento dojem. Všechno na něm bylo křečovité; na hřbetech rukou se rýsovaly žíly a dodávaly širokým rukám něco stařeckého. Jen jeho plavé vlasy splývaly volně a proplétaly se v motanici praménků. Jeho obličej byl nehybný, jen v koutcích očí mu cukalo.

Nesmí se opozdit! Cožpak skutečně věřil, že Jadwigu přemluví? Proč k ní na poslední chvíli ještě jednou zbytečně jezdil? Byla chladná – stejně chladná jako krásná! Ale k čemu by to bylo, kdyby ji byl přemluvil, kdyby byla svolila – bylo by přece už stejně pozdě. Vždyť musel letět do vesmíru. Musel! Hlásil se přece!

Je to všechno pošetilost… Teprve po několika stech letech se vrátí nazpět! Kdož ví, jak to pak bude na téhle bláznivé zeměkouli vypadat. Třeba se budou po obou stranách silnice rozprostírat nepřehledná sojová pole…?

Pás betonové silnice se táhl do dálky rovně jako šňůra. A stále jen písek, nic než třpytící se písek. Pohled do zpětného zrcátka mu ukázal ohromný závoj prachu vlající za jeho vozem.

Sojová pole… Na dálku řízené stroje budou sít, obdělávat i sklízet. Kdesi ve vzdálené centrále bude sedět před obrazovkami a elektrickými mozky agronom, bude mačkat nějaké knoflíky a vyvolávat tak složité impulsy dálkového řízení.

Pletí plevele na dálku – skvělé! Usmál se.

A což jestli automaty třeba i v lásce… Jeho obličej se znovu zachmuřil. Jemu aspoň udělal ten tolik velebený technický pokrok tlustou čáru přes rozpočet! Nemohl se oženit, poněvadž… Zatraceně! Opravdu, dotáhl to daleko – až na zajatce techniky! Zaskřípal zuby a sešlápl plynový pedál až k podlaze. Ručička rychloměru se rozběhla po ciferníku a chvěla se nad červenou čárkou.

Bylo to šílenství řítit se po betonovém pruhu rychlostí čtyř set kilometrů za hodinu, když nebyl vybaven přístrojem pro automatické řízení. Ale co na tom? Copak není šílenstvím celý život, když člověk dělá to, co nechtěl, protože chtěl to, co nesmí? Víc než zlámat vaz si nemůže – a třeba by to nebylo ani tak zlé…

Plynová turbina vyla jak trýzněné zvíře. Jednostopá limuzína požírala lačně kilometr za kilometrem. Pneumatiky pronikavě svištěly po betonu.

Na obzoru se zablýsklo. Že by už startovali? Sehnul se níže nad volantem a upřeně zíral vpřed. Z písku vyrůstaly vzdálené budovy, avšak očekávaný mrak prachu, ohně a dýmu vzhůru nevystupoval. Určitě to byl jen odraz slunce na jedné z četných skleněných kopulí. Budovy mu letěly vstříc, už rozeznával podrobnosti. Kolem se mihla silniční tabule: Rak-8. Tu Michael znal. Tady prováděl často pokusy.

Mechanicky zdvihl nohu s plynového pedálu a brzdil. Přesto se blížil na křižovatku rychleji než jindy, z ní odbočovala okružní silnice, vedoucí kolem výzkumného střediska.

Vůz dostal smyk, až pneumatiky zaskřípěly. Řítil se nezadržitelně na levou stranu, kde bezprotředně vedle betonu hrozil sypký písek.

Teprve v posledním okamžiku se mu podařilo vůz vyrovnat. Šlápl znovu na plynový pedál. Ne, chlapče, tak rychle se neumírá!

Okružní silnice vedla podél rozsáhlého vybetonovaného prostranství, v jehož středu se zdvihala ohromná raketa. Stála tu jako gigantický doutník, štíhlá špička čněla do výše stočtyřiceti metrů. Jansen rozeznával tři stupně. Ze spodního, na němž raketa stála, se rozpínaly čtyři šípovité stabilizační plochy, zatím co horní stupeň se podobal supersonickému letadlu. Měl na špičce kratší a na zádi delší šípovitá křídla,

podle nichž Jansen poznal, jaký je jeho účel: po mezipřistání na kosmické stanici se vnoří opět do vzdušného obalu Země a snese se jako kluzák na mateřské letiště.

Byla to jedna z obvyklých raket na pohon tekutými palivy, jež obstarávaly transportní službu na kosmickou stanici, zatím co v meziplanetární dopravě byly nasazeny atomové rakety. Oba dolní stupně, když se odloučily a vracely zpět k Zemi, měnily se rovněž v klouzavé letouny, jež řídil pilot až na mateřské letiště. Z jejich trupu se pak vysunovala šípovitá křídla, jež podle rychlosti letu a hustoty ovzduší se vytahovala buď celá, nebo jen zčásti.

Vedle rakety stálo mohutné lešení, mezi jehož sloupy jezdily neustále nahoru i dolů výtahy. Lidé se hemžili kolem lesklého ocelového kolosu jako mravenci. Kameramani zaměřovali své televizní kamery, rozhlasoví reportéři za sebou vláčeli dlouhé smyčky kabelů, tiskoví dopisovatelé natáčeli svá pozorování na zvukové pásy.

Jansen zabočil na prostranství a širokým obloukem objel lešení. Vedle výtahu zastavil.

Ihned mu spěchal vstříc malý muž v modrošedém obleku Kosmu. V úzkém obličeji mu seděl mohutný, klenutý nos a jasné, velké oči. Blížil se rychle s hlavou nachýlenou kupředu – jako dravý pták připravený k útoku. Jansen se usmál. Na okamžik ztratil jeho obličej trpký výraz. Jestřáb na něj čekal!

A jako vždycky, když geologa potkal, měl strach, aby se nepřeřekl. Nemohl přece říci „Nazdar, Jestřábe!“, i když přezdívky byly u něj známkou zvláštní úcty, poněvadž koho si nevážil, od toho se distancoval. Pokrytectví mu bylo cizí; chovali-li se srdečně, pak také takový byl.

„Nazdar, Jestřábe!“ – copak by asi na to řekl! Ale tak se vedlo všem de Varennovým známým – zejména proto, že většina z nich jeho pravé jméno buď neznala anebo si je nepamatovala, poněvadž jím byl oslovován jen zřídka. Přitom byl de Varenne starý vesmírný tulák, jenž se vyznal stejně dobře na Venuši jako na Marsu. Ale vždycky, se mluvilo jen o Jestřábovi…

Sotva Jansen spatřil de Varenna, jak se k němu řítí s radostnou tváří a jako vždy plný života, pocítil uspokojení, že se dostal mezi kamarády.

„Konečně, soudruhu Jansene! Tak jsme tedy kompletní!

Už jsme se obávali, že raketu zmeškáte.“ Podal mu na uvítanou obě ruce. Jansen se sklonil, potřásl jimi a odvětil:

„Je ještě více možností, jak se doslat do nebe…“

„Ale jen pro zbožné lidi!“ odvětil de Varenne a dodal: „Co by tomu řekly dívky z hvězd, kdybychom letěli bez vás!“

„Vedle vás nemám stejně žádné šance!“

„A já bych musel ze sebe dělat šéfinženýra – a geolog v technické centrále…?“

„Dokud byste v automatech nehledal rudy… Všechno je přece automatické.“

De Varenne se zarazil nad tím hořkým tónem a odvětil živě: „Cítíte se přebytečný? M ů j milý, to je jak na arše Noemově – od každého druhu jeden exemplář…“

Jansen se strojeně usmál: „Jste špatný biolog – jinak byste totiž věděl, že k zachování rodu jsou většinou nutné dva exempláře! Je profesor Nazarov už na palubě?“

De Varenne se pleskl do čela, uchopil Jansena za paži a táhl ho s sebou pryč. „Pojďte, všichni jsou už shromážděni!“

V tom okamžiku zadunělo z tlampačů nad prostranstvím: „Pozor! Pozor! Vykliďte, prosím, startovní plochu! Do startu zbývá ještě deset minut!“

Jakýsi montér zadržel Jansena. „Váš vůz!“

Jansen se polekaně otočil. S pohledem na rozloučenou se dotkl zrakem vozidla proudnicového tvaru. Potom se odtrhl. „Odvezte jej laskavě z plochy!“

„Dobrá! Kam ho mám zavézt?“

Jansen na něho nerozhodně pohlédl. De Varenne naléhal. Tu se rozhodl. „Dejte ho laskavě dopravit doktorce Jadwize Swobodové, atomové výzkumné středisko dvanáct!“ Pak se naráz otočil a následoval geologa do výtahu. V prudké jízdě letěli vstříc špičce kluzáku, jenž se vrátí na Zemi už bez nich. Když se za nimi uzavřel hermetický uzávěr rakety, ponořilo se lešení nehlučně do země.

Z tlampače kanulo hlášení času „… osm minut… sedm minut… šest minut…“

Množství lidí se odebralo již dávno do bezpečné vzdálenosti, aby odtud přihlíželi startu. Jansenův stříbrný vůz odjel s hukotem jako poslední.

Všude na zeměkouli, kde měli televizní přijímače, seděli lidé před obrazovkami v hlubokém pohnutí; pohlíželi na lesknoucí se ocelové tělo rakety a naslouchali slovům hlasatele.

„Vážení televizní diváci, za pět minut opustí naši Zemi dvě stě čtyřicet mužů, kteří vzlétnou do vesmíru, aby po několika dnech opustili jako předvoj naší Země rychlostí dosud nedosaženou naši sluneční soustavu – vstříc vzdáleným hvězdám. Tím zmizí z našeho života. Až se vrátí, budeme již dávno mrtvi a mnohé z toho, o čem dnes sníme, bude splněno…“

Hlas vzrušeně umlkl, jen oči televizních kamer zachycovaly přesně a nedotčeně celý průběh. Obsluhující mužstvo se uchýlilo do betonových bunkrů na okraji prostranství a očekávalo okamžik, kdy tlampač ohlásí vteřinu „nula“ a startovní automat zapálí pohon rakety.

„… čtyři minuty… tři minuty… dvě minuty…“ Vedoucí startu napjatě pozoroval ciferník. „Jedna minuta – padesát devět – padesát osm – padesát sedm… “ Muži zatajovali dech. Starty náležely k jejich každodenní činnosti, byly to obvyklé věci, jenže teď bylo všechno přece jen jiné. V těchto minutách pociťovali velikost lidské vůle i sílu společného díla. Člověk vlastní silou překračoval hranice svého pozemského žití!

Siréna protrhla pronikavým vytím nesnesitelné ticho.

„… dvacet jedna – dvacet – devatenáct… “ duněl tlampač. Mezi časová hlášení zazněl chraptivě vzrušený hlas: „Šťastný návrat!“ Toto zvolání přišlo tak nečekaně a tak odpovídalo jejich myšlenkám, že muže bezděky zamrazilo.

„… šest – pět – čtyři… “

Červená startovní lampa se rozzářila. Klaplo relé a zapojilo zapalovací proud. Milióny televizních diváků na všech kontinentech sebou trhlo leknutím.

Ze spodku rakety vyrazily ohromné žíhavé plameny. Vzduch se chvěl ohlušujícím hvizdotem. Raketa se zvedala pomalu – jako výtah. Mohutná oblaka prachu vysoko vířila a zahalovala ji. Tímto závojem prorážely sloupy ohně, prodlužovaly se, nabývaly na jasnosti… Hluk se zvětšoval a zařezával se bolestně do uší. Potom z prachu pronikl svítící chvost. Raketa vystoupila nad mračno a jako ohnivá kometa vyrazila vstříc vesmíru.

* * *

Velké zrychlení vmáčklo Jansena do podušky, přizpůsobené tvaru těla. Jako ohromné zvíře dosedal mohutný tlak na jeho tělo a svíral hrudní koš tak, že musel zápasit o dech. Jeho údy nebyly schopny vykonat sebemenší pohyb. Dokonce i běh jeho myšlenek se zastavil. A přestože neletěl do vesmíru po prvé, tento stav bezmocnosti ho skličoval. Ulehčovalo mu jen vědomí, že není sám. Ležel se zavřenýma očima, vnitřně rozpolcen a stísněn. Teď když velká cesta začala, teprve si uvědomoval, do čeho se pustil.

Dlouhá léta cesty se dvěma sty čtyřiceti lidmi, kolem dokola nezměřitelné vzdálenosti – hluboké, propastné Nic – uzavřen do válce z umělé hmoty, jež předčila tvrdostí každý diamant. A přitom ani nebyl přesvědčen, že tahle schránka vydrží celé to zatížení. V čem to jen vězí? Copak překročil Kosmos jeho představivost? Bránil se tomuhle letu, přestože byl zvyklý zkoušet rakety na delších letech. Ale což nevykonali i s Kosmem…? Létalo se sice po stejných trasách, co však to znamenalo pro fotonový motor! To vyžadovalo docela jiné tratě, když mělo být všechno důkladně vyzkoušeno. No ale, co tedy chce – což let neodpovídá jedné z větších tratí? Nebo – odřekl tehdy jen proto, že do jeho života vstoupila Jadwiga?

Jansen zasténal. Jeho sousedi si toho nevšímali. V těchto minutách musel každý dbát, aby se sám vyrovnal s tlakem, jež vyvolávalo zrychlení. Každý si mohl klidně sténat, jen když se mu tím ulevilo.

Jestlipak Jadwiga poznala, jaký měl úmysl? Jestlipak litovala svého „ne“? A on se rozešel se Zemí bez rozloučení; nastoupil jako clo předměstské dráhy, jako kdyby se měl za několik hodin vrátit. Jenže neletěl na víkend: kdoví jestli se vůbec dostane nazpět! A když, tak už nikdo nebude naživu – ani rodiče, ani Jadwiga…

Nesmí na to myslet! Otevřel oči, aby se od toho odpoutal. Nad ním visel strop a schodiště se zábradlím, vedoucí do vyšších poschodí – až do kabiny v přídi rakety, kde v poduškách leželi nehybně piloti a sledovali s vypětím všech sil měřicí přístroje nad svými hlavami. Ruce měli položeny na tlačítkových

vypínačích po stranách čalouněných lehátek, takže mohli kdykoliv zasáhnout, kdyby vypovědělo automatické řízení.

Jansen znal každou podrobnost těchto dopravních raket. Zmučeně zavřel opět oči.

Řekla mu, že ho miluje, a právě proto jí musí rozumět. Zřejmě měla tentýž názor jako ti hnidopiši z ministerstva zdravotnictví. Je v nebezpečí ozáření – pah, taková přestrašenost! Jeho myšlenky se proplétaly…

Miliardy lidí braly let do vesmíru jako samozřejmost a kdyby neměli přeskočit staletí lidského vývoje, nikdo by si tohoto letu ani nevšiml. Ale tihle reptalové by měli nejdříve podniknout „obyčejný“ let „obyčejnou“ raketou k „obyčejné“ kosmické stanici – nechat si posadit na prsa centové závaží a polomrtví lapat po dechu…

Najednou tlak ustal a tělo ztratilo váhu. Bylo to, jako by padal – rychle a nezadržitelně. Nikdy nepociťoval ztrátu tíže s taliovým znepokojením. Co jen to s ním je? Jestlipak tím ostatní trpí také tak? Kde je vlastně „nahoře“ a kde „dole“? Takhle se cítívá člověk, který příliš mnoho pil!

Otevřel oči a obrátil se, hledaje oporu. Vedle něho ležel muž s černou, kučeravou hlavou, na první pohled Ital – jako by vystoupil přímo z cestovního prospektu.

Propána, ten Ital byl ale bledý! Tenhle obličej vypadal jako mramorová maska v černém rámu… „Camerad di italiano!“ začal Jansen nejistě. De Varenne ho přerušil. „Soudruh Lazzarri mluví esperantem, soudruhu Jansene!“

„Soudruhu Lazzarri, je vám špatně, mohu vám pomoci?“ ptal se Jansen, aby Itala vytrhl z jeho mrákotného stavu. Tak ztrhaně nevypadal nikdo z mužů.

Bledý muž s tmavými kučerami otevřel oči a užasle se rozhlížel. Potom pochopil, kde je. „Maria Mater dolorosa – to je strašné!“ sténal. „Vodu!“

„Napijte se ze sifonové láhve vedle vašeho lehátka,“ řekl Jansen konejšivě. Ovocná šťáva byla obohacena povzbuzujícími prostředky a zaháněla rychle nevolnost. Tu viděl, jak se Lazzarri vymrštil a škubl sebou. On se ten mládenec ani nepřipoutal!

„Řemeny!“ vykřikl Jansen. Ale bylo už příliš pozdě. Lazzarri se posadil, jako by seděl doma na gauči a vážil stále ještě sto

třicet liber. Rozmach ho vymrštil nahoru a on se vznášel pryč od nich. Jeho ruka uchopila držadlo sifonové láhve a dotkla se knoflíku na uzávěru…

Z hubice vystříkl tenký pramen a proletěl kabinou jako řetěz třpytivých kuliček z ovocné šťávy. Jansen strhl hlavu stranou. Kuličky prolétly těsně kolem jeho ucha rovnou dál a rozprskly se na skleněné desce skříňky s léčivy. Jako nepatrné perličky se rozlétly porůznu na všechny strany.

Elasticky upevněná sifonová láhev dala Lazzarrimu jiný směr. Polekaně ji upustil a plul teď napříč místností k velké obrazovce, která ukazovala výsek hvězdné oblohy, jak se jevil pilotům. Zděšeně pohlížel na bezednou, černou hlubinu vesmíru; zdálo se mu, že letí doprostřed těch nespočetných světelných bodů a vesloval v zoufalství rukama i nohama. Nepodařilo se mu sice vzdálit se od obrazovky, ale změnil směr svého letu a udělal několik přemetů.

„Cirkus Nazarov vám přináší senzační číslo: signor Lazzarri – nedostižný prostorový akrobat!“ chechtal se suchý hlas.

Muži se hlučně smáli, ačkoliv věděli, že Lazzarrimu se prostor stále otáčí, poněvadž mu zcela chybí pocit pro „nahoře“ a „dole“. Dokonce i Jansenova zatrpklá tvář se rozjasnila. Nebyla to škodolibost. Bylo jim jako námořníkům při rovníkovém křtu; každý z nich něco podobného zažil.

Lazzari teď dosáhl stěny, nenašel však žádnou oporu, a aniž chtěl, opět se od ní odrazil; Jansen ho slyšel, jak sténá. Skoro tělesně pociťoval, jak Italovi je. Když narazil rukama na stěnu, mělo jeho tělo v okamžiku nárazu opět váhu; tu však musel mít pocit, že stojí na rukou, poněvadž tam byla pro něj podlaha, zatím co nad ním vyrůstala ze stěn lehátka a vyčnívala do místnosti.

Jansen se už nemohl ani smát. Ostatním se asi vedlo podobně, protože rovněž mlčeli. Tu poručil klidný hlas: „Přestaňte sebou zmítat, Lazzarri; nechte se unášet ke stěně, jež leží před vámi. Chyťte se tam držadla – směřujete přímo na ně – a snažte se dostat co nejrychleji na své lehátko!“ Byl to atletický černoch, Jansenův soused.

Jansen se ulekl. Černý soudruh měl pravdu! Museli přece opravit svůj kurs, aby přivedli raketu na dráhu kosmické stanice. Kdyby se Ital vznášel ještě v prostoru, až pohonné

ústrojí znovu zapne, byl by strašnou silou vržen k zemi a se zpřelámanými kostmi přitlačen na podlahu. Dokud by motor pracoval, nikdo by nemohl vstát a pomoci mu.

Lazzarri se vznášel směrem k němu. Teď šlo o vteřiny. Jansen otevřel rychle patentní závěr svého břišního řemenu a zaklesl nohu do popruhu. Opatrně se vzpřímil. Přestože ho řemen táhl zpět k lehátku, nevyhnul se přitom pocitu, jako by se místnost bleskurychle převrátila a lehátko viselo nad ním. Teď se mu zdálo, že padá. Dostával závrať.

Nyní se Lazzarri vznášel pomalu kolem něho. Jansen potlačil pocit závratě a chytil Lazzarriho za nohu. Zatím co šel do dřepu – hlavou dolů, jak se mu zdálo – otočil Itala tak, že jeho obličej byl obrácen k lehátku.

„Uchopte svůj řemen a přitáhněte se ke svému lehátku, ale nepusťte se!“ Lazzarri zachytil popruh – stál zpříma jako zakletý had, poněvadž jej při svém vztyku strhl s sebou – a nemotorně se přitáhl. Jakkoliv to vypadalo komicky, přece se nikdo nesmál. Každým okamžikem mohl zapnout motor!

„Pospěšte si! Jestli vás tlak zastihne ve svislé poloze, dojde k návalu krve,“ znovu naléhal černoch.

Měl pravdu! Kdyby směřovaly k pohonnému ústrojí nohy, nahrnula by se krev do nich a do břicha, došlo by k odkrvení mozku – a to by znamenalo poruchy zraku a stav bezvědomí. Kdyby naopak směřovala k pohonnému ústrojí hlava, vzniklo by v mozku překrvení, praskly by cévy – a následovala by mozková mrtvice!

Jansen uchopil rychle popruh, sklonil se a přitáhl se do prohlubně podušky. Zatím co ještě zašněrovával tkanici popruhu, motor se zapnul. Ruce mu ležely na těle jako přikované, už se mu nepodařilo dát je na stranu. Přitom se mu rozplesklo o obličej několik kuliček z ovocné šťávy, které dosud bloudily místností. Všude se rozprášily drobné kapičky. Jak se mu řinuly po tváři, cítil vlhkost nesnesitelně zřetelně, protože si je nemohl otřít.

Zdalipak Ital leží ve správné poloze? Páni, to byl ale mnohoslibný začátek – jestli to tak půjde i dál!

2. kapitola

X-10 – kosmická stanice Svazu sjednocených států – se pohybovala neomylně a stále stejnou rychlostí po své dráze kolem Země. Jen podle toho, jak se měnil zemský povrch, bylo možno poznat, že se řítí prostorem nepředstavitelně rychle. Skládala se z velkého počtu dílců, které ve slunečním svitu zářily jako roj planetoid.

Středem této flotily – jakousi mateřskou lodí – bylo rotující kolo. Mělo obrovské rozměry – jako ostatně všechno, co leželo mimo vzdušný obal Země. Z celistvého středového válce vybíhaly mohutné spojovací příčky a končily v masivním prstenci. Na jednom konci středového válce byla polokoule s otáčivou parabolickou anténou k přijímání bezdrátově přenášené energie, na druhém konci byla plošina, která sloužila jako přistávací plocha pro kosmické rakety. V tomto kole byly obytné prostory pro posádku kosmické stanice.

Do nitra středového válce vedla vstupní šachta. Kolo se otáčelo, zatím co středový válec a přistávací plocha byly v klidu.

Rotující kolo bylo v přiměřené vzdálenosti doprovázeno čtyřmi tělesy, jež se vzájemně lišila tvarem i funkcí. První vypadalo jako ohromná koule podobající se lidské hlavě. Na místě nosu vyčníval optický teleskop, k němuž se družily dva radioteleskopy připomínající odstávající uší. Na opačné straně koule byla přistávací plocha pro rakety místní dopravy. Její vstupní šachta a anténa pro příjem energie působily dojmem nádoru.

Druhé těleso mělo tvar krychle. Podle pěti otočných zrcadel, směrové vysílací antény pro bezdrátový přenos energie a podle mohutných urychlovačů antičástic se dalo snadno poznat, že obsahuje sluneční elektrárnu. Také zde se přistávací plocha téměř ztrácela vedle ohromných zrcadel.

Rádiová stanice byla rovněž krychlového tvaru. Měla na sobě dvě směrové antény, sluneční zrcadlo pro zásobování vlastním proudem a dvě radarové antény pro výzkum vesmíru;

parabolickou anténu pro nouzový bezdrátový příjem energie a přistávací plochu člověk snadno přehlédl.

Největší částí kosmické stanice bylo čtvrté těleso – kosmická loděnice. Vypadalo jako gigantický šestiboký hranol a rozměry převyšovalo dokonce obytné kolo. Na jedné z čelních ploch se otáčel mohutný disk, kolem něhož kroužily na dlouhých, pavoukovitých, tenkých trubkových ramenech dvě válcovité obytné kabiny; ve středu disku spočívalo nehybně veliké sluneční zrcadlo.

Mezi těmito satelitními tělesy se jako malinké šípy rojily rakety místní dopravy, které obstarávaly transport materiálu a střídání mužstva mezi jednotlivými satelity.

Náhle ustal veškerý provoz a prostor mezi tělesy se vyprázdnil; stanice vypadala jako mrtvá. Vzápětí se však začaly otáčet rádiové a radarové antény a všechny se nastavily do téhož směru.

Z černi prostoru vyrůstal malý světelný bod. Hnal se ke stanici, nabýval na jasnosti a rostl, až přijal podobu rakety. Její stříbrná křídla i trup se leskly v záři slunečních paprsků. Raketa se už přiblížila ke stanici. Z křídel vyšlehávaly do protisměru krátké záblesky ohně a brzdily tak její rychlost. Pomalu se přibližovala ke kolu, až konečně utkvěla nehybně jako krahujec nad přistávací plochou. Magnety na plošině přitáhly raketu zvolna do svého zajetí a zakotvily ji přímo nad vstupní šachtou.

Zatím co piloti rakety zavírali únavou pálící oči, vklouzli ostatní muži s pocitem ulehčení do magnetických bot; byly to vysoké, šněrovací boty, jejichž magnetické podrážky se pevně přichytávaly k podlaze.

Lazzarri se protáhl elegantním tanečním pohybem. Oblek mu padl jako ulitý. Teď bylo jasně vidět, že byl sice drobné, ale nikterak slabé postavy. Tváře už měl opět červené a oči se začínaly zpupně blýskat. Mohlo být mu asi jednadvacet let, avšak chytrácký výraz obličeje a jeho impulzivní pohyby ho dělaly podstatně mladším.

Pokradmu pokukoval po ostatních, pozoroval jejich pohyby, napodoboval je a stále se snažil vypadat co možná nenápadně.

Usmál se pln důvěry. Až sem to dokázal – měl sice malou nehodu během cesty, ale ta se nesmí brát vážně! Byl ve vesmíru

– navzdory všem byrokratům a kontrolním bezpečnostním orgánům! Haha, kdo se drží předpisů, sám si škodí!

Přesto byl rád, že let už skončil. Několikeré střídání tlaku vyvolané zrychlením a účinkem brzdění způsobilo, že se střídalo „nahoře“ a „dole“, což bylo ještě nepříjemnější, než když bloudil sem a tam místností.

Muži vycházeli z rakety a kráčeli ke vstupní šachtě. Lazzarri teď šlapal neohrabaně jako medvěd. Zmátlo ho, když uviděl, že muži v rourovitém prostoru procházejí podél stěn nejen vodorovně, ale že visí dokonce i hlavou dolů od stropu. Neurčitá domněnka, že pro muže kráčející nad ním visí on sám rovněž hlavou dolů, dodávala mu pocit nejistoty.

Uviděl před sebou stěnu, v níž byly čtverý dveře; směřovaly od stěn roury do jejího středu a tvořily jakýsi kříž. Všiml si, že muži vstupují těmito dveřmi do nového prostoru. Co se asi skrývá za stěnou? Byl však zklamán. Druhý rourovitý prostor byl právě tak prázdný jako první. Jen vnitřní ocelová stěna způsobovala, že na ní ulpívaly magnetické podrážky mužů.

Zástup vpředu se zastavil. Nikdo však neotvíral dveře v další stěně, přestože se dovnitř tlačili stále noví lidé.

Lazzarri pohlédl dopředu. Na skleněné ploše uprostřed dělící stěny se otáčel světelný kříž. Co to má znamenat? Proč čekají? Souvisí to s tím křížem? A nač jsou tu vůbec tyhle dělící stěny – mají snad podobný účel jako přepážky v ponorce? Kdyby jen šli už zase dál! Někde přece musí být místnost, v níž zmizí ten ohavný pocit, že člověk spadne, a kde už bude mít zase svou váhu.

Bezradně se otočil. Zadní dveře se uzavřely. Muži náhle umlkli. Vypadalo to, jako by zadržovali dech, jako by na něco čekali – tak jako se třeba ve výtahu bezděky čeká na to, až se dá do pohybu.

Teď! Poznenáhlu začínal pociťovat, že tam, kde stojí jeho nohy, je opět „dole“. Váha těla se vracela – sice slabě, téměř nepozorovatelně – ale přece jen už ochaboval dojem, že člověk spadne.

Odkud se vzala ta váha? Kříž se teď už netočil tak rychle. Zvolňoval pohyb tou měrou, jakou se vracela váha. Nebo se vracela váha tím rychleji, čím pomaleji se otáčel kříž?

Skutečně to tak bylo – roura se otáčela! Pak se dveře otevřely a muži se dali znovu do pohybu. Za dveřmi bylo vidět velké kabiny. První skupina vešla dovnitř. Lazzarri sice nemohl pozorovat, co se před ním děje, přesto však viděl, že do kabiny vstoupili nejprve muži, kteří viseli nad jeho hlavou. Konečně se dveře opět zavřely a na svítící desce vedle nich se objevily šipky, jež směřovaly k vnější straně roury.

Pohlédl rychle na světelný kříž. Stál! A váhy už nepřibývalo. Nedosáhla sice zdaleka pozemské hodnoty, ale už tu existovalo jasné „nahoře“ a „dole“. Podle šipek se dalo soudit, že kabiny byly zřejmě výtahy. Jenže pak letěli ti muži nad ním nahoru – nohama napřed! V reportážích se takovéhle věci četly snadno, ale když to člověk prožíval sám…!

Náhle objevil známý obličej. To byl přece ten Němec, který ho zachytil. A tam vzadu stál Nazarov. Proč ten se na něj tak pozorně dívá?

Pokusil se zmizet Nazarovovi z očí. To by tak ještě chybělo… Stejně nevěděl, jak by měl skrýt nejistotu.

Protlačil se mezi muži k Jansenovi. „To jsou výtahy?“ zeptal se, aby navázal hovor a ukázal na dveře.

Jansen se na Lazzarriho překvapeně a pozorně zadíval. Pak Itala poznal. Propánakrále, z kterého koutku světa vyhrabal Nazarov tohle kosmické batole? Vždyť nezná ani ty nejelementárnější věci! Copak si s ním počnou?

„Ano!“ přisvědčil nevrle. Když však uviděl, že se Lazzarri zarazil, litoval přece jen svého nevrlého tónu. Ostatně – co je mu do toho. Je to Nazarovova věc, jak se s ním vypořádá. Bylo to vlastně ošemetné, že na takový let byl připuštěn nováček. Ale – konečně jemu to mohlo být jedno a Ital má jistě také své důvody, proč ukazuje Zemi záda.

„Ano, výtahy!“ opakoval ještě jednou, teď už poněkud přátelštěji. „Vedou spojovacími příčkami kruhové stanice do vnějšího prstence.“

„A tahle předsíň?“ tázal se Ital šťasten, že může zapříst hovor.

Jansen se zasmál. „Předsíň – to je dobré!“ Rozmáchl se široce rukou, aby vyjádřil rozlohu prostoru. „Jsme ve středovém válci. Ten je rozdělen na pět sektorů. Vnější sektory jsou v klidu, zatím co vnitřní rotuje. Jsou v něm umístěny výtahy, poněvadž

do něj ústí spojovací příčky kola. Mezilehlé sektory slouží jako přechodové. Když se do nich vstupuje z vnějších sektorů, stojí; pak začínají rotovat a přizpůsobují se rychlosti otáčení středu, aby se dalo nastupovat do výtahů."

Dříve než mohl Lazzarri položit další otázku, dveře se otevřely a Ital byl strčen do kabiny. A pak bylo všechno jako na Zemi. Vnější posuvné dveře zaklaply a dveře kabiny se uzavřely. Na okamžik ztratil Lazzarri váhu, ale pak mu jí stále přibývalo.

„Pohybujeme se stálou rychlostí směrem k vnějšímu prstenci," vysvětloval Jansen, když spatřil Lazzarriho tázavý pohled. „Čím více se vzdalujeme od středu, tím více narůstá odstředivá síla a naše váha se zdánlivě zvětšuje."

Zdánlivá váha! Lazzarri uvažoval nad tím slovem. Síla tíže je tedy nahrazována odstředivou silou…

Když výtah zastavil, získal Lazzarri zase svou pozemskou váhu. Zul si magnetické boty, v předsíni je uložil do dlouhé police a udělal nedůvěřivě prvních pár kroků. Jak měkce se chodilo v lehkých botách, které náležely ke kosmickému obleku!

Vypjal se, podnikavě se usmál – a zarazil se. Stál v dlouhé chodbě, která před ním i za ním stoupala. Muži stoupali vzhůru, nezachovávali však svůj svislý postoj, nýbrž nakláněli se stále více dozadu a nakonec – kráčejíce proti němu ve vodorovné poloze – mizeli za stropní klenbou.

„Maria Mater!" vyhrkl. Potom se však vzmužil. „No dobře, tak tedy vzhůru!" Ale přestože kráčel, stoupající část chodby se nepřibližovala – naopak, s každým krokem jako by se odsunovala. A když se otočil, zjistil, že zadní stoupající část chodby ho následuje.

Kousl se do rtů. Vysvětlení bylo v každé učebnici fyziky. Pohyboval se ve vnějším prstenci kruhové stanice; vlivem odstředivé síly byl puzen směrem ven a stál tedy vodorovně. Ne, přesněji řečeno stál hlavou k ose středového válce a dole, to znamená pod jeho nohama, pod plechem vnější stěny bylo – hrůza! – bylo Nic!

Instinktivně začal našlapovat opatrněji. Jansen to zpozoroval a pravil posměšně: „Nemusíte mít strach, to neprošlápnete. Zatím to ještě vždycky vydrželo!"

Ačkoliv Lazzarri teď kráčel rovněž normálně, přece jen měl pocit, jako když přechází přes propast po archu novinového papíru.

* * *

Jansen za sebou zamkl dveře svého obývacího pokoje a unaveně klesl do křesla. Tak je tady; první etapa jeho útěku ze Země byla za ním. Útěk ze Země – opakoval si pomalu. Copak může člověk uniknout sám sobě? Stísněně se rozhlédl.

Důvěrně známé předměty mu navrátily část jeho jistoty. Bylo to od Chi Pi-čina milé, že mu přidělil jeho staré obytné místnosti. Cítil se tu jako doma.

V knihovničce stály dosud tytéž knihy. I palma mezi psacím stolem a gaučem vypínala svůj vějíř listů do místnosti jako předtím. Nebyla pravá, byla však překvapivě věrnou napodobeninou přírody – stejně jako květiny na stojánku mezi čtenářským koutkem a dveřmi do koupelny.

Voda byla ve vesmíru příliš vzácná, a proto se s ní muselo šetřit. Kdo se chtěl dívat na skutečné květiny, skutečné stromy, musel se obtěžovat do oranžérie nebo do laboratoře na obvodu středového válce, kde rostliny dorůstaly v beztížném stavu do neobvyklých rozměrů. Růžové keře byly vysoké jako dům, jabloně jako topoly… ! Byla tam i zařízení, kde byla znovu získávána voda.

Po několika minutách se Jansen protáhl. Krátký odpočinek ho osvěžil. Pružně vstal ze židle, přistoupil k psacímu stolu a vytočil Nazarovovo číslo. Obrazovka videotelefonu se rozsvítila a Jansen spatřil kulatý obličej, do něhož dlouhé noci, probdělé v práci a přemýšlení, vyryly už své stopy.

Když Nazarov uviděl Jansena, usmál se. „No, milý Jansene, kde vás tlačí bota?“ Jansen si oddechl, když uslyšel přátelské oslovení z minulých měsíců. A Nazarov mluvil dokonce německy, to bylo víc než zdvořilost!

„Soudruhu profesore, rád bych se seznámil s ostatními členy expedice. A kromě toho bych se chtěl omluvit za své zpoždění!“

„Počkejte,“ pravil Nazarov. „Máte v domácím baru vodku? – Dobrá, přijdu k vám!“

* * *

Usedli na židle proti sobě. Malý Nazarov, jehož kulatý obličej prodlužovalo neobvykle dlouhé čelo – vypadalo to, jako by si nasadil čepičku – a velký Jansen, jehož rozložitá postava nedbale spočívala v křesle. Pozorně na sebe hleděli, jako by oba hledali v druhém známého z dřívější doby.

Nazarov zvážněl a jeho vážnost ještě podtrhovalo esperanto, jímž začal hovořit. „Chtěl bych se vás na něco zeptat, soudruhu Jansene: Proč se účastníte expedice? Byl jste přece proti ní! Co vás k tomu přimělo?“

Jansen chvíli mlčel. „O tom bych nechtěl hovořit,“ řekl odmítavě.

Nazarov zvedl němě oči a upřeně pohlédl na Jansena. „Nějaké zklamání?“ Neočekával zřejmě souhlas. „Tak přece jen nejste přesvědčen,“ zamumlal s politováním a přemítavě dodal: „Vyplatí se to odhodit takhle svůj život kvůli zklamání?“

„Já vím, co dělám!“ řekl Jansen ostře. Nazarov nezřetelně přikývl. Byla v tom jistě žena!

„Nepochybuji, že jste o tom přesvědčen, soudruhu Jansene. Nechtěl bych se také vtírat do vašich záležitostí. Ale chtěl bych vás varovat! Před námi leží roky letu v raketě, nejistý cíl a možná nejtvrdší zkouška sebeovládání – za námi zůstane život ve známém prostředí, jež nám bylo bližší, než si zklamaný člověk připouští. Tento život je pryč, zmizí nenávratně ve chvíli, kdy odstartujeme. Pravda, čas hojí všechny rány, říká staré přísloví. Ale co vám zůstane, až zklamání zmizí? Pak ztratíte důvod, proč se chcete zbavit dosavadního života. Nejsem o nic starší a o nic chladnější než vy, můj milý. Vím, co je láska, i když mě mnozí považují za mládence, který žil jen mezi knihami a vyprahl v žáru vědy. Ale mluvme otevřeně, soudruhu Jansene: Člověk nemá jednat proti svému přesvědčení!“

„Já jsem přesvědčen…“ namítl Jansen.

„… že všichni půjdeme k čertu!“ řekl Nazarov s největším klidem. „Jenže my neletíme proto, že jsme znechuceni životem – my se chceme vrátit s plnýma rukama! To znamená, že musíme lpět na životě, protože svůj úkol můžeme splnit, jedině když si udržíme život. Proto opovrhování životem znamená pro expedici

nebezpečí, neboť pro koho je život přítěží, ten ho s úsměvem dá v sázku!“

„Máte strach?“ otázal se Jansen.

Nazarov se zasmál. „Musí mít člověk strach, má-li lpět na životě? Teď už jen chybí, abyste začal tvrdit, jak je to mužné odhodit svůj život a smát se přitom. Mezi námi je jeden podstatný rozdíl, Jansene: Já jsem se zřekl všeho, protože chci splnit své poslání. A to mohu vykonat, jen když zůstanu naživu. Vím, že přitom riskuji svůj život – avšak riskuji ho pro společnou věc. A jestliže ho předčasně ztratím, pak se nebudu smát, poněvadž v tom případně zůstane mnoho nevykonáno!“

Nazarov se odmlčel, jako by si předem rozmýšlel další slova. Jansen tušil, že teď přijde to nejdůležitější, a mlčel rovněž.

„Kdybych nelpěl na životě,“ pokračoval konečně Nazarov s důrazem a díval se Jansenovi přímo do očí, „kdybych jej nepokládal za krásný, jak bych mohl svou sázkou zlepšit život společnosti? Ale co děláte vy? Zříkáte se života a vyhledáváte nebezpečí, jemuž se já chci vyhnout. Vy se účastníte letu, protože si nevážíte svého života, protože ho chcete prodat za babku – tedy ne pro význam úkolu, nýbrž z osobních důvodů.“

Jansen se vyhnul Nazarovovu pohledu. Byla tahle hluboká výtka namístě? „Neříkal jsem nic o tom, že bych byl unaven životem,“ odvětil chladně.

Nazarov mu však hleděl do očí tak naléhavě, až to Jansenovi bylo nepříjemné. „Opakuji ještě jednou,“ začal pomalu a zřetelně, takže Jansen nemohl přeslechnout ani slovo, „náš příkaz zní: Chránit svůj život, abychom se mohli vrátit, a vyhýbat se všemu, co by jej zbytečně ohrožovalo. Soudruhu Jansene, očekávám od vás, že budete tento příkaz plně respektovat!“

Jansen mlčel. „Ještě si to můžete rozmyslet!“ Nazarov si pohrával s brýlemi. Přesto však Jansen mlčel i teď.

„Abychom si správně rozuměli, Jansene. Vážím si vás a nemohl bych si přát lepšího šéfinženýra, avšak potřebuji muže, který si je vědom své odpovědnosti!“

Michael Jansen se krátce uklonil. „Soudruhu Nazarove, porozuměl jsem,“ pravil rezervovaně. „Jsem připraven tuto odpovědnost převzít!“

Opřel se o lenoch židle. Jeho hlas teď ztratil oficiální tón. „Během letu mi byl nápadný jeden Ital, který zřejmě dosud nebyl ve vesmíru – je to úplný nováček. Mohu se zeptat, co s ním zamýšlíte? Proč jste ho přijal?“

„Já ho nepřijal, on byl přijat!“ odvětil Nazarov zarmouceně. „A to Výzkumným výborem! Jsem sám překvapen a není mi to nijak příjemné, to mi věřte! Chtěl jsem o tom s vámi také hovořit. Podle dokladů je Lazzarri vyučený kosmický mechanik a je vám tedy podřízen. Zpráva astromedicínské komise obsahuje pozoruhodnou větu. – Vyšetřovaný se uznává za schopného pro podmínky ve vesmíru a jeho konstituce odpovídá požadavkům; v centrifuze a ostatních vyšetřovacích zařízeních se však choval nejistě. Podle celkových výsledků lze usuzovat na neobvykle velké odvyknutí prostoru. – Nechci tomu přičítat zvláštní význam, protože podle svých dokladů strávil šestiměsíční dovolenou na Zemi. Říkal jsem si – možná že vlivem toho ochabla jeho přizpůsobivost. Ale jak se choval při letu sem nahoru… To by neudělal nikdo, kdo byl aspoň jednou ve vesmíru.“

Jansen naplnil sklenice a povzdychl si. „A co si mám s tím kosmickým batoletem počít?“

Nazarov uchopil videotelefon. „Uděláme nejlépe, když se zeptáme přímo jeho – a to hned!“

* * *

Lazzarri se usmíval, temperamentně se ukláněl a podal oběma ruku. „Přejete si?“ otázal se, jakmile usedl. V obličeji mu hrál veselý rys. Jeho tmavé oči pod černými kadeřemi přeskakovaly hbitě z jednoho na druhého.

Lazzarri věděl, co teď přijde. Ale nezdálo se, že by to bral příliš vážně. Jansen si mnul bradu; bavil se. Na toho chlapce se člověk nemohl zlobit! Jenže – falešné údaje…

Nazarov začal přímo a bez okliky. „Byl jste nám hlášen jako kosmický mechanik – jako mechanik, který má zkušenosti z prostoru.“ Lazzarri se uklonil a mlčel.

„Musím předpokládat, že jste se vetřel do expedice s falšovanými doklady…“

Ital zvedl ruku s nevtíravým, avšak neodolatelným gestem. „Promiňte, soudruhu profesore, že vám odporuji, ale doklady jsou správné!“

„Chcete tvrdit, že máte zkušenosti z vesmíru?“ pravil Nazarov zlostně.

„Říkám jen, že doklady jsou správné,“ odvětil Ital s úsměvem, „bohužel muž je jiný.“

„Vy nejste Lazzarri?“ Nazarovův hlas zahřměl.

„Ale ano, soudruhu profesore, jmenuji se Sylvio Lazzarri, pocházím z Benátek, jsem mechanik a je mi právě dvaadvacet let – – přesně tak, jak to udávají listiny!“

„Chcete si z nás dělat blázny? Zdá se, že podceňujete vážnost situace! Postarám se, abyste se nejbližší raketou vrátil na Zemi a tam se zodpovídal!“ supěl Nazarov. „Považoval jsem soudy v naší době za zbytečnost, avšak vy mi dokazujete opak!“

Lazzarri pokrčil s politováním rameny a řekl zarmouceně: „Musím zřejmě s barvou ven, bohužel! Věřil jsem – když jsem toho tolik přečetl o poměrech ve vesmírném prostoru – že se budu moci přizpůsobit, aniž se stanu nápadným. Ale když to člověk pozná na vlastní kůži, je to všechno jiné. Santa Maria, jakmile jsem začal ztrácet svou váhu, zapomněl jsem všechno, co jsem četl. Papíry jsou však správné a já se jmenuji skutečně Sylvio Lazzarri!

Mám bratrance; je přesně na den starý jako já, jmenuje se Sylvio Lazzarri jako já, bydlí v Benátkách v téže ulici, v témž domě a je mechanikem jako já. Byl nasazen ve službě na Marsu a hlásil se na Kosmos. Krátce nato se během dovolené seznámil s jednou dívkou – takovou plavovlasou signorinou, hezkou, temperamentní, pěkně urostlou – prostě k pomilování. Spadl do toho až po uši. Myslel na ni příliš mnoho… Zkrátka želel svého rozhodnutí. Přesto se však ostýchal odhlásit se. Víte, kdo by pochopil, že má osobní… Při takovém podniku! Já ho pochopil. Dostal svou signorinu a mně dal po dlouhém zdráhání své papíry.“

Tohle zarazilo Nazarovovi řeč. To přece nebylo možné! Jansen sevřel rty. Sylviovu bratranci rozuměl až příliš dobře. Ale co provádí tohle kosmické batole… ?

„Vy jste se tedy obětoval za bratrance?“ zeptal se pochybovačně. Lazzarri se radostně zasmál. „Obětoval? O tom nemůže být ani řeč! Byla mi na Zemi příliš dlouhá chvíle.“

Nazarov polykal. Hleděl strnule na Itala, jako by to byl přelud. „Copak jste na Zemi zaspal?“ Předklonil se. „Tam dole se staví hráz mezi Sibiří a Aljaškou, uzavírá se Středozemní moře mezi Tangerem a Gibraltarem, budují se atomové a slapové elektrárny, zúrodňují se stepi, bažiny a pralesy, roztavují se části polárních ledovcových polí – a vám je na Zemi dlouhá chvíle! Zaleťte si k observatoři a podívejte se na Zemi velkým dalekohledem, protože velikost toho, co jste přehlédl na Zemi, můžete postřehnout v dostatečném měřítku odtud shora – a pak leťte nejbližší raketou nazpět!“

Lazzarri pokrčil rameny a otevřel ústa. Pokračoval, jako kdyby Nazarovova slova přeslechl: „Všechno je naplánováno, znormováno, vypočítáno, systemizováno a dokonce i moralizováno!“

Jansen pobaveně naslouchal.

Ať měl Nazarov proti Lazzarrimu sebevíc námitek, ten se nedal odvrátit od svého předsevzetí zúčastnit se expedice. Konečně se Nazarov vzdal. Pravil unaveně: „Nemohu sám rozhodnout, jestli poletíte s námi. O tom rozhodne celý kolektiv.“

„Děkuji vám!“ zajásal Lazzarri. Nazarov mávl rukou. Cítil, že Lazzarri dokáže získat právě tak celý kolektiv.

Byl otřesen. Věřil, že všichni byli prodchnuti velikostí úkolu, že všechna osobní přání obětovali společné věci a že se všeho uvědoměle vzdali. Jak různé však měli pohnutky! Jeden opouští svou ženu, aby se postavil neomezeně do služeb společnosti, druhý hledá ve vesmíru zapomenutí a třetího láká dobrodružství.

Tři muži! Jak to asi musí vypadat s ostatními účastníky expedice?

* * *

Marcel de Varenne dřepěl za psacím stolem a podpíral si bradu. Byl vybrán za kronikáře výpravy, protože jako geolog nemohl během letu provádět žádné výzkumy.

Pozvedl hlavu a stiskl na magnetofonu tlačítko pro nahrávání. Pásek bzučivě klouzal kolem nahrávací hlavice. Zpočátku zachycoval jen jeho dech. Jak nejlépe začít?

„Kronika expedice Kosmu," řekl rozvláčně, jmenoval datum a začal konečně mluvit v krátkých větách, se stále kratšími přestávkami. „Zprávu podává Marcel de Varenne, geolog výpravy. Rozkaz expedici: Výprava opustí v první fotonové raketě po prvé sluneční soustavu. Cíl: souhvězdí Plejád. Během letu má být sluneční soustava pozorována zvnějšku, vyfotografována a celkově proměřena. Totéž se má učinit se souhvězdím Plejád. Pokud budou v jeho okruhu zjištěny planety, budou prozkoumány, jestliže bude možno na nich přistát; v tom případě bude vysazena skupina, která tento průzkum provede.

Skupina, která bude s Kosmem kroužit kolem planety, bude se zabývat výzkumem příslušného slunečního systému a pokusí se vyfotografovat oblast hmotného centra Mléčné dráhy, jež je pro pozemské pozorovatele zakryto temnou mlhovinou.

Po splnění těchto úkolů má být proveden pokus vyšinout planetu pomocí jaderných náloží z dráhy, aby mohla být proměřena rychlost šíření gravitace.

Expedice má dvě stě čtyřicet členů – všechny bez výjimky ve stáří od dvaceti do třiceti let."

De Varenne se zhluboka nadechl. Teď přijde to nejhorší – předčítání seznamu! A samá složitá, cizokrajná jména… Jen aby se nepřeřekl! Vzal seznam do ruky. „Jejich jména, státní příslušnost, stáří a povolání: profesor doktor Vasil Nazarov,

Sovětský svaz, 29 let – vedoucí expedice; doktor George Romain, Rumunsko, 30 let, výzkumný pracovník v oboru společenských věd a sekretář ústředí Spojených stran práce Svazu sjednocených států – zástupce vedoucího; diplomovaný inženýr Michael Jansen,

Německo, 30 let – šéfinženýr profesor doktor Henry Canterville,

Anglie, 29 let – šéfastronaut; profesor doktor Sven Sundberg,

Švédsko, 29 let – šéflékař; profesor doktor Philip Inoti,

Afrika, 28 let – šéfbiolog; profesor doktor Radhej Guptaje,

Maďarsko, 27 let – šéfgeolog; profesor doktor Miháli Timár,

Indie, 29 let – šéfastronom; profesor doktor Mukrah Abdel Serraj,

Arábie, 29 let – šéffyzik; profesor doktor Wang Yun-chieh,

Čína, 28 let – šéfchemik…“

Následovalo jméno za jménem – pestrá mozaika, která ani nepotřebovala uvádět názvy států, aby dokázala účast všech států Svazu.

„… Vranova… Dobšiněz… Darcey… Karalambov… Alibali… “ Byla tu zastoupena všechna možná povolání, protože kromě vědců byli v raketě i řemeslníci, jichž bylo zapotřebí během letu.

„Zpráva začíná třetího dne pobytu na kosmické stanici X-10. Prozatím se nepřihodily žádné zvláštní události – jen jediná příhoda narušila plánovaný průběh příprav. Italský mechanik Sylvio Lazzarri s dokumenty svého stejnojmenného bratrance se vetřel… “

De Varenne zaváhal a opravil se: „… si vynutil účast na výpravě. Na společné poradě všech účastníků bylo jednohlasně rozhodnuto, aby byl do expedice přijat a podřízen šéfinženýrovi Jansenovi.“

De Varenne stiskl tlačítko vypínače, setřel si ulehčeně pot s čela a usmál se. Ale bylo to veselé zasedání! Lazzarri byl skvostný a všichni podlehli jeho italskému temperamentu.

Uzavřel magnetofon a vstal. Po dvou krocích se však vrátil a znovu spustil pásku. „Na této poradě informoval též profesor Nazarov účastníky expedice, že Spojené státy americké hodlají využít nabídky, aby se v rámci smlouvy o soužití zúčastnily výpravy. Jejich zástupce je očekáván na X-10 dva dny před startem Kosmu.“

3. kapitola

Lazzarri šlapal nemohoucně chodbou k výstupní šachtě. Zatroleně – takový těžký skafandr! Člověk leze po stěně jako moucha a přitom vypadá jako potápěč. Rytířské brnění z dávného středověku – to jsou úplné plavky proti tomuhle úboru. Strašné! Měli by sem nahoru vzít ženy a strčit je do těchhle ocelových rakví. Po takových třech-čtyřech týdnech by to byl určitě požitek chodit s tím třeba i na procházku! Stačily by dvě ženy **a** už by ty skříně byly jinačí – elegantní, pohodlné… A možná, že by byly i s puky.

Co všechno musel člověk s sebou vláčet! Na přilbě tyčovou anténu a zpětné zrcátko, na zádech ocelové láhve se stlačeným vzduchem, kyslíkem a kdoví co ještě! K tomu velkou plechovou skříňku a na ní tepelný regulátor, který vypadal jako tulipán na krátkém stvolu; byla to tyč s pohyblivým kalichem, jehož povrch byl zvenku postříbřený, zevnitř začerněný a zdrsněný. To mu bylo jasné! Když teplota uvnitř skafandru příliš stoupla, tu se kalich automaticky obrátil do stínu a vyzařoval teplo; když příliš klesla, natočil se ke slunci a teplo přijímal. Ještě dobře, že pohyb obstarávaly fotobuňky, termočlánky a motorky, protože kdyby se to mělo natáčet rukou…? Ale teprve když si člověk všiml kloubů u skafandru, mohl ocenit geniální pohyblivost a volnost lidských končetin. Bylo zapotřebí tří ohybových a dvou otočných kloubů, aby se paže dala otáčet do každého obvyklého směru.

Přesto však se cítil už lépe než při svém příchodu. Člověk si zvykne na všechno – a brzy by nosil tenhle pancíř právě tak jako oblek šitý na míru!

„Tak, teď otevřte kyslíkový ventil a nasaďte si přilbu!“ Lazzarri se ulekl. Jansen tu byl také!

Šéfinženýr kráčel za ním. Lazzarri cítil, že ho pozoroval. To znamená, že musí potlačit protivnou žaludeční nevolnost a že na sobě nesmí dát nic znát! Tohle věčné „padání“… Jestlipak si vůbec někdy zvykne na beztížný stav?

Bylo to vždycky zábavné číst v reportážích o šprýmech, které se daly dělat v prostoru bez tíže. Ale nevolnost přitom necítil; Maria Mater, tahle vyprávění měl číst alespoň ve sjíždějící zdviži!

Jansen byl s Italem spokojen. Ještě v lecčems tápal – jako dítě – ale jinak se držel dobře. Ten zelený nádech v obličeji časem zmizí, na beztížný stav si již téměř zvykl a pak odpadne i nevolnost. Lazzarri však musí nejdříve prodělat na vlastní kůži celou škálu úleků a potíží kosmické plavby. Za tři dny startují a to už musí mít nejhorší za sebou. Bude to pro něj dosti tvrdé – ale nedá se nic dělat!

Lazzarri se otočil a pozorně sledoval Jansenovy pohyby rukou. Odpoutal rovněž skleněnou přilbu z řemenu na břichu a namáhavě, křečovitými pohyby se snažil obelstít klouby a nasadit si ji. Jansen mu pomáhal. Okraj přilby přilnul mlaskavě k těsnění a pojistky zaklaply.

Lazzari hleděl na Jansena přes sklo a šklebil se. Ocelová rakev a skleněný poklop na sýry… Strašila ho však myšlenka na ultrafialové záření! „A soudruhu Jansene, může se s ní… Venku přece svítí slunce!“

„Máte pravdu, prší jen na Zemi. Ale nemusíte mít obavy, to ‚sklo‘ není sklo. Je to složitá umělá hmota. Je-li zasažena slunečními paprsky, ihned zneprůsvitní, jakmile však záření přestane, znovu zprůhlední.“

„A jak je vidět tou matnicí před obličejem?“

„Vůbec nijak,“ ujistil ho Jansen. „Ale ochranné štítky zabraňují, aby nebyla slunečními paprsky zasažena část, kterou se díváte. Jenom kdybyste pohlédl přímo do slunce, zneprůsvitnělo by i toto místo.“

Lazzarri si prohlížel štítky na Jansenově přilbě. Vypadaly jako štítky na čepici a obepínaly přední polovinu přilby jak nad očima, tak pod nimi. Poněvadž byly vyrobeny z téže průhledné umělé hmoty, umožňovaly široký rozhled, pokud byly odvráceny od slunce; byly-li však ke slunci přivráceny, zneprůsvitněly a zabránily v přístupu všem paprskům shora i zdola.

Jansen se obrátil k šachetním dveřím a pokynem zavolal Lazzarriho k sobě. „Vyndejte z držáku cívku s lanem!“

Okolo vchodu do šachty byly připevněny kruhovité, jako buben vypadající cívky, z jejichž boční stěny vyčnívala

karabinová spona. Jansen vytáhl jednu cívku ze svorky držáku a zavěsil si ji do zámku na břišním popruhu.

Lazzarri natáhl ruku, uchopil rovněž cívku a vytahoval ji z držáku. Ruka mu však sklouzla a cívka mu vypadla z ruky. Instinktivně se ohnul, aby ji zachytil. Hmátl však naprázdno do vzduchu, uslyšel třesknutí přilby, dostal ránu do hlavy a byl vržen nazpět. Naštěstí ho magnetické podrážky udržely při zemi. Když se narovnal, viděl, že cívka s lanem se vznáší v kulovité místnosti a stoupá pomalu vzhůru. Tady přece nemůže nic spadnout! A on ji chtěl zachytit!

Jansen zatím spěchal pro cívku; běžel šikmo po vyklenuté stěně vzhůru a dosáhl nohama stropu. Jak visel hlavou dolů, podařilo se mu cívku uchopit.

„Musíte ji pevně držet, tady všechno uniká pryč z rukou," pravil vyčítavě, když podával cívku opět Lazzarrimu.

Lazzarri rozpačitě přikývl. Prsty se mu špatně ohýbaly; jak to dopadne, až bude nucen v těchto rukavicích pracovat?

Jansen asi uhodl Lazzarriho myšlenky. „Měli jsme si na paže přišroubovat nástrojové nástavce. S drapákem to tak neklouže. Ale zahákněte už očko do zámku! Tak, teď nechte cívku cívkou a vezměte tenhle špalík!" Ukázal na jeden z kovových, jako ruka velkých špalíků, jež byly připevněny vedle cívek s lany.

Lazzarri uchopil pevným hmatem za očko. Špalík se však ani nehnul. Trhal zuřivě vší silou – ale špalík zůstával v klidu. Jansen se smál a stáhl špalík malíčkem. „To se musí vědět, jak na to!" ukázal na úzkou rukojeť a vytáhl ji.

Lazzarri si v duchu vynadal. Chtěl přece dokázat, že se vyzná v každé situaci, jenže se zdá, že všechno, co tady nahoře dělá, je špatně. Nespokojen sám se sebou kráčel těžce za Jensenem k výstupní šachtě.

Chtěl být odvážný a obstát mužně ve velkém dobrodružství a zatím se zděsil každé hlouposti – jako mladá žába večer v parku. Musela to být na něj určitě pěkná podívaná! Jansenův posměšný pohled to potvrzoval.

Vnitřní dveře šachty se za nimi zavřely.

Kdyby si člověk vzpomněl na své znalosti z fyziky a seznámil se v klidu se všemi neobvyklými věcmi, co ho pak může vyvést z míry?

Už se viděl, jak se vznáší elegantně prostorem, předem prožil různá dobrodružství – a přitom přehlédl, že většina tělesných pohybů je založena na reflexech, které vyplývají ze zkušeností. Tyto zkušenosti se sem nehodí, avšak tělo reaguje tak, jako by trvaly pozemské poměry. Když se na Zemi něco upustilo, padalo to a člověk se bezděky sehnul, aby to zachytil. Tady však nic nepadá; vznáší se to tam, kde to kdo upustil – a přesto se člověk podvědomě ohne!

Jansen ho požádal, aby přezkoušel přívod kyslíku a vnější ventily svého skafandru. Lazzarri pohlédl na manometr a pokynul. „Všechno v pořádku! Můžeme jít! Podíváme se, jak vypadá Země shora."

Jansen stiskl vypínač pro vypouštění vzduchu z šachty. Lazzarrimu začalo být poněkud nevolno. Co teď přijde?

„Co se dělá se vzduchem, soudruhu Jansene?" Pokoušel se nedbat své nejistoty. „Nasává se pumpou tak jak je nazpět do stanice, nebo se nejprve regeneruje?"

„Nejdříve se regeneruje."

„A jak se zabraňuje tomu, aby kolem těla nevznikl obal spotřebovaného vzduchu? Beztížný stav přece znemožňuje jeho pohyb. Kromě toho působí i hmotná přitažlivost těla a ta spotřebovaný vzduch váže…"

„Hmotná přitažlivost je příliš nepatrná; ale když se člověk pohybuje, způsobuje jak setrvačnost vzduchu, tak především tvoření vírů, že čerstvý vzduch přichází k tělu. Přesto by mohly vzniknout oblasti, v nichž by byl pouze spotřebovaný vzduch. Aby se tedy tomu zabránilo a živý organismus se neudusil ve vydýchaném prostředí, je vzduch uváděn uměle do pohybu."

Lazzarri by si byl nejraději napohlavkoval, kdyby mu v tom skafandr nebránil. „Tedy že ani takové nejjednodušší věci…" mumlal rozpačitě.

„Opravdu, tady venku člověk vnikne mnohem hlouběji do podstaty pozemských poměrů – vidí je zřetelněji a poznává zákony života z podrobného a uvědomělého rozboru přírodních jevů. Vzduch má například řadu vlastnos…"

Lazzarri pozorně naslouchal. Jansenův hlas byl stále tišší, až docela umlkl. Neomdlel snad Jansen?

Lazzarriho nejistota rázem zmizela. Narovnal se; teď byla řada na něm. Jansen potřeboval pomoc! Přistoupil k němu,

uchopil ho za ramena skafandru, nahlédl do přilby – a zarazil se. Jansenův obličej byl svěží a energický jako předtím, jeho rty se pohybovaly a prozrazovaly, že mluví dále.

Lazzarriho obešla hrůza – neslyšel ani slovo! Což tady nebylo nic normální? Ptal se, křičel… Jeho vlastní hlas zvučel pod klenbou přilby. „Jansene, Jansenéé!“ Ukazoval na své uši a krčil rameny.

Ale Jansen už pochopil. Ukázal na anténu a otočil rukou. Lazzarri zapnul mikrofon a volal vzrušeně: „Haló, slyšíte mě? Co se to děje?“

„Nic!“ zaznělo z malého reproduktoru. Bez rozpaků a jako by se nerušeně bavili, Jansen pokračoval: „Vzduch má řadu vlastností. Vede také zvuk – chvění vzduchu, které se přenáší. Jestliže vzduch chybí, nemůže existovat ani zvuk.“

Lazzarri se kousl do rtů. „Ale vždyť jsem se přece sám slyšel mluvit,“ pravil konečně.

„Ve skafandru naplněném vzduchem! Venku však můžete slyšet jen kmity, které přenášejí vaše lebeční kosti,“ odvětil Jansen, otevřel vnější dveře šachty a vyšvihl se ven.

Vypadalo to elegantně a zdálo se to snadné – jako dětská hra. Lazzarrimu to však dalo hodně trápení a námahy, než prolezl otvorem. Nejprve se jeho magnetické podrážky přichytily jako kotva k vnitřní stěně. Pak zase, když se protahoval kolem okraje otvoru, zapomněl přitáhnout nohy a narazil patami na opačnou stranu. Magnetické podrážky se ihned přilepily a nepodařilo se mu je uvolnit. To však byla jeho záchrana. Poněvadž mu chyběla míra pro sílu, jaké měl použít, odtrhl se s takovým rozmachem, že mu to až násilně otevřelo prsty a vletěl zpátky do místnosti.

Jansen ho vytáhl ven a postavil na nohy. Byl rozzloben. Lazzarri si počínal tak nemotorně, že Jansen považoval vlastně za neodpovědnou přítěž, jestliže měl během tak krátké přípravné doby, jaká zbývala do startu, vštěpovat prakticky každý krok absolutnímu laikovi.

Na druhé straně se ani on sám příliš nesoustřeďoval na práci. Znovu a znovu zalétal myšlenkami zpátky na Zemi a prodléval u dívky, jež ho milovala, a přesto jím opovrhla. Počáteční divoká bolest v něm sice již opadla, ale čas od času se ho zmocňoval ochromující žal, proti němuž se marně bránil. V

takových okamžicích zapomněl Lazzarrimu ledacos objasnit a byl pak vždy hrubě vytržen ze své skleslosti, když Ital podlehl nějaké potměšilosti neznámých poměrů.

Když se Lazzarri ohlédl, vyvstal mu na zádech studený pot. Stáli pod Zemí! Vznášela se nad nimi jako obrovská koule… Okolo zíval černou prázdnotou vesmír – tmavá bezedná díra. Odlišovaly se v něm jen hvězdy jako ostré body bez mihotavého třpytu.

Lazzarri přemýšlel. Pod Zemí? Ne! Kdyby člověk něco vyhodil, padalo by to k Zemi. Byla tedy pod nimi a oni viseli hlavou dolů…

Jansen polekán příhodou u výstupu z šachty mu položil ruku na skafandr. „Nenechte se tím vyděsit, člověk si na to zvykne. Pojďme k okraji středového válce. Ukáži vám, k čemu se používá kovového špalíku."

Jansen kráčel kupředu a přestoupil na prstenec, který vedl kolem plošiny středového válce a stál stejně jako válec sám v klidu. Lazzarri ho těžkopádně následoval. Podrážky mu ulpívaly na ocelovém plášti jako mouše nohy na mucholapce. Slyšel Jansenův hlas: „Haló, řídicí stanoviště? Tady Jansen; jsem na vnějším povrchu stanice. Uveďte prosím pomalu do pohybu plášť středového válce!"

Tu se plášť začal otáčet – nejprve pomalu, pak stále rychleji. Lazzarri cítil, jak ho odstředivá síla táhne pryč.

„Tak – a teď přijde váš kosmický křest! Musíme se přepravit pomocí provazu k vnějšímu prstenci. Při tomto manévru se naučíte téměř všemu, s čím se můžete ve vesmíru setkat. Přiložte špalík k podlaze a zmáčkněte tlačítko!"

Lazzarri se ohnul a stiskl knoflík. Tělem mu proběhlo škubnutí, kovový špalík mu vyklouzl z prstů a udeřil o podlahu. Tam pevně utkvěl, jako by byl spolu s pláštěm válce ukován z jednoho kusu.

„To je magnet?" otázal se Lazzarri.

Jansen jen pokynul hlavou. „Zavěste karabinku cívky do očka špalku. Na cívce je otáčivá destička. Otáčíte-li s ní doprava, uvolňujete brzdu a provaz se odvíjí; doleva se naopak brzda přitahuje a provaz se zastaví. Jestliže otáčíte dál – přes zarážku – začne motor provaz zase navíjet."

Lazzarri točil destičkou celý zmaten – Jansen si však toho nevšímal. „Teď vypněte magnetické podrážky – na vnitřní rozvodové desce."

Lazzari vtáhl ruce dovnitř skafandru a přepnul vypínač. Rázem mu odskočily nohy od podlahy a po zádech přeletěl okraj středového válce. Válec se vzdaloval, jen spojovací příčky stanice se kolem něho otáčely.

S hrůzou zíral na provaz, který se odvíjel z cívky. Byla to taková směšná nit, tenká skoro jako vlákno pavučiny… A za ním zela bezedná hloubka a věčná samota! Ochromen strachem nedokázal lano zabrzdit. Upřeně zíral na tenký provaz z umělé hmoty a čekal, kdy už bude konec.

Každou chvíli přece musí přijít náraz, provaz se zvonivě napne a přetrhne se – vlastně ne, tady přece není vzduch!

Přetrhne se bez hlesu, nenávratně… A on odlétne do prázdna, do propastného Nic.

* * *

Profesor Nazarov zvedl sklenku, mírně se uklonil **a** vypil vodku jedním douškem. Chi Pi-čin poklonu opětoval, avšak pil klidně a po malých doušcích. Byl hubený a kůže na jeho obličeji byla scvrklá. Dlouhý, vláknitý vous i řídké, bílé vlasy zdůrazňovaly důstojnost stáří, jež zná život příliš dobře, než aby se ještě nad něčím podivovalo, a v němž je člověk již natolik zkušený, že je připraven na jakékoliv životní změny.

Chi Pi-čin mlčel a čekal. Jeho oči pohlížely klidně a pozorně na rozčilenou tvář mladšího kolegy a vyzařovaly teplo, jež budilo naprostou důvěru.

Nazarov se konečně opřel o lenoch kovové trubkové židle a pozvedl oči od Číňanových vrásčitých, žilkami protkaných rukou. „Jsem zklamán…"

Chi Pi-čin uvážlivě přikývl. „Člověk se často v životě zklame," pravil přátelsky. „Hlavně tehdy, když vychází z nesprávných předpokladů."

Nazarov ho neposlouchal. Byl pohroužen v myšlenky a hovořil spíše k sobě než k hostu: „Dosud nikdy nepověřilo lidstvo nikoho takovým úkolem. Jsme první lidé, kteří přeskočí staletí **a** podají ruku vzdáleným potomkům naší generace.

Uvidíme a prožijeme to, o čem se zatím píše jen v utopistických románech.“ Pohlédl na Chi Pi-čina. „Je to záležitost nesmírného rozsahu a ohromného významu – podnik s nejvyšším etickým smyslem!“ pravil důrazně, jako by příteli odporoval.

Chi Pi-čin seděl bez hnutí v křesle. Jeho oči, podivuhodně mladé a bystré, byly upřeny na Nazarovova. Neměl rád velká slova.

„Mělo být podmínkou,“ začal Nazarov znovu, „aby všichni účastníci byli tímto úkolem zcela prodchnuti a aby se mu plně podřídili. Jenže jak to vypadá ve skutečnosti? Jeden hledá dobrodružství a druhého pohání ženatragédie lásky! Náš úkol je jim jen prostředkem k dosažení vlastních cílů. Jak ponižující! To jsou pak žoldáci vědy a ne přesvědčení bojovníci. Nebýt expedice, mašíroval by jeden bos přes pól a druhý by se utopil ve vesnickém rybníku!“

Nazarov umlkl. A on se vzdal Tamary! Chi Pi-čin znovu rozvážně pokýval hlavou. Do vrásek kolem úst se mu vloudil jemný úsměv.

„Vaše mravní zanícení vás ctí, soudruhu Nazarove! Je-li člověk prodchnut úkolem, dává mu to schopnost dosáhnout nesmírných úspěchů. Ale nelze pro úkol zapomenout na lidi, kteří ho pomáhají plnit. Kdo chce řešit úlohu jen pro ni samu, zapomene lehce na účel, jemuž slouží. To obojí – dobrodružství a omrzelost životem, jak říkáte – patří nejen k expedici, nýbrž především k lidem, jež svedl dohromady společný úkol. Kdybyste na to zapomněl, mohl byste se dožít těžkého zklamání.

Musíte počítat s lidmi – ne s normovanými šablonami. Kdyby to bylo možné, bylo by to jistě snadné, až příliš snadné – ale také jednotvárné! Pravý význam každého jednotlivého úkolu se dá ocenit, teprve když se uváží jeho specifické předpoklady.“

Chi Pi-čin přemýšlel o svých slovech. Nebylo to lehké snést Nazarova z výšin jeho poctivého nadšení na půdu skutečnosti. Je správné být prodchnut úkolem, je však nutno budovat na střízlivých základech, brát lidi, jací jsou – ne jaké bychom je chtěli mít – a pak je dokázat strhnout k nejvyšším výkonům…

Zpozoroval, že Nazarov sedí v židli strnule. Položil mu chlácholivě ruku na rameno.

„Promiňte starému muži, mladý příteli! To nemělo být kantorské opakování společenských pouček. Ale stálý pobyt

mimo pozemské dění vede člověka k úvahám nad lidskými problémy, nad vlastní minulostí i nad chybami, jež kdysi udělal – chybami, před nimiž by chtěl druhé lidi varovat. Tady nahoře vidí člověk všechno s mnohem větším odstupem, ostřeji, hlouběji… “

Jeho hlas byl naléhavý. „Jen tehdy můžete očekávat, že se člověk obětuje celý, budete-li ctít jeho osobnost. Brát lidi jako lidi, to je to pravé! Objevujte je, trpělivě a s porozuměním vyhledávejte jejich chyby i potíže, pomáhejte jim je překonávat – jen tak najdete s nimi společnou řeč, jen tak je dokážete strhnout. Jen tak se vám podaří předejít tomu, abyste od lidí nevyžadoval víc, než mohou dát! Společnost se skládá z lidí, kteří žijí pospolitě. To však neznamená, že nemají vlastní přání, představy a pocity. Teprve tato skutečnost dává společnosti její tvořivou všestrannost, její sílu a dokazuje právě to velkolepé na společnosti – její dobrovolnou podřízenost.“

Nazarov udiveně poslouchal. Co tím chce Chi Pi-čin říci? Jak to souvisí s tím, že je zklamán? Což to omlouvá dobrodruhy a tragédy lásky?

Chi Pi-čin s moudrostí starce četl v Nazarovových myšlenkách. Otcovsky pokračoval: „Dnes již nikdo nezahazuje svůj život – naopak, cení si ho! Musí být člověk zrovna chorobně přepjatý, když se snaží zapomenout na ženu, když se domnívá, že život bez ní nemá smysl?“

„Romeo a Julie v moderním rouše?“

„Nechte posměch stranou,“ odvětil Číňan klidně. „Hluboký cit je vždycky hoden úcty!“

„To nikdo nepopírá. Ale je snazší zapomenout na něco, co člověk stejně nemůže mít, než opustit, co mu náleží.“

„Mýlíte se! Myslíte, že není bolestné, když vámi opovrhne člověk, jehož milujete?“ Chi Pi-čin přestal mluvit a zvedl unaveně ruku. „Nechme toho; člověk věří nakonec přece jen především tomu, co sám cítí. Bezesporu však mluví pro Jansena, že se nešel utopit do toho vesnického rybníka. A Ital? Je snad opravdová, mladická touha po dobrodružství něčím nenormálním? Což to není touha po vědění, poznání, zkoušce sil? Je jako rostlina, která pod cílevědomou péčí zkušeného zahradníka může vydat nádherné plody!

A tak každý z vašich kolegů má své důvody, proč se účastní expedice. Měl byste se opravdu snažit tyto důvody poznat a dosadit je do svých plánů jako dané veličiny!“

Nazarov byl rozmrzelý. Každý má své vlastní důvody! Což nikdo kromě něho neletěl kvůli vlastnímu úkolu? Cítil se osamělý…

* * *

„Uchopte cívku s lanem!“ zaprskal Jansenův hlas z reproduktoru. „Otáčejte pomalu pohyblivou destičkou – slyšíte, pomalu! – doleva! Ale jen k zarážce!“

Lazzarri uposlechl naléhavého tónu. Jeho pád se téměř neznatelně zpomaloval a Lazzarri začal kroužit okolo středového válce. Doháněl spojovací příčky; konečně stála jedna vedle něj. Otáčel se teď stejně rychle jako kolo s obytnými místnostmi.

Už nepadal! Svíravý pocit strachu přestal, hrdlo se mu uvolnilo. Avšak jeho rty přesto nemohly vyslovit, co se z něho dralo.

Jansenův hlas přerušil jeho zajíkání. „Vezměte do levé ruky provaz a pravou uvolněte brzdu. Ale pomalu – a tak, aby nohy směřovaly ven!“

Uvolnit brzdu? Znovu se sevřela ruka kolem jeho hrdla. Ne! Má snad znovu padat? Letět na téhle niti ještě hlouběji do vesmíru? Maria Mater, to by bylo na něj už příliš mnoho. Vždyť se lano musí přetrhnout! Jenže – když na tuhle šňůru zavěsili nováčka, tak musí jistě vydržet!

Snad nejsi zbabělec, Sylvio? – Odkud přicházel ten hlas? Ptal se to Jansen? Ne, reproduktor mlčel. Měl se snad dát poslat zpátky na Zemi – teď, když si vybojoval účast na výpravě? Kdyby měl přitom jít třeba k čertu – zbabělec nebude nikdy!

Otáčivá destička ho pálila přes rukavici jako žhavá ocel. Zaťal zuby, až to zabolelo a uvolnil brzdu – nejprve váhavě, potom rozhodně. Spojovací příčky se začaly kolem něho opět zvolna otáčet; zároveň se přibližoval i vnější prstenec.

Jansen už na něm stál. Byl ozářen leskem kovového plátování prstence, jenž se ostře odrážel proti černému pozadí.

Při každém pohybu zasršel na Jansenově skafandru ohňostroj stříbrných jisker.

Lazzari zapomněl na sebe a hleděl s údivem na tu podívanou. Bylo to fantastické! Když však prstenec prolétl kolem něho, strach ho přivedl znovu k sobě. Zabrzdil a zůstal viset bezradně na laně. Středový válec přečníval nad úroveň prstence. Ale jak se tam mám dostat?

Jansen mu těžkopádně kynul. Stál na prstenci šikmo od Lazzarriho. Protože kroužili oba stejnou rychlostí, nemohl ho Ital dohonit. Přesto Jansenovo kynutí Lazzarriho uklidňovalo.

Když zkrátí poněkud délku provazu, musí se otáčet rychleji než prstenec a dostane se k Jansenovi blíže!

Brzy visel vedle něho a natahoval k němu žertovně ruce. Slyšel, jak se Jansen směje. „Dobře jste to provedl, vy vesmírné batole! Až budete stát vedle mne, budete pasován na kosmického rytíře!“

Lazzarri měl radost. Když se však podle Jansenova pokynu přitáhl do vodorovné polohy tak, aby jeho nohy směřovaly k prstenci, zíral na provaz přece jen se stísněným pocitem. Byl tak tenký, že neviděl ani polovinu jeho délky. Visel téměř na „ničem“! A přece tam – tam na druhé straně byla pevná půda!

„Otevřte levé boční pouzdro svého skafandru!“

Hmátl dovnitř, vytáhl ven jakýsi předmět, podržel si ho před přilbou a zarazil se.

Z držadla vybíhal kabel a vedl do pouzdra. Pistole pro zpětný odraz! Také mu to Jansen mohl říci předem. Zatracené tajnůstkářství! Nebo to snad patřilo ke kosmickému křtu? Chtěl ho Jansen přivyknout na to, že ho tady v prostoru bude potkávat stále něco neznámého? Chtěl ho vyzkoušet, jak rychle reaguje, a nechával mu proto čas na rozmyšlenou? No počkej tedy, já ti dám „batole!“

Prudce zvedl pistoli do výše a držel ji v ruce vztažené nad hlavou. Musí předejít Jansenovu vysvětlování!

Nohy mu směřovaly k prstenci; stiskl kohoutek. Pocítil náraz a ruka se mu ohnula. Prstenec se příšernou rychlostí zvětšoval. Prolétl těsně kolem jeho vnější strany.

Slyšel za sebou znít Jansenova slova. „… natáhnout paži – pistoli nad hlavu – krátkou dávku – povolit lano – člověče, co to děláte?“

Lazzarri celý vyděšený zjistil, že se bude na provaze točit ve směru osy kolem středového válce, přičemž při každé otáčce musí prolétnout dvakrát mezi spojovacími příčkami, dokud ho jedna z nich nezachytí a nerozdrtí. Co ho to napadlo, takhle se chtít sám prosadit!

Přesto otálel jen několik vteřin. Vznášel se už nad opačným koncem středového válce. Čtvrtinu kruhu už měl za sebou!

Pozvedl pistoli. Krátká dávka do protisměru zabrzdila jeho let. Vzápětí jako ostrá dýka vyrazil z ústí pistole do černi prostoru druhý výstřel.

Letěl nazpět po oblouku kruhu, vymezeného délkou lana – obrácen nejprve zády k rotujícím spojovacím příčkám. Jedna z nich však musí provaz každou chvíli zachytit! Povolil brzdu na cívce a opsal parabolu ven přes prstenec.

Když mu provaz došel, vzniklo nové nebezpečí, že bude stržen nárazem jedné ze spojovacích příček. Naletí někde na stanici! Maria Mater, co má dělat? Nerozhodně zíral na vnější prstenec. Teď se dostal znovu do Jansenova zorného pole. A už mu také Jansen důtklivě poroučel: „Uvolněte zámek na břišním popruhu, ale rychle – tou červeně zaplombovanou páčkou na armaturní desce ve skafandru! Krátkou dávku směrem zpět! Zůstaňte **v** klidu, zachráníme vás!“

Lazzarri trhl páčkou, jednou, dvakrát… Zámek se neotvíral! Chvatně uchopil břišní popruh. Cívka zmizela! A – tady už také vyplula vzhůru! Zůstávala poněkud nazpět, protože ji brzdilo tření lana o kladku. Lazzarri ji sledoval pohledem; náhle poskočila a odfičela…

Zabloudil pohledem nazpět k armaturní desce. Do jeho vědomí se vpalovala rudě svítící slova – „nouzové volání“! Tlačítko pro volání o pomoc **v** nouzi! Strhl plombu a udeřil na tlačítko.

Chtěl volat o pomoc – neustále, dokud bude moci – když v tom zaznělo pronikavě z reproduktoru: „Pozor!

Přerušte vysílání na všech frekvencích – muž přes palubu – prolétá volným prostorem směrem k Zemi – Pozor! Přerušte vysílání na všech frekvencích…“

Husté tkanivo rádiových hovorů se roztrhlo. Radarové přístroje se natočily do udávaného směru.

Jansenovo nouzové volání drnčelo Lazzarrimu v uších. Přerušit vysílání…? To má být zřejmě minuta ticha na jeho památku! Vzdali se ho! – Ostatně kdo by mu měl také pomoci? Zmocnilo se ho zděšení a strach sevřel jeho hrdlo. Začal lapat po dechu, na čele mu vyvstal studený pot, údy se mu roztřásly…

Letěl směrem k Zemi; řítil se nezadržitelně vstříc jejímu vzdušnému obalu… Ale pak – hrůza! – odpor vzduchu začne jeho rychlost brzdit a pohybová energie se změní v teplo. Vůbec na Zem nedopadne, nýbrž shoří jako meteor!

„Zde radar! Objekt nalezen. Poloha – pět stupňů od letové dráhy X-10 směrem k Zemi. Sleduji! Vzdálenost deset tisíc metrů…“

Na okamžik získal naději. Letí za stanicí!

„… dvacet pět tisíc – třicet tisíc – třicet pět tisíc…“

Příšerná rychlost, jíž se zvětšovala jeho vzdálenost od stanice, a nezúčastněný, věcný hlas ho dohnaly k výkřiku.

„Pomozte mi, soudruzi, pomozte… já nechci…“ Nedostával však žádnou odpověď. Nikdo ho neslyšel, jeho vysílačka už nedostačovala…

Zatracený výstřel…! Jeho myšlenky bloudily zmateně kolem tohoto pojmu. Náhle se vynořil z mlhy zoufalství. Výstřel, to je ono! – Výstřel nazpět! Tak to Jansen říkal!

Ohnul ruku s pistolí za sebe a vypálil. Protože ji však nedržel přesně v protisměru, vylétly plamenné jazyky z ústí v nesprávném úhlu.

Začal se otáčet. Jeho trýzeň zvětšovalo slunce, jež zakalilo vždy průzor, jakmile se k němu obrátil. Při každé otáčce se mu střídaly před očima Země – kosmická stanice – mléčně bílá plocha – Země – kosmická stanice – mléčně bílá plocha… Bylo to k zbláznění!

Od Země však hrozilo největší nebezpečí! Proto pokaždé, jakmile se před ním vynořila, vztáhl ruku před sebe a vypálil. Teď našel protivníka, teď mohl konečně něco dělat. Už se necítil tak bezbranný.

Hlášení vzdáleností se zpomalovalo. „… čtyřicet tisíc – čtyřicet pět tisíc – čtyřicet osm tisíc – čtyřicet devět tisíc – padesát tisíc… Objekt mění směr letu a blíží se letové dráze X-10…“

Lazzarri se takřka zalkl radostí. Letí nazpět – k letové dráze stanice! Pryč od hrozícího vzdušného obalu Země, ven do vesmíru!

Zarazil se mu dech. Ven do vesmíru? To je děsné, na to se tedy nemusí těšit! Poletí ven do vesmíru – jako nepatrný meteorit! Na jak dlouho vystačí se zásobou kyslíku?

Zdálo se mu, že už musí lapat po dechu, jeho tep se začal zrychlovat. Měl snad trpně dochroptět a jako mrtvola bloudit věčně prostorem? To tedy raději k Zemi, raději se zřítit a shořet! Ještě jednou, naposledy – pozvednout paži, totiž ne, ohnout dozadu – a pokaždé, když uvidí Zemi, vypálit!

Jenže červená kontrolní žárovka ve skafandru zablikala a zhasla. Nevěděl, jestli třeba při chvatném zacházení s pistolí nepoškodil kabel či jestli už spotřeboval raketovou pohonnou směs.

Kosmická stanice se mu ztrácela před očima. Její stříbrný svit se rozplýval v třpytivé závoje, jež se od sebe vzdalovaly a zhušťovaly do malých jiskřiček. Ty se najednou nesmírně zvětšily a rozlétly se směrem k němu. Ohromná, oslnivá slunce ho chtěla pohltit. Maria Mater dolorosa!

Zavřel oči a propadl se do prázdna.

4. kapitola

Důstojník ve službě – mladý, svalnatý Nor – sledoval na stínítku naváděcího automatu malou raketu pro místní dopravu, jež měla zachránit Lazzarriho.

Ačkoliv vykonával službu na stanici teprve rok, nebyl nijak vzrušen. Stanice byla podle nejnovějších poznatků neustále doplňována nejrůznějším zařízením. Proto se často prováděly všelijaké přestavby i přístavby – práce, jež byly vykonávány přímo ve volném prostoru. Přitom se občas stalo, že některá část se oddělala a musela být zachycena. K těmto případům docházelo většinou přímo v nejbližším okolí stanice a jen zřídka se „ztratil“ nějaký muž, poněvadž pracovníci měli dost zkušeností a dovedli zručně zacházet se speciální manévrovací pistolí. Proto důstojník nepochyboval, že i tento „výletník“ bude jistě chycen. Byla to otázka několika minut. Radarový přístroj řídil raketu automaticky naváděcím paprskem, takže on sám přitom neměl vůbec nic na práci.

Podobná příhoda však vždycky poskytovala vítané rozptýlení, protože služba byla poměrně jednotvárná. Musel dohlížet na přenos televizních programů, varovat před bouřemi, upozorňovat na oblasti se špatným počasím a hlásit lesní požáry, záplavy a polohy lodí v nouzi na širém moři…

„Volá raketa pro místní dopravu ABX-6; muž dostižen a vzat na palubu!“

Dozorčí důstojník spokojeně přikývl. Teď už mohl zrušit zákaz vysílání. Přelétl pohledem poslední hlášení jednotlivých stanic pro zjišťování katastrof a vyslal je směrovým paprskem mezinárodnímu ústředí této služby.

„Těžké zemětřesení v Japonsku, centrum Jokohama. Nutno zajistit mezinárodní pomoc. Žádají se především sanitní a odklizovací čety… Výbuch vulkánu Kartala. Požaduje se nasazení vrtulníků. Evakuace nutná…“

Opřel se o lenoch židle a natáhl nohy. Vtom zaznělo zahrčení. V mžiku vyskočil. Poplachový přístroj bezpečnostního zajištění! Skokem byl u elektronického mozku bezpečnostní centrály.

Otáčející se radarové antény zachytily meteor. Sledovaly jeho kurs a hlásily údaje elektronickému mozku, jenž ve zlomku vteřiny vypočetl dráhu jeho letu.

Výsledek byl nepříznivý – meteor se řítil přímo na kosmickou stanici! Důstojník se sklonil ke kontrolním přístrojům a přelétl pohledem jejich stupnice.

Ohromné vrhače antičástic na elektrárně se natočily do směru meteoru. Jakmile začnou pracovat a vrhnou své smrtící proudy antičástic meteoru vstříc, změní se hmota zasažených atomů rychlostí blesku v záření. Nesmírná síla roztříští meteor na molekuly, jež se rozplynou v nepředstavitelném žáru…

Důstojník čekal **s** mladickou zvědavostí na to, jak světlý bod na obrazovce radaru vzplane a zanikne. Avšak svítící skvrnka se neměnila a nezadržitelně se blížila.

Strnul a nejistou rukou si přihladil vzpurný chomáč vlasů. K čertu, vrhače antičástic vypověděly službu!

Nedůvěřivě zkoušel kontrolní měřicí přístroje – a údivem vydechl. Zapnulo se blokovací zařízení! Elektronický mozek identifikoval meteor jako kosmickou raketu. A vysílač už také vrhal vstříc blížící se lodi otázku.

„Tady X-10. Prosím vaši poznávací značku!“ Cizí kosmická raketa však mlčela a nezadržitelně se blížila.

Důstojník se přikrčil jako ke skoku. Ukazovatel měřiče vzdáleností se šinul stále dále a blížil se k červené značce. Jestliže k ní dospěje, bezpečnostní zařízení se odblokuje a vrhače začnou svou zkázonosnou práci. Jakmile se kosmická loď dostane do proudu paprsků, nebude už pro ni záchrany…

Jako očarován pohlížel na putující ukazatel. Tu se v něm probudila vybledlá vzpomínka, byla stále zřetelnější, brala na sebe reálnou tvářnost…

Což nepožadovali šílení militaristé kdysi v bezmocném vzteku, aby byl sestřelen první sputník a nepokoušeli se poškodit později i X-10 umělými meteory? Neopakují třeba teď po desetiletích *a* krátce před startem Kosmu znovu tento pokus? Cožpak si myslí, že pozornost mužů na X-10 otupěla. To se tedy mýlí!

Teď mohl dokázat, že je na něho spolehnutí… Stovkám lidí hrozilo nebezpečí, byly ohroženy obrovské hodnoty … To by se jim tak hodilo zabít dvě mouchy jednou ranou – X-10 i Kosmos!

Má se zeptat Chi Pi-čina? Nesmysl, není přece žádný školák! A tohle je jeho příhodná chvíle!

Narovnal se; oči se mu zúžily, stiskl rty. Ukazatel měřiče vzdáleností se stále ještě pohyboval: už se blížil ke žluté značce – poslednímu výstražnému signálu. Pak přijde červená značka!

Přál si, aby kosmická loď neodbočila, toužil po zkoušce sil, o jejímž výsledku se nedalo pochybovat. Takhle už zničil mnoho meteorů, avšak dosud žádnou kosmickou raketu!

Zde přicházel nepřítel! Konečně – žlutá značka! Naslouchal – ale kosmická loď mlčela. Udeřil tedy na tlačítko poplachového zařízení, až plomba odlétla vysokým obloukem. Všude ve stanici se pronikavě rozječely poplachové houkačky, znělo ostré zvonění a ve vzduchoprázdném prostoru se rozsvítily červené lampy.

V tu chvíli se všude rozlétly dveře, lidé se rozběhli dlouhými skoky po chodbách, plně obsazené vozy se rozjely drážními šachtami vnějšího prstence a výtahy prolétly spojovacími příčkami. Všichni zaujali svá místa na pohotovostních stanovištích.

Dozorčí důstojník prožíval spolu s muži každý z tisíce jejich kroků; poplachový plán znal velice dobře… Zdálo se mu, že se na tomto vzrušení tisícinásobně podílí. Ještě dvacet dílků na stupnici… Prstem sledoval ukazatel, neodtrhával pohled od svítícího bodu na obrazovce.

„No, můj milý, tak co dělá kosmická loď?“ zazněl za ním klidný hlas. Ohlédl se; z obrazovky palubního video telefonu na něj pohlížela Chi Pi-činova tvář a vytrhla ho z myšlenek.

„Cizí kosmická raketa v útoku!“ odvětil důstojník vzrušeně.

„V útoku?“ tázal se Chi Pi-čin. „Neodpovídá!“ hlásil důstojník.

„Pomalu, mladý příteli.“ radil Chi Pi-čin s klidem, který prozrazoval desítileté zkušenosti z kosmického prostoru. „To přece nemusí ještě znamenat útok.“

„Neustále se blíží,“ vyrazil ze sebe dozorčí.

„Ani to není ještě útok. Odvolejte poplach! A přepojte prosím povelové ústředí na mne.“

V důstojníkovi se mísila žárlivost s ulehčením. Přesto však přijal s povděkem, že ho Chi Pi-čin poprosil o předání velení.

Mohl se přece připojit bez jediného slova a jednoduše ho z celé akce vyřadit. Byl také rád, že Chi neodložil telefon, takže mohl nyní sledovat jeho pokyny – podobně jako předtím pozoroval Chi jeho přístroje i chování.

Chi Pi-čin vyslovil své rozkazy odměřeným a tvrdým hlasem, jaký důstojník u něho dosud nepoznal: „Pohotovostní posádka tři – start povolen! Dopravit cizí kosmickou raketu na letiště stanice!“

* * *

Ostrá vůně vytrhla Lazzarriho z hlubokého bezvědomí. S nevolí pozvedl těžká víčka. Mlhavé závoje mu tančily před očima a zprůsvitňovaly. Nejasné obrysy se zhušťovaly ve stíny a dostávaly podobu předmětů.

Do jejich středu se vsunula hlava. „Soudruhu Lazzarri!“ Hlas ho zaujal a zabránil, aby bolavá víčka opět neklesla a on sám se neponořil zpět do ochranné temnoty. Udržoval ho stále na rozhraní mezi vědomím a zapomněním.

Jeho odpor se hroutil pod vlivem cizí vůle, lhostejnost ustupovala vnímání. Žije! Už se neřítí do bezedné prázdnoty, je za ochrannými ocelovými stěnami. Zaplavila ho horká radost.

„Signor… soudruhu profesore… Maria Mater… já jsem živ!“

„Pomalu, pomalu, ne všechno najednou!“ chlácholil ho Švéd se smíchem. Skutečně, ten věčně vážný doktor se smál!

Svíravý pocit bezmocnosti Lazzarriho stále více opouštěl. Narovnal se, byl už jistější. Tvář měl sice ztuhlou, obličej byl dosud mrtvolně bledý, avšak vůle k životu stahovala tuto roušku vítězně stranou a uvolňovala strnulost těla. Dokonce se v něm už probouzela stará vášeň dokazovat druhým, že ho nic nemůže vyvést z míry.

„Tak dívky z hvězd o mne nepřišly – u Jova, to stojí za tisíce radostných slz!“

Sundberg potřásl hlavou. „Už jste někdy něco podobného zažil?“

Pilot malé kosmické rakety ležel natažen v polštářích řídící kabiny a nespouštěl pohled ze vzdálené kosmické stanice. Zabručel: „Zdá se, že tohle kosmické batole je povoláno k něčemu vyššímu. Za celý život se mi nic takového nestalo…“

Přerušil hovor a překvapeně naslouchal.

„Tady X-10. Prosím vaši poznávací značku… Tady X-10. Prosím vaši poznávací značku…," dunělo to nepřetržitě na vesmírné dorozumívací vlně. A na palubní vlně zazněl mezi to po chvíli Chi Pi-činův vysoký hlas: „Pohotovostní posádka tři…"

„Profesore, obraťte svou nebeskou pečeni a natáhněte se; musím zvětšit zrychlení. Tady se něco připaluje!"

Dříve než mohl Lazzarri proti tomu protestovat, ležel opět na zádech. Vedle něho se vmáčkl do polštářů Sundberg. Tlak se přivalil na muže jako lavina. Lazzarriho předrážděné nervy nebyly ještě na takové zatížení zvyklé; jeho myšlenky sklouzly opět do bezbolestného šera.

* * *

Chi Pi-čin seděl opřen o lenoch židle; nohy měl natažené před sebe. Klidně pozoroval obraz na stínítku.

Ve skutečnosti nebyl tak lhostejný, jak se zdálo; dokazoval to příliš pevný stisk jeho prstů na opěradle křesla. A na natažených nohou, jež spočívaly pouze na patách, nesměřovaly prsty líně a uvolněně vzhůru, nýbrž šikmo kupředu – jako by chtěl v nejbližším okamžiku vyskočit.

Naproti tomu Nazarov byl očividně vzrušen a prožíval děj, který se odehrával na obrazovce v podobě světelných bodů.

Náhle vylétly čtyři šípy, zakously se lačně do prostoru a směřovaly vstříc cizí kosmické lodi. Dříve než jí dosáhly, rozdělily se, opsaly kolem ní malý oblouk a řítily se na ni jako dravci na kořist.

Chi Pi-čin se usmál. Rychlým postranním pohledem se přesvědčil, že Rusovi nic neušlo.

Bude to nepříjemné překvapení pro tajemné návštěvníky, až se kosmičtí stihači přichytí svými magnetickými spáry k jejich raketě, dřepnou si na ni jako lvi na velikou kořist a svými nesrovnatelně silnějšími motory jí vnutí svou vůli.

Jestliže bude plášť kosmické lodi z aluminia nebo jiného nemagnetického materiálu, svaří se s ním spáry pomocí paprsků gama. Proti těmto dálkově řízeným lodivodům je každý odpor marný.

Zatím co Nazarov vyskočil, aby viděl vývoj událostí na obrazovce zřetelněji, naklonil se Chi Pi-čin spokojeně kupředu a uvolnil sevření svých rukou.

Už ji chytili! Teď jim nepomůže žádné cukání… Uvidíme, kdo zvítězí. Musí to být neodpustitelně naivní návštěvníci, jestliže věří, že mohou přijít a odejít, jak se jim zachce – aniž by dbali základních pravidel vesmírného práva.

Pověřil bezpečnostní službu, aby neohlášené hosty přijala na přistávací plošině a přepnul přístroj povelového řízení nazpět dozorčímu důstojníkovi. „Přijďte po službě laskavě ke mně!“ řekl nakonec a přerušil telefonické spojení.

Nazarov záviděl Číňanovi jeho klid a vyrovnanost, jež mu umožňovaly stát uprostřed událostí a přesto si zachovat takový odstup, aby jimi nebyl zavalen. Obdivoval ho. Kolik zvratů bude muset on prožít, jak starý bude muset být, než to také tak dokáže?

„Díváte se na mne nějak tázavě… “ poznamenal Chi Pi-čin.

Nazarov sklopil oči, jako by ho někdo přistihl na zakázané cestě. „Chtěl bych být jako vy!“ řekl nelíčeně. „Klidný, dokonale se ovládat, bez rozporů…“

Číňan mávl odmítavě rukou. „Nejste přece ještě tak starý! Víno musí kvasit, jak jinak by ze sebe dostalo všechno, co neodpovídá jeho ušlechtilé chuti? Vy si myslíte, že jsem byl vždycky starý muž? 2e jsem nezoufal, nemiloval, nepotýkal se sám se sebou? Dobrá, jsem už vyzrálý – u stáří je to vlastně samozřejmé! Krásné víno, jež však na konci přece jen není jasné.“

„To je pravda… , “ odpověděl Nazarov, „to všechno je správné – ale co takový vedoucí expedice? Člověk musí umět získat odstup, jestliže chce skutečně proniknout k podstatě věcí. Mně se to úplně nedaří – a snad právě proto jsem uprostřed veškeré práce osamělý… “ Ulekl se toho slova. Nesmysl! A přece…

„Osamělý,“ opakoval Číňan zamyšleně. „Vy? Já bych **s** tímto pojmem zacházel opatrněji. Nepramení váš názor z nějaké trémy?“

„Možná… opravdu nevím,“ mumlal Nazarov nejistě. „Netrpím komplexy méněcennosti, Chi, rozumějte mi prosím dobře, ale v této volbě spočívá tak nevýslovně mnoho důvěry – v takovém případě není možno chyby tak rychle napravit… A lidé

s rozdílnými názory, kteří vidí jen dobrodružství… Nebyla to chyba, že byl do expedice přijat Lazzarri a nebude to další chyba, když se spolehneme na Jansena? Deset let uzavřeni v nejužším prostoru – podaří se mi je vůbec sjednotit?“

Chi Pi-čin měl paži položenou na opěradle židle a bradu zabořenou do dlaně; špičkami prstů si hladil kůži na tváři. Přikývl **s** porozuměním.

„Svého rozhodnutí nelituji,“ řekl Nazarov rychle. „Ale byl jsem zvyklý každý úkol předem zvážit a ujasnit si, stačím-li na něj. Jenže tady – deset let! Jak budou reagovat dobrodruzi, jestliže se zklamou? Kdo podřídí uvědoměle své já společné věci, má trvalou oporu, ale koho ženou sobecké zájmy, ten když zklame, stává se bezmocným!“

„Obávám se, že vidíte věci příliš jednostranně,“ odvětil Chi Pi-čin uvážlivě. „Zapomínáte, že boj člověka přetváří. Lidé se odedávna lišili, měli rozličné založení i předpoklady a přesto se shodli – a co všechno společně vytvořili! Ve vás byla vložena důvěra, soudruhu Nazarove, mějte proto také důvěru ke svým spolupracovníkům. Teprve množství jednotlivců skládá mozaiku společnosti a podmiňuje její plodnost. Myslíte, že touha po dobrodružství se nedá s touto úlohou slučovat, že ten, kdo hladoví po zážitcích, není schopen se zařadit do společnosti?“

„Zajisté… “

„Ve středu všeho stojí člověk, to se říkalo už před staletími. Proč zkracujeme pracovní dobu? Aby člověk získal více času pro sebe, pro vlastní zájmy, aby mohl rozvíjet své tvůrčí schopnosti. Vy přece společnosti prospíváte! Avšak společnost, to je životně nutná vyšší forma lidského bytí; přesto však člověk zůstává materiálem, z něhož je vytvářena!“

Přerušil se. „Promiňte, zapovídal jsem se. Nechtěl jsem vás…“

„Ne, pročpak?“ odporoval Nazarov. „Je to dobré, když se takhle hovoří; člověk o tom nemůže nikdy dost sám uvažovat.“

„Potěšení z dobrodružství a vůle zapomenout – na tom se dá stavět,“ pokračoval Číňan. „Poskytněte tomu, kdo touží po činech, možnost účasti a tomu, pro něhož život ztratil obsah, dejte nový smysl.“

Nazarov vzdychl. „Takový kosmický křest – jestli to tak půjde i dál… Moje ubohé nervy!“

Chi Pi-čin se usmál. „Bylo nutné uvést Lazzarriho do prostoru. A že to tak dopadlo… Příliš jsme si zvykli, že všichni lidé, kteří k nám přicházejí, byli předem připraveni. Ten pád byl přece poměrně neškodný – při našich bezpečnostních opatřeních! Komu z nás se to ještě nestalo? Mně často, hlavně při stavbě kosmické stanice!“

„Mně také,“ řekl Nazarov. „Ale ten let mezi spojovacími příčkami?“

„To bylo opravdu nebezpečné! Ale cožpak neskrývá i Země tisíce nebezpečí? A přesto, co všechno jsme uskutečnili! Za tři dny startujete; to už si Lazzarri musí být v prostoru jistý a musí umět uplatňovat hlavní poznatky. Jestli se teď nevzdá, pak ho můžete s sebou vzít bez rozmýšlení.“

* * *

Michael Jansen se vrátil na středový válec; zlobil se sám na sebe. Což nikdy nenajde klid? Hloubá nad svou minulostí a přitom přivádí druhé do nebezpečí. Ano, tady nepomáhaly žádné vytáčky, byl tím pádem vinen. Zabýval se sám se sebou a Lazzarriho nevědomost pustil ze zřetele. Lazzarri mu důvěřoval – a teď je hnán prostorem pryč cd stanice! Měli snad použít výstupních šachet ve vnějším prstenci? Ne, příprava pomocí lana byla nutná.

Slunce bylo vůči všemu v nepříznivé poloze a omezovalo jeho zorné pole; nejvíc se blyštěl a oslňoval ho stříbrný povrch kosmické stanice. Marně se pátravě rozhlížel kolem, nikde Itala neviděl.

Musel však taky tenhle nováček střílet kolem sebe jak splašený kovboj? Odbrzdit, zabrzdit, pistoli ven, výstřel… Potlačil v sobě vzrůstající hněv. Ovládal to snad Lazzarri lépe? On to věděl lépe, on – šéfinženýr a znalec vesmíru!

Sklesle se obrátil a těžce kráčel ke vstupní šachtě. Nemělo to smysl čekat venku a přemýšlet. Uvnitř válce sňal ze skafandru přilbu a položil ji do vzduchu vedle sebe – nevšímavě sice, ale přesto hotov po ní sáhnout. Když uvolňoval ze zámku cívku s lanem, narazil do přilby loktem.

Spěšně ji zachytili a zavrtěl udiveně hlavou. Zvláštní, jak si zvykl! Člověk se přizpůsobí poměrům ve vesmíru daleko rychleji, než se dříve myslelo.

Nespokojen sám se sebou pohlédl k šachtě. Jestlipak by Lazzarri toužil ještě po dobrodružství, kdyby musel teď znovu vylézt šachtou ven? Jestliže ano, pak je ukován z dobrého železa. Jenže co je s ním teď; je v bezvědomí, či snad dokonce – mrtev… ? Byla řada možností – srdeční mrtvice, nedostatek kyslíku nebo mohl být zasažen meteorem a udusit se. K tomu stačilo jen pár zrnek velkých jako špendlíková hlavička!

Potil se. Kapičky se měnily v kapky, vyrůstaly na čele, na bradě i na tvářích – avšak neslévaly se s ostatními a nestékaly dolů. Chyběla jim váha! Zůstávaly proto stát nad póry, rozšiřovaly se, a když se jejich povrchy dotkly, splynuly a utvořily na obličeji slabounký povlak slané vody.

V uzavřeném skafandru se člověk nepotil. Jakmile rytmus dýchání a tělesná teplota jen trochu vzrostly, citlivé měřicí přístroje ihned zařídily, aby bylo přiváděno více kyslíku a aby skafandr byl silněji chlazen. Avšak neměl-li přilbu, bylo údělem člověka potit se. Spodní prádlo sice vodu dychtivě sálo, avšak u nepokrytých částí pokožky pomáhalo jen neustálé otírání – jinak kůže nemohla dýchat.

Jansen kýchl. Skafandr ho tlačil. Už aby byl venku z téhle konzervy! Odvrátil se od výstupních dveří a zdřevěnělou rukou připevnil cívku s lanem a magnet na stěnu.

Jako kdyby se násilně osvobozoval, vytrhl paže z kloubů skafandru, uchopil krční okraj a chtěl se vytáhnout. Horní polovinu těla už měl venku, když vtom ustrnul. Mámily ho snad smysly? Zavřel nedůvěřivě oči, mžoural s přivřenými víčky, opět je otevřel…

Vedle sebe spatřil dvě ruce, jak zavěšují cívku s lanem a připevňují magnet. Překvapeně se obrátil, až skafandr zachrastil. Vedle něho stál Lazzarri! A za ním Sundberg…

Lazzarriho úsměv byl stejně nejistý jako jeho postoj. Bylo vidět, že jen s vypětím sil přemáhá svou slabost – přesto však bojoval.

„Soudruhu Lazzarri!“ vyhrkl Jansen a jediným trhnutím se vyšvihl ze skafandru; přestože byl rozčilen, zarazil obratně svůj

vzlet a sesmekl se kolem pancíře dolů, až se postavil nohama na podlahu.

„Tady jsem," pravil Lazzarri. Znělo to stísněně, neboť se mu podařilo jen stěží otevřít křečí zkroucené rty. „Zpět z výletu, soudruhu Jansene! Plánované místo mechanika opět obsazeno! Nezapomeňte, že jste mi chtěl ukázat ještě kosmickou loděnici."

Rozpor mezi veselými slovy a žalostným tónem Jansenem otřásl.

Sundberg potřásl hlavou.

„Ten se nedá zdolat! Má tuhý život jako kočka… Jako by **se** mu nic nestalo!" zvolal náhle popuzeně. „Taková umíněnost! Chce se mermomocí udřít k smrti. Nejprve trval na tom, že se sem doplahočí se skafandrem. Představte si, Jansene, vlezl znovu do toho skafandru…"

„Už ve středověku bylo považováno za neslušnost nést při vstupu do hradu své brnění v podpaží," řekl Lazzarri nejistým hlasem.

Sudberg polkl. „A teď chce ještě do loděnice – s vrávorajícíma nohama! Teď se bude odpočívat, jasné?"

„Vrávorání **se** po prvních dvaceti krocích poddá, soudruhu profesore," tvrdil Lazzarri. „Dvě hodiny spánku nebudou škodit, ale pak vzhůru – vzhůru k nebeským loděnicím! Musím se ještě mnoho učit!"

* * *

„Přivádím návštěvníky!" hlásil dozorčí bezpečnostní služby a uvolnil dveře. Za cizinci vstoupili do Chi Pi-činova pokoje ještě další dva muži bezpečnostní služby. Horliví a připraveni zůstat za cizinci prozrazovali, že tento úkol dobře nezapadá do rámce jejich denní služby, jež měla většinou technický ráz. K jejich službě náleželo odstraňovat trhliny, seřizovat antény, vyměňovat rozbité segmenty zrcadel – prostě všechno, co sloužilo k bezpečnosti stanice nebo co vyžadovalo rychlý zásah. Byli vlastně taková děvčata pro všechno, podobně jako pozemská protipožární ochrana.

Proto byli zklamáni, když Chi Pi-čin i Nazarov vstali a Chi je s poděkováním propustil. Potom neznámé s vybranou zdvořilostí pozdravil a nabídl jim židli.

„Měl jste nějaké potíže, soudruhu Mustafo Salame?“ otázal se velitele stráže.

Egypťan se usmál, až v jeho hnědém obličeji zasvítily bílé zuby. „Jaképak potíže by mohli dělat?“

Jeden z návštěvníků, jenž měl na sobě uniformu šéfpilota, zvolal pobouřeně: „Protestuji rozhodně proti takovému omezování svobody!“ Naklonil se kupředu a sevřel hněvivě oční víčka v úzké štěrbiny. „Goddam, jakým právem mi vnucujete váš přistávací manévr? To je pirátství, rozumíte? Budeme si stěžovat u Světové bezpečnostní rady! Ty čtyři piloty, kteří se k tomu propůjčili, patří zavřít. Máte opravdu vynikající způsoby, jak přijímat návštěvníky. To má snad být ta vyhlášená čínská zdvořilost?“

Chi Pi-čin klidně čekal, až proud jeho slov vyschl, načež ochotně odvětil: „Smím-li to upřesnit, jste zde nikoliv na čínské stanici, nýbrž na stanici Svazu sjednocených států. A zatím jsme **s** vámi jednali s vybranou zdvořilostí – až příliš vybranou vzhledem k vašemu chování! Ty čtyři piloty zavřít nelze; naši kosmičtí stihači jsou totiž bez posádky a řízeni na dálku.“

Šéfpilotovi to vyrazilo dech. Po chvíli vztekle zavrčel: „Byli bychom se sem dostali sami a nemuseli jste **s** námi nakládat jako s námořní kořistí!“

„Vidím, že v dějinách mořeplavby se vyznáte,“ pravil Chi Pi-čin uznale. „Bylo by dobré, kdybyste stejně dobře ovládal kosmické letecké právo. Chtěli jste se dostat k nám? Vy jste Američané?“

„Yes! Nevidím však v tom žádný důvod k nepřátelskému jednání! Nebo z toho máte nějaké potěšení, když ukazujete nekomunistické menšině svou převahu? Tomu říkáte fair play? Hovoříte přece tolik o mírovém soužití!“

Chi Pi-čin odpověděl klidně, avšak tak, že každé slovo mělo svou váhu. „My o tom nejen mluvíme, my to dokonce bereme vážně. To však neznamená, že budeme nečinně čekat, zda kosmické rakety neznámého původu, které proti mezinárodnímu kosmickému právu odmítají uvnitř bezpečnostního pásma stanice sdělit svou poznávací značku, přilétají k nám s mírovými úmysly!“

Nazarov si s údivem všiml, že druhý návštěvník zbledl. „Skutečně jste odepřel sdělit poznávací značku?“ vyjel na šéfpilota. Ten pokrčil rameny. „Rádiové zařízení je porouchané!“

To druhého návštěvníka zjevně uklidnilo. Obrátil se k Chi Pi-činovi a lehce se uklonil: „Sorry, chief! Jmenuji se Stafford. Byl jsem vybrán jako účastník expedice Kosmu a ohlášen na dnešek.“

Nazarov se zvedl s korektním důrazem. „Nazarov! Jsem vedoucím expedice a dovoluji si vás pozdravit jménem všech účastníků. Doufáme v dobrou spolupráci!“ Stafford vyskočil a potřásl mu srdečně rukou.

Chi Pi-čin se obrátil k veliteli stráže. „Buďte tak laskav, soudruhu Mustafo Salame, zařiďte, aby rádiové zařízení americké rakety bylo ihned opraveno!“ Salam přikývl a vyšel z místnosti.

„Pane Stafforde, jakou specializaci jste si vybral?“

„Jadernou fyziku, pane Nazarove!“

Jansen byl překvapen. „To bude mít náš šéfinženýr obzvláštní radost!“ zvolal Nazarov. „Přivítá každý přírůstek odborníků z oboru atomistiky. Kvůli fotonovému pohonu, víte?“ Seznámil Stafforda s Jansenem. Oba začali hned odborně debatovat.

Výraz obličeje amerického pilota se zvolna měnil. Čím hlouběji se nořili Nazarov, Jansen i Stafford do teoretických problémů a čím více se vzdalovali od specializace, kterou musel šéfpilot samozřejmě ovládat, tím byla jeho tvář lhostejnější.

Zřejmě neměl nijak obsáhlé základní odborné vzdělání. Jednostranně vyškolení specialisté jako šéfpiloti…? Chi Pi-čin potřásl hlavou. Ale všiml si i prstů, jež svíraly křečovitě opěradlo, pozoroval mihotavé bludičky v pilotových očích a dovedl si vysvětlit i polohu jeho nohou, připravených jakoby ke skoku. Ten mladík si nebyl jistý – měl určitě špatné svědomí!

Když zabručel Chi Pi-činův videotelefon a objevil se obličej velitele stráže, sevřel pilot rty. Mustafa Salam klopil s přehnanou zkroušeností hlavu. „Lituji, soudruhu Chi Pi-čine, ale váš příkaz nemohu splnit – rádiové zařízení je totiž v pořádku!“

Pilot se bezděky přikrčil. Chi ho zamyšleně pozoroval; potom Egypťanovi poděkoval a požádal ho, aby amerického šéfpilota odvedl ke zpátečnímu letu.

„Mister…," počal zvolna.

„Fordson, sir, Fordson," doplnil Američan horlivě.

„Mister Fordson, náš kolega vás doprovodí. Zajistí, aby vám byly vypočteny a předány povelové pásky pro zpáteční let. Zavazadla mr. Stafforda byla právě vyložena. Odletíte ihned nazpět!"

Američan vyskočil. „Yes, sir! Thank you, sir!"

Stafford ani nepostřehl, že Fordson již opustil místnost.

5. kapitola

Lazzarri zůstal překvapeně stát a chytil Jansena za rameno.

Stáli na dně ohromné, šestihranné šachty. V jejím středu se vypínala mohutná raketa, kterou až ke špičce nemohl sledovat, poněvadž všude v prostoru kolem ní se vznášeli muži na vodicích lanech a bránili mu ve výhledu. Přinášeli k otvorům v raketě několikametrové ocelové nosníky, velké tabule plechu a strojové díly větší než člověk, nebo odnášeli hotové výrobky od rozličných obráběcích strojů a výrobních zařízení, umístěných na všech šesti stěnách. Stroje směřovaly do středu šachty, jako by si každá plocha stěny sama pro sebe činila nárok, že představuje „dole".

Lazzarriho pojímala závrať. Někteří montéři se vznášeli tak daleko, že vypadali jako tečky a přece ještě nebyli až u špičky! Na raketě se prováděly zřejmě poslední dokončovací práce. „Ještě se staví?" tázal se udiveně.

„To se ti jen zdá. Nakládají se náhradní díly a provádějí se některé menší změny, jež jsou nutné pro tak dlouhý let. Pojď, podíváme se ke strojům."

Tam se Lazzarri cítil lépe, protože stroje byly přece jeho obor. Podnikavě se kolem sebe rozhlížel.

Zvláštním dojmem působilo dalších pět stěn. Vypadalo to, jako by se podlaha – či správně řečeno jedna ze stěn, na níž teď stáli – před nimi zvedala, pak nad nimi visela a přecházela v plochu, na niž hleděli jako na strop. Ten však byl většinou zakryt raketou, jež zaplňovala napříč celý prostor. Na všech plochách byly stovky strojů i lidí, všechno vyčnívalo do prostoru – šikmo, vodorovně, viselo nad nimi dolů…

Takhle si kosmickou loděnici nepředstavoval. Kolik námahy tu bylo ušetřeno! Nebyly potřeba žádné jeřáby, žádná transportní zařízení… Nic tu nemělo váhu, nemuselo se tedy zvedat, nosit, převážet. Stačilo jen překonávat setrvačnost.

„Jsou zde ještě jiné výhody kromě toho, že předmětům chybí váha?" ptal se Jansena, jenž ho s úsměvem pozoroval.

„Ano! Kdyby totiž kosmická loděnice rotovala, museli bychom čas od času měnit počet obrátek a zasouvání i vypouštění kosmických raket by bylo obtížnější. Existují však i nevýhody! Nemůžeme používat ani jednoho pozemského stroje, který využívá síly tíže. Nelze například pracovat s kapacími maznicemi. nýbrž jen s tlakovým mazáním; nemůžeme jednoduše rozstřikovat chladící prostředky, protože tekutiny se zde spojují a je nutno je odsávat. Také pro kovové hobliny nebo piliny potřebujeme odsávací zařízení, případně magnetické sběrače. A teď pojď, prohlédneme si zevnitř Kosmos!“

* * *

„Ten Američan přece nebyl vůbec na dnešek ohlášen,“ pravil Nazarov, když Stafford po dlouhém rozhovoru s Jansenem opustil místnost a odebral se do přidělených pokojů. „Proč jste amerického pilota neuvěznil a nevydal ho mezinárodním úřadům? Vždyť přece lhal a vědomě porušil kosmické právo!“

Chi Pi-čin nepřipustil, aby svého hosta neobsloužil sám. Klidnou rukou nalil do šálku čaj a přinesl pečivo. Na Nazarovovu otázku přikývl hlavou a usedl.

„Věděl Stafford, že nebyl ohlášen? A Fordsona jsem tu měl zadržet, říkáte? Stafforda budete mít mezi sebou celé roky! Měl být hned začátek expedice poznamenán nějakou nepříjemností? Jestliže Stafford nezpozoroval, že Fordson lhal ani že jsme ho usvědčili, nepotřebuje to vědět. Mohl by potom třeba mít dojem, že je na obtíž. Přesto vám doporučuji opatrnost. A Fordson? To bylo důrazné varování! Po našem protestu bude muset být stažen z kosmické dopravy.“

Od dveří zabzučel zvonek. „Aha, spojovací důstojník!“ řekl Chi Pi-čin, když pohlédl na obrazovku. „Pojďte dál, vy přísný strážce! Posaďte se a promiňte, že jsme vás nechali čekat.“ Vstal, přinesl třetí šálek, nalil čaj, pohladil si přemítavě dlouhý vous a mlčky si důstojníka prohlížel. Ten se cítil pod zkoumavým pohledem vedoucího stanice celý nesvůj a bezděky se napřímil.

„Víte, koho jste mohl téměř rozbít na molekuly?“ Chi Pi-čin mluvil pomalu, protáhl pomlku a nakonec dal sám odpověď. „Jednoho z účastníků expedice profesora Nazarova!“

Důstojník zbledl. „Ale vždyť přece kosmická loď…“

„Nic vám nevyčítám, mladý příteli. Pilot proti kosmickému právu zamlčel poznávací značku a nedal ani žádné nouzové znamení, že rádiové zařízení je poškozeno. Máte úplnou pravdu. Jenže…“ Chi hledal vhodná slova. „Jenže my žijeme s ostatními státy v mírovém soužití a nesmíme se proto dát vyprovokovat nikým z těch, kteří stojí stranou. Jen si pomyslete, jak by vypadaly titulky v novinách: – ‚Tomu říkají mírové soužití!‘ – nebo – ‚Porušení míru v kosmickém prostoru!‘ – A pod tím jako podtitulky: ‚Zbabělé vražedné přepadení kosmické rakety s poruchou rádiového zařízení!‘ – Nebo: ‚Nejdříve pozváni – potom sestřeleni!‘ – Samozřejmě by následovala krvelačná historka, jíž by mohlo být použito proti zájmům národů jako záminky k zostření mezinárodně politické situace. K něčemu takovému jim nesmíme dát sebemenší podnět.“

Mladý důstojník pokrčil rameny a řekl pohrdavě: „To by si asi důkladně rozmysleli – při naší převaze!“

„Mýlíte se. Bylo by neodpovědné ohrožovat mír, když je možno podobným věcem zabránit.“

„Opravdu věříte, že by došlo k vyprovokování nějakého sporu?“ pravil Nazarov skepticky.

Chi Pi-čin to odmítl: „Nesmíte letět na Měsíc hned s fotonovou raketou! Samozřejmě že tomu nevěřím. Ale kdo dovede odhadnout, jestli z balvanu shozeného v horách nevznikne lavina? Už jen zostření beztak napjaté světové situace by mohlo mít své následky. Je pak možno z toho těžit, zbrojit, je možno se na leccos připravovat – a pak se nakonec mohou hledat i možnosti použití zbraní.“

Umlkl a po chvíli pokračoval: „Možná že chtěli jen vyzkoušet, jestli jsme neusnuli. Teď tedy vědí, že nespíme – to jim může, potvrdil sám Fordson. Myslím, že jsme jim nejen ukázali zuby, ale přesvědčili je, že bychom dovedli i kousnout.“

„Dovedli!“ opakoval důstojník nespokojeně a ušklíbl se. „Dovedli – a přitom si dáme všechno líbit!“

„Ani nápad! Ale zabraňujeme vzniku nějakého ozbrojeného konfliktu. Síla nespočívá v řinčení meči. projevuje se v pocitu zodpovědnosti za lidstvo. Jen přímý útok nás může donutit, abychom změnili svůj postoj. Nejsme přece zbojníci, kteří si berou kdejakou hloupou poznámku za záminku, aby mohli

druhého přepadnout. Jak bychom chtěli uskutečňovat naše obrovské projekty, kdybychom… Ostatně – nač mluvím, víte to přece sám právě tak dobře!“

* * *

Lazzarri probíhal řídicím střediskem kosmické lodi jako dítě, které bylo obdarováno nerozumnými rodiči příliš štědře a teď ani nemůže všechny dárky přehlédnout. Množství přístrojů ho mátlo – všude samé měřicí aparatury, řídicí zařízení, obrazovky a hvězdné mapy. Zvláštní uspořádání místnosti mu brzy umožnilo rozlišit technická velitelská stanoviště od astronautických.

Na chvíli zapomněl i na pocit padání, který už mu nepřipadal tak protivný, jako na začátku jeho cesty do vesmíru. Tabletky, které při delším pobytu v beztížném prostředí musel brát každý nováček, mu velmi pomohly.

Lazzarri se však dosud pohyboval dřevěně, nemotorně a užíval svých svalů zatím ještě s příliš velkým úsilím. Když chtěl něco uchopit, vylétla mu ruka zpravidla kupředu, zatím co horní část trupu byla vlivem reakce vržena nazpět, takže se potácel na magnetických podrážkách – jediné své opoře – sem a tam.

Jansen stál na jednom z řídicích stanovišť a zamyšleně Lazzarriho pozoroval. Zdálo se mu to už hrozně dávno, kdy sám zkoušel první kroky v kosmickém prostoru. Připadal si starší, než byl ve skutečnosti a cítil k Lazzarrimu otcovskou sympatii, která vyvěrala z poznání, že ho Ital potřebuje.

Lazzarri kráčel kolem řídicích stanovišť a zastavil se před ohromným elektronickým mozkem, který zaujímal skoro polovinu široké, okrouhlé místnosti. „K čemu potřebujete tohle monstrum?“

„Pro výzkumné práce během cesty – především pro atomové fyziky a astronauty. Poněvadž poletíme téměř rychlostí světla, je třeba provádět výpočty oprav dráhy co nejrychleji. Kdybychom objevili nějakou planetu a chtěli k ní zamířit, musí být vypočten nový kurs. Naše řídící páska – povelová páska pro řídící automaty, která obsahuje povely pro předem vypočtený kurs – nám vystačí pouze na let k souhvězdí Plejád; potom už musí ukázat astronavigátoři, čemu se naučili.

Kdybychom chtěli například přistát, je třeba určit na vlásek přesně, kdy se má Kosmos obrátit ke zvolené planetě zádí a jakou silou musí brzdit, abychom začali kolem planety kroužit jako satelit a mohli pak na ni sestoupit v přistávacích raketách.“

„V přistávacích raketách? A proč nepřistanete přímo **s** Kosmem?“

„Nepřistanete? Snad nepřistaneme! Co myslíš, jak by asi takové místo přistání vypadalo? V nějakém čarodějném kotli bych přistát nechtěl! To bychom se taky mohli posadit pohonnými tryskami třeba rovnou na zahradní besídku.“

Lazzarri nerozuměl ani slovu. Cítil jen, že při přistání Kosmu by došlo k nepředstavitelnému zpustošení okolí. Jistě **s** tím souviselo i to, že startují z kosmické základny.

Šoural se na svých magnetických podešvích nazpět; lhostejný výraz obličeje měl zakrýt jeho vnitřní pochyby. Pokoušel se získat celkový přehled. Všechno bylo uspořádáno prohledně a účelně. V duchu to ohodnotil jako „až neslušně věcné“. Dokonce i zrcadlově lesklá podlaha se mu zdála chladná. Neosobní střízlivost místnosti porušovaly jen nízké kulaté stolky a pohodlná, umělou hmotou potažená křesla z kovových trubek, jež se dala zřejmé snadno změnit v lehátka.

Křesla! Na jedné straně byla tak věcná, že to člověku až kazilo náladu, a na druhé straně poskytovala nepochopitelné pohodlí!

„Musí být člověk dlouho ve vesmíru, aby dostal takovou chuť si sednout?“ tázal se a kroutil hlavou. Jansen nechápal.

„K čemu křesla – tady?“ řekl Lazzarri zvolna. „Chtěli jste snad…“

Jansen se na něj tázavě podíval. Jeho pohled byl tak vážný, až to Lazzarrimu bylo nepříjemné. „Opět ‚chtěli jste‘…! Proč ne ‚chtěli jsme?‘… Proč se stavíš mimo, Sylvio? Jestliže se účastníš expedice, pak je to i tvoje záležitost! Ale nejen navenek. Kdo říká vy, bere si sám právo kritizovat, poněvadž se distancuje od společné věci. To je důsledek tvých slov! Během cesty jsme jeden stát jedna společnost. Je to skoro totéž, jako kdybys na Zemi ve svém státě prohlásil: Už by také mohli konečně zavést tříhodinový pracovní den! “

Lazzarri chtěl vyletět, ale Jansen ho nepřipustil ke slovu. „Tak ty si myslíš, že křesla jsou zbytečný luxus? Mohl by sis tedy ještě jednou zkusit, jaké to bude, až poletíme se zrychlením dvou až tří „*g*“, případně ještě větším!“

Lazzarri opět usmířen začal počítat. „Dvoj až třínásobné zrychlení zemské tíže? To by byl… to by byl přírůstek rychlosti devatenáct až dvacet devět metrů za vteřinu a já bych vážil dvě stě šedesát až tři sta devadesát liber!“ pravil polohlasně. „To bych přibral – ale jen na dobu těch pár vteřin zrychlení!“

„Nejméně deset metrů zrychlení za vteřinu budeš mít několik měsíců – nebo spíše roků!“

Lazzarri údivem hvízdl. „To se tedy vzdávám! Ale když už jsou tu přepychová křesla, proč necháváte – tady to tak musím říci – stěny tak holé? Mohli jste je dát aspoň vymalovat.“

Jansen se nenápadně opřel o jedno tlačítko.

„Holé stěny? Kde?“

Lazzarri si udiveně hrábl rukou do vlasů. Kde byly dosud jen jednotvárné, jemně nazelenalé plochy, svítil teď v sytých barvách velký schematický průřez kosmickou lodí a on znovu viděl místa, na nichž byli předtím s Jansenem.

Teď k němu Jansen přišel a ukázal na schematu špičku rakety. Naklonil se šikmo dozadu a držel paže natažené herecky kupředu, jako by je měl položené na nějaké zdi nebo zahradním plotu.

„Tak tady vidíš naše malé město. Je tu všechno – od plaveckého bazénu až po nemocnici: pracovny, laboratoře, řeznictví, pekárna, kuchyně, biograf, kulturní sál, knihovna, skladištní haly… Můžeš tu zajít k zubaři, ke krejčímu, k holiči! Najdeš zde mohutnou elektrárnu stejně jako velký park či pole se zeleninou – ba dokonce i ovocné zahrady!“

Lazzarri mu z toho věřil sotva polovičku. „Ano – a všechno je spojeno jednokolejkou na tryskový pohon…“

Jansen plácl Lazzarriho do zad. „Děláš si legraci, Sylvio! Ale mýlíš se. Kolej by byla příliš krátká… A pro tryskový pohon, milý synu, je nám vzduch příliš vzácný! Vzduch a voda jsou na palubě nejcennějším statkem!“

„To člověk vidí na plaveckém bazénu,“ prohodil Lazzarri uštěpačně. „Zdá se, že vody je tu zatraceně málo!“

„Máš pravdu," potvrdil Jansen vážně. „Ani nevíš, jak jsme si kvůli zásobování vodou nalámali hlavu! Voda ***z*** bazénu se regeneruje v objemných čisticích stanicích a zbavuje se zárodků…"

„A když pohon vypne, vytvoří se z ní koule, která se vznese a putuje halou. Před příští etapou zrychlování letu probíháme rychle s krajáči a po čtvrtlitrech ji zachycujeme, poněvadž…"

Jansen zavrtěl ztrápeně hlavou. „Před vypnutím pohonu je přirozeně odsáta a v průběhu doby, kdy je beztížný stav, je uchovávána v uzavřených nádržích. K umývání jsou však k dispozici – podobně jako tady na kosmické stanici – suché mycí prostředky. Ostatně získává se nazpět i vypitá voda a ze vzduchu je odnímána voda, kterou vypocuje tělo."

„A to ostatní? No, víš přece…" Jansen pobaveně mlčel. „Myslím, jakým způsobem jste vyřešili problém klozetů. Tyhle věci je přece nutno vystřelit z rakety ven a přitom **se** jistě ztrácí i množství vzduchu!"

„Ne, všechno zůstává na palubě! Ve zvláštních zařízeních se to nejprve zbavuje plynů a pak se s tím hnojí půda v našich parcích a zahradách. Tak získáváme nazpět i tyto organické látky."

„A co vzduch – jak ten se obnovuje?" dotazoval se Lazzarri dále.

„Regeneruje se neustále pomocí rozsáhlých kultur vodních řas. Vodní řasy vstřebávají ze vzduchu kysličník uhličitý a uvolňují kyslík. Kromě toho je složení vzduchu neustále kontrolováno a v případě potřeby automaticky doplňováno. Vezeme s sebou pochopitelně velké zásoby vody i vzduchu. Ty vodní řasy však byly pro nás tvrdý oříšek. V době, kdy nepůsobí tíže, musí být kysličník uhličitý přiváděn k řasám zvláštním ventilačním a mísícím zařízením. Není-li totiž tíže, není ani váha a nejsou tedy ani váhové rozdíly, takže plyny v kapalinách nestoupají vzhůru!"

Lazzarri žasl. „Tady musí být promyšlen skutečně každý jednotlivý pohyb!"

„Nejen tady! I ty si musíš během cesty rozvážit každý pohyb, každý hmat. Například všechno – slyšíš, všechno! – musí být dobře upevněno: nic se nesmí povalovat, jinak v beztížném stavu přijdeš snadno k modřině. Tak jako je upevněno každé

křeslo, stejně musíš uložit do závěsu ihned každé kladivo, jež odkládáš. Dokonce si musíš dát práci i s obleky ve svém šatníku a upevnit je nahoře i dole do svěracích věšáků! Tady se má člověk pořád co učit – třeba zrovna používání klozetu v etapě bez tíže. Budeš se divit – kabina s tebou roluje jako odstředivka!“

„To je skoro jako v zábavním městském parku. Chybí už jen rychlodráha! Ale omnibusy máme jistě, že?“

Jansen se zasmál, nakažen Lazzarriho bujností: „Omyl! Ty pro nás postaví Titáni podle smlouvy o přátelství a vzájemné spolupráci.“

„Titáni?“ zarazil se Lazzarri.

„Hmm! Představuji si, že tam v souhvězdí Plejád na nás čekají ohromní obři, ruce mají jako drápy bagrů, nosy jak stříšky nad verandami a metrákové svaly…,“ pravil Jansen.

Lazzarri se rovněž zasmál. „Ale co Titánky?“

„To už nechám zase tvé fantazii. Ale jistě budou pro tebe jak stvořené!“ Jansen opět zvážněl a ukázal na schéma průřezu raketou. „Místo omnibusů si vezeme jednostopé automobily a pásová vozidla. A pak zde máme velký, dobře vybavený kosmický hangár. Najdeš tam velké nákladní rakety, vrtulníky, trysková letadla…“

Lazzarri pozoroval zamyšleně schéma. „Jedna věc je mi divná,“ řekl zvolna. „Proč má Kosmos štíhlý tvar? Ve vesmíru je přece vakuum, není tam tedy žádný odpor vzduchu. A přistávat chcete – totiž chceme s přistávacími raketami a ne s Kosmem! Měsíční rakety a ostatní meziplanetární kosmické lodě mají přece zcela účelové tvary, pokud se nepotřebují nořit do vzdušných obalů.“

„Je to proto, poněvadž takzvané vakuum ve vesmíru ve skutečnosti vůbec vakuem není. Mezihvězdný prostor je sice opravdu nepředstavitelně prázdný, ale přece jen připadá asi tak jeden atom na krychlový centimetr. A při rychlosti blízké rychlosti světla bude se Kosmos srážet každou vteřinou zhruba s…“ Přistoupil k elektronickému mozku, zapnul jej, počkal, až se rozsvítila kontrolní žárovka a zadal automatu úlohu. Bleskurychle obdržel výsledek.

„… zhruba se dvěma sty třiceti pěti a půl triliónem atomů. Přesný výsledek je zaznamenán na výpočetním štítku, číslo má

však jedenadvacet míst. Přirozeně ani toto číslo mnoho neříká. Domnívám se, že však stačí, aby ti dokázalo, že ve vesmíru mezi hvězdami žádné absolutní vakuum neexistuje. Proto v oblasti subsvětelných rychlostí hraje tření značnou roli. Kdybys například při takové rychlosti opustil Kosmos, neletěl bys setrvačností zároveň s ním. nýbrž mezihvězdná hmota by tě sfoukla nazpět!“

Lazzarri se otřásl. „Tos mě pěkně polekal. Hned bych si zakouřil n a uklidnění!“

„Ale prosím! Jestli máš – ale jen výjimečně.“

Lazzarri si ho kriticky prohlížel. Nechtěl Jansen, aby mu sedl na lep? „Vím moc dobře,“ řekl odmítavě, „že plamen může vzniknout jen tam, kde zahřáté plyny stoupají vzhůru a vtahují za sebou vzduch – a to v beztížném prostoru nejde!“

Jansen kývl shovívavě hlavou. „Ale vždyť přece můžeš dýchat! Pohyb vzduchu zajistí, aby plamen nezhasl!“

Lazzarri dosud plný nejistoty vložil cigaretu mezi rty a váhavě si zapálil. Zapalovač skutečně hořel – i když jen malými plaménkem!

Přesto Lazzarri zůstal ve střehu, poněvadž v Jansenových očích svítily veselé jiskřičky.

Lazzarri vyfoukl neklidně první oblak kouře a čekal co bude. Nic se však nestalo. Kouř byl odnášen směrem, jímž proudil vzduch – sice pomalu – avšak nepocítil žádné dýchací potíže. Až když se po několika hlubokých tazích triumfálně obrátil, stalo se to. Při dalším tahu se mu odlomil od konce cigarety popel. Protože nepadl na podlahu, vdechl ho, právě když požitkářsky a se široce otevřenými ústy sál kouř do plic. Rozdráždil ho hrozný kašel. Jansen mu vzal cigaretu z ruky, zamáčkl ji v popelníku a strčil do krabičky.

Náhle zaznělo místností jakési kvákání. Lazzarri se zděsil; zpozoroval, že část schématu, kde bylo řídicí stanoviště, se jasně červeně rozzářila. „V povelové centrále nepřípustný vznik kouře!“

„Náš požární hlásič,“ vysvětloval Jansen. „Praktické předvedení poplachového zařízení je lepší než nejvýmluvnější varování. Neměj mi to za zlé, Sylvio, slova tu nejsou třeba. Já také nechci vědět, jak jsi přišel k téhle staromódní náruživosti,

ale věř mi: Na tohle zařízení nikdo nevyzraje, poněvadž pracuje na principu umělého vzdušného větrání!“

„Ale co pekárna a kuchyně…? “

„To víš, zrovna na Kosmu budeme pracovat zastaralými metodami! Na palubě neexistuje nikde otevřený oheň! Pekař, řezník a kuchaři používají infrazářiče a vysokofrekvenční proud.“

„A dílna?“

„Ani pro tu neplatí výjimka, ty nevěřící Tomáši! Vzduch je příliš vzácný. V dílně se svařuje podle potřeby buď vysokofrekvenčně, ultrazvukem nebo pomocí gama-záření – ale tam tě ještě zavedu.“

„Dobře, však mám ještě tři sta let času.“

„Nanejvýš deset let, Sylvio, deset let,“ odvětil Jansen.

„To záleží zřejmě na tom, z jakého hlediska… Jenže tohle já nepochopím, Michaeli, tohle nikdy nepochopím!“

„To se dá těžko pochopit, Sylvio. Ale podle Einsteinovy speciální teorie relativity lze…“

„Pomóc!!!“

„No dobře, tak tedy jinak. My lidé jsme zvyklí považovat čas za něco absolutního. Ale podobně, jako si neumíme názorně představit nekonečný prostor, právě tak si nedovedeme představit, že čas je relativní. Přesto je to opravdu tak. V oblasti rychlosti světla se pohybové jevy zpomalují – a to tím zřetelněji, čím více se k této oblasti blížíme. Rychlost oběhu elektronů kolem jádra atomu, výměna látek v těle, rozmnožování buněk, růst, zažívání, puls, hodiny, dokonce i kyvadlo – všechno se zpožďuje. Čím rychleji se vzdalujeme od Země, tím pomaleji probíhají pohybové jevy u nás pro pozemského pozorovatele.“

„To by člověk musel vidět, aby si to mohl nějak porovnat,“ povzdechl si Lazzarri.

„K tomu budeš mít během letu příležitost. Podívej se, tamhle jsou dvoje hodiny – jedny normální palubní a druhé malé na obrazovce! Palubní hodiny budou ukazovat neustále náš palubní čas a palubní datum, kdežto pozemský čas, vypočítávaný speciálním elektronickým mozkem, se bude objevovat na obrazovce.“

„A podle kterých si pak mám seřizovat své náramkové hodinky?“

„Doporučuji ti palubní čas, protože tvoje hodinky půjdou stejně rychle jako palubní hodiny – jinak bys je musel stále seřizovat!“

6. kapitola

Poslední dny před startem byly vyplněny horečnou činností. Kosmická loděnice se stala cílem nespočetných raket. Vypadalo to, jako by v loděnici hnízdila královna nějakého stříbřitého hmyzího národa. Neustále se sem slétaly lesklé šípy, chvilku se zdržely před vstupní šachtou a pak vždy pomalu vklouzly dovnitř. Kosmos trůnil uvnitř jako žravá královna raket ve svém hnízdě a nenasytně polykal, co mu jeho dělníci – transportní rakety – přinášeli. Raketa za raketou byly vtahovány do loděnice, přisouvaly se k otevřeným průvlakům a vyvrhovaly svůj náklad, aby se pak prázdné řítily znovu nazpět k Zemi.

James Stafford zamyšleně pozoroval na obrazovce celé to vířivé dění. jež při vší rychlosti a zdánlivé živelnosti prozrazovalo úžasně přesné plánování a dokonalou organizaci.

Byl středně vysoké a rozložité postavy, avšak přesto nepůsobil nijak mohutně. Jeho sympatický obličej hyzdila jizva, jež se mu táhla v ostrém úhlu přes levou tvář. Přestože mu bylo teprve třicet let, prokvétaly jeho tmavými, bohatými vlasy stříbřitě šedé praménky.

Náhle se odvrátil a poklepal na rameno astronautovi ve službě, který stál u okuláru velkého teleskopu. „Thank you very much!“ řekl užaslému pracovníkovi a potřásl mu silně rukou. „Bylo to od vás opravdu velmi milé. A ten zběsilý provoz tam venku!“ Pokynul přívětivě rukou a opustil laboratoř. Jeho krok byl neohrabaný, přestože se snažil kráčet pružně.

Komičtí lidé, tihle komunisté. Ukázali mu ochotně všechno, co chtěl vidět – dokonce měl všude volný přístup! Představoval si to jinak. Cítili se silnější a nikterak se neostýchali ukázat odkryté karty; avšak musel také uznat, že se nepotřebovali nijak ostýchat! Byla tu řada věcí, o nichž se na americké stanici ani nesnilo.

Překvapili ho dokonce sami lidé! Dovedli se po čertech dobře rozhodovat, byli inteligentní, chovali se kamarádsky a vůbec ne

brutálně, jak vlastně očekával. Dosti často čítával, jak barbarský systém komunismu činí z lidí surovce. Možná že zde šlo o vysoce vzdělané specialisty; ale tolik už poznal: Tihle lidé jsou opravdu na výši!

Pohlédl na hodinky. Musí si pospíšit, jestliže chce ještě zastihnout šéfbiologa dr. Inotiho. Nazarov mu doporučil, aby se na něho obrátil a prozradil mu. že dr. Inotiho najde do deseti hodin v klubovní místnosti. Bylo to od Nazarova velmi laskavé. Tento biolog byl členem vedení expedice a jistě mu bude moci zodpovědět řadu dosud otevřených otázek.

Stafford opustil zdvižˇa zrychlil krok. Byl rád, že může jít opět v normálních botách. Spěšně prošel velkými létacími dveřmi a vstoupil do klubovny.

Stejně jako v ostatních místnostech i zde vyzařovaly světélkující stěny průzračné šero, jež mohlo být podle potřeby zjasněno nepřímým osvětlením. Jen pochromovaný výčepní stůl se výrazně leskl, jinak nic neoslňovalo oči. Pohodlná, vypolštářovaná křesla a nízké stolečky nenuceně vyplňovaly místnost.

Zelené rostliny se vinuly kolem hladkých sloupů nebo vyrůstaly v uměleckých vázách mezi stoly. Na první pohled nikdo nepoznal, že jsou umělé.

Stafford zvolnil krok. Podlaha i strop místnosti se skláněly do stran v mírném klenutí a umožňovaly tak přehled, jako by člověk stál na nějakém pahorku a hleděl dolů do údolí.

V sále bylo několik hostů. Který z nich asi…? „Haló, vrchní! Zaveďte mě prosím ihned k profesoru doktoru Inotimu!“

Stafford musel sebrat všechno své sebeovládání, aby zakryl překvapení. Vrchní ho zavedl k jakémusi černochu vysokého vzrůstu, jenž seděl stranou a četl si v knize. Jeho postava působila tak mohutně, že vypadal, jako by seděl u nějakého dětského stolečku. „Chtěl jsem k dr. Inotimu,“ zašeptal Stafford vrchnímu. „Vedu vás přímo k němu.“

Chtěl ho snad Nazarov urazit? Staffordovi se honily myšlenky v hlavě. Neměl nic proti černochům, neupíral jim nijak právo na život, ale – byl přece jen běloch! Měl ho poučovat nějaký negr…? Či snad si to Nazarov vůbec neuvědomil? Cožpak ten rozdíl necítil? Zřejmě to tak bylo. Všichni si ostatně projevovali ve vzájemném styku všemožnou úctu. takže

rozpoznat vedoucího bylo dosti obtížné. Ale negr jako šéfbiolog…?

Zastavili se před černochem. „Soudruhu profesore, tento soudruh by s vámi rád mluvil!“

S o u d r u h … ! Stafford sevřel rty. Inoti vstal, podal Staffordovi ruku a pravil: „Už jsem vás očekával, máte jistě mnoho dotazů. Přesto mi však dovolte předem otázku: Vypijete se mnou láhev vína?“

Stafford jen mlčky přitakal. Kdyby ho tak viděl někdo z ostatních vědců, že se dává od nějakého černocha… Jenže odříci přece nemohl. V rozpacích se rozhlížel kolem, a když poznal, že se o ně nikdo nestará, usedl do křesla. Je konečně u těch druhých!

„Kolego Stafforde, doufám, že budu moci zodpovědět vaše otázky. Bohužel žádné z mých povolání není technického rázu, takže vám budu moci poskytnout sotva víc než všeobecné znalosti… “

„Z vašich povolání… ? “ přerušil ho Stafford užasle.

„Každý z nás má většinou dvě nebo více povolání. Já jsem bohužel jen biolog a archeolog. Naši kolegové – technici jsou však zaměstnáni přípravami ke startu, při nichž já nemohu pomoci, a proto mě profesor Nazarov požádal, abych se vás ujal.“

„To je od vás velmi laskavé,“ odvětil Stafford zdvořile. „Technické dotazy momentálně nemám. I když jsem v kosmickém prostoru teprve po druhé a přestože je vaše stanice moderně vybavena, měl jsem možnost pobývat určitou dobu na naší stanici, takže základní problémy znám.“

Stafford na okamžik umlkl, počkal, až vrchní naplnil skleničky, a váhavě pokračoval: „Byl jsem předtím v observatoři a díval se na kosmickou dopravu. Když člověk vidí, co se tam všechno přiváží, musí být zvědav na Kosmos. Tam se dá očekávat jistě mnoho zajímavého…“

Inoti se usmál. „Budete určitě překvapen, kolego Stafforde, i když se pokusím podat vám předem alespoň stručný přehled. Ale nejdříve… “ Pozvedl sklenku. „Na dobrou spolupráci!“

Inoti načrtl jistou nikou několik skic do poznámkového bloku. Stafford sledoval napjatě jeho vysvětlování. Tohle měly být jen všeobecné znalosti… ? Pak tedy zřejmě nebylo pravda, že

odborně je školena jen určitá vrstva, kdežto většina ostatního lidu zůstává bez vzdělání. Pokradmu černocha pozoroval. Nebyl nesympatický, ale přesto… Určitě se od něho nemůže dát hostit! Kývl na vrchního. „Prosím ještě jednou totéž!“

Když se číšník spěšně vzdálil, vyňal z náprsní tašky desetidolarovou bankovku a položil ji na stůl. Inoti to zpozoroval a narovnal se: „Peníze…?“

Znělo to tak užasle, že Stafford ztratil jistotu. „Druhá láhev je přirozeně na můj účet!“

Inoti se zasmál: „Jenže na X-10 je všechno zdarma, kolego Stafforde!“

Stafford se zarazil. Potom však mávl nedbale rukou. „Tak jako spropitné!“

Inoti velmi zvážněl. „Buďte tak laskav. kolego Slafforde, a rychle to zase schovejte! Toto ponížení si náš spolupracovník nezasluhuje. Vykonává svoje zaměstnání jako příspěvek ke společnému dílu a byl by uražen, kdyby viděl, že tato samozřejmost je oceňována nějakým spropitným!“

Stafford vzal bankovku se stolu, aniž tomu rozuměl. Co je to za lidi…?

* * *

Poslední transportní rakety vyklouzly z kosmické loděnice a řítily se nazpět k Zemi. Jen ještě několik kosmických taxi se míhalo ve věčném slunečním svitu. Na černém, jakoby sametem potaženém pozadí vesmíru se stříbrně leskly hvězdy. Vypadalo to, jako by si pro tuto chvíli rozloučení oblékly slavnostní šat.

Posádka Kosmu spěchala na svá místa. Všude bylo cítit rozechvělé napětí, jež naplňovalo muže neklidem a touhou po činnosti. Přesto naslouchali Chi Pi-činovu chvějícímu se hlasu, jenž zaznával z reproduktoru, a když umlkl, zamrazilo je v zádech.

Tohle bylo už konečné rozloučení; přestřihávalo pouto, které je vázalo k Zemi, vytrhávalo je ze života jejich generace a vzdalovalo je navždy od všeho, co jim bylo drahé – od vlasti, rodičů, milenek. Oddělovalo je dokonce od jejich plánů i starostí, jež dosud utvářely jejich život. Chi Pi-činova slova dozněla a

vedoucí kosmické stanice opustil Kosmos. Vstupní otvory se hermeticky uzavřely.

Nazarov stál v řídícím středisku, jehož jednotlivá stanoviště byla plně obsazena. Zelené signální žárovky hlásily v rychlém sledu, že všechna oddělení jsou připravena ke startu. Rozzářila se poslední žárovka. Nazarov dal rádiem – jediným dorozumívacím prostředkem mezi Kosmem a okolním světem – povel k vytažení. Raketa pomalu opouštěla loděnici.

Kosmická loď byla vytahována z loděnice nejprve na lanech. Venku byla pak zachycena rojem vlečných raket, které tlačily své špičaté přídě k ohromnému stříbrnému tělu a natáčely je tak do směru startu. Nakonec se shromáždily na straně přivrácené k Zemi a vysunuly raketu z okruhu kosmické stanice.

Nazarov pozoroval na velké obrazovce manévr, který byl snímán televizními kamerami kosmické stanice a vysílán na Kosmos jako televizní obraz. Pohlédl na hodinky. Nadešel čas!

Zapnul automatické zařízení. Nic jiného nemusel dělat. Povelová páska začala probíhat elektronickým mozkem, vysílala tisíce impulsů, změřila vzdálenosti ke kosmické stanici a k Zemi, porovnala je s časem, dirigovala vlečné rakety, znovu zkontrolovala polohu kosmické lodě, až nakonec rakety zastavila a předala řízení opět pilotům.

Přesně v předem propočteném bodě a čase se zapálilo pohonné ústrojí. Nazarov hleděl na vlečné rakety, jež zůstávaly pozadu a vracely se k X-10 ostrými oblouky. Potom řekl klidně, jako by stál na pozemské půdě: „Tak tedy do práce!“ Pak se obrátil a vyšel z místnosti.

Profesor dr. Canterville, štíhlý šéfastronaut, vrhl zkoumavý pohled na kontrolní přístroje, zabručel k astronautovi, jenž měl službu, suché „all right“ a následoval Nazarova s lhostejnou tváří.

Jansen nemohl přenést přes srdce, aby na téhle chvíli neměl aspoň nějakou účast. Položil dohlížejícímu inženýrovi přátelsky ruku na rameno a pravil: „Dávejte pozor hlavně na výkon atomového reaktoru!“

S ním pak vyšli i šéfové ostatních pracovních skupin.

* * *

Jak střízlivě začal let, tak fádně probíhaly i následující dny. Všichni účastníci výpravy se již zabydleli, přivykali rychle novému prostředí a vykonávali svou práci. Tlak vyvolaný zrychlováním nebyl o mnoho větší než tíže na zemském povrchu, a proto měl každý přibližně svou váhu. Jenom pozemské rozhlasové pořady a občas zachycený televizní program – poslední pouto, jež je spojovalo s minulostí – přinášely vítanou změnu do jednotvárnosti všedních dnů.

Naproti tomu Lazzarri učinil v prvních dnech množství objevů, jež ukájely jeho touhu po vědění a udržovaly ho ve výborné náladě. Jansen ho zprostil všech prací, aby se mohl rychleji seznámit s malým světem, v němž byl teď uvězněn. Až všechno pozná a nebude mít co objevovat, pak v něm bude nutně vzrůstat potřeba pustit se do nějaké rozumné činnosti, jež dá náplň jeho životu v nynějších omezených podmínkách.

Tyto objevitelské cesty byly pro Lazzarriho zdrojem skutečného potěšení. Loudal se zvědavě jednotlivými poschodími a rozšiřoval své procházky plánovitě na všechny strany. Žasl nad dovedným uspořádáním vnitřního zařízení, jež vyvolávalo dojem široké prostornosti a snažilo se co nejvíc utlumit pocit prostorového omezení.

Obytné místnosti byly seskupeny do malých jednotek, jež se řadily k sobě jako domy v sídlišti. Když se vycházelo z obydlí, vstupovalo se na chodby, jež vypadaly jako ulice a jež se v každém poschodí několikrát všelijak lomily. Protože tu byly i spojovací ulice a odbočky, jež vedly z vnějších okruhů k vnitřním, podobala se obytná poschodí modernímu městečku. Různě provedené fasády byly odděleny uzoučkými zahrádkami od chodeb obložených deskami a poskytovaly očím vítanou změnu. Na jednom místě byla fronta domků třeba přerušena širokým schodištěm kina, za dalším zákrutem byla zase klubovna a před ní letní terasa, jejíž zahradní židle a pestrými ubrusy pokryté stoly zvaly k chvilkovému posezení. Poněvadž vnější stěny byly zakryty obytnými budovami a chodby pro své křivolaké uspořádání neumožňovaly nijak daleký výhled, zdály se ulice nekonečné.

Lazzarri zkoumal síť cest na obchůzce, která už trvala několik hodin. Náhle cesta končila a ústila do rokle, jež vedla vzhůru mezi dvěma vysokými skalami. Lazzari se pustil roklí a

náhle se ocitl v lese, jehož do široka rozvětvené koruny vytvářely hustou střechu.

Připadal si jako ve snu. Potuloval se mezi stromy sem a tam jako zmámený a zastavil se, teprve když spatřil domek, nad jehož vchodem visely jelení parohy. Střecha mizela za hustými vršky stromů. Bydlí tu snad hajný? Lazzarri otevřel dveře, vešel dovnitř – a stál v předsíni výtahu, jenž spojoval jednotlivá poschodí a probíhal raketou od řídícího střediska v přídi až k reaktoru na zádi.

Lazzarri přelétl zrakem seznam poschodí. Upoutalo ho slovo „skladištní prostory“. Na to byl zvědav! Nastoupil do výtahu a jel vzhůru. Tenhle ohromný sklad musí obhlédnout – vždyť tam jsou zásoby nejméně na deset let!

Výtah zastavil. Lazzarri vběhl rychle do otáčivých dveří v předsíni a ohromen zůstal stát. Tohle má být skladiště? Avšak zadní křídlo dveří ho bouchlo do zad a vyrazilo ho kupředu až klopýtl.

Stál v ulici s obchody! Radily se tu krám na krám, jedna výkladní skříň na druhou. Budovy byly dvouposchoďové a odpovídaly tak dokonale pozemskému uspořádání, že nemohl předpokládat nic jiného než i pozemské obyčeje. Teď už chápal, že Jansen měl pravdu, když říkal, že tři dny před startem zdaleka nestačí, aby ho mohl se vším seznámit a že mu proto může ukázat jen to nejdůležitější.

Na koho by se musel obrátit, kdyby potřeboval třeba boty? A v jaké měně se tu vlastně platí? Nebo na to jsou nějaké poukázky – či má nárok na určitý počet párů podle rozpočtu? Závisí snad přidělování těchhle poukázek na jeho výkonu? Poněvadž v tom neměl vůbec jasno, držel se raději zpět. Stejně se už dost blamoval. Přesto však – mohl by se aspoň podívat, co se v takovém obchodě nabízí. Zvědavě následoval jednoho Inda do obchodu s obuví.

Avšak co spatřil, bylo příliš pozemské, než aby nebyl přece jen trochu zklamán. Vitríny, židle s podnožkami, regály plné krabic a dokonce i prodavač!

Zatím co prodavač obsluhoval Inda, rozhlížel se Lazzarri zvědavě kolem; objevil skříňku, v níž si bylo zřejmě možné prosvítit nohy, a bezstarostně si k ní sedl. Strčil nohy dovnitř a zmáčkl knoflík. Vzápětí už držel v ruce vyvolaný snímek.

„Vaše noha potřebuje více místa," pravil prodavač, který náhle stál vedle něho. Ind zatím z obchodu odešel. „Posaďte se! Přinesu vám něco vhodného."

Rozhodný tón přinutil Lazzarriho sednout si na židli. Rozpačitě přihlížel, jak prodavač k němu přináší řadu krabic. Co teď? Nemůže si přece nic zkoušet, vždyť nemá žádné peníze! „Jenže já…" řekl, když prodavač usedl na podnožku.

Ten ho však s úsměvem přerušil: „Zatím jste žádné potíže neměl, že? Ale určitě by se později dostavily. Jak vám mohl někdo prodat takovéhle boty?"

Lazzarri zaraženě mlčel. Líbily se mu a nosil je už dlouho – za své peníze si mohl koupit, co chtěl! A teď tu seděl bez haléře a zkoušel si jeden pár za druhým. Jenže to byly boty! Třeba tyhle sandály, lehoučké a měkké… „Ty bych si vzal, kdybyste mi je laskavě odložil nebo případně napsal – nemohu si je totiž vzít hned s sebou."

„Jak, prosím?" Prodavač na něj udiveně pohlížel.

„Nemám totiž s sebou peníze…" koktal Lazzarri.

Prodavač se srdečně zasmál. „Ale jak jste na to přišel, soudruhu? Jestli je chcete, jsou boly vaše. Nejsem přece žádný prodavač! Jsem tu jen náhodou. Mám totiž na starosti větší část skladu v tomto poschodí. Není mým úkolem prodávat zboží a přijímat peníze – obojí totiž na palubě neexistuje – nýbrž vydávám předměty podle objednávky nebo přání a je-li to třeba, jsem zde, abych soudruhům poradil!"

Lazzarri popadl krabici pod paži a opustil obchod, jenž ve skutečnosti obchodem nebyl. Odcházel v nejistotě, zda to všechno nebyl jen špatný vtip a jestli ještě v poslední chvíli nebude zavolán nazpět.

„Haló, soudruhu!"

No prosím – daleko ho nepustil. Obrátil se celý rozzlobený, že na ten vtip naletěl.

„Zapamatujte si prosím číselný údaj na snímku!" volal za ním správce skladu. „Odpovídá přesně šířce i délce vašich chodidel. Napříště si berte jen boty této velikosti. A nohy si prosvěcujte jen jednou za rok. Kdybyste mě potřeboval – v jednotlivých krámech jsou vedle dveří telefony. Rád přijdu!" Pokynul rukou na pozdrav a zmizel.

* * *

Kavárna byla prázdná, jen v jednom výklenku, napůl zakrytém zelenými rostlinami, seděl podsaditý, tmavovlasý muž. Pil jablečnou šťávu. Jeho odměřené pohyby a napja té držení těla naznačovaly, že se umí dobře ovládat. Jenom oči, které se bystře rozhlížely po kavárně, a rychlé střídání výrazu obličeje, jímž reagoval na svá pozorování, prozrazovaly, že není nijak chladný. Sympatický obličej budil ihned důvěru.

Muž hleděl se zájmem ke dveřím. „Lazzarri!“ zvolal vstříc příchozímu. „Pojďte sem!“

Lazzarri srdečně potěšen se blížil. „Doktor Sandrino!“ Pozdravil radostně svého krajana a usedl do křesla.

„Zdá se mi, že jste nějak zmaten, Lazzarri, copak se vám stalo?“

„Člověk potřebuje opravdu měsíce, aby všechno poznal,“ odvětil mladý Ital a ukázal na krabici. „To jsou boty?“

„Okamžik, prosím, hned vám to povím – ale nejdříve bych se rád trochu osvěžil.“ Rozhlížel se kolem. „Cožpak nikdo nepřijde?“

Sandrino se usmál. „Tamhle vzadu vás obslouží!“

Lazzarri vstal; nepotřeboval dlouho hledat. „Obslouží,“ řekl Sandrino; mohlo se to tedy týkat jedině automatů. Ve Svazu sjednocených států totiž už neexistovali lidé, kteří by sloužili druhým, neboť služba předpokládala rozdílná práva.

Automaty se nijak zvlášť neodlišovaly od pozemských, neměly jen žádný otvor pro vhozen! mince; stačilo prostě stisknout knoflík. Zamyšleně se vrátil ke stolu, posadil se, pohlédl na sklenku a zavrtěl hlavou.

Sandrino se usmál. „Žádný strach, zásoba stačí!“

„To není ono,“ pravil Lazzarri nejistě. „Ty boty…“

Dr. Sandrino naslouchal jeho vyprávění. „A vy opravdu věříte, že se na palubě vyplácí mzda a že si člověk musí potřebné věci kupovat?“ zeptal se rozveselen, když Lazzarri skončil.

„Že tomu tak není na malých raketách, to jsem si dovedl představit. Jenže tam má každý své věci už od začátku, tam nejsou žádné sklady. Ale při dvou stech čtyřiceti lidech… Když bych si teď přinesl dvacet párů bot, nikdo by to nekontroloval…

Myslím prostě, že by to pak chybělo ostatním! To je přece nespravedlivé, abych si vzal více bot než – než třeba vy! Vy máte přece vyšší kvalifikaci, vám přísluší víc…“

Sandrino se usmál. „Pročpak? Každému přísluší to, co potřebuje. A protože je všeho dostatek, nikdo si ani nebude víc brát – či snad si skutečně myslíte, že bych se zavalil zbytečnostmi? Čím méně všeho mám, tím snazší je péče o to. K čemu by mi byla soukromá zásoba, když si přece mohu kdykoliv…“

„Ale vaše nároky…“

„Podívejte se – všichni se věnujeme témuž úkolu; každý z nás ze sebe vydává to nejlepší, co umí! Moje kvalifikace – jak vy říkáte – mi nedává důvod k vyšším nárokům. Společnost mi umožnila vystudovat, proto má také právo klást na mne vyšší požadavky. Nestudoval jsem přece, abych si víc vydělal, nýbrž abych více dokázal.“

„Ale na Zemi přece dosud existují peníze!“

„Dosud, Lazzarri. dosud! Jenže ztrácejí stále víc význam. A až se vrátíme…“

Sandrino umlkl a naslouchal.

„Pozor! Míjíme právě dráhu Marsu!“ zaznělo z reproduktoru vestavěného do stropu. Lékař pohlédl na hodiny. „Musím si pospíšit, mám za chvíli pohotovostní službu. Ještě si o tom pohovoříme. Pojíte teď se mnou?“

Lazzarri uvažoval. „Navrhuji špagety!“ řekl Sandrino se smíchem. „No, ty neodmítnu!“ odtušil Lazzarri. Sandrino hmátl pod stůl, jehož deska sestávala z jednotlivých čtverců ze vzácného dřeva. Jeden ze čtverců před ním se sklopil. Lazzarri užasl – stolní mikrofon!

„Haló, kuchyně! Prosím dvakrát špagety se salámem a sýrem! K tomu jednu láhev Cinzana pro doktora Sandrina!“ Zaklapl čtverec.

„Víno – alkohol?“ zeptal se Lazzarri nedůvěřivě.

Sandrino přikývl. „To nevíte? Do kosmického jídelníčku je přece zařazena jednou měsíčně láhev vína. Jinak je alkohol jen na lékařský předpis – tedy téměř vůbec ne. Ale dnes mi uděláte opravdu radost, když si se mnou přiťuknete na naši společnou vlast.“

„Nejste také Benátčan?“ zeptal se dychtivě Lazzarri.

„Ne, pocházím z Florencie. Můj otec tam pracoval jako řidič stavebního montážního jeřábu…“

Před Lazzarrim vyvstalo Sandrinovo mládí. Viděl ho ve školních lavicích, na staveništích mezi montážními díly, u míchaček na beton a u kompresorů – zvědavého na všechno, co se točilo. „Tehdy jsem chtěl být strojním inženýrem.“

„A zatím jste se stal lékařem!“

„To až později! Nejdříve jsem se vyučil konstruktérem. Lékařem jsem se stal teprve… Otec se jednou těžce zranil. Zažil jsem a poznal na vlastní kůži, jaké hoře přináší nemoc. Co strachu jsem o otce vystál – a jaké naděje jsme vkládali do lékařských možností. Ten rozhořčený boj o život člověka… “

Velký čtverec uprostřed stolu se ponořil a zmizel v šachtě. Když zase vyjel vzhůru, stálo na něm objednané jídlo i pití. „Podzemní transportní zařízení s výtahem ve stojanu stolu!“ vysvětloval Sandrino, jako by šlo o samozřejmost.

Jedli beze slova. Sandrino byl zřejmě pohroužen ve vzpomínky a Lazzarri se neodvažoval ho rušit. Kamkoliv přišel, všude narážel na neznámé věci, všude se choval jako novorozeně… A když otevřel ústa – utržil si ostudu. A tak raději mlčel.

Po jídle Sandrino přistrčil svůj příbor na prostřední čtverec. Lazzarri učinil totéž. Deska sjela dolů a vrátila se nazpět prázdná.

Sandrino se zvedl. „Musím si pospíšit. Mnoho úspěchů, Lazzarri!“

Když doktor opustil kavárnu, chytil se Lazzarri za hlavu. Rozhlédl se. Místnost byla prázdná, stůl před ním také. Byl to snad sen? Zavalen pochybnostmi vyskočil a vyběhl rychle z kavárny. Teprve ve výtahu se uklidnil.

Byly tu lesy s listnatými stromy, palmami a cypřiši; byla tu města s obytnými domy a krámy. Všechno tu bylo skoro jako na Zemi. Skoro – poněvadž podmínky tohoto malého světa byly odlišné.

A to bylo právě to, co v Lazzarrim vyvolávalo dojem snu a co mu zabraňovalo vychutnávat dobrodružství plnými doušky. Pravda, byla tu města, ale bez dopravy. Byly tu lesy a pole, ale chyběly bouře a opravdový vítr **i** déšť, které by ohýbaly vrcholky stromů, neboť co zde čas od času skrápělo listy, vznikalo v

„zavlažovacím systému“, jenž byl zabudován do stropu poschodí. A byly tu sice ulice, ale ne rovné jako šňůra a jejich okraje se nesbíhaly v dálce k sobě…

7. kapitola

Kosmas se řítil do vesmíru po vytčené dráze s pulsujícím motorem. Každou vteřinou, aniž to muži uvnitř jeho stříbřitého těla pozorovali, zvyšoval svou rychlost o deset metrů.

Jenom muži, kteří měli službu v řídicím středisku, viděli kosmickou raketu jako nepatrnou součást vesmíru a mohli nahlédnout za úzký rámec palubního života. Jejich měřicí přístroje zjišťovaly, že intenzita slunečního záření rychle klesá. Viděli, jak Slunce i Země zůstávají vzadu, jak míjejí vnější planety sluneční soustavy a pozorovali první náznaky jevu, který měli lidé při tomto letu po prvé zažít: Palubní čas se proti pozemskému začal pomalu opožďovat a zatím co světlo Slunce poněkud červenalo, měnilo se světlo Plejád – souhvězdí, k němuž spěli – do fialova.

Členové posádky, kteří neměli za úkol kontrolovat během letu řídicí přístroje nebo zkoumat vesmír, nemohli však nic srovnávat. Pro ně zůstávalo všechno stejné – dokonce i tělesná váha.

Rádiové spojení se Zem! zvolna umlkávalo. Rozhovory se neustále protahovaly, protože jednotlivá sdělení potřebovala několik hodin, aby překonala rostoucí vzdálenost mezi raketou a Zemí. Kromě toho kosmické poruchy neznámého původu komolily jednotlivá slova, takže bylo nutné vysílání několikrát opakovat. Přímé rozhovory už nebyly delší dobu možné; docházelo k nim jedině, když potkali některou z meziplanetárních raket, jež letěly k vnějším planetám sluneční soustavy a které Kosmos předháněl.

A podobně jako u světla měnila se i frekvence u rádiového spojeni. Rádiové vlny vysílané ze Země a letící za Kosmem mohly být přijímány jen jako vlny větší délky;

i pro rychlý motorový člun je časový odstup mezi příchodem jednotlivých vln, běžících ve směru jeho jízdy, delší než pro člun zakotvený.

A pak jednoho dne přišel pro Kosmos poslední rádiový rozhovor. Pro velké množství poruch bylo možno ho sestavit jen pracně z velkého počtu zkomolených opakovaných hlášení. Byla to práce dlouhé řady hodin.

Teď už muži zůstali sami. Pouto, jež je vázalo k Zemi, na níž vznikli a jež jim byla domovem, která jako matka chránila život jí zplozený a živený, bylo definitivně přerváno. Na Zemi bylo bezpečí, pramenící ze síly velkého společenství; ze Země pocházely všechny hmoty, z nichž byl složen malý svět Kosmu a ze života na ní pocházely poznatky, s nimiž lidé vzlétli, aby objevovali vesmír.

Teď byli už skutečně sami; museli se spoléhat pouze na sebe a byli odkázáni jen na sílu svého malého společenství. Čeho dosáhnou, zvítězí-li nebo podlehnou, vše teď záviselo jenom na tom, jestli se jim podaří rozvinout schopnosti, které v nich dřímaly.

Muži, kteří při příjmu poslední rádiové depeše prodlévali v řídicím středisku, si tohle všechno náhle uvědomili.

Nazarov se vzpřímil, obrátil se a prošel pružnými kroky k televizoru, na jehož obrazovce zářily jasně fialové hvězdy Plejád. Jeho pohled byl tvrdý a v obličeji, nesoucím pečeť jistoty dřívějších mořeplavců a objevitelů, se zračil rys neústupnosti.

Canterville ohrnul rty a skryl své myšlenky za nejistý smích, zatím co pohledem klouzal po řádcích radiogramu. „All right! Mezihvězdná robinsonáda – budeme si hrát na Kolumba. Jen žádnou sentimentalitu!“ bručel a podal list dále.

Jansen četl poslední pozdravy. Zaťal zuby a pohodil hlavou. Konec! Dopadlo to na něho jako rána. Ještě stále doufal v pozdrav od Jadwigy. Trýznila ho bolestná prázdnota, zároveň si však připadal nevýslovně směšný. K čertu s tím vším! Jen žádnou sentimentalitu! Canterville má pravdu. Se Zemí zůstala vzadu i láska, ten hanebný pocit, jenž činí muže bezbrannými a směšnými.

„Co vlastně dělá Lazzarri?“ zeptal se najednou Nazarov.

„Je od včerejška ve službě!“ odvětil Jansen krátce.

Nazarov přestal pozorovat obrazovku a přistoupil k němu. „Už se zabydlel?“

„Ano!“ Jansen se musel proti své vůli zasmát. „Už mu byla dlouhá chvíle.“

„Jak to?“ zeptal se Nazarov zaraženě.

„Začínal kritizovat a bručet. Při takovém životě by brzy ztloustl! Přidělil jsem ho na kontrolní pochůzky,“ řekl Jansen.

„Jenom jestli mu jinak nebude dlouhá chvíle?“ Nazarov byl skeptický.

„O to se mezitím postaral už sám. Chce zřídit dvě fotbalová mužstva, aby sportovní hřiště nezůstávalo prázdné.“

„To rád slyším! Řekněte mu, že mě může zařadit jako pravého útočníka. Ale proti mně musí postavit Cantervilla; uvidíme, jestli ho dokáži vyvést z klidu!“

Canterville se usmál. „All right!“

James Stafford vypnul elektrický stolní počítací stroj, odsunul na stranu hromadu knih, přejel si uklidněn rukou přes oči a opřel se o lenoch židle.

Tohle je správná cesta! V horizontálně položeném válci je nutno prostřednictvím bočně a velkou rychlostí vstupujícího plynného kysličníku uhelnatého vyvolat cyklón vířící ve směru osy – jakousi miniaturní smršť. Trysky musí být rozděleny po obvodu válce do mnoha řad… A do mrtvého oka cyklónového sloupce, do této poměrně klidné ústřední zóny se přivede jemná, na prach rozemletá železná ruda. Ta se pak zkapalní ve vysokofrekvenčním poli, aby se oddělily nebo vypařily cizí příměsi. Kdyby se teď válec zvětšil, pak by se cyklón rozšířil, ztratil by svou sílu **a** vířící látky – cizí příměsi a čisté železo – by se ukládaly na různých místech podle své specifické váhy. Žhavé surové železo by se pak dalo ihned zpracovat.

Teď by však bylo nutné provést pokusy – především s tryskami a potom s vírem! Nějaký malý model… , ale k tomu by potřeboval materiál… Pohlédl na své výpočty.

Model musí být zhotoven z průhledné umělé hmoty. Jenže odkud ji vzít? Má požádat Nazarova? Ale vtom případě by musel říci, k čemu to potřebuje! Tihle komunisté nazývají hned všechno společným vlastnictvím a musí vyúčtovat, k čemu toho použili. Proto také neznají individuální tvůrčí činnost, nýbrž dělají všechno jen v kolektivu! Měl by se prakticky vzdát svého duševního vlastnictví? Měl by je nejdříve o něco žádat a pak se dát kritizovat, jak bylo mezi nimi zvykem? Má se blamovat, když se pokus napoprvé nepodaří? Jim to nevadilo, byli už

zvyklí, že se ostatní dovídají o jejich práci, debatují o ní a napadají autora.

Náhle dostal dobrý nápad. Uchopil sluchátko palubního telefonu a vytočil Nazarovovo číslo. „Tady Stafford! Pane kolego, měl bych k vám prosbu. Mohl bych si koupit pro soukromé účely několik desek průsvitného diaminu?“

Nazarov chvíli mlčel. Teď bude asi chtít vědět, nač… „Koupit?“ otázal se Nazarov užasle.

„Ano, prosím! Je to čistě pro soukromé účely. Byl bych vám velmi zavázán.“

„Ale prosím vás, kolego Stafforde, jaképak kupování! Co potřebujete, dostanete samozřejmě zdarma. Sdělte laskavě do skladu požadované množství!“

„Thank you very much!“ Stafford odložil udiveně sluchátko do vidlice, zavrtěl hlavou, vstal a začal přecházet pokojem sem a tam. Tak materiál člověk dostane, aniž by musel zdůvodňovat, nač ho potřebuje. Ale proč tedy potom diskutují o svých pracích už ve stadiu, které ještě neumožňuje ochranu autorských práv?

* * *

Po službě si Jansen na chvíli lehl. Letmo přejel pohledem po známém zařízení svého obývacího pokoje. Kolem dokola místnosti byly do stěn vestavěny knihovní skříňky.

Za posuvnými skly bylo vidět v řadě hřbety nejrůznějších děl; když se skla otevřela, byly nápisy na hřbetech ozářeny světlem. Ale všechny svazky neobsahovaly potištěné listy – byly mezi nimi i kazety na způsob knih, jež skrývaly magnetofonové pásky s bohatým výběrem hudebních děl a hodnotných záznamů klasických i současných básníků. Hudební skříň, jež se sice podobala pozemským radioskříním – avšak bez stupnice – měla řadu tlačítek a umožňovala vybrat si mezi nejrůznějšími druhy hudby, nejnovějšími palubními zprávami a přednáškovými učebními běhy s vědeckoodbornými tématy. Tyto programy byly sestavovány palubním vysílačem, jak všichni nazývali rozhlasovou ústřednu rakety.

Útulný čtenářský koutek člověka lákal, aby se pustil do studia rozmanité odborné literatury nebo aby se věnoval četbě knih, jež si mohl vypůjčit z ústřední knihovny.

Poněvadž Jansenovo obydlí bylo přímo u vnější stěny, nemělo dozadu okna. Proto si dal Jansen zabudovat do stěny velkou obrazovku, která mohla přenášet barevné a plastické obrazy; vypadala jako okno, jímž se hledí do přírody. A poněvadž si nafilmoval řadu krajin, mohl se přenést do nejrozmanitějších koutů zeměkoule. Filmové pásky potřebovaly k úplnému proběhnutí čtyřiadvacet hodin, takže vydržely na celý pozemský den; obraz byl tedy stále živou iluzí a nikoliv jednotvárným neměnným celkem.

Teď nebylo na obrazovce nic vidět. Jansen byl rozzloben. Ležel tu – sám kousek pozemské budoucnosti v tom nejopravdovějším slova smyslu a přitom truchlil po minulosti. Řítil se nepředstavitelnou rychlostí vesmírem vstříc dalekým hvězdám, jichž nedosáhl dosud žádný člověk – avšak jeho myšlenky letěly nazpět k planetě, na níž se zrodil. Skutečně – choval se dětinsky! Copak se to hodilo pro muže, aby se potýkal s nezměnitelnými skutečnostmi a unikal do světa snů? Stačilo přece jen zmáčknout knoflík – a před okem se objevily pozemské obrazy. Jeho prst našel klapku. Jakmile ji stiskl, začala zase ta krutá hra, proti níž se jeho rozum bránil, které však jeho city vždy znovu a znovu podléhaly. Bylo to jako omamný jed, který člověk nenávidí, poněvadž ví, že mu podlamuje síly, od něhož se však nedovede odpoutat.

Obrazovka ožila. Objevily se sukovité borovice. V jejich vrcholcích zuřila bouře. U paty příkře se zvedajícího pobřeží se honily vlny a narážely na skály, až pěna stříkala. Její bílé chomáče letěly vzduchem, jako kdyby potřásali hřívami odfrkávající koně.

Tak to tehdy začalo. Stál docela sám na pobřeží a se smíchem i s pocitem mladické síly vzdoroval zuřící bouři. Fičela v povětří na tisíceré píšťaly – znělo to, jako kdyby vyli hladoví vlci, houkali osamělí sýčci a kvílely ztracené děti. Vrcholky stromů sténaly a kmeny praštěly.

Jansen se schoulil, jako by jím otřásaly znovu poryvy větru.

Teď to slyšel znovu – ten zpupný smích. Byla to bouře? Obrátil se nakloněn proti svištícímu větru. Šálily ho smysly? D í v k a … ! Smála se, jako by tohle běsnění živlů byl obyčejný májový deštík. Dosud vzdoroval bouři s rozkoší, již mohl vychutnávat konečně po dlouhé době – strávil totiž dlouhé

měsíce na kosmické stanici a tahle bouře byla pro něj symbolem života na Zemi. Teď však na to zapomněl. Přesto v něm zůstal oživující pocit síly a touha po činech s jistým vítězstvím – a tak stál nyní proti dívce…

Zdálo se mu, že v tom běsnění neexistuje nic než oni dva – všechno ostatní ustoupilo a stalo se bezvýznamné. A snad to přišlo samo od sebe, že se náhle opírali proti bouři i že kráčeli sami dva po úzkých stezkách.

Teprve v úžlabině cesty, jejíž dno bylo chráněno před nápory větru, našli opět okolní svět. Odvrátil oči od jejího štíhlého těla, k němuž těsně přiléhaly šaty promočené deštěm. Až teď si všiml pod rozpustile rozcuchaným účesem obličeje, zasazeného do rámce tmavých kadeří a plného rozporů. Její oči na něj pohlížely zpola tázavě, zpola obveseleně.

Jansen si ji nejistě prohlížel. „Jansen-Michael Jansen," volal do hukotu bouře. „Povoláním…"

„Rekreant! To znám, pane kolego! Jinak byste tu nebyl! Jadwiga Swobodowa, rekreantka!" volala nazpět, dříve než mohl Jansen domluvit.

„Omyl, vážená kolegyně – chtěl jsem říci povoláním průvodce cizinců! Jsem na ostrově už potřetí a mohu se doporučit pro objevitelské cesty!"

Zasmála se, pohodila hlavou a vykročila vpřed, jako by bylo samozřejmé, že ji bude následovat.

Bouře je znovu oddělila od okolního světa a vytvořila vzájemné porozumění, jaké se jinak získává teprve po hodinách.

Těžce oddychujíce došli až k starému majáku, jenž na jednom z předsunutých skalisek nastavoval už po staletí tvář moři i větru. Tento technický pomník byl oblíbeným výletním cílem a při hezkém počasí byl neustále obležen. Teď byl opuštěn. Hleděli ven na moře, po němž dříve světilo z věže rozhazovalo své paprsky, a mlčeli.

Poryv větru ji hodil proti němu a Jansen ji pevně uchopil. „Jadwigo!" pravil, a když zpozoroval její chladný údiv, pokračoval s úsměvem: „… máte krásné jméno!"

„Opakovat… ale až přejde ten rámus!" volala nazpět.

Opakoval je, když později seděli v klubu. A líbilo se mu skutečně, poněvadž je opakoval často – při tanci, na pláži, na plachetnici… Brzy je vyslovoval tišeji a nakonec je šeptal…

Ve druhém týdnu dovolené hovořili jednou také o jejím životě a o její práci. Pocházela z Varšavy a byla atomovou fyzičkou. Potom už o tom nikdy nemluvili. Přesto se mu zdálo, že po tomto rozhovoru byla přístupnější, něžnější. Neodmítala už žádnou chvíli, kdy mohli být spolu; využívala každé příležitosti ke společným toulkám po ostrově. Jen když začal mluvit o budoucnosti, o jejich příštím životě, vždycky ztichla a rychle změnila téma.

Konečně přišel poslední den, poslední noc. Na opačném konci ostrova kotvila v zátoce jachta…

Jansen zasténal a sevřel ruce v pěst. Tehdy věřil, že to ani jinak nemůže být. Ano, byl si dokonce jist, že stojí na začátku cesty, která vede příkře k vrcholu.

Když ji chtěl na druhý den odvézt, zjistil, že právě odcestovala. Zanechala pro něho dopis – kousek papíru, jenž zničil všechny jeho naděje.

Lidem, kterým hrozilo nebezpečí z ozáření, se doporučovalo, aby mezi sebou neuzavírali sňatek, poněvadž jejich děti by mohly být degenerované. Tak znělo doporučení, jež mu Jadwiga připomněla. Přestože ho miluje, musí se ho vzdát. Nechce, aby měli spolu znetvořené děti…

Toho dne Jansen nenáviděl své povolání, jež ho takovémuto záření vystavovalo, a nenáviděl i Zemi, na níž se něco takového mohlo stát.

Jadwiga! Jansen vyskočil a udeřil zaťatou pěstí do knoflíku, jenž mu přivolal nazpět tyto obrazy. Cožpak je slaboch, který se nedovede vyrovnat se svým osudem? Ještě tu je prostředek, jak zahnat nesmyslné myšlenky: práce!

Hodil na sebe kazajku a spěchal k výtahu.

* * *

Lazzarri neradostně uvolnil šrouby manometru. Takhle tedy vypadal kosmický let! Opravovat poškozené díly, ploužit se s protokoly po různých poschodích… Ať žije kosmická plavba! To bylo opravdu na Zemi zajímavěji! Jo, na začátku, když ještě všemu zařízení nerozuměl… ale teď?

Pohlédl na hodinky. Ještě čtvrt hodiny. Jen aby se tu neobjevil Jansen, to by mu tak ještě chybělo! Měl náladu, že i Geigerovy počítače hrčely, když šel kolem nich.

Sylvio, pospěš si! Sylvio, nezapomeň upevnit nářadí do držáků! Sylvio. musíš hned do strojovny! Sylvio sem – Sylvio tam! Nakonec by od něj požadoval, aby toho ve svých čtyřech pracovních hodinách udělal tolik, kolik Jansen za dvanáct; méně hodin denně totiž většinou nepracoval – i když se to snažil tajit. Zřejmě nechtěl, aby ho při tom přistihl Romain; ten by mu určitě doporučil, aby se mírnil.

Jenže on, Lazzarri, viděl Jansena mnohokrát ještě dlou ho po skončení služby, jak pracuje v dílně na konstrukci jednotlivých dílů svého koníčka! Vzal si totiž do hlavy, že postaví malou fotonovou raketu – jakéhosi bratříčka Kosmu. Jenže tihle vědátoři jsou všichni stejní. Tak třeba doktor Sandrino se zabýval chemií; chtěl vyrobit plyn, jenž by ochromil organismus, aniž by měl další nepříznivé následky – jakýsi zimní spánek na recept! A biologové se zase pokoušeli vyrobit maso v retortě. Představovali si to hrozně jednoduše: jeden šálek tekuté plazmy, jednu stříkačku a několik živých buněk sebraných z prasete – pak se udělá čáry-máry, buňky se dají do živného roztoku a šupem to začne vesele růst. Podívejte se, vážení, jak tu roste kýta! Už by jen chybělo, aby do živného roztoku přidali zelí a mouku a dostali by vepřovou pečeni s knedlíkem a se zelím…

Lazzarri potřásl rozhořčeně hlavou. Pošetilé řečnění! Bylo přece jasné, že vědci mohou lépe vyplnit svůj volný čas, než on sám, který se musí doučovat. Mezi mechanikem a kosmickým mechanikem je totiž velký rozdíl. Člověk musí mnoho doháněl a studovat. Je ovšem pravda, že mu v tom všichni pomáhají.

„Sport je velmi dobrá věc," řekl Romain. „Ale něco znát je také velmi dobré. A jedno bez druhého je ve vesmíru nebezpečnější než na Zemi." Když si to důkladně promyslel, musel uznat, že Romain má pravdu!

Když velká ručička na hodinách dostihla čtvrtou hodinu, zavřel s úlevou manometr, zatlačil nářadí do svorek a opustil rychle dílnu. Jansen ho nezastihl! Teď rychle na hřiště a tři hodiny sportoval – učebnice mu neutečou.

Na hřišti si byl před Jansenem jist, neboť ten se tu už dlouho neobjevil. Před několika měsíci, když byla zřízena obě fotbalová mužstva, přicházel Jansen pravidelně. Potom však sportovní činnost náhle přerušil a zahrabal se do práce.

* * *

Lazzarri se loudal parkem ke sportovním hřištím. Fotbalové a obě tenisová hřiště se lišila od pozemských jen krycí vrstvou pěnové gumy s neklouzavým povrchem; dokonce ani v doskočištích nebyl písek. Byly tu i plochy s tělocvičným nářadím, jehož se používá na Zemi jen v krytých halách: bradla, hrazda, kůň, ribstoly, ping-pongové stoly… Déšť je nesmáčel, vítr neodháněl míček… A vyznačení hracích polí bylo trvanlivé, protože co na Zemi bylo namalováno vápnem, bylo zde vyloženo bílou gumou.

Tady se Lazzarri cítil dobře. Sebevědomě se narovnal. Nazarov ho jmenoval sportovním vedoucím hned poté, co se mu podařilo sestavit obě fotbalová mužstva. A Nazarov toho nelitoval.

Od plavání přes házenou a cvičení na nářadí až k šachu – ve všem uměl Lazzarri připravovat napínavá utkání – a zač mu byl Nazarov zejména vděčen – dovedl udržet tělesnou kondici, kterou členové expedice získali během dlouhodobé přípravy na Zemi.

Lazzarri zrychlil krok. Těch tří hodin chtěl pořádně využít.

„Haló, mister Lazzarri!“

Lazzarri se překvapeně obrátil. Stafford? Dnes přece nebyl na programu tenis!

„Mr. Lazzarri,“ začal Stafford, „mám k vám prosbu. Nemohl byste… totiž nebyl byste tak laskav a nepomohl mi? Potřebuji naléhavě nějaké díly z průhledného diaminu. Dá se celkem lehce opracovávat… “

„Samozřejmě, velmi rád, kolego Stafforde! Kdy mě budete potřebovat?“

„Večer, když se vám to hodí.“

„Dobrá, přijdu k vám kolem šesté hodiny.“ Stafford pohlížel za Lazzarrim, dokud nezmizel za nejbližší zatáčkou. Všichni

byli připraveni vždycky pomoci – to musel člověk přiznat. Ale tenhle Lazzarri… Udělal správně, že ho k tomu přizval?

Kolego Stafforde… Kolego! Bylo v tom sebevědomí nebo domýšlivost? Nebo snad zdvořilost… ?

Jansen kráčel rozmrzele k budově vědy, v níž byly kromě kongresového sálu umístěny i různé instituce. Zrovna teď musel Nazarov svolat poradu – teď když cítil, že má řešení na dosah ruky! Celé týdny se potýkal s potížemi, aby pro svou malou raketu zkonstruoval vysoce výkonný fotonový pohon. Jádro celého problému spočívalo v tom, jak usměrnit fotony v malém prostoru, jenž byl k dispozici. Cítil, že je už blízek řešení – a tu ho Nazarov vyrušil.

Správná myšlenka je často posledním článkem dlouhého odvíjejícího se řetězu, jehož první článek je vázán k nějakému problému zcela jiného druhu. Když se někomu podaří sledovat nazpět takový řetěz většinou volně spojených článků, podiví se, jak a kde začínal.

Jansenovi bylo jako chlapci, který žádostivě trhá se stromu šťavnatý plod a už vnímá jeho vzrušující vůni, když tu v posledním okamžiku mu jej někdo vyrazí z ruky.

0 čem by se už zas mohlo hovořit? Byl si jist, že on sám si bude muset zase malovat z dlouhé chvíle panáčky a snášet Nazarovův káravý pohled. Opravdu, věčná škoda času!

Když Jansen potichu vstoupil do místnosti, oznamoval právě šéfastronom profesor doktor Guptajee: „Podle výsledků našich pozorování jde o mocné meteorické pole."

„Změnit kurs!" pravil lakonicky Canterville.

Guptajee – malý, půvabný Ind s hubeným obličejem, úzkým nosem a krátce ostříhanými vlasy – zavrtěl s politováním hlavou. „Pole je rozsáhlé. Jsme už příliš blízko, než abychom při této rychlosti mohli změnit kurs."

„Nedovedu pochopit, že nebylo zjištěno dříve!" přerušil ho Canterville a rozčileně uhodil dlaní do stolu.

„Pole není dostatečně husté a meteority jsou velmi malé," odvětil jeden z astronomů. „Na to nemohl náš radar dříve reagovat!"

„Mluvil jsem právě se Sundbergem. Zrychlení vzniklé při případné změně kursu by *bylo* životu nebezpečné," namítl Guptajee klidně,

„Podle vás je tedy lepší dostat meteorický zásah?“ namítl Canterville skepticky.

Jansen zapomněl, že si chtěl na schůzi malovat panáčky.

„Zásah nemusí být nevyhnutelně životu nebezpečný. Navíc existuje určitá naděje, že tímto sítem proklouzneme. Pravděpodobnost zásahu je asi čtyřicet až padesát procent,“ řekl Guptajee uklidňujícím tónem.

„Provedeme samozřejmě náležitá bezpečnostní opatření!“ dodal Nazarov.

* * *

Stafford připevnil všechny listy na stěnu. Lazzarri seděl se založenýma rukama, nohu přes nohu a opíral se o lenoch židle. Pozoroval se zájmem nákresy a skicy jednotlivých dílů i celkové uspořádání zkušebního modelu.

„Hmmm. Válec a trysky z průsvitného diaminu? To by šlo udělat,“ řekl Lazzarri nakonec. „Ale bude to chvíli trvat, kolego Stafforde! K čemu má vůbec sloužit to zařízení?“

Stafford váhal s odpovědí. Co má tomu italskému mechanikovi říci? Princip by mohl v nejhorším případě pochopit, ale k vnitřním souvislostem mu přece chybějí duševní předpoklady. Jak by mohl rozumět vířivým proudům a vysokofrekvenčním polím? Lazzarri mohl být dobrým řemeslníkem, ale vědcem nebyl. Ten mladík mu připadal trochu velikášský.

„K rozvlňování práškové rudy,“ pravil zdrženlivě.

Jenže Lazzarri se nedal odbýt. „Aha! A proč ji rozvlňujete?“

„Aby bylo možno na základě termodynamických vlivů a využitím odstředivé síly i rozdílných specifických vah oddělit cizí příměsi od čisté rudy!“ odvětil Stafford poněkud zlomyslně a dodal k tomu: „Smím vás požádat, abyste tuto práci považoval za důvěrnou…?“

Lazzarri hleděl na Stafforda s údivem. Důvěrnou?

V tom okamžiku se v krátkých intervalech rozezněly ostře a naléhavě poplašné zvonky. „Pozor, pozor!“ zaznělo z reproduktorů, když přestalo zvonění. „Volá palubní vysílač. Vyhlašuje se poplachový stupeň jedna! Všichni muži na

pohotovostní ústřednu! Opakuji: poplachový stupeň jedna! Všichni muži na pohotovostní ústřednu!“

Lazzarri vyskočil a s několika omluvnými větami vyběhl rychle ze dveří. Naproti tomu Stafford se odebral k výtahu odměřeným krokem.

* * *

Čas ubíhal. Každá minuta těžce doléhala na posádku. Strach se plížil mezi nimi jako dravá šelma, přeskakoval žádostivě z jednoho na druhého, zatínal jim spáry do šíjí, spaloval záda horkým dechem hrůzy a bičoval je ledovým děsem, pronikajícím až do morku kostí. Muži se třásli zachváceni hrůzou a opanováni strachem.

Jansen stál široce rozkročen u technického řídicího stanoviště, jako by mohl svou rozhodností odvrátit nebezpečí. Zpozoroval, že inženýr, jenž měl službu, je rozrušen. Jeho chvatné a nepozorné pohyby prozrazovaly nejistotu.

„Vzchopte se, člověče,“ vyjel na něho Jansen. „Muselo vám být předem jasné, že nejedete na výlet na zotavenou!“

Inženýr se začal ještě naparovat. „Vyprošuji si… “

„Soustřeďte se na přístroje! A jestli se vám klepou kolena, tak si jděte raději lehnout do postele.“

Inženýr zmlkl a stiskl rty. Rozhořčení potlačilo strach. Jeho pohyby byly už jistější.

„No proto!“ zavrčel Jansen a odvrátil se. Byl by se nejraději smál, chladně a cynicky. On sám zemřel už dávno a zanechal svůj život na Zemi. Nesnil o vítězství nad nesmírnými vzdálenostmi ani netoužil po tom, aby vstoupil na neznámé planety – on prostě hledal nebezpečí. A teď tu bylo! Teď musel dokázat, že je muž.

Prudce usedl do křesla. Nečinné čekání v něm probouzelo nenávist, jež se obracela proti všemu – proti Kosmu, životu, ostatním lidem i proti jemu samému. Byl to druh nenávisti, při níž se člověk celý třese, už aby jen mohl bojovat s nepřítelem, který se ještě ani nestaví k boji.

U stolu seděli Stafford, Timár, de Varenne a Inoti. Jansen nevěřil svým uším. Klidně rozmlouvali a bavili se o literatuře.

„No víte, kolego Inoti," pravil Stafford váhavě, „když jsem přečetl knihy, jež mám doma v knihovně, musel jsem uznat, že vaše literatura má kladnější poměr k životu než naše a že se snaží vzbudit víru v lepší zítřek. Ale na druhé straně…" Zaváhal.

„Na druhé straně…?" opakoval de Varenne.

„Ten optimismus se mi líbí – jenže lidé… Takoví lidé prostě neexistují, jsou stvořeni jen na papíře – vybájeni podle přání ve snu! Tak nesobečtí a bez nízkých pudů… "

„Co tím míníte?" tázal se Inoti napjatě.

„Lakotu, podlost, chtivost… "

Timár ho přerušil. „Dovolte, rád bych se vás na něco zeptal. Našel jste tyto charakterové rysy zde na palubě?"

Stafford na něho udiveně pohlédl. „To přece není směrodatné! Kosmos je malý, izolovaný ostrov, určitá výjimka, kterou není možno zevšeobecňovat."

„Dovedete si tedy představit, že některý spoluúčastník naší expedice bude schopen po návratu na Zemi někoho jiného okrást nebo podvést? Že někdo z nás touží po bohatství?"

Stafford se usmál. Ten malý šéfgeolog umí argumentovat! A jak se mu blýská v očích! Byl nakloněn kupředu, jako by jím prostupoval jeho maďarský temperament. „Samozřejmě ne," pravil. „Jste společnost vybraných jedinců… A ostatně, co by kdo kradl, když dostane všechno, co potřebuje!"

„Aha!" řekl Timár důrazně. „Lakota a chtivost jsou tedy podle toho závislé na rozdílném majetku. Podívejte se, kolego Stafforde, vy považujete nízké pudy – jak to nazýváte – za neměnné, poněvadž považujete za neměnné rozdíly v majetku a tedy i rozdíly ve společenských třídách."

„Ale kolego, to jsou přece utopie, neudržitelné, i když vábné utopie! Rád připustím, že tyto utopie mohou jako propaganda nebo řekněme výchovný prostředek dosáhnout určitých výsledků u mládeže a že můžete tímto nedosažitelným ideálem vychovávat typ člověka, který bude mít nad dnešním převahu. Ale člověk bez bázně a h a n y … ? "

„Tento nový typ tu je," řekl Inoti. „Už od staletí! My ho nevychováváme nějakými propagandistickými triky, nýbrž vytváříme předpoklady, aby pracující člověk mohl důstojn ě žít a rozvíjet všechny své schopnosti, a umožňujeme mu poznat

vzájemné vztahy společenského a ekonomického vývoje. Tento typ není bez bázně a hany, avšak ví dobře, že blaho jedince je závislé na blahu celé společnosti."

A Timár k tomu dodal: „Největší množství zločinů pramení z majetkových rozdílů, z rozdílných životních práv. Dříve nemělo mnoho lidí možnost zajistit si zákonným způsobem život hodný člověka, poněvadž plody jejich práce připadaly jiným. Nejčastější příčinou zločinů byla nouze! My jsme však vytvořili podmínky pro důstojný život všem lidem, a proto také zločinnost v naší společnosti den ze dne klesá. Jednoho dne přestanou existovat peníze a na Zemi to bude vypadat stejně jako na Kosmu. Co bude člověk potřebovat, to si vezme – protože všeho bude dostatek."

„Jenže co bude člověka pohánět kupředu, když už nebude muset bojovat o svůj denní chléb, když touha po získání majetku nebude hnací silou jeho snažení?" zeptal se Stafford a shovívavě se usmál. „Odkud budete brát dorost, když nikdo nebude chtít studovat, protože bude moci mít vysokou životní úroveň i bez studia?"

„Hlad není žádná hnací síla hodná člověka. Činnost, která není tvůrčí, přeneseme na automaty a pro člověka získáme čas, aby se mohl rozvíjet a pěstovat své schopnosti i vlohy. Lidé pak budou neobyčejně všestranní, umění a kultura budou vzkvétat jako dosud nikdy. I výkony stoupnou, protože hnacím momentem lidské práce už nebude bída, nouze a nedostatek, nýbrž člověk bude moci dělat to, co mu bude působit radost a co bude nejlépe odpovídat jeho představám i požadavkům. A věřte tomu – lidé budou dělat, poněvadž budou mít radost z tvůrčího uskutečnění vlastních myšlenek, poněvadž každý jednotlivec se bude cítit členem velkého společenství a bude uvědoměle přispívat k jeho pokroku. Protože tak, jak bude člověk dělat pro druhé, budou přece dělat i druzí pro něj. A co dá jednotlivec společnosti, vrátí mu zase ona tisíceronásobně."

„Ale pokuste si to přece představit názorně: Půjdu do skladu a přinesu si naráz dvacet obleků. Vy si přinesete jenom jeden – není to nespravedlivé?"

Timár se usmál. „Ale to přece můžete i teď, kolego Stafforde! Nikdo vám nebrání, abyste si těch dvacet obleků ze skladu nepřinesl."

„Co bych s nimi dělal? Víc než jeden přece nosit nemohu…“ Stafford popleten umlkl.

„Stačí tedy dva nebo tři! A dělat si zásoby? To jen zabírá místo. Když budete nutně potřebovat nový oblek, leží přece připraven ve skladu,“ dodal Inoti.

„Ach, vy…“ Stafford mávl rukou. Byl náhle nesmírně unaven. „K čemu vám jsou všechny vaše plány, když… hrstka lidí usilujících o moc může rázem rozmetat Zemi na prach a popel… deset kobaltových bomb stačí!“

V tom okamžiku zazněly ostré zvuky poplašného zařízení. Jansen se otočil.

Na velkém schématu průřezu kosmickou lodí se rudě rozzářilo oddělení hydroponik – prostor ve špičce rakety, kde byly umístěny kultury vodních řas vyrábějících kyslík.

Meteorický zásah!

Zatím co ostatní ještě v úleku zírali na schéma, skočil Jansen nikým nepozorován k vypínači magnetů a strhl jeho páčku dolů. Pod vnější stěnou rakety začaly pracovat silné magnety.

Než se ostatní vzpamatovali, Jansen byl už pryč.

8. kapitola

Lazzarri dřepěl zkroucen v křesle v komoře výstupní šachty. Na pravé boční stěně visely skafandry a stály police s různými brašnami na nářadí, jež se daly připevnit ke skafandrům. Vedle nich ležely cívky s lany, svařovací aparáty, rozprašovače lepicí směsi a pohotovostní záchranné brašny pro raněné v kosmickém prostoru. Všechno bylo po ruce, přehledně uspořádáno a určeno k rychlému zásahu, jestliže to vyžadovala situace.

U levé boční stěny stála montážní taxi – malá, velmi obratná reaktivní vozítka, na něž si bylo možno sednout jako na motocykl. Dopravovala montéry prostorem na místa nehody. Mohlo se jich ovšem použít, jen když Kosmos nezrychloval let.

Skafandry připadaly Lazzarrimu obludné, zlověstné **a** sveřepé.

Byl vyhlášen nejvyšší stupeň pohotovosti! Každým okamžikem se mohlo něco stát, co by ho přinutilo vstoupit do téhle rakve a vyjít do vesmírného prázdna. Maria Mater, nebyl přece zbabělec, ale před tou strašlivou propastí a šílenou rychlostí měl respekt! Zalomcovala jím zimničná hrůza.

Jak jen se mohl dát nalákat na takovéhle dobrodružství! Ze je na Zemi nuda? Lepší nuda než strach před neznámem!

Jazyk se mu lepil na patro a jícen měl jako v ohni. Chytil se bezmocně za hrdlo. Pít!

Nemotorně se zvedl a šel do kouta, kde byly na hromadě složeny nouzové dávky – osvěžující šťávy a koncentrované potraviny v podobě oplatek nebo keksů. Spěšně uchopil jednu láhev, strhl z ní uzávěr a pil dlouhými doušky.

Dávek se nesmělo použít, leda v případě nouze. Věděl to, ale nemohl si pomoci. Sáhl po láhvi, jako se padající chytá opory – instinktivně a bez rozmyšlení. Náhle se ulekl. Blížily se kroky! Položil láhev nazpět a ukryl se za jednu z polic.

Do komory výstupní šachty přicházel velkými kroky Jansen. Aniž si odpočinul, strhl s věšáku skafandr, připevnil ho do držáku, vystoupil na nízký stupeň, vlezl do skafandru a uvolnil

držák. Když si připevnil břišní a ramenní popruhy, popošel několik kroků podél stěny, uchopil tam přilbu a nasadil si ji. Na skafandr si zavěsil brašnu s nářadím, pod paži si připevnil jednu desku z umělé hmoty, do těžkých rukavic uchopil rozprašovač s lepicí směsí a těžce prolezl výstupním otvorem.

Lazzarri se ve svém úkrytu ani nepohnul. Co má Jansen v úmyslu?

* * *

Nazarov odvrátil pohled od schématického průřezu kosmickou raketou. Ačkoliv se mu myšlenky honily v hlavě, neukvapoval se. Radily se ostatně v logickém sledu – jako perly na šňůře. Na vzrušení či snad dokonce strach nezbývalo místo.

Vnitřní stěna dvojitého vnějšího obalu zářila modře, poněvadž byly zapnuty magnety. A už přicházela první hlášení.

„Meteorický zásah v oddělení hydroponik. Automatické utěsňovací zařízení nemohlo trhlinu úplně uzavřít."

„Stykové přepážky uzavřeny!"

„Kontrola prostoru v hydroponiku. V zasaženém prostoru je jedna osoba, vzduch unikl!"

„Zásobování vzduchem přepnuto na rezervu!"

Nazarov přistoupil k velitelskému stanovišti. „Poplachový stupeň dvě! Záchranná skupina – vniknout do hydroponika a vynést postiženého! Sundberg – připravit se k ošetření postižené osoby! Canterville – snížit zrychlení! Jansen – zařídit opravu…"

„Jansen není v místnosti," odpověděl Timár.

„Palubní rozhlas! Vyvolejte šéfinženýra Jansena!"

Palubní elektromechanik Zürli, malý Švýcar, vybíhal rychle z pohotovostní ústředny, aby se připojil k záchranné skupině. Když byl u východu, všiml si, že páčka vypínače magnetů je překlopena! Zavrtěl udiveně hlavou.

Kdo si to s vypínačem hrál? Žádný div, že došlo k zásahu meteorem… Vždyť takhle si přitahovali kousky železa přímo na hlavu! Všichni přece věděli, že magnety smějí být zapojeny, jen když je někdo z lodi venku!

Pohlédl na Nazarova. Ten však pozoroval schématický průřez raketou. Nesmysl! – řekl si Zürli. Na samozřejmosti se člověk

neptá. Kdyby si nakonec někdo všiml, že magnety byly zapnuty, dostal by ještě viník pořádně vyhubováno.

Přepnul páčku opět do normální polohy a zmizel za dveřmi.

* * *

Viděl dobře nebo ho mámily smysly? Lazzarri si protřel oči. Jansen si s sebou nevzal lano! A co mu sám vždycky zdůrazňoval? „I když silné magnetické pole udrží každý matkový klíč, Sylvio, je nutno se vždycky připoutat lanem!“

„Pozor! Pozor! Poplachový stupeň dvě!“ duněl zesilovač. A krátce nato: „Šéfinženýr Jansen nechť se laskavě dostaví ihned do ústředny! Opakuji… “

Lazzarri se zděsil. Tedy přece! Poplachový stupeň dvě! To znamená – jen desetina zrychlení! Něco se stalo nebo má stát. Asi na ně letí nějaký „drobeček“!

Maria Mater, a Jansen je venku – a bez provazu…! Ale pak tedy musel vědět, že byl vyhlášen stupeň dvě – při plném zrychlení se nesmělo z rakety vyjít! No vida – už se snižuje váha. A přitom hledají Jansena! Cožpak nikomu neřekl, že jde… ? Či snad zapomněl? Jestliže ho ústředna volala, pak bylo magnetické pole vypnuto, kdo by je také zapnul?

Lazzarri vyskočil ze svého úkrytu, strhl s věšáku skafandr, vlezl do něho, nasadil si přilbu, zavěsil na břišní popruh dvě cívky s lanem a kráčel k východu ze šachty.

Z výstupního otvoru spatřil Jansena asi sto padesát metrů před sebou, jak bezstarostně šlape po povrchu rakety směrem k přídi.

Lazzarri údivem vydechl. Magnetické pole bylo zapojeno! S úlevou zahákl konce obou lan do oček u výstupního otvoru. Jansen se musí připoutat k lanu, ať chce, či nechce. Předpisy platí i pro toho, kdo je vydal.

Neměl by na Jansena zavolat? Raději s tím počká, až ho dostihne. Nejdříve se, Michaeli, pěkně připoutáš – jak to nařizují předpisy – a potom nazpět do ústředny!

Dříve než úplně vylezl z výstupního otvoru šachty, pohlédl ještě jednou k Jansenovi. A tu jím projela hrůza. Jansen padal! Letěl přímo na něj.

Lazzarri rozpřáhl ruce a bezradně zavřel oči před tělem, jež se k němu řítilo.

* * *

Čtyři vědci seděli ještě stále u stolu, avšak mlčeli. I když byli jen ve stavu pohotovosti, sledovali napjatě situaci. Jen Stafford byl zahloubán do vlastních myšlenek.

Ti optimisté! V jádře to byli skvělí chlapci. Ale beztřídní společnost, stejná životní práva…? Dokonce chtěli zrušit i peníze. Taková utopie! Kdo by pak ještě pracoval? Jenže – on přece pracuje rovněž, přestože obdržel vše, co potřeboval. Byla to snad vědecká touha po poznání… ? Musí si to ještě pořádně promyslet.

Už by pomalu nakazili i jeho těmi svými fantaziemi a sny. Skoda že se nic z toho nedá uskutečnit. Kdyby věděli, co on… Za nimi zůstane spálená země, neexistuje pro ně už žádné „zpět". A před nimi? Před nimi leží nekonečná dálka a jen sem tam pár shluků mrtvé hmoty. Byli zbaveni každého útočiště a odsouzeni k věčnému bloudění mezihvězdným prostorem. Měl by – mohl by jim to vůbec říci? Věřili přece tak pevně ve svůj návrat a usku tečnění vlastních plánů. Měl by tuto víru zničit? Čerpali z ní přece svou sílu.

„Výstupní šachta dvě v provozu!" zazněl místností hlas inženýra, jenž měl službu.

Nazarov se zděsil. „Cože?" Na schématu se jasně červeně rozzářila příslušná výpusť. „K čertu, kdo…" zvolal Nazarov prudce. „Snad ne Jansen?"

„Cožpak nebylo napřed zapojeno magnetické pole?" zeptal se udiveně Inoti.

Nazarov neodpověděl. Velkými skoky běžel ke stěně a překlopil páčku vypínače.

* * *

Lazzarriho slabost trvala jen několik okamžiků. Bleskově si uvědomil, že Jansen prolétne podél rakety a nakonec se dostane do proudu záření, vysílaného reaktorem. Otevřel oči a zíral odhodlaně vstříc blížícímu se Jansenovi. Už nebyl bezmocnou

bytostí, která se podřizuje moci přírody, nýbrž bojovníkem, čelícím katastrofě. S přivřenými víčky upřeně pozoroval Jansena; uvolnil brzdu lana a vší silou se odrazil. Jansen letěl rychleji než on, musel tedy vzdálenost mezi ním a sebou pozvolna zmenšovat. Jedině tak mohl zabránit, aby srážka nebyla prudká.

Jansen sebou zoufale zmítal. Padal hlavou napřed. Kdyby v této poloze narazil na Lazzarriho, mohl by anténou poškodit jeho skafandr. Lazzarri se snažil, aby se Jansenovu tělu vyhnul a uchopil ho ze strany. Jansenovi se však při letu podařilo zachytit obě lana a křečovitě je sevřel.

Tak padali už skoro sto metrů, když si Lazzarri vzpomněl na rádiové spojení. „Michaeli! Drž trup stranou! Ještě deset metrů, pak už tě budu moci chytit a brzdit!“

Lazzarri byl pln důvěry. Jeho strach ustoupil chladné rozvaze. Šéfinženýr musí být zachráněn! Jansen odchýlil trup stranou a Lazzarri mu natáhl vstříc paže, aby zachytil náraz.

V tom okamžiku udeřily okraje jejich podrážek tvrdě na stěnu pláště. Obří pěst je strašnou silou přimáčkla k raketě a držela jim pevně nohy. Přestože Lazzarri dal instinktivně ruce dozadu, padl tak prudce na záda, že ztratil vědomí. Klouzali ještě několik metrů a pak zůstali ležet.

Jansen, jenž byl obrácen obličejem k raketě, přestál náraz lépe. Chvíli zůstal ležet, aby nabral síly. V okamžiku, kdy bylo zabráněno srážce, měla jejich těla mnohonásobek normální váhy! S námahou vstal. Ocelové podrážky se překlopily a dosedly plnou plochou na stěnu rakety.

Spatřil, že Lazzarri leží nehybně roztažen a chtěl k němu pospíšit, avšak nemohl vůbec odtrhnout nohy od stěny. Teď byl vedle! Vždycky si myslel, jak dobře to vyřešil s těmi bezpečnostními prstenci – a teď tu trčel přilepen jak moucha na mucholapce. Co mu teď byly platné vědomosti, když s nimi nemohl dosáhnout potřebného cíle.

Po celé délce rakety byly totiž rozloženy nouzové výstupní šachty. Mezi ně byly vloženy prstencovité bezpečnostní pásy, které obepínaly trup Kosmu kolem dokola – ačkoliv magnetickým mohl být učiněn celý povrch rakety. Když bylo zapojeno magnetické pole, měly bezpečnostní pásy proti

ostatnímu povrchu rakety několikanásobnou přitažlivost. Měly zachycovat montéry, kteří z rozličných důvodů nějak sklouzli.

A působily skutečně dokonale! Co měl teď dělat? Nebyl připoután a nemohl tedy požádat, aby magnetické pole bylo vypnuto. Má si snad vyžádat pomoc od Nazarova? Vždyť se prohřešil proti vlastním nařízením! Musí se tedy obejít bez cizí pomoci.

Rychle si omotal obě nohy lanem a uvolnil podrážky od bot skafandru. Potom vleže na břiše a za pomoci rukou se sunul po provaze nohama napřed k Lazzarrimu. Obemkl jeho nohy, uvolnil s námahou cívku z jeho popruhu a připevnil se k lanu. Potom uvolnil i Lazzarriho podrážky, objal ho a nechal lano, aby se navíjelo.

Když Jansen sňal v komoře výstupní šachty Lazzarrimu přilbu a položil ho ještě v ochranném oděvu opatrně na zem, Ital zachroptěl a namáhavě pootevřel oči. „Maria Mater… " zasténal se zmateným pohledem a zavřel opět oči.

Jansenovi se ulevilo, když poznal, že Lazzarri žije. S dvojnásobným úsilím vyprostil bezvědomého ze skafandru a položil ho na záchranná nosítka. Znepokojen zavolal ústřednu a naléhavě požadoval lékaře.

Lazzarri otevřel znovu oči. Tentokrát byl jeho pohled už jasnější. „Sylvio, nikdy ti to nezapomenu!" pravil Jansen nelíčeně.

„Chtěl jsem – především – zachránit – ne člověka Jansena – nýbrž šéfinženýra – expedice," zašeptal Lazzarri a upadl znovu do mdloby.

* * *

Poplach byl zrušen a zrychlení opět zvýšeno. Šéfové odborných skupin už opustili ústřednu.

Nazarov stál s Guptajeem a Cantervillem u řídicího stanoviště a radil se s nimi, jak dohnat ztrátu času, kterou způsobilo snížené zrychlení. Dr. Romain, sekretář ústředí Spojených stran práce Svazu sjednocených států, přecházel zamyšleně sem a tam. Vylekal se, teprve když k němu přistoupil Nazarov.

Romain nebyl o nic větší než Nazarov, měl však jemné pohyby a dovedl se dokonale ovládat. Za jeho klidem a mírností se však skrývala nevyčerpatelná energie a tvrdošíjná cílevědomost. Spojoval v sobě ohleduplné porozumění s velkorysým pracovním stylem a neměl ani zdaleka onu pedantickou povahu, které nasvědčovala pěšinka vedená přesně uprostřed vlasů a korektní střih obleku. Obzvláště významná byla jeho schopnost uspořádat i ty nejzamotanější záležitosti a oddělit podstatné od vedlejšího. To byl také klíč k jeho úspěchům i důvěře, jíž požíval. Úcta před osobností druhých mu umožňovala, aby je neposuzoval povrchně nebo ukvapeně. A jestliže už někoho kritizoval, pak to bylo ne pro odsouzení samotné, nýbrž proto, aby kritizovanému pomohl najít východisko. To věděli všichni soudruzi kolem něho. Často říkával: „Loď, která se odchýlí od kursu, se nemusí potopit. Je nutno určit okamžitou polohu a uvést ji znovu do správného směru."

Romain pohlédl na Nazarova. „Je to hloupá záležitost, Vasile!"

Nazarov přisvědčil. „Velice hloupá záležitost, George! Šéfinženýr zanedbal bezpečnostní předpisy a přivedl do nebezpečí sebe i druhé. Člen vedení se prohřešil proti palubní disciplíně!"

„Ano, to je skutková podstata. Ale příčina, Vasile? Proč byl Jansen tak neodpovědně lehkomyslný, proč porušil disciplínu?"

„Jansen se přihlásil do expedice proto, poněvadž ho zklamala žena."

Romain byl překvapen. „Co o tom víš?"

Nazarov vyprávěl o svých rozhovorech s Jansenem a Chi Pičinem. „Jansen mi slíbil," dodal k tomu, „že si bude neustále vědom své odpovědnosti. Domníval jsem se, že v práci zapomene na své zklamání."

Romain byl hluboce dotčen. Zapomněl si pohovořit s Nazarovem o členech posádky – a vedoucí expedice je přece znal všechny osobně! 0 všem rozmlouvali – o plánech, úkolech, perspektivách – ale zapomněli na charakterové rysy, které přece musely podstatně ovlivňovat jednání jednotlivých soudruhů. Všiml si sice, že Jansen přestal sportovat, že se zahrabal do svých plánů, domníval se však, že šéfinženýr je jen

zaujat prací na své raketě. Několikrát sice Jansena kamarádsky napomenul, aby svou pracovní horlivost tak nepřeháněl, ale nepovažoval ji za příznak vnitřní rozpolcenosti, kterou je nutno brát vážně. Jansen byl ponechán sám sobě a nikdo mu nepomohl jeho nejistotu překonat.

„Vasile, udělali jsme chybu," řekl konečně. „Je to naše vina, že to došlo tak daleko."

„Jansen není přece dítě, George. Musí mu být umožněno, aby domyslel důsledky svého jednání."

„Samozřejmě se bude muset odpovídat – a před celou posádkou, protože celou posádku ohrozil! To nás však nemůže zbavit odpovědnosti, že i my jsme udělali chybu, že budeme muset své metody kriticky přezkoumat a z celého případu se poučit."

Zasedací sál připadal Jansenovi studený a cizí. Ve všech pohledech, jež na něm spočinuly, četl výtky. Věřil, že soudruzi přišli jenom proto, aby mu vrhli do obličeje své opovržení.

Kromě kontrolních stanovišť, která byla umístěna na nejdůležitějších místech Kosmu a kde byly sledovány provozní poměry rakety, byla tu shromážděna celá posádka. A přesto se Jansen cítil nekonečně osamělý.

Nazarov zahájil plenární zasedání. „Kolektiv vedení považuje za nutné seznámit všechny členy expedice s průběhem posledních událostí a předložit je k diskusi. Úvodem promluví profesor doktor Guptajee o příčině poplachu."

Guptajee přistoupil rychle k řečnickému stolku. Zatím co šéfastronom podával zprávu o meteorickém poli a vyslovil domněnku, že jde o široce roztroušené trosky planety, nabyl Jansen trochu jistoty.

Taková věcná atmosféra mu dělala dobře. Teď také poznal, že v tvářích soudruhů se při pohledu na něj neobráželo opovržení. A jeho stísněnost zmizela definitivně, když vedoucí záchranného družstva líčil průběh zachraňování člena posádky, který byl v hydroponiku.

Jansen s úlevou vydechl. Tak vida – a on předtím věřil, že toto shromáždění bylo svoláno jen proto, aby mu přede všemi soudruhy umyli hlavu. Jak jen mohl připustit, že by byli neobjektivní nebo zaujatí? Jak mohl pocit viny natolik ovlivnit jeho názor! Samozřejmě přijde jeho chování na přetřes, protože

patřilo k těmto událostem – avšak nebude vytrženo z věcné souvislosti a jemu samotnému bude umožněno, aby vysvětlil, proč tak lehkovážně a svévolně jednal.

„A nyní podá soudruh profesor Sundberg zprávu o zdravotním stavu obou zraněných."

V sále zavládlo napětí. Jansen slyšel šeptem vyslovenou otázku: „Dva zranění? V hydroponiku byla přece jen jedna osoba!"

„Soudruh van Meer mohl být naštěstí zachráněn dříve, než tlak vzduchu v hydroponiku poklesl natolik, že by nastaly životu nebezpečné poruchy. Soudruh van Meer se bude ještě několik dnů zotavovat, než bude opět schopen práce. Soudruh Lazzarri naproti tomu utrpěl těžká zranění, jež ho upoutají na lůžko několik týdnů!"

Profesor Nazarov se naklonil nad mikrofon. „Dříve než udělím slovo soudruhu Jansenovi, který vylíčí události na vnějšku rakety, chtěl bych se zmínit, že záchrana soudruha van Meera byla možná jen díky tomu, že soudruh Jansen dal do přepážek zabudovat propustě. Kromě toho vyplnění prostoru ve dvojité vnější stěně elastickou hmotou je rovněž návrh soudruha Jansena. Tato hmota uzavřela trhlinu po zásahu meteoritu tak, že vzduch mohl uniknout jen zčásti. A nyní soudruh Jansen!"

Bledý, avšak pevný šel šéfinženýr kupředu. Ani ho nenapadlo, aby si slova nějak rozmýšlel, přikrášloval své chování a tak ovlivňoval spolupracovníky. Poctivě informoval přítomné o všem od svého neohlášeného výstupu z rakety až k odnesení Lazzarriho.

Stafford seděl vzadu v rohu sálu. Nakláněl se kupředu, aby mu neuniklo ani slovíčko. Jací to jsou lidé! Šéfinženýr skládá účty ze svého prohřešku proti disciplíně a činí tak před celým shromážděním!

„Když doktor Sandrino Lazzarriho převzal, požádal jsem inženýra Vranova, aby mi pomohl uzavřít trhlinu. Byla veliká asi jako hlava. Utěsnění bylo provedeno obvyklým způsobem – nalepením diaminové desky." Jansen opustil řečnický pult a vrátil se na své místo.

„Začneme nyní s diskusí," pravil Nazarov a pohlédl tázavě do sálu. 0 slovo se hlásilo mnoho lidí. Řečníci zůstávali při diskusi na místech. Stafford žasl nad jejich disciplinovaností. Nebylo

slyšet žádné pokřikování, žádné hovory se sousedem, všichni sledovali pozorně řečníkova slova.

Poněvadž průběh schůze byl přenášen palubním rozhlasem na všechna kontrolní stanoviště a kromě toho byl zaznamenáván na magnetofonový pásek, vyvolával Nazarov jednotlivé účastníky diskuse jejich jménem a funkcí.

„Soudruh doktor Pierre Dartois, chemik!“

„Chtěl bych se soudruha Jansena zeptat: Požádal jste nebo přiměl nějakým způsobem soudruha Lazzarriho, aby vás následoval?“

„Uviděl jsem ho teprve, když se odrazil od východu. Domnívám se však, že Lazzarri zpozoroval, že jsem si nevzal lano, protože nesl dvě.“

„Máte tedy za to, že váš přestupek proti bezpečnostním předpisům přiměl soudruha Lazzarriho k tomu, aby šel za vámi?“

„Ano.“

„Soudruh Dinko Karalambov, strojník.“

„Soudruhu Jansene, domníval jste se, že vaše bezpečnostní předpisy jsou přehnané, takže můžete směle opustit raketu?“

„Ne.“

„Hodnotíte tedy osobně svůj čin jako nanejvýš nebezpečný?“

„Bezpečnostní předpisy odpovídají bez výjimky potřebám!“

Stafford nevěděl, co si má o tom myslet. Otázky byly kladeny jako při soudním jednání. A jak byly provokativní! Dokonce byli přítomni i Jansenovi podřízení. A Jansen se choval nemožně. Byl přímo trestuhodně poctivý!

„Soudruh Naim Alibali, holič.“

„Když uvažuji nad líčením soudruha Jansena i nad jeho odpověďmi na otázky mého předřečníka, docházím k názoru, že soudruh Jansen jednal neuvěřitelně lehkomyslně. Neohrozil jen sebe, nýbrž i soudruha Lazzarriho a nakonec vlastně celou expedici, protože ztráta šéfinženýra by se neobešla bez pronikavých personálních změn.“

„Soudruh Erhard von Itzenplitz, pekař.“

„Považuji šéfinženýrův přestupek proti disciplíně za vážnou věc. Nevěřím, že tak učinil úmyslně, ale myslím, že zde došlo k selhání člověka. Soudruh Jansen jednal neuváženě! Je nutno se též zeptat, jestli v tom není nějaké přehnané sebevědomí. – ‚Já,

Jansen, jsem šéfinženýr expedice a mohu si to dovolit. Pro mne předpisy neplatí!‘ – Nemyslel soudruh Jansen tímto způsobem?“

„Soudruh Jack Johnson, elektrikář.“

„Nevěřím tomu, že by se soudruh Jansen nějak vypínal. Podle mého názoru šlo spíše o nepředložené jednání. Vážím si soudruha Jansena, ale mám za to, že bude třeba důkladně uvážit, má-li zůstat i nadále ve funkci šéfinženýra.“

Stafford pohlédl celý rozrušený k předsednickému stolku. Viděl jen neproniknutelné obličeje. Ani jeden člověk se nezastal Jansena – šéfinženýra a člena kolektivu vedení. To je strašné! Ale vlastně nebylo divu. Když se někdo sám takhle kompromituje, nemůže už očekávat žádný respekt. Jen nikdy nepřijímat na socialistické kosmické raketě nějaké vedoucí místo, zapřísahal se. Pak se ale usmál. To pro něj stejně nepřicházelo v úvahu.

Teď je třeba ztratit za Jansena nějaké dobré slůvko – vždyť to byl diplomovaný inženýr! Nebylo přece možno připustit, aby byl napadán kdejakým pekařem nebo ševcem!

Stafford se přihlásil o slovo. Přesto musel být trpělivý; před ním mluvilo ještě mnoho členů expedice – strojníci, inženýři, doktoři, svářeči, montéři…

Stafford už to téměř nemohl vydržet. Konečně bylo vyvoláno jeho jméno. Vstal.

„Kolegové, jsem zděšen!“ pravil a obrátil se ke kolektivu vedení. „Každý člověk může někdy udělat chybu, je však třeba ho za to hned odsuzovat? Cožpak nemá kolega Jansen zásluhy, jež zdaleka překonávají toto nedopatření? To přece není náhoda, že je naším šéfinženýrem! Zrovna tak není Jansenova vina, že Lazzarri šel za ním. A kromě toho Jansen svůj omyl mnohonásobně napravil – dopravil Lazzarriho do rakety a spravil trhlinu!“

Překvapený Jansen se přihlásil o slovo. Jako postižený měl právo kdykoliv zasáhnout do diskuse.

„Dovolte mi, kolego Stafforde, abych hned vyslovil svůj názor k vašemu diskusnímu příspěvku. Děkuji vám za vaše dobré mínění i za upřímnou snahu pomoci mi. Ale dospěl jsem k přesvědčení, že návrhy mých spolupracovníků jsou oprávněné. Odmítám výtky, že jsem jednal ve špatném úmyslu a že jsem se vypínal; musím však přiznat, že jsem porušil disciplínu. Dřívější

zásluhy nejsou pro mne omluvou. Za své jednání nesu plnou odpovědnost. Žádám proto, abych byl zproštěn funkce šéfinženýra a aby mi byla dána příležitost osvědčit se jako palubní montér."

V sále zavládlo napjaté mlčení. Tohle přece jen nikdo nečekal. Pod vlivem právě pronesených slov byly staženy i další přihlášky do diskuse. Nazarov požádal Romaina o závěrečné slovo.

Romain přistoupil k řečnickému stolku. Rozhlížel se nejprve mlčky kolem, jako by chtěl každému pohlédnout do očí.

„Soudruzi!" začal konečně. „Lidské tělo je společenstvím jednotlivých orgánů, jež jsou spolu srostlé a vzájemně na sobě závislé. Každý jednotlivý orgán má svou funkci a každá funkce je částí celkové činnosti těla. Proto je třeba bdít nad tím, aby jednotlivé orgány pracovaly v dobrém souladu. Při poruše funkce se nesahá vždy hned k chirurgickému zákroku, který by onemocnělý orgán odstranil!

Ve společnosti je tomu podobně. My jsme rovněž spolu srostlí a na sobě vzájemně závislí. Mezi námi není nikdo, koho bychom mohli postrádat. Myslím si však, že jsme zanedbali potřebnou péči o dobrý soulad. Přehlédli jsme první náznaky funkční poruchy a teď máme něco podobného jako bolestivý zánět. Bylo by nesprávné sahat teď po chirurgickém noži.

Soudruh Jansen musel vyslechnout mnohé výtky. Tyto výtky jsou bezvýhradně oprávněné. Bude se proto muset skutečně osvědčit – ale podle mého názoru na svém místě, jak to odpovídá jeho schopnostem. Soudruzi, jsme socialistická společnost; proto tento případ nemůže být pro nás vyřízen jen napomenutím soudruha Jansena! Starali jsme se příliš málo o jednotlivé soudruhy. To se teď musí změnit. Poučme se z tohoto případu a semkněme se napříště blíže k sobě!"

* * *

Jansen byl zahanben. Cítil, že by se měl Romainovi svěřit. Po schůzi požádal o rozhovor a Romain ho pozval k sobě do bytu.

„Udělejte si pohodlí! Donesu jen rychle něco k pití," pravil Romain, když za nimi zaklaply dveře.

Jansen měl čas rozhlédnout se trochu po pokoji. Zařízení bylo jednoduché a účelné a prozrazovalo vytříbený vkus. Přesto Jansena udivilo, že na stěnách viděl viset reprodukce Rembrandtovy, Rubensovy, Raffaelovy a jiných starých mistrů, avšak nenacházel žádný protějšek k modernímu nábytku.

Romain nepozorovaně vešel a pohlížel na Jansena.

„Staré malby, že?“ řekl a postavil láhve na stůl. „No, dal jsem si kromě elektronického klavíru, který má s klasickým společné jen jméno, postavit i skutečný – strunový! Mám k němu i noty – díla Bachova, Brahmsova, Beethovenova, Mozartova, mám-li jmenovat jen některé klasiky, kteří vám jako Němci jsou jistě zvlášť dobře známí. A moje knihovna obsahuje i díla Goethova, Schillerova – ba dokonce tam najdete i Kanta a Schopenhauera.“

„Tak to vám chybějí už jen staří Rekové,“ pravil Jansen a zavrtěl hlavou.

„Vysmíváte se starověkým klasikům?“

„Promiňte, doktore, to jsem nechtěl. Ale vy a klasici?“

Romain si přisedl, natáhl pohodlně nohy a pravil dobromyslně: „Obávám se, že na to hledíte příliš jednostranně! Historie je můj koníček.“

„A přesto jste studoval společenské vědy, jste politickým zástupcem vedoucího expedice, jež přeskočí tři pozemská století, a žijete víc v zítřku než v dnešku!“

Romain se zasmál. „Nepramení snad přítomnost z minulosti a budoucnost z přítomnosti? Člověk musí znát minulost, jestliže chce pochopit přítomnost a předvídat budoucnost. Vy jste se také musel nejdříve učit násobilce, fyzikálním a chemickým zákonům, než jste mohl poznat současný stav vývoje vědy a jako technik získat nové poznatky. Zabývat se minulostí, studovat ji a učit se rozu mět zákonitostem vývoje, to přece neznamená návrat do minulosti.“

Pozvedl sklenku a připil Jansenovi. „Bez zkušeností a poznatků našich předků nemohli bychom teď pít pivo, jež je prosté alkoholu a přece se chutí neodlišuje od pravého piva.“

„A bez jejich poznatků bychom dnes ještě věřili v zázraky, báli se bouře jako hněvu bohů a považovali války za přírodní zákon,“ přitakal Jansen.

„Proto máme-li poznat souvislost, je nutno jíti věcem na kloub. Nesmí se jen říci – Jansen se straní lidí, je to samotář, který opovrhuje pravidly společenské slušnosti – nýbrž je třeba sledovat tento fakt nazpět až k jeho příčině. Každý následek má přece vždy svou příčinu!“

Jansen mlčel, zaražen tímto neočekávaným obratem; opravdu na několik minut zapomněl na účel tohoto rozhovoru. Dříve než se mohl vzchopit, Romain pokračoval: „A když se hledá tato příčina, zjistí se, že to začalo určitou lhostejností, která se stupňovala až k opovrhování životem. Jansen se zahrabal do práce, protože chtěl zabránit, aby na něho nedoléhaly nežádoucí vzpomínky. Avšak útěk před bolestnými vzpomínkami a opovrhování životem jsou typickými znaky zklamání.“

Šéfinženýr naslouchal pln úžasu. Romainův věcný způsob, jímž mluvil o svém návštěvníkovi, jako by šlo o nějakou nepřítomnou třetí osobu, vytvořil určitý odstup. Jansenovi se zdálo, jako by těch patnáct měsíců od jeho rozloučení s Jadwigou stál na místě a teď byl naráz Romainem přenesen přes celou tu mezilehlou dobu přímo sem, doprostřed jejich rozhovoru.

„Vy máte ale zatraceně zvláštní způsoby, doktore,“ pravil s nevolí. „Jste neúprosný jako chirurgický nůž!“

Romain pozvedl sklenici proti světlu stolní lampy, zkoumal jasnost piva a náhle pohlédl na Jansena.

„Měl byste se konečně vyzpovídat a ulevit si!“

Šéfinženýr mlčel a zíral do země. Romain trpělivě čekal.

Konečně začal Jansen váhavě vyprávět.

9. kapitola

V zahrádce kvetl mandlovník. Stafford stál u okna a vyhlížel ven.

Kvetoucí stromy v kosmické raketě! Zvláštní lidé! Plánují nepředstavitelně velkoryse, stavějí tak, že to hraničí až s podivuhodností – a přece jsou tak malicherní. Duch společenství může být věc celkem přijatelná, v určitých situacích dokonce nutná, ale brát to vše tak úzkostlivě…? **Či** snad to spočívá v tom, že společnost poskytuje lidem tolik, že to vede k závislosti, k povinnosti díků a na druhé straně k víře, že je možno i mnoho požadovat? Ale tato společnost nemá jen požadavky, cítí též povinnost pomáhat.

Nebo mohou překračovat rámec účelnosti a myslet na radost **i** pohodlí jen proto, poněvadž požaduj! tolik od každého jednotlivce? Či snad požadují tito lidé od sebe samotných tak mnoho proto, poněvadž totéž předpokládají i u všech ostatních?

Konečně jeho se to netýká, on k nim stejně nepatří.

Odvrátil se od okna a usedl k psacímu stolu. Bylo to vlastně zvláštní, že ho nenutili do toho jejich kolektivu. Nebo že by ho nebrali jako všechny ostatní? Palubní předpisy, pravda, musel dodržovat – ale jinak… Jak to řekl Romain? Mezi námi není nikdo, koho bychom mohli postrádat! Byl on rovněž nepostradatelný, či snad platil za zvláštní případ – anebo snad dokonce pro ně v těchto věcech neexistoval?

Pocítil náhle nelibost. Vytáhl na stůl výkresy a pokusil se soustředit. Pak je zase nevrle zastrčil nazpět, vstal a přecházel pokojem.

Lazzarri ležel upoután na lůžko, co teď bude s modelem? Měl by snad sám… ? Ale bylo by přece jen lepší, kdyby díly zhotovil Lazzarri. Nebo by se měl o tom poradit s Jansenem? Třeba by to i Jansenovi pomohlo přenést se přes svou porážku, kdyby vycítil, že aspoň jeden člověk… Ostatní by mu jeho chování jistě donesli a tak by měl při určitém sblížení alespoň v první době Jansenovy zkušební lhůty kritický dohled. Jansen se může v

duchu usmívat nad tím, že on – atomový fyzik – se zabývá pokusy s vířením, může i kritizovat – avšak byl sám kritizován a pod vlivem této kritiky se teď jistě bude držet zpátky. A kromě toho Jansen také konečně uvidí, že on – Stafford – neztrácí marně čas, že je rovněž nepostradatelný!

* * *

Poschodí ústavů bylo rozděleno nanejvýš účelně. Nebyly tu ani cesty, ani domy. Jednotlivé místnosti, sály a laboratoře byly navzájem spojeny dlouhými koridory. Člověk si uvědomoval, že prochází sice obrovským, ale uzavřeným komplexem budov. Kilometry vedení z umělých hmot, tisíce žárovek a celý zástup rostlin zaplňovaly široké chodby.

Stafford si stále ještě nebyl jist, zda je správné, že jde k Jansenovi. Před ústavem raketové techniky zpomalil váhavě krok. Jansen tu byl, to věděl od inženýra, jenž měl službu. Kdyby teď přešel dál a služba Jansenovi o jeho dotazu řekla, přišel by stejně za ním.

Američan otevřel skleněné dveře a vstoupil do prostorné předsíně s mnoha dveřmi. Uprostřed stál stolek se čtyřmi křesly.

V které místnosti může Jansen být? Stafford se rozhlížel a naslouchal. Za jedněmi přivřenými dveřmi uslyšel Jansenův hlas. Hovořil, měl zřejmě návštěvu. Stafford se tedy posadil ke stolku, aby vyčkal, až bude Jansen volný. Nechtěně sledoval i rozhovor.

„… nejsem spokojen. Pokusná zvířata občas ztuhnou. Strnulost sice přejde bez následků, avšak napjaté svaly ztěžují operaci. Je lépe, když je svalstvo uvolněné. Musím změnit složení plynu a tím i pokusné zařízení; k tomu však potřebuji některé díly, jež nejsou na skladě. Myslel jsem si, že by měly vypadat takhle…“

Stafford byl překvapen. U Jansena byl doktor Sandrino! A bavili se, jako by se bylo s Jansenem nic nestalo.

„… mám nápad. To dáme do pořádku, doktore! Nejlépe, když se podíváme na nynější uspořádání pokusu. Navrhuji však, abychom k tomu přibrali Wang Yunchieha.“

Staffordovi se zastavil dech. Sandrino tu předložil vlastní myšlenku, svůj nápad, jmenoval přesné složení nového plynu a teď měl být do toho zasvěcen ještě šéfchemik?

„Kdy mohu navštívit Lazzarriho?“

„Zatím ještě ne, dám vám vědět. Ostatně, soudruhu Jansene, kdybyste se dostal do nějakých potíží, když Lazzarri chybí, řekněte mi! Jsem vyučený strojní konstruktér a rád zaskočím…“

Stafford se styděl, že se účastní hovoru tím, že tajně naslouchá. Vstal a zaklepal na přivřené dveře. Jansen požádal Stafforda, aby se posadil; doktor Sandrino se mezitím rozloučil.

Když osaměli a Jansen naň tázavě pohlédl, začal Američan váhavě: „Jde mi o jeden pokus, kolego Jansene, o pokus s vířením. K tomu potřebuji zkušební komoru a nějaké trysky. Nemohl byste mi být nápomocen a nedal byste tyto díly udělat?“

Jansen byl zřejmě překvapen. Avšak rychle se ovládl. „Samozřejmě! Máte výkresy?“

Stafforda mátlo, že se Jansen neptá na jednotlivé detaily pokusu. Najednou cítil potřebu svěřit se. „Ani se nedivíte, že se zabývám pokusy s vířením?“

Šéfinženýr na něj pohlédl s porozuměním. „Nejsme přece vázáni na svou specializaci?“

Stafford hledal vhodná slova. Neobvyklé se tu zdálo samozřejmým. Rozhovor se vyvíjel jinak, než si představoval, a to ho činilo poněkud nejistým. „Dostal jsem nápad vytavovat na prach rozdrcenou železnou rudu ve víru kysličníku uhelnatého!“

Stafford pohlížel na Němce poněkud nedůvěřivě, avšak Jansen byl zcela zaujat problémem. Stafford sám ani později nevěděl, jak vlastně k tomu došlo; najednou měl v ruce tužku a poznámkový blok a skicoval své myšlenky. Jansen pozorně sledoval jeho výklad.

„Myšlenka je velmi dobrá, kolego Stafforde,“ začal opatrně, „ale má se to opravdu provádět pomocí víření? Obávám se, že s tím budete mít obtíže!“ Znovu si prohlédl náčrty a uvažoval. „Co kdyby se částečky rudy roztavily v magnetickém poli a přiváděl se k nim proud kysličníku uhelnatého? Oddělené magnetické příměsi by byly tímto proudem strženy. Bylo by možné řadit vedle sebe dokonce několik magnetických sektorů a změnou silového pole zpracovávat rudu plynule – jakýsi magnetický

těžební pás. Na jedné straně by se přiváděla prášková ruda do řady polí a na druhé straně by vycházelo surové železo – co na to říkáte?“

Stafford naslouchal se vzrůstajícím údivem. Jansenův návrh byl dobrý, avšak měnil jeho ideu natolik, že kdyby Jansenův návrh přijal, stala by se ideou kolektivní. Přece jen to tušil. Neznali žádnou autorskou hrdost! „Ale ta nesmírná spotřeba energie!“

Jansen se usmál. „Sluneční energie! Té je dost na Zemi i na planetách!“

Stafford polkl. Na Z e m i … ! „Já jsem chtěl spíše ty vířivé pokusy…“

„Ty přece můžete provést tak jak tak. Ale váš způsob vytavovámí, kolego Stafforde, je hospodářsky velice důležitý. Tato myšlenka musí být rozpracována a rozvinuta.“

„Dobře!“ pravil Stafford po delším rozmýšlení. „Pracujme tedy spolu!“

„Potřebujete pomoc?“

„Ne – ale je to teď i vaše… máte přece právo…“

„Milý kolego, myšlenka zůstává vaše. Mého typu však k tomu směle použijte. A když mě budete potřebovat, rád vám pomohu. Ostatně je to přece jedno, kdo je duševním otcem, hlavně když matka technika bude mít zdravé dítko a společnost z toho bude mít užitek.“

Když viděl Staffordovu tvář, plnou různých pocitů, ukázal na výkres na svém rýsovacím stole.

„Dítě mých starostí, kolego Stafforde! Od něho mám ten typ s magnetickým polem. Kdyby vás to snad zajímalo?“ Přistoupili k rýsovací desce. Stafford na řadu minut zapomněl, kde je.

Fotonový pohon rakety mu byl v principu znám. V ohnisku ohromného vydutého zrcadla dochází k anihilaci hmoty srážkou s antičásticemi. Hmota se tak měnila bez zbytku v energii. Tato energie byla pak ve formě fotonů vyzařována rychlostí přibližně tří set tisíc kilometrů za vteřinu. Světelná kvanta vyvolávala tlak na zrcadlo a tím byl Kosmos uváděn do pohybu.

Obyčejné rakety, jež obstarávaly dopravu mezi Zemí a kosmickou stanicí, získávaly energii pro svůj pohyb spalováním vysoce explozivních kapalných pohonných látek. Přesto jejich motor potřeboval proti fotonovému motoru Kosmu více než

třistanásobné množství pohonných hmot. Navíc dosahovaly tyto transportní rakety jen třicetitisícinu rychlosti Kosmu.

Tento rozdíl se jevil i v podstatně větším využití paliva. Jestliže zápalný motor mohl využívat jen zčásti molekulární energie, přeměňoval fotonový motor veškerou hmotu v záření. Při tomto vyzáření uvolnil každý gram hmoty energii v množství dvaceti pěti miliónů kilowatthodin, jež se měnila v hnací energii pomocí motoru, pracujícího s velmi vysokým stupněm účinnosti. Proto také byl podíl váhy pohonných látek na celkové váze Kosmu značně menší než u ostatních raket. Aby se tento podíl ještě více zmenšil, přepínalo se při vysokých rychlostech na lapací radiační trubici, jež probíhala raketou od špičky až k motoru. V ní se hromadila mezihvězdná hmota a byla pak vyzařována místo hmoty, kterou vezla raketa s sebou. Tento postup snižoval navíc i tření Kosmu.

Mizivě malé procento světla, které zrcadlová plocha při odrazu pohltila, měnilo se v teplo, jež však stačilo, aby ve zlomku vteřiny zničilo motor. Proto bylo vyduté zrcadlo chlazeno tekutým vzduchem. Vzduch se vypařoval a získával přitom obrovskou tlačnou sílu, jíž byly poháněny turbíny. V chladicích nádržích, umístěných na povrchu rakety, odevzdával vzduch zbylé teplo kosmickému prostoru a byl znovu zkapalňován.

Stafford studoval výkres **a** nacházel tento princip **i** v Jansenově raketě. Byla to nákladní raketa, jež kromě motoru a elektronických řídicích automatů obsahovala **i** automatickou výzkumnou laboratoř a dostatek prostoru pro náklad. Stafford v duchu obdivoval uspořádání agregátů, jež bylo oproti Kosmu podstatně účelnější. Jen s vlastním motorem měl Jansen, jak se zdálo, potíže; viděl, že nákres byl často měněn a kromě toho chyběly ještě důležité části složitého chladicího systému.

„Bohužel se nedá všechno, co se osvědčilo na Kosmu, přenést do menšího měřítka," pravil Jansen. „To chlazení mě pronásleduje už i ve snu. Kdyby se tak dalo světlo odklonit magneticky, tedy fotony usměrnit pomocí magnetických polí, aby je bylo možno vyzářit v určitém směru – to je myšlenka, která mě uchvátila. Víte jistě sám, jaké to je, když člověk nemůže dál. To spekuluje s nejnemožnějšími věcmi… Ale tenhle nápad potřeboval, abych osvěžil své vědomosti o magnetismu.

Teď se mi stal téměř koníčkem. Bude mě těšit, když to pomůže alespoň vám.“

Stafford byl zahanben. Žádná zvědavost ani vtíravost! Chtěli opravdu pomoci. Byli to přece jen skvělí chlapci. Jen kdyby nebyli takoví neudržitelní optimisté! Takoví dobří odborníci **a** měli takové naivní názory na pozemský vývoj. Snili o návratu zpět, o svém socialismu… Věřili, že najdou ráj na Zemi – a zatím on věděl, co naleznou! Spálenou, radioaktivní planetu! Ale on, Stafford jim nebude brát odvahu.

„Kolego Jansene, kdybyste myslel, že vám mohu pomoci, spolehněte se na mne,“ pravil v náhlém pohnutí, jemuž sám nerozuměl.

10. kapitola

Kosmos se řítil vstříc svému vzdálenému cíli téměř rychlostí světla. Byl jako nepatrná hvězdička uprostřed nekonečného vesmíru, v němž nesčetní hvězdní giganti neznamenají nic.

Kdyby se hmota desítek triliónů známých sluncí, jejíž jeden krychlový centimetr obsahuje zase trilióny atomů, rozdělila pravidelně do prostoru a přidala se k tomu ještě hmota, která je mezi hvězdami – je jí zhruba tolik jako hmoty všech hvězd dohromady – dostaly by se přesto na krychlový centimetr prostoru jen dva atomy.

Tak nezměrný byl vesmír a tak obsáhlé bylo Nic, jímž se Kosmos řítil. Pouhý prášek uvnitř nekonečna…

A přece tento prášek v sobě uchovával pozemský život, pozemské osudy, nesl v sobě přání i tužby, lidskou vůli i sílu.

Od doby, kdy Kosmos opustil sluneční soustavu, pracovala skupina astronomů pod vedením profesora Guptajee, aby zvládla množství nově objevených hvězd a hvězdných mlhovin. Jejich usilovná činnost strhávala geology, biology, chemiky i fyziky. Přesto však objevy nepřinášely nic převratného; byly nalezeny hvězdy, jejichž hmota byla tak hustá, že u mnohých z nich by kousek veliký jako špička prstu vážil v pozemských poměrech tuny – avšak jak se dalo čekat, nebyly objeveny žádné nové prvky.

Jednoho dne zazněl v reproduktoru Nazarovův hlas. „Soudruzi! Přišla doba, kdy musíme obracet. Prosím, abyste ihned přerušili všechnu práci a chovali se jako v případě poplachu!“

Obratový manévr byl připravován již řadu dní. Polovina cesty k cíli ležela za nimi, nyní musela být kosmická loď obrácena a let brzděn.

Inoti procitl ze spánku. Posadil se, rozhlédl se nechápavě kolem, zamumlal něco pro sebe a zvrátil se znovu zpátky do polštářů na gauči.

Inoti působil již vleže obrovitě. Ale když stál, zdál se proti němu i Jansen slabý. Nebyl však nijak nemotorný. Neobvyklá tělesná výška, rozložitá ramena, široká šíje, svalnaté paže – všechno bylo vzájemně harmonicky sladěno a hodilo se dobře k imponující hlavě s vysokým čelem. Byl úžasně pohyblivý; Lazzarri ho počítal mezi své nejlepší sportovce.

Inotiho si všichni vážili. Byl dobrosrdečný a vždy ochoten pomoci; obzvláště dovedl mistrovsky uvádět vzrušené debaty do klidných kolejí. Nevěcné rozmíšky však nesnášel a reagoval na ně velmi ostře.

Pocházel z Banany, města při ústí řeky Konga. V rámci studentské výměny studoval v Berlíně a rád se bavil s Jansenem, neboť si tak osvěžoval své jazykové znalosti.

Reproduktor se znovu rozezvučel. „Žádáme všechny členy posádky, aby ohlásili řádné ukončení příprav poplachovým zařízením.“ Inoti procitl a přemýšlel o slovech, jež se vtírala do jeho podvědomí. Pomalu pochopil jejich smysl. Potom však naráz vyskočil. Vždyť to mohl skoro zaspat.

Stiskl poplachové tlačítko. V centrále se pak rozsvěcovaly červené žárovky, odpovídající příslušným bytům. Služba je mohla po kontrole úplnosti opět zhasnout.

Zatím co Inoti připevňoval stůl a židle k podlaze, uvědomil si, že to byl Romainův hlas. Zaklapl víko optického magnetofonu, zavřel psací potřeby do stolu, vsunul několik knih do držáků a uzamkl dveře knihovny.

Vydechl si. Stačil to tedy ještě udělat! Teď se musí připoutat ke gauči.

Když se obracel, klopýtl. Za ním ležela v křesle ještě aktovka; při úklidu ji přehlédl. Pokusil se něčeho zachytit, uklouzl přitom a upadl tak nešťastně, že narazil hlavou na hranu stolu a zůstal ležet omráčen na podlaze.

Slyšel, jak palubní rozhlas dává poslední výstrahu a s námahou se zvedl. V tom okamžiku přestalo působit zrychlení, Inoti ztratil váhu a vznášel se ke stropu. Podařilo se mu sice i přes všechno omámení ztlumit náraz, ale nenašel nic, čeho by se mohl zachytit. Byl odražen zpátky do místnosti.

Vtom začaly pracovat postranní trysky a otáčely loď. Stěna se k němu přiblížila; narazil na ni zády a ztratil vědomí!

Když trysky zabrzdily obrat, letěl místností až na protilehlou stěnu a tam zůstal, dokud nezačal působit opět hlavní motor. Pak padl dolů jako zralé jablko a zůstal ležet na knihovně.

Neslyšel už, jak se pokojem rozléhalo volání reproduktoru: „Žádáme, abyste ohlásili poplachovým zařízením, že obratový manévr byl proveden v pořádku!“

* * *

V centrále svítily na plánu bytů červené žárovky. Dozorčí vrhl na plán zběžný pohled a chystal se světla zhasnout. Co by se ostatně mohlo přihodit při tak plánovitém manévru? Uchopil vypínač.

„Počkejte!“ zvolal Nazarov. „Místnost devadesát tři nesvítí!“

Dozorčí se ulekl a rychle pohlédl na seznam místností.

„Nechte toho! Je to byt profesora Inotiho,“ pravil Nazarov a sáhl po videotelefonu. Nedostal však spojení. „Nepokračovat! Musí však být v místnosti, hlásil přece svou připravenost.“ Nazarov byl zneklidněn. „Jansen bydlí v blízkosti, pošlu ho, aby se podíval.“

* * *

Doktor Sandrino uvolnil řemeny a povstal z křesla. Byl rád, když pokoj měl vzhled skutečně obývané místnosti; vytáhl proto z knihovny několik knih a položil je volně na psací stůl. Pak se teprve cítil jako doma; umyl se, při čísl si vlasy a ze skříně vyndal vestu. Jestlipak bude Canterville už v klubu?

Náhle zazvonil videotelefon. „Doktore, rychle, přijďte sem! Jsem u Inotiho. Pohleďte sám!“

Sandrino se ulekl. Jansenův poděšený obličej se odsunul stranou a doktor spatřil obrovitého černocha ležícího v pozadí pokoje na knihovně. Jedna paže visela zřetelně vykloubena a se skříně stékala krev.

„Nechte ho ležet, nesahejte na něj! Hned tam běžím. Zavolejte záchranný vůz!“

* * *

Nazarov volal krátce po převozu Inotiho na kliniku a žádal profesora Sundberga. „Jaký je stav a jak dlouho to podle vašeho názoru bude trvat?“ ptal se.

„Vnitřní zranění nemá. Je to kočičí nátura! Vykloubení levé paže je již napraveno, zlámaná pravá paže byla dána do dlah. Otřes mozku nevzbuzuje obavy. Domnívám se, že do čtrnácti dnů bude v pořádku, soudruhu Nazarove!“

„To je nemožné!“

„Použijme usměrněného léčení,“ namítl Sundberg.

„A myslíte, že to skutečně dokážete za čtrnáct dní?“

Sundberg se usmál. „Dokážeme to dříve. Do těch čtrnácti dnů je už započítána i doba rekonvalescence.“

Nazarov nemohl přesto zakrýt pochybnosti. „Ale nemáte příliš velkou důvěru k téhle nové metodě… ? Opravdu nevím…“

„Tak pochybné to není, soudruhu Nazarove. Teď už víme přesně, které části mozku řídí rozpad nemocných a růst zdravých buněk a jaké proudy přitom vznikají. Povzbudíme činnost těchto buněk a ostatní zdravé tělesné orgány, pokud nemají na hojení vliv, převedeme prozatím do takového stavu klidu, který ještě zaručuje udržení normálního tělesného režimu. Krátce řečeno, soustředíme a usměrníme celou tělesnou životní sílu na hojení.“

Nazarov zvedl skepticky obočí a přivřel jedno oko. „A pročpak jste tohle nepoužil u Lazzarriho?“

„Lazzarri měl těžká vnitřní zranění. U něho by byl tento způsob léčby příliš komplikovaný – tak daleko přece jen dosud nejsme.“

„A kdy budu moci s Inotim mluvit?“

„Nyní je ještě v bezvědomí. A během léčení jeho vědomí, vypneme', abychom šetřili síly i pro duševní činnost – tedy teprve potom, až bude zdráv!“

11. kapitola

Nazarov vsunul obrázek Tamary neochotně zpátky do zásuvky. Míjely dny, spojovaly se v týdny, měsíce, roky… A přece to bylo tak těžké odloučit se od minulosti. Jestlipak jeho potomci někdy pohlédli k souhvězdí Plejád a pomysleli na to, že jejich předek je stále ještě na cestě k této hvězdné skupině? Zdalipak ještě vůbec nějaký člověk věří, že žijí? Zapomněli na ně? Existují snad už důležitější věci?

Vyskočil, až odstrčená židle sklouzla po podlaze ke stěně. Vyšel na terasu před svým domkem. Jakými myšlenkami se to zatěžoval!

Teď se rozhodne, jestli se potvrdí jejich domněnka – najdou-li ovšem planetu, která by vyhovovala jako objekt jejich výzkumu. Je pravda, sluneční soustavu už zvnějšku vyfotografovali i proměřili a rozsah poznatků o ostatních hvězdných systémech, jež během letu viděli z jiné perspektivy, byl vskutku obrovský. Mimo to objevili i nové spirální mlhoviny. Ale korunou jejich práce byl přece jen výzkum Plejád, vyšinutí některé planety tohoto hvězdného systému z dráhy a výzkum rychlosti šíření gravitace. To byl úkol, o jaký se lidé dosud nepokusili – zásah člověka do rovnováhy vesmíru.

Už delší dobu pozorovali astronomové tři nejbližší stálice tohoto souhvězdí. Jednotlivá slunce byla vzájemně značně vzdálená, takže umožňovala volný pohled na ostatní hvězdné systémy. Avšak přestože se podařilo získat velmi důležité poznatky o jejich charakteru, nebyl objeven dosud žádný satelit.

Nazarov se vrátil do pokoje a ulehl na gauč. Strávil teď v observatoři řadu dní a dopřál si jen málo spánku. Jestliže nechtěl při nadcházejících rozhodujících chvílích selhat, musel si trochu odpočinout. Usnul téměř okamžitě hlubokým spánkem.

Bzučivý tón videotelefonu nedokázal proniknout k jeho vědomí. Nevzbudil se dokonce ani, když zvuk přešel v ostré,

přerušované zvonění. Teprve když se zvuk slil v jediný tón, vrávoravě se vztyčil.

Téměř ani nerozeznával na stínítku ostré rysy Guptajeeova obličeje a vůbec si nevšiml jeho úsměvu plného porozumění.

„Soudruhu Nazarove! Dostavte se laskavě do observatoře!“ Guptajee zavěsil. V Nazarovově vědomí uvázla dvě slova – do observatoře! Během dvaceti vteřin byl u výtahu.

* * *

„Objevili jste ji konečně?“ volal už ve dveřích. „Co?“ zeptal se Guptajee klidně a povstal. „No přece planetu, co jiného?“

„Ano a ne!“

Guptajeeův klid vyvedl Nazarova z míry. „Nedělejte si ze mne legraci, Guptajee! Ano či ne? Planeta je důležitější, než blížící se konec letu – ostatně nemůžeme přece také jen letět bez omezení prostorem, pohonné látky nám věčně nevydrží. A zrovna tak motor, to mi právě nedávno Jansen důtklivě připomínal. Tak pojďme k teleskopu a ukažte mi tu vaši planetu!“

„Lituji, soudruhu Nazarove, ale to nemohu! Byli bychom rádi, kdybychom ji konečně mohli objevit.“ Ind to řekl s úsměvem, jako kdyby dával potěšující odpověď.

Nazarov div nevyletěl z kůže. „Tak co jste mě budili, sotva jsem usnul?“

„Spal jste nepřetržitě dvaadvacet hodin, soudruhu Nazarove,“ odvětil Ind jemně.

Nazarov pohlédl nedůvěřivě na hodinky. „Tak proč jste mě tedy teď budili?“

„Měl byste být při tom, až planetu objevíme!“

Nazarov se nasupil. „Nejsem naladěn k žertům!“

„Já rovněž ne. Pojďte!“ pravil Guptajee a objal Nazarova kolem ramen.

V sále observatoře byla shromážděna Guptajeeova skupina v plném počtu. Ve tvářích všech přítomných se zračilo napjaté očekávání. Astronom mající službu hlásil: „Zrcadlovým teleskopem není nic vidět. Řídíme se ještě stále údaji radioteleskopu.“

„Najděte směrový bod – pro případ, že by signály umlkly a objekt byl dosud neviditelný," odvětil Guptajee a vedl Nazarova k registračnímu zařízení radioteleskopu.

Po straně stály dva pojízdné stolky. Nazarov rozeznal automatický zapisovací přístroj a dvojitý magnetofon. Zatím co ze zapisovacího přístroje vycházel úzký papírový proužek s vrstvou citlivé fotografické emulze, na niž jako jehla tenký světelný paprsek kreslil bizarní kmity, otáčely se cívky magnetofonu a jeho pulsující magnetické oko prozrazovalo, že cosi zaznamenává.

Nazarov pohlížel na přístroje jako očarován. Radiosignály ze stálice! Vznikly v tmavých slunečních skvrnách? Nebo vycházely ze sluneční koróny? Či snad… Zatajil dech.

„Co je to za neobvyklý rytmus?" tázal se opatrně. „Dá se usuzovat spolehlivě na hvězdný původ?"

„Skutečně, je neobvyklý." Guptajee se opřel rukama o desku registračního přístroje a pozoroval kmitající indexy měřicích aparatur, jako by už bylo řečeno vše.

Nazarov věděl, že Guptajee hovoří nerad o domněnkách, když však mlčel i astronom, jenž měl službu, rozzlobil se.

„Vaše poznámka je nepochybně velmi poučná, ale snad byste ji mohl nechápajícímu laikovi vysvětlit trochu zřetelněji."

Guptajeeovy oči se zúžily. „Neobvyklé pro hvězdu, ne však neobvyklé pro umělý původ," pravil zvolna. „To znamená…?"

Guptajee se musel proti své vůli zasmát. „Znamená to, soudruhu Nazarove, že se domníváme, že jde o rádiové signály neznámých cizích bytostí."

Nazarov strnul a přemýšlel o Guptajeeových slovech.

Konečně se vzchopil a zavrtěl pochybovačně hlavou. „Jste si vědom, co to znamená? Jaké důvody máte pro tento názor?"

„Stanovili jsme vlnovou délku signálů. Uvážíme-li naši vlastní rychlost, leží v oblasti krátkých vln. Přitom ovšem nevíme, zda na výsledek propočtu nemá vliv případný vlastní pohyb vysílače a jeho rychlost…"

„Myslíte, že planeta leží na dráze našeho letu?"

Ind zavrtěl hlavou. „Zatím nemůžeme žádnou planetu zjistit. Stále ještě není vyloučeno, že jde třeba o nějakou cizí kosmickou loď."

„Je to stále ztřeštěnější!"

Guptajee se tiše usmál. „Jsme si téměř jisti. Mezitím se nám totiž podařilo zjistit ještě něco: Rádiové vlny jsou modulovány, jejich frekvenční pásmo však leží v oblasti ultrazvuku! To, co zachytáváme na naše speciální magnetofonové pásky, nemůžeme slyšet. Pokusili jsme se zpomalením odvíjecí rychlosti získat slyšitelný šumot. Zvuk je přirozeně zkreslený, ale přece jen vedle optického vjemu měřicích přístrojů máme na doplnění aspoň ještě akustický. Poslechněte si sám!“

Guptajee přistoupil k videotelefonu a vytočil číslo palubní rozhlasové ústředny. „Haló, soudruhu Nurabade, pusťte prosím vás ten první pásek!“

Radioinženýr se z obrazovky uklonil Nazarovovi a vypnul obraz. Nazarov zíral upřeně na prázdné stínítko a napjatě očekával první tón. Přitom nepostřehl, že Guptajee zapnul reproduktory, takže když cizí, jednotvárně znějící tóny naplnily místnost, ulekl se.

Zatajil dech a naslouchal. Zvuky neznámých bytostí… Co je to za bytosti, jak asi vypadají? Byly zřejmě obdařeny rozumem, jak dokazoval tento záznam; musely používat velmi výkonných vysílačů. Vynořovaly se v něm tisíce otázek, rostly a mátly ho; dříve než mohl některou jasně zachytit, tlačila se na její místo už jiná.

Nazarov zapomněl na astronomy – zapomněl vůbec, kde je. Hučelo mu v hlavě, jako by měl horečku, a přesto v sobě cítil ulehčení a osvobození od netrpělivosti i po chyb. Pomalu v něm rostlo poznání, že teprve teď začíná jejich úkol.

Mezitím vstoupil do observatoře Lazzarri. Kráčel k astronomovi, který seděl u elektronického mozku. „Soudruhu doktore, mohu vás zapsat mezi účastníky ping-pongové soutěže?“

Dr. Euandros se obrátil. „Turnaj bude muset tentokrát odpadnout, Lazzarri! Brzy budeme ve stavu pohotovosti!“

Nazarov to zaslechl a obrátil se. Kdo tu mluvil o pohotovosti?

„Zase meteority?“ otázal se Lazzarri a jeho oči se zúžily.

„Ne, rádiové hovory!“

Lazzarri se podivil. „Tak proto to skučení? Je to snad řeč Titánů?“

Nazarov k nim přistoupil. „Co říkáte – jakých Titánů?“

Lazzarri zrozpačitěl. Teď zas plácl něco hloupého! Nic však nepomohlo, musel s barvou ven a Jansenův vtip prozradit. Snad mají vědci také smysl pro humor.

* * *

Červené světlo žárovek a troubení poplachových houkaček dopadlo na muže jako blesk.

„Poplachový stupeň jedna! Je třeba zajistit neustálou pohotovost pro případ náhlého manévrování! Připravenost jednotlivých úseků hlaste obratem centrále. Dále žádáme členy kolektivu vedení, aby se dostavili na poradu do observatoře. Průběh porady bude přenášen palubním rozhlasem."

Nazarov očekával v poradní místnosti observatoře šéfy jednotlivých oborových skupin, kteří náleželi vesměs ke kolektivnímu vedení, a pozdravil je s neproniknutelným výrazem obličeje. Jen Jansena – jak se Romainovi zdálo – pozdravil s potlačeným úsměvem.

Potom ukázal na křesla, jež byla rozestavěna kolem velkého kulatého stolu. „Posaďte se, prosím!" Vyčkal, až mezi shromážděnými utichl šumot, naklonil se poněkud kupředu a zlehka se opřel konečky prstů o desku stolu.

„Soudruzi!" pravil a pohledem těkal z jednoho na druhého. „Čas čekání je u konce. Začínáme etapu, jež více než dosud vyžaduje rychlé rozhodování a neohrožené jednání. Bude to etapa plná překvapení a záleží na dobré spolupráci, abychom se s těmito překvapeními úspěšně vyrovnali. Náš cíl je dosud skryt v temnotách a my ani nevíme, do jaké míry odpovídá našim představám. Domnívám se však," rozhlédl se významně kolem, „že je dokonce daleko předstihne! Je nepochybné, že ve vesmíru existuje nespočetné množství obydlených planet, ale… "

Stafford, který byl zván ke všem vědeckým poradám vedoucích, se jen usmál. „To nebylo dosud nikterak dokázáno," řekl shovívavě.

„Musím vám odporovat, kolego Stafforde," odvětil Nazarov téměř otcovsky. Nato se obrátil znovu k ostatním. „Soudruzi! Již několik hodin zachycujeme radiosignály, jež – soudě podle jejich charakteru – mohou pocházet jedině od myslících bytostí!"

Stafford zavrtěl rozhořčeně hlavou. Jací jsou to nevyléčitelní utopisté! Život na jiných planetách…

„Dříve než se poradíme o významu a důsledcích tohoto objevu," pokračoval Nazarov klidně dále, „poslechněte si záznam zachycených signálů. Profesor Guptajee k tomu podá vysvětlení."

* * *

Lazzarri se posadil v observatoři na málo osvětlené místo. Poněvadž neměl službu, nemusel ještě při prvém stupni poplachu jít do dílny. A v komoře výstupní šachty teď stejně seděl někdo jiný. V bytě se mu toho moc nepovalovalo – tu trošku mohl klidně uklidit i později; hlavně, že nábytek byl připevněn k podlaze.

Seděl v polotmě v křesle, nohu přes nohu, bradu podepřenou a ruku položenou na opěradle. Takhle sedával vždycky, když dával obzvláště pozor. Naslouchal krátkým poznámkám a rozkazům astronomů a snažil se utvořit si nějaký jasnější obraz o situaci. Astronomové ho zřejmě vůbec nevnímali.

Když se některý z nich naklonil nad matně svítící měřicí nebo registrační přístroje, míhaly se v polotmě sem a tam pitvorné stíny a třpytivé mlhovité postavy.

Euandros teď stál opět u optického teleskopu; Lazzarri ho viděl jen jako tmavou skvrnu. Astronomové prohledávali prostor jednak optickým dalekohledem, jednak radarem. Všechny přístroje byly natočeny do stejného směru; pohybovaly se jen v úzkém rozmezí.

Lazzarri zvedl hlavu a nahnul se kupředu, aby lépe rozuměl tichým hlasům, jimiž se astronomové dorozumívali. Teď se otáčel radioteleskop. Podle něho byla přece řízena raketa, ne? Potichu vstal a blížil se k přístroji. Náhle ustrnul, poněvadž ho jeden z mužů zpozoroval; když však astronom souhlasně pokynul hlavou, ulevilo se mu.

Krátká výměna slov mezi pozorovatelem radaru a astronomem u optického teleskopu vyrazila Lazzarrimu dech. „Máš ji?"

„Ještě ne!"

„Počkej, zapojím směrové spojení!"

„Hmm. Moment, to by mohla… Už ji mám!“

Dříve než Lazzarri mohl pochopit smysl těchto slov, zvolal astronom u radioteleskopu hlasitě a radostně: „Už ji mám také! A i tady jsou rádiové hovory!“

„Vzdálenost dobrých dvě stě dvacet astronomických jednotek,“ pravil operátor u radaru. „Průměr asi osmnáct tisíc kilometrů.“

Lazzarriho polilo horko. Maria Mater, to byl objekt jedenapůlkrát větší než Země! To byla… To přece nemohla být žádná kosmická raketa – to musela být planeta! Nebyla dál než dvěstědvacetkrát od Země k Slunci! A přitom měli pořád ještě tu ohromnou rychlost. „Jak rychle vlastně ještě letíme?“ vyjelo mu z úst.

„Ticho tam vzadu!“ houkl operátor u radaru.

„Co je to za troubu?“ tázal se muž u radioteleskopu, aniž zvedl pohled od měřicích přístrojů.

„Lazzarri,“ pravil muž u magnetofonu a dodal k tomu smířlivě: „Ten to může sotva vědět!“

„Máš pravdu! Promiň, soudruhu Lazzarri. Podívej se na to ještě jednou, soudruhu Prokjeve. A pak už ticho, ať je slyšet i hvězdy dýchat!“ řekl pozorovatel u radaru.

„Přibližně dvacet šest tisíc kilometrů za vteřinu,“ pošeptal Prokjev Italovi a poklepal mu blahosklonně na rameno.

„Jak dlouho ještě poletíme k tomu…“ otázal se Lazzarri šeptem, avšak Euandros ho přehlušil.

„Teď už není pochyby – udělám rychle pár snímků! Kdo podá zprávu Nazarovovi?“

„Zatelefonuji mu,“ řekl Prokjev a chtěl se vzdálit.

„Ne, to bychom ho vyrušili zrovna uprostřed schůze.“

„Tak by to mohl obstarat Ital,“ pravil operátor radaru.

Euandros souhlasil. „Dobře! Lazzarri, vyřiďte laskavě Nazarovovi, že jsme objevili planetu!“

Lazzarri vyskočil, narazil do židle a jak běžel kolem stolu, smetl s něho několik protokolů.

* * *

Muži v poradní místnosti naslouchali soustředěně zvláštním zpěvným tónům. Byly to hlasy jiného světa – neskutečné, matoucí, nepochopitelné…

Sám Nazarov byl znovu zaujat. Když Lazzarri vklouzl do místnosti, pohlédl na něj rozmrzele. Vypnul reproduktor a řekl chraptivě: „Slyšeli jste nyní všichni záznam rádiových hovorů. Vytvořte si laskavě každý vlastní úsudek, abychom se mohli poradit."

Lazzarri, jehož zarazilo na chvíli přemýšlivé mlčení, chystal se nenápadně přistoupit k Nazarovovi. Tu zvolal Stafford: „A jaké máme důkazy, že jde o signály myslících bytostí?"

Neočekávaná námitka Nazarova zarazila. Pohoršeně zíral na Stafforda. Vtom si uvědomil, že Stafford řekl „máme" a ne „máte", jak tomu bylo dosud při vědeckých diskusích. To ho usmířilo.

„Doufám, kolego Stafforde, že důkazy si opatříme. Avšak o tom, že jde o signály, nelze už pochybovat. Zůstává jen nejasné, jde-li o kosmickou loď z nějakého vzdáleného slunečního systému, nebo pochází-li ze systému Plejád. Musíme si ujasnit, jak se máme zachovat při setkání."

Lazzarri se třásl vzrušením. Má teď jít k Nazarovovi? Při debatě obou vědců stál vzadu a neodvažoval se ji přerušit. Konečně vyňal z kapsy poznámkový blok a rychle načrtl na papír dvě slova: – Titanus objeven! –

Složil lístek a nenápadně jej přistrčil k Nazarovovi. Sotva však byl lístek z jeho ruky pryč, už litoval svých nepředložených slov. Vypadalo to, jako by je byl vyřkl sám v nějakém vzrušení, aniž to měl v úmyslu. Co tomu Nazarov řekne?

Nazarov udiveně rozbalil lístek. Teď si teprve uvědomil, že v Lazzarriho příchodu bylo něco neobvyklého. Přečetl obě slova a pozvedl obočí. Nebyl to zase jeden z Lazzarriho šprýmů? Když se však podíval na Italovu tvář, věděl hned, že je to pravda.

Konečně u cíle! Překonán, zavřel na chvíli oči.

„Jestliže se dostaneme do blízkosti vysílajícího objektu, měli bychom se pokusit navázat rádiové spojení," pravil arabský šéfchemik prof. dr. Serraj a rozhlížel se.

„Souhlasíme – ale jak? Jejich akustické pásmo leží výše." Jansen umlkl; jakého dorozumívacího způsobu by se muselo použít, aby cizí bytosti pochopily, co chceme?

„Známe přece délku nosných vln i pásmo tónových frekvencí," začal váhavě Canterville a prohrábl si přemítavě vlasy. „Kdybychom v tomto rozsahu vysílali rytmické signály, budeme aspoň nejprve zpozorováni. Snad by bylo možné dorozumět se pomocí aritmetiky – musí přece jistě také ovládat přírodní vědy, když vlastní kosmickou loď a vysílač."

Jansen otevřel ústa, avšak Nazarov ho předešel. „Promiňte mi poznámku." Rychle se rozhlédl, aby naznačil, že mluví ke všem. „Myslím, že cesta navržená soudruhem Cantervillem je správná. Touto možností dorozumění bychom si měli co nejrychleji lámat hlavu."

Klouzal pohledem od muže k muži, až spočinul na Jansenovi. „Moje upřímné blahopřání," pravil s lehkou úklonou. „Váš Titanus byl objeven!"

Jansen nechápal, co tím Nazarov myslí. Nejistě pokrčil rameny.

Vedoucí expedice se už nedovedl ovládnout. „Soudruzi, cožpak mi nerozumíte? Objevili jsme planetu!"

12. kapitola

Lazzarri procházel loudavě poschodím, v němž byly sklady, a hvízdal si. Byl plný radostných pocitů. Objevili planetu! Kdyby tak našel někoho, kdo to ještě nevěděl, kdo by na něho nedůvěřivě zíral!

Obydlená planeta, cizí bytosti… Jestlipak jsou podobné lidem? Biologicky tu jistě existují rovněž dva rody – mužský a ženský… Zeny – jak dávno už je neviděl!

Anebo to jsou stříbřití mravenci, jak kdysi čítával ve fantastických románech?

Ponořen do takovýchto myšlenek prošel bez zvláštní pozornosti sklady a nacpal si bez uvažování aktovku.

Teprve doma zjistil, že si vzal více potravin, než mohl k večeři spotřebovat. Sáhl zrovna po velkých dávkách! Rozhodl se, že pozve Inotiho a Sandrina. A co Jansena? Tomu půjde raději prozatím s cesty; jistě se na něho zlobí, že vyzvonil jeho žert s Titány…

* * *

Guptajee zvedl oči od okuláru teleskopu. Všecek ztuhlý dlouhým sezením vstal nemotorně ze židle, narovnal se a přejel si rukou přes vysoké čelo, jako by chtěl smazat obraz toho, co spatřil. Jen pomalu si uvědomoval své okolí.

V polotmě seděli Nazarov, Romain a Canterville; mlčeli a čekali. Když Guptajee usedl na židli, přisunul před něj Nazarov šálek a naplnil ho horkým moka z termosky. Romain rozsvítil stolní lampu.

Guptajee sál s požitkem aromatickou vůni a pil po malých doušcích. Ještě stále mlčeli. Jen ojedinělá hlášení astronomů pronikala občas tichem.

Konečně odložil Guptajee šálek. „Tak tedy k věci!“ pravil krátce a chvilku přemýšlel, jak nejlépe začít. „Z našich

pozorování a výpočtů vyplývá následující obraz: Objem planety je o polovinu větší než objem Země, hustota je však menší. Přesné hodnoty…“ Obrátil se. „Soudruhu Prokjeve. prosím vás, podejte mi výpočty!“

Nazarov mu položil ruku na rameno a zavolal do polotmy: „Děkuji, Prokjeve, až později!“ Guptajeeovi řekl: „Na to je čas. Buďte tak laskav, nejprve jen takový hrubý přehled! Hovořil jste o menší hustotě. Nás zajímá gravitace…“

Guptajee rozuměl. „Sto pozemských kilogramů zde váží jen osmdesát. Místo půldruha metru by tu tedy člověk vyskočil do výšky asi sto osmdesáti centimetrů!“ Když podal tuto zprávu, podíval se po očku kolem. Posluchači přijali bez námitek jeho slovní okrasu, jež vyplynula z přesných vědeckých výpočtů. Je tu tedy zřejmě možnost přistání!

„Atmosféra obsahuje o dvě procenta více kyslíku než na Zemi: teploty se pohybují v průměru kolem dvaceti pěti stupňů Celsia.“

„Pěkné horko.“ zabručel Canterville.

„Jedná se o průměrné teploty,“ pravil Guptajee. „Není nutné, abychom přistáli právě v tropické oblasti. Kromě toho se průměrná teplota vztahuje na sluneční stranu.“

„Jak to myslíte?“ otázal se Romain napjatě. Také Nazarov se v očekávání předklonil kupředu.

„To znamená, že planeta obrací ke slunci stále tutéž stranu! Můžeme volit mezi věčným dnem a věčnou nocí!“

Canterville se otřásl. „Když na sluneční straně je při neustálém tepelném ozařování jen dvacet pět stupňů, pak tedy pěkně děkuji za stranu ve stínu. Ledová temnota – žádný pohostinný kout…“

„Tak chladná nemůže strana ve stínu být. Atmosféra je velmi neklidná. Musí tedy docházet v určitém rozmezí k výměně tepla. Prozatím jsme viděli jen malou část povrchu – většina je zakryta mraky. Ale přece jen jsme mohli rozeznat, že se na něm vyskytují převážně červené a žluté plochy. Přesněji však…“ Guptajee pokrčil rameny a dolil si černou kávu.

Pozoroval Nazarova, pohlédl na Romaina a upřeně zíral na Cantervilla. Potlačený úsměv a lesklé oči. u nichž člověk nevěděl, lesknou-li se tak neobvykle vlivem radosti nebo silného moka – to vše vyvolávalo napětí, jež bralo mužům dech.

„Kdyby Titanus nebyl našemu soudruhovi Cantervillovi po chuti, pak mu mohu učinit jinou nabídku.“

„All right. mluvte konečně!“ pravil Canterville netrpělivě. Muži pohlédli na šéfastronoma s otázkou v očích.

„Vše nasvědčuje tomu, že Titanus má ještě stejně velkého bratra, jehož dráha probíhá pravděpodobně ve větší vzdálenosti od titánského slunce.“

Nazarov vyskočil, až převrhl křeslo. To byl přece ideální případ! Kdyby jednu planetu vyšinuli z dráhy – co by se potom stalo s druhou? Ihned si však zahanbeně sedl. Ze se dal tak strhnout…

„Prozatím nelze říci nic přesnějšího. Druhá planeta by teď musela být skryta za sluncem a jeho záření znemožňuje pozorování.“

„Povězte nám. soudruhu Guptajee,“ otázal se Romain, „zjistili jste na Titanu nějaké příznaky života?“

Nazarov zpozorněl a naslouchal. „Kromě rádiových signálů – žádné. Poněvadž umlkly, je možné, že šlo o cizí kosmickou raketu, jež krouží kolem planety.“

* * *

S jasným cinknutím dopadla sklenička na podlahu. A přece se skleněný, jako dech slabounký kalíšek nerozbil. Poskakoval po podlaze a skutálel se až do rohu.

Dr. Sandrino vstal a přinesl skleničku nazpět. „Nemusíte se lekat,“ řekl Lazzarri, „je nerozbitná.“

„Padající předměty budou brzy náležet na dlouhou dobu minulosti. Pak si budeme jistě často přát, aby věci měly opět váhu,“ pravil Inoti.

„Jak to myslíte – na dlouhou dobu?“ Lazzarri se ulekl.

„Bylo přece řečeno, že tíže na Titanu je o pětinu menší než tíže na Zemi?“

Inoti se zasmál. „A vy se domníváte, že jen tak přiletíme a sotva uvidíme planetu, že hned přistaneme? Nemůžeme se přece svěřit nějaké neznámé atmosféře a věřit ve šťastnou náhodu! Musíme nejprve kroužit kolem planety a prostřednictvím rakety bez posádky získat vzorky ovzduší pro chemické rozbory. Víte, co všechno potřebujeme znát? Složení

vzduchu, jeho vlhkost, přesné hodnoty teplot jednotlivých vrstev atmosféry a posléze i bakterie. Kromě toho musí být provedeny průzkumné lety, abychom se něco dověděli o světě zvířat a rostlin. Musíme zjistit, jestli na planetě existují rozumem obdařené bytosti, případně kde žijí a – pokud to bude možné – jakou mají povahu. To vše musíme vědět ještě před vlastním přistáním. Je proto zapotřebí provést rozsáhlé a namáhavé přípravné práce v beztížném stavu!“

„Ale to přece nebude trvat věčně a až bude všechno jasné, pak přistaneme!“ zvolal Ital.

„Na planetě přistane jen výzkumná skupina. Kosmos bude kroužit kolem planety jako satelit.“

„A kolik mužů přistane?“

„Asi sto padesát. Astronomové zůstanou na palubě. Atmosféra ruší jejich práci. A mechanici, elektrotechnici, strojníci – téměř celý palubní personál zůstane rovněž.“

Lazzarri nebyl nadšen. Chtěli se tu zdržet několik měsíců – a to znamenalo po celou tu dlouhou dobu žít v beztížném stavu. Jeho lákalo spíše dobrodružství. Jenže s tím zřejmě nemůže počítat, že by… Musí být rád, že ho vůbec vzali s sebou.

„Ale nemá snad delší pobyt v beztížném stavu na zdraví škodlivé následky?“

„Bohužel ano!“ odpověděl Sandrino místo Inotiho. „Ale to se nedá vysvětlit dvěma slovy!“ Usrkl vína, ochutnal je zkušeným jazykem a hledal vhodný začátek.

„V beztížném stavu můžete sice dýchat, poněvadž vaše svaly pohybují hradním košem, a můžete jíst i pít, protože peristaltické pohyby jícnu a střeva posouvají požitou potra vu; tvoří se na nich jakési zúženiny, jež postupují kupředu, jako kdybyste těsně obemkli palcem a ukazováčkem čerstvý klobás a vytlačovali jeho obsah ven ze slupky. Srdce sice nutí krev, aby proudila cévami – avšak lidské tělo se vyvíjelo pod vlivem tíže. Vytvořilo pro své orgány a kostru podpůrný systém, jenž předpokládá, že váha působí ve směru nohou, a uzpůsobila své svalstvo podmínkám tíže. Ale…“ zarazil se a pohlédl na Inotiho, „zapomněl jsem, že náš šéfbiolog to umí vysvětlit mnohem lépe.“

„Nevím, jestli bych to dovedl říci tak srozumitelně,“ pravil Inoti skromně. „V labyrintu – v orgánu rovnováhy, uloženém ve

vnitřním uchu – je mok, v němž jsou na jemných řasách malinkaté vápnité kaménky – tak zvané statolity. Podle polohy hlavy vyvolávají statolity na řasy tlak a ty pak prostřednictvím buněk a nervů signalizují mozku, jakou polohu tělo zaujímá a jak má na ni reagovat. Tak jsou řízeny krevní tlak, činnost žláz i střev, látková výměna ve svalech a ostatní vegetativní, vůli nepodléhající procesy. Jestliže přestane tíže, ztratí statolity svou váhu a nevyvolávají žádná podráždění. Může potom docházet k poruchám vegetativního nervového systému, čímž se ovlivní oční citlivost, činnost srdce, ba dokonce i práce potních a slinných žláz, nehledě už vůbec na činnost žaludeční, střevní, žlučovou a mozkovou."

Lazzarri se zájmem naslouchal. Byl ve vesmíru už roky, ale teprve teď slyšel o těchto vztazích.

„Dovedeme poruchám samozřejmě zabránit," vysvětloval Sandrino. „Chybějící přirozenou přizpůsobivost těla nahrazujeme léky. Nemůžeme je ovšem podávat v neomezeném množství, neboť bychom poškodili organismus. Je nutno je doplňovat účelnou gymnastikou a dlouhým speciálním tréninkem. Ale nedělejte si starosti! Přistaneme s velkým strojovým parkem, takže budeme pochopitelně potřebovat i některé technické síly."

13. kapitola

Kosmos letěl k planetě motorem napřed. Brzdil, dokud se nedostal do oblasti gravitačního vlivu planety. Potom se z přímočarého letu stala spirála a ze spirály nakonec kruhová oběžná dráha. Raketa se po ní pohybovala nad dosud skrytým povrchem Titanu a vně jeho atmosféry s vypnutým motorem, poutána jen přitažlivou silou planety.

Dráha Kosmu probíhala ve výši osmi tisíc kilometrů podél hranice světla a stínu. Clona nesmírně rozsáhlých mračen byla velmi hustá a jen zřídka umožňovala náhodná štěrbina v nich pohled na žluté a červené skvrny.

Pro muže v Kosmu nastal oas, vyžadující nasazení všech sil. V beztížném stavu bylo nutno se zříci všech příjemných věcí. Poschodí, v němž byla sportovní hřiště, bylo uzavřeno, plavecký bazén zel prázdnotou jako ohromná vypuštěná vana a nad pozemky parků byly napnuty pokrývky z umělé hmoty, jež zabraňovaly případnému putování prsti prostorem.

Lazzarri si vzdychl. Tahle prokletá vědecká důkladnost! Kdyby vyzkoumali všechno předem, nepotřebovali by pak ani přistát!

Pod přikrývkou mraků se skrývaly pevniny, na něž dosud nevstoupila lidská noha, a oni si tu nahoře krouží, lámou si hlavu složením atmosféry, dohadují se o teplotě povrchu a vyhlídkách na počasí, o rychlostech větrů a intenzitě slunečního záření – to všechno přece mohou zkoumat právě tak dobře po přistání!

Rozmrzele se šťoural v jídle. Seděl teď v jídelně, jež se společně s kuchyní otáčela kolem excentrické osy, aby talíře a příbory necestovaly po místnosti. Ať žije iluze! Člověk se měl cítit jako na Zemi, ale tento sen pominul v okamžiku, kdy vypustil výstupní chodbu. Pak si mohl postavit vestu do vzduchu a ona zůstala, jako by ji pověsil na věšák.

Není v tom kus ironie, že kromě jídelny rotují i umývárny a dokonce i klozety? Životní nutnosti na ostrůvku ve vesmíru –

jídlo, mytí a… K čertu s tímhle přepychem, když pod mořem mračen na ně čekají pozemské samozřejmosti!

Nedočkavostí celý bez sebe spatřil vtom Jansena, jak vychází z výstupní chodby. Ten tu zrovna chyběl! Šéfinženýr se ještě ani neposadil a Lazzarri už ho napadl. „Ty jsi mi pěkný objevitel!“ zavrčel na něj. „Kdepak jsou ty tvoje Titánky?“

Jansen usedl a vyjeveně hleděl na Lazzarriho.

„Chcete, aby pro vás přišel čestný doprovod? Či snad čekáte, že budou vybudovány přistávací dráhy?“

Jansen se rozesmál. „Ty jsi mi dobrý, Sylvio! Nejdříve se tlačíš, abys mohl letět do vesmíru, a pak se naráz nemůžeš dočkat, kdy už budeš na pevné zemi. Jsi zvědav na obry? Však brzy poznáš, co je to strach!“

„Tak proč už nepřistaneme?“ vyrazil ze sebe Lazzarri.

Jansen pokrčil rameny. „Proč?“ pravil váhavě. „Cožpak víme, co se skrývá za clonou mračen? Nejprve musíme vyslat dálkově řízené průzkumné rakety.“

„Dříve se fotografovalo infračerveným světlem!“ prohodil Lazzarri špičatě.

Avšak Jansen zůstal klidný. „Vrstva mraků nevznikla z normálních atmosférických podmínek; je to jakýsi druh umělé mlhy, který nepropouští infračervené paprsky.“

„Tak planeta je přece jen obydlena!“

Jansen opět pokrčil rameny. „Pomalu, pomalu, Sylvio! Mohli to také vyvolat obyvatelé cizích planet. Vzpomeň si na radiové signály – možná, že je vydávaly kosmické rakety. Anebo jsou mraky třeba pozůstatkem nějakého pokusu. Ať už je to, jak chce – uvidíme! Přijď laskavě asi za hodinu do hangáru, musíme připravit několik raket.“

* * *

Kolektiv vedení se sešel v řídicím středisku, aby projednal současnou situaci. Nazarov přelétl pohledem přítomné. „Kdo ještě chybí?“

„Inoti. Jansen a de Varenne!“ pravil Romain.

„Byla jim porada včas oznámena?“

Romain nemusel odpovědět, protože de Varenne, jenž zastával funkci zpravodaje, a Inoti vstoupili právě do dveří.

„Promiňte, prosím," řekl Inoti, „my jsme totiž…"

„Zatím jste nepřišli nijak pozdě!" přerušil ho Romain.

Vstoupil Jansen. „Průzkumné rakety jsou připraveny ke startu!" Setřel si s čela pot, jenž se mu perlil v drobounkých kapičkách nad póry kůže, aniž by stékal. Kde si přejel dlaní po kůži, tam zůstaly černé šmouhy. Setřené krůpěje potu se mu však pod rukou slily v kuličku velikosti hrášku, jež se rozlétla přímočaře místností a rozbila se o opěradlo jedné ze židlí. Rozstříkla se jako kapka tekutého žhavého kovu. „U jedné rakety bylo zaseknuté směrové kormidlo."

Nazarov k němu vzhlédl a očima vyjadřoval vděčnost. Jansen už tedy rakety přezkoušel. Jeho pot prozrazoval, že se všemožně snažil, aby chyba byla odstraněna co nejrychleji.

Mohou tedy začít!

„Soudruzi!" začal Nazarov živě. „Svolal jsem vás, abych s vámi projednal druhou etapu našich příprav k přistání. Co mohlo být prozkoumáno odtud, je hotovo. Další průzkum je teď nutno provést pomocí raket. V plánu výzkumných prací, který máte před sebou, jsou uvedeny měřicí přístroje, jichž při této příležitosti použijeme. Prosím hlaste se, máte-li k připravované akci nějaké dotazy nebo návrhy."

„Jaké rakety budou nasazeny?" zeptal se prof dr. Sundberg.

„Typ A-15," odvětil Jansen.

„Výhradně atomové rakety? Copak nemáme žádné rakety na tekutá paliva?" ptal se Sundberg. „Zamoříme okolí místa přistání, aniž víme, nejsou-li tam živé bytosti!"

„Vaše obavy jsou bezpředmětné, soudruhu Sundbergu," pravil Nazarov. „Průzkumné rakety se vrátí nazpět bez mezipřistání. Rakety na pohon tekutými palivy mohou být provozně nasazeny jen na poměrně krátkou dobu. Přestože používají nových pohonných látek, nemají k dispozici tolik energie jako rakety atomové a nemohou tedy tak dobře manévrovat. Chceme přece provádět dokonalý komplexní průzkum v různých výškách i v různých oblastech."

„Kromě toho budeme potřebovat kombinované rakety se schopností přistát," řekl Jansen. „Je rozumné, abychom je měli připraveny ke startu pro případ, že by vznikla situace, vyžadující okamžitý zákrok."

„Kolik raket máte připravených ke startu?" otázal se Inoti.

„Tři průzkumné pro okamžitý start a k tomu dvě v rezervě. Tyto rakety uvedou na dráhu kolem planety tři reléové radiostanice, abychom mohli nepřetržitě přijímat hlášení údajů měřicích a pozorovacích zařízení. Mimo to je připravena kombinovaná přistávací raketa pro vysazení pancéřového průzkumného vozu.“

„Kterého typu?“

„AT – RL,“ odvětil Jansen.

„Co si mám pod tím představit?“

„Promiňte. AT znamená, že je možná změna z atomového pohonu na pohon tekutými palivy a RL značí, že lze přejít z rakety na letadlo s náporovým pohonem. Poletíme tedy s raketou až do vzdušného obalu planety, tam přepneme na náporový motor a zároveň vysuneme křídla i kormidlo. Letadlo potom přistane a vysadí pancéřový průzkumný vůz. A konečně máme tentýž typ, který je vybaven navíc vysouvatelnými vrtulemi. Tím dopravíme dolů skupiny, jež mají přistát. Od obou typů jsou připraveny tři ke startu a šest v rezervě.“

„Máte ještě další dotazy či přání nebo má ještě někdo nějaké návrhy?“ zeptal se Nazarov, když Jansen umlkl. „Jestliže ne, navrhuji, abychom pokračovali podle plánu výzkumných prací.“

Nebyly vzneseny žádné námitky. „Kdy je možno odstartovat, soudruhu Jansene?“

„Během hodiny! Rád bych ještě přezkoušel televizní zařízení!“

* * *

V raketovém skladišti se blyštěly chladným stříbřitým leskem štíhlé trupy raket. Spočívaly v dlouhých řadách na polovysokých podstavcích a byly vyrovnány podle velikosti jako k nějaké přehlídce.

Lazzarri pobíhal netrpělivě sem a tam mezi třemi malými raketami, tu přejel hadrem po pětadvacetimetrovém trupu z umělé hmoty, tam zahýbal směrovým kormidlem a přezkoušel aspoň už po šesté patentní uzávěry, jimiž byly připevněny k podstavcům. Naproti němu u vedlejší řady stáli dva muži v šedých pracovních kombinézách, pozorovali ho a občas k němu prohodili nějaké slůvko.

„Sylvio!“ ozval se menší z nich. „Na tvém místě bych si odepnul ocelové podrážky. Když se vznášíš, šetříš čas i kalorie a kromě toho provedeš snáze sedmou prohlídku!“ A ten větší volal: „Na druhé raketě leží ještě prášek!“

Lazzarri neodpovídal. Přestali ho pak pokoušet sami. Kdyby se to už konečně hnulo…

„Což kdybyste takhle přivezli transportní jeřáb, vy posměváčkové?“ ozval se náhle Jansenův hlas. Oba se rychle vzdálili. „Tak co, Sylvio, je všechno v pořádku?“

„Vždyť jsi přece prohlížel všechno sám, co bych na tom mohl ještě najít?“

„Čtyři oči vidí více než dvě. To by bylo ošklivé překvapení – start se zaseknutým směrovým kormidlem!“

„No co, nanejvýš by se raketa zřítila,“ pravil Lazzarri lehkovážně.

Jansen byl pohoršen. „Rozvaž si, co mluvíš! Tisíce soudruhů nepracovalo proto, abychom pak výsledek jejich práce rozbili zbytečně na kousky. A navíc si představ, že tu třeba existují rozumově vyspělé živé bytosti a raketa by explodovala v jejich bydlištích! Obyvatelé by to považovali za útok.“

Patentním klíčem otevřel záklopky na trupech a kutil něco na armaturních deskách uložených uvnitř. Když vzplála zelená kontrolní žárovka, s uspokojením kývl a záklopky opět zavřel. „Tak, televizní aparatury jsou v pořádku!“ pravil, když uzamkl poslední záklopku.

Na konci chodby se mezi raketami objevili oba muži, které Jansen poslal pryč. Na stejné úrovni s nimi přijížděl zároveň podél boční stěny krátký, tlustý otočný jeřáb. Byl na dvojitém, několikakolovém podvozku, který obemykal obě vodicí kolejnice shora i zdola. Na otočném trubkovém ramenu visel silný drapák, který jako napřažená ruka roztahoval tři prsty – dva dole a jeden nahoře; vypadalo to jako palec, ukazováček a prostředník. Větší z obou mužů měl na hlavě helmici, na níž se kývala slabá, stříbřitá tyčka.

Lazzarri vykulil oči. Kdo veze jeřáb? Vzadu nikdo nešel! Žádný ze soudruhů také nenesl v ruce nějakou řídicí skříňku a k přístroji se také netáhl žádný kabel.

Mezitím už jeřáb přijel a otočil se k raketám, přičemž se teleskopicky prodloužil. Tříprstý drapák uchopil první raketu.

Lazzarri pohlédl bez slova na Jansena. Ten se zasmál. „Naše železná ruka, vyvinutá pracovním kolektivem pro bioproudy! Dříve bylo nutno obsluhovat jeřáb buď z podvozku, nebo se muselo jít se skříňkou pro dálkové ovládání až k příslušné raketě. V tom případě se však musel táhnout spojovací kabel napříč mezi jednotlivými řadami. To oba soudruhy velmi zlobilo, a proto žádali, aby dálkové kabelové zařízení bylo předěláno na rádiové. Inoti se nápadu chopil a předložil ho svému kolektivu. Co z toho vyšlo, vidíš teď zde – příklad využití bioproudů!“

Drapák se vrátil a uchopil druhou raketu. „Ale proč chodí spolu dva soudruzi?“ tázal se Lazzarri. „Nestačí k tomu jeden?“

Jansen se usmál. „Skutečně jsou k tomu potřeba dva, Sylvio. Pod helmicí není nic slyšet, poněvadž je nutno se soustředit jen na drapák. Bioregistrátory v helmici zaznamenávají proudy, které vznikají v mozku, při určitých myšlených rozkazech a vedou je k zesilovači. Odtud jdou do měniče a přes transistorový vysílač opouštějí anténu helmice jako rádiový signál.“

Drapák se vrátil nazpět potřetí. Lazzarri přistoupil blíže a pozorně sledoval jeho „prsty“. Sevřely nejprve trup rakety; potom ze spodních „prstů“ udeřily dvě páčky na zámky patentního závěru, který upevňoval raketu k nosníkům.

„Když se raketa přiblíží k výpusti, stačí povel – ‚zasunout!‘ – a ostatní obstará už automat,“ řekl Jansen.

Lazzarri se cítil celý nesvůj. Co všechno je možno na Kosmu ještě objevit? Neví vůbec nic! Ještě stále je vesmírné batole. Žádný div, že si pak ostatní z něho dělají legraci. „Proč jsi mě sem vlastně s sebou bral? Ti druzí dva jsou určitě odborníci a…“ zarazil se. „… a vědí o raketách mnohem více než já!“ pravil příkře.

„Copak to tak musí pořád zůstat, Syvio?“ tázal se Jansen. „Byl bych rád, kdyby ses tu trochu ostřílel. Ve svém studiu základů jsi udělal značné pokroky – a já doufám, že nezůstaneš jen u nich! Potřeboval bych na Zemi raketového inženýra, který by mi pomáhal uskutečňovat projekty, jež jsem naplánoval.“

Lazzarri na něj překvapeně pohlédl. „Ale než se vrátíme nazpět a než ukončím svá studia, budu už starý muž!“

Jansen se pousmál. „Nazpět se vrátíš jako hotový inženýr, jen neměj žádné obavy! Při zpátečním letu budeme mít na studium

dost času“ Pohlédl na hodinky. „Rozmysli si to!“ pravil. „Budeš-li mít zájem, můžeš se spolehnout na naši pomoc!“

* * *

Z trupu Kosmu se vysunul ohromný drapák, v jehož miskovitých ozubech spočívala raketa. Ohnivý blesk vyšlehl z její špičky, raketa se rozechvěla jako závodní kůň před startem a pomalu se vysouvala z ozubů. Zůstávala stále víc a více pozadu za Kosmem. Potom z jejích brzdicích trysek vyšlehly nové plameny a raketa začala padat.

Drapák se stáhl nazpět do trupu a vyklouzl s druhou raketou. Ta následovala první, jež mezitím zmizela ze zorného pole. A když i druhá klesla do hlubiny pod Kosmem, začala padat i třetí raketa.

Před vědeckými pracovníky kolektivu vedení vzplály tři obrazovky. Ukazovaly nejprve mléčně bílou mlhu, hustou jako pára v prádelně; k ní se blížily jako šípy tři rakety.

Tři obrazovky svítily rovněž před radioinženýrem, který měl vybírat nejzajímavější obraz a přenášet jej do palubní televize.

Avšak televizní kamery nebyly jedinýma „očima“, jež umožňovaly lidem pohled do titánských poměrů. Před vědci se kupila celá řada měřicích přístrojů, jejichž indikátory tančily nad stupnicemi a jejichž světélkující ručičky stejně jako obrazy z televizních přijímačů zanechávaly nepomíjející stopy na filmových pásech. Tyto měřicí přístroje poskytovaly mnohem rozsáhlejší přehled než optický obraz. Informovaly o složení, teplotě, tlaku a hustotě ovzduší, o magnetickém poli, elektrických nábojích, kosmickém záření a mnoha jiných věcech. Podávaly dokonce zprávy o vzdušném proudění a rychlostech větrů; údaje byly získávány prostřednictvím řady zvláštních sond, jež byly vystřelovány před rakety a pak se snášely dolů na padácích.

Všichni přihlížející vzrušeně vydechli, když na obrazovce první rakety se roztrhl závoj mračen a v posledních mlžných cárech se objevil povrch cizí planety v neskutečně ztlumeném světle. Obrovské červené plochy obklopovaly žlutohnědá území. Byl to kontinent? Nic bližšího se nedalo rozeznat. Avšak radarové přístroje rozlišily červené oblasti jako vodní plochy.

„Raketa jedna – do výšky sto, raketa dvě – dvě stě, raketa tři – tři sta kilometrů!“ poručil Nazarov. Inženýři u dálkových řídicích pultů uchopili regulátory výšek. Elektronický mozek bleskově zareagoval a vyslal vysílačem příslušné povely. Rakety se ponořily hlouběji do atmosféry. Objevily se horské hřebeny, nížiny, řeky, pouště a stepi. Pozemské příznaky – a přesto všechno vypadalo cize. Chyběly pestré skvrny měst, scházela zeleň pozemských lesů, nikde se neobjevovala hustá síť pozemských dopravních cest – pulsujících tepen života.

Obrazy zmizely. Povrch planety se skryl ve stínech věčné titánské noci. Jen radarové přístroje raket vykrajovaly úzké pruhy z neprostupné temnoty. I tady existovala kromě vody také pevná půda. Ale v jakém rozsahu?

„Raketa jedna – vysunout nosné plochy, přepnout na náporový pohon a sestoupit do výšky deseti kilometrů,“ poručil Nazarov. „Raketa dvě na padesát kilometrů, raketa tři na osmdesát kilometrů!“

Údaje o vyšších vrstvách atmosféry prozatím dostačovaly; teď musela planeta zjevit více ze svého tajemství.

Raketa se změnila ve stihačku a v klouzavém letu brzdila svou rychlost. Radarové paprsky pátraly nepřetržitě po překážkách, jež by mohly bránit jejímu letu a zároveň ohmatávaly povrch, aby určily výškové rozdíly.

Obě výše a rychleji letící rakety už opustily oblast stínu. Kromě Nazarovových strohých povelů nepadlo jediné slovo. Pohledy přihlížejících byly připoutány k obrazovkám, na nichž se odvíjely obrazy, jež dosud lidské oko nespatřilo.

Byli tak pohrouženi do zvláštní podívané, že zapomněli na místo i čas. Nikdo se nedovedl odtrhnout od kouzla obrazů, jež se jim naskýtaly.

„Pohleďte!“ Romainův hlas vpadl mezi ně jako výstřel. Ukazoval na obrazovku nejnižšího letadla, jež se právě přehouplo nad osvětlenou část planety. „Tamten ostroh – vypadá jak odříznutý!“

Z pobřežního pásu pevniny plného výparů vyčníval až k hranici věčné noci úzký pruh země. Než však dosáhl hranice stínu, končil jakoby odseknut. Přesto se dalo rozeznat, že pod mořskou hladinou pokračuje dále.

Poloostrov – široký jako třeba Itálie u Florencie – a odříznutý rovně jako šňůra!

Letadlo letělo přes poloostrov vstříc kontinentu. Všude bylo divoce rozeklané pobřeží, dokonce i sama pevnina byla ošklivě rozhlodána – jen ten kus dokonale rovného pobřeží… Zvláštní! Romain nespouštěl pohled s obrazovky. Umělá mlha ve výši tří set kilometrů, ten nepřirozeně končící ostroh – co to všechno znamenalo?

„Sestoupit na tisíc metrů!“ poručil Nazarov. Nikdo nemohl na jeho hlasu poznat, že musel vynaložit všechnu sílu, aby potlačil vnitřní vzrušení. Teď začínal hlavní úkol, to byl cíl! Hořel nedočkavostí, aby už jejich nohy spočinuly na neznámé planetě. A přece, kam by to došlo, kdyby každý jednal podle toho, co ho okamžitě napadne.

Také Romain se ovládl mistrovsky. Guptajee a Canterville se chovali odměřeně, rovněž Sundberg byl rezervovaný. Avšak Inoti, Timár a Jansen se plně oddali zvláštnosti této chvíle, sdělovali si své objevy, dohadovali se a zůstávali bezstarostní.

„To je… ano, to je les – a ne poušť!“ zajíkl se Inoti a protřel si oči.

„Opravdu – žlutý les, žluté listí!“ zvolal Timár a naklonil se kupředu.

„Ale potom ty žluté planiny zřejmě nejsou písek,“ pravil Jansen a zakroutil udiveně hlavou.

A pak to šlo ráz na ráz, takže i Guptajee a Canterville byli strženi. „Příkopy!“ – „Zvířata!“ – „Rozvaliny nějakých stavení!“

Po nějakou dobu panoval vzrušený zmatek. Obrazovky obou výše letících raket byly zapomenuty. Jejich obrazy byly snímány na film, takže mohly být zhodnoceny později.

Na obrazovce nejnižšího letadla se mihly jako věž vysoké stromy s kapraďovitými, křiklavě žlutými vějíři listů. Mezi stromy uháněly veliké šedé skvrny a utíkaly před stříbřitým stínem, jenž hřměl ve vzduchu nad nimi.

Pádily po úzkých stezkách nebo se ve slepé úzkosti schovávaly do hlubokých příkopů. Nad vrcholky ohromných kapraďovitých keřů se zvedaly pestře měňavé trojúhelníky a prchaly do stran. Mezi nimi objevili muži malé hnědé a žluté skvrnky, jež unikaly ještě rychleji. Ale i ty zůstaly brzy pozadu za letadlem.

Muži teď nevnímali nic než obrazovku televizoru. Nikdo si neuvědomoval, že ho od letadla dělí osm tisíc kilometrů. Barevný plastický obraz byl tak skutečný, že když se občasný závan větru prudce opřel do letadla, zdálo se jim, že cítí opět váhu a tlak v těle.

Prales žlutých kapraďovitých keřů se pod nimi jednotvárně rozprostíral do dálky. Už jen zřídka vyletěl nad jejich vrcholky některý z pestře měňavých trojúhelníků. Pod plstnatými vějíři kapradin už nebylo možno objevit žádné živé bytosti. Někdy nižší lesní porost nebo houštiny naznačovaly, že zde dříve byly mýtiny; v jejich středech se zvedaly vždy zbytky plástvovitých staveb.

„Obytné budovy, paseky – to ukazuje na rozumově vyspělé bytosti."

„Pomalu, Inoti," namítal Timár. „Obytné budovy? To je sporné! Stavby, tedy umělé přeměny přírody – to je pravda! Ale bydlelo-li se v nich – a byly-li to rozumově vyspělé bytosti, to už je sporné."

„A kdo jiný by to mohl být?"

„Vzpomeňte si na pozemské včely – hned máte srovnání! Třeba vysoce vyvinutý hmyz…"

„To je zarážející myšlenka!"

V místnosti teď znovu zavládlo ticho. Náhle prales končil. Přecházel do nízkého houští, jež bylo nakonec vystřídáno holou půdou.

„Poušť!" vydechl Jansen. „A zase příkopy!" zvolal Timár a natáhl krk, jako by se tím mohl přiblížit k zemi. Pod letadlem rozrušoval systém hlubokých rýh se svislými stěnami obnaženou skálu. Brázda za brázdou…

„Vypadá to jako obranný systém ze začátku dvacátého století," řekl Nazarov. „Je to všechno jen rozsáhlejší a větší – jako ostatně všechno tady, jak se zdá."

A opět nahá skála, žádné rostlinstvo, žádné příkopy… Uprostřed této holé pustiny se náhle vynořil vysoký val. Ohraničoval propast, z níž tryskal do výše mocný bílý sloup. Muži zatajili dech.

Vzdušný vír nad propastí uchopil letadlo a táhl je do svého středu. Ale elektronický mozek reagoval bleskurychle. Letadlo odbočilo a obraz na stínítku se změnil.

Ukazatel přístroje kontrolujícího provoz motoru stoupal **a** prozrazoval, že elektronický mozek dal pokyn k zapnutí plného výkonu.

Stroj se vymanil z žádostivých chapadel víru a letěl už normální rychlostí. Muži však teprve teď vydechli a uvědomili si, že jich samotných se tato příhoda nemohla dotknout a že byli pro vír nedosažitelní.

Canterville potřásl hlavou. „Sopky jsou tu tedy také. Takový gejzír páry…!“

„Tohle určitě nebyla pára! Zdá se mi, že to byl zdroj mlhy,“ pravil Nazarov.

„Umělý zdroj?“ otázal se rychle Timár.

Nazarov se usmál. „To musíme teprve vypátrat, soudruhu Timáre!“

Muži soustředěně hleděli na obraz, jenž se jim naskýtal, a vyměňovali si názory podle svého temperamentu – někdo živěji, jiný klidně.

„Podívejte se – silnice!“ vykřikl Jansen. „Určitě! Byla to jistě silnice!“

Nazarov, Romain, Canterville – všichni byli jakoby zelektrizováni. Ale na obrazovce bylo vidět jen holé skály. Nazarov pohlédl pochybovačně na Jansena. Avšak ten zřejmě skutečně něco spatřil; celý se třásl vzrušením.

„Změnit kurs doprava – ještě více… Tamhle je!“ Teď uviděli silnici všichni. Vyskočila mezi skalami jako dlouhý jazyk.

„Sledovat silnici v hloubkovém letu!“ zvolal Nazarov.

Vzadu v místnosti stál Stafford. Nikomu z mužů nenapadlo, nikdo si nevzpomněl, že je přítomen, poněvadž se choval klidně a neúčastnil se žádné debaty. Přes jeho rty nepřešla ani hláska a přesto byl rozrušen na nejvyšší míru; vždyť to, co viděl, znamenalo pro něj více než jakýkoliv vzrušující objev. Celý jeho světový názor se v této chvíli řítil jako domeček z karet. Přišel do centrály, poněvadž ho zajímala pustá krajina neznámé planety a také proto, že chtěl – aniž to myslel nějak zlomyslně – být přítomen zklamání těch utopistů, jak je sám pro sebe nazýval. A teď – živočichové na vyšším stupni vývoje, zvířata! Ba dokonce více, byly tu náznaky existence rozumově vyspělých bytostí! Zbytky staveb – teď dokonce silnice… Těžce vydechl.

Letadlo zatím sledovalo světlou stuhu, jež se brzy rozdvojila. Půda se potáhla žlutým polštářem nízkých rostlin, jako kdyby holou skálu záblo. Lehký pláštík se změnil v hustý kožich, trávu a lišejníky vystřídaly křoviny **a** keře. Objevily se stromy vypínající své koruny vstříc světlu. Byly to jiné rostliny než předtím v džungli a byly uspořádány podle jednotlivých druhů, jak se dalo poznat podle různých tvarů a rozličného zabarvení listí. Tyto plantáže protínaly dlouhé, rovné linie.

„To už tedy nejsou včely, můj milý!" pravil Inoti Timárovi. „Ty linie – to by mohlo ukazovat na strojní obdělávání…"

„Myslíte na rozumově vyspělé bytosti? Já žádné nevidím!" odvětil Timár rozpustile. „Vědec se musí přesvědčit!"

„Jenže vědec musí také uvažovat a vyvozovat závěry! Například ta silnice – kdo ji stavěl a proč? Nebo plantáž – kdo ji založil a z jakého důvodu? To ‚proč' je jasné. Přirozeně proto, aby si zlepšil možnosti transportu, obdělávání rostlin a výnosy plodin. Tento úmysl předpokládá rozum a tím je vyjasněno i to ‚kdo': bytosti obdařené rozumem!"

„Ale je nutné, aby tyto bytosti vznikly na zdejší planetě a bydlely na ní?"

Inoti pohlédl na obrazovku a zmlkl. Půda pod nimi ležela mrtvá. Žádná zvířata, žádné známky života; jen vrcholky stromů se kývaly ve větru a na zemi vířila oblaka prachu.

Náhle Inoti chytil Timára za ruku. „A co je tohle? Tam na obzoru!"

Z přízemních výparů se vyhoupla obrovská šachovnice, dosti blízká, aby se čáry daly rozeznat jakoby ulice, ale přece jen zase natolik vzdálená, že se nedaly rozlišit podrobnosti. Město! Sice cizí, nezvykle cizí svými kulovitými, kuželovitými a sloupovitými stavbami bez oken – ale bylo to nepochybně město. V odlesku husté pokrývky mraků se jevilo pozorovatelům bílé. Protékala jím říčka, nad níž se pnuly mosty.

Timár mlčel. Jak se sem to město dostalo? Vytrhl se z nepřítomného pohledu na obrazovku prostřední rakety. Neměl pře to žádné vysvětlení a byl spíše ochoten považovat je za přelud, než věřit v jeho existenci.

Letadlo náhle odbočilo a město zmizelo. „Proč měníte kurs?" zeptal se Nazarov chraptivě.

Inženýr, který řídil nejnižší stroj, ukázal beze slova na ukazatel teploty v raketě. Sto dvacet stupňů Celsia! To mohl být její konec. Letované spoje, pohonná látka – kdyby teplota sloupala dále, p a k … ! Ne, rychle klesala.

Odkud se vzala ta vysoká teplota? Kdyby v letadle vznikl požár, pak by odbočením nezanikl…

„Infračervená ochranná bariéra!“

Byl to Inoti, jenž pronesl tato slova? Byla tam dole obrana s infračervenými paprsky, jež by mohly rozpálit materiál stroje natolik, že by se roztavil?

Tato myšlenka byla strašlivá; předpokládala příliš mnoho, než aby ji Nazarov mohl brát vážně. Musela to být nějaká vnitřní porucha, protože sto dvacet stupňů v letadle, jež bylo tepelně izolováno a jehož vnější plášť se při prudkém letu do atmosféry mohl rozehřát na sedm set padesát stupňů, aniž by uvnitř bylo patrné nějaké oteplení… Ne, něco takového bylo vyloučeno! Infračervená tepelná bariéra… Co by to muselo být za zbraně! A jak by bylo možno se proti nim bránit?

Na obrazovce se vynořily plantáže uspořádané do obrazců: kruhy, čtverce, trojúhelníky, obdélníky… Vypadalo to jako park.

A přece nikde ani známky života. Jako předtím v ulicích města, tak ani teď v sadech nic neukazovalo na živé obyvatele.

Náhle se z parků zvedly jiskřící kotouče. Řinula se z nich kaskáda žhnoucích kapek, jež hasly dříve, než se dotkly země.

„Ohnivá kola!“

„Ohňostroj na přivítanou!“

„Dvě, tři, čtyři – nádherná podívaná!“

Hlasy mužů selhaly. Jako komety vystřelila kola vzhůru. Prudce se zvětšovala a naplnila obrazovku oslnivým jasem. Potom obraz zhasl. Ručičky měřicích přístrojů vyběhly za hranice stupnic, rozblikaly se červené žárovky. Z elektronického mozku zaznělo poplašné houkání.

Když výše letící rakety míjely krátce nato dané místo, rozeznali muži na obrazovkách obrovský mrak kouře ve tvaru hřibu.

Po městě však nebylo ani památky.

14. kapitola

V zasedacím sále hučel zmatek hlasů. Kdo se mohl uvolnit z práce, využil pozvání kolektivu vedení; všichni přece sledovali společně na obrazovce katastrofu letadla.

Když se Nazarov objevil za řečnickým pultem, všechny rozhovory umlkly.

„Soudruzi! Nalezli jsme na planetě situaci, jakou jsme nepředpokládali. Vyžaduje vážná rozhodnutí, jež se dotýkají každého z nás. Měli jsme – mimo jiné – za úkol vyšinout planetu z dráhy a získat přitom nové poznatky o rychlosti šíření gravitace. Chtěli jsme objevit, jaký vliv bude mít tento zásah na meziplanetární rovnováhu systému.

Avšak místo mrtvé planety jsme našli planetu živou. Na Titanu existují zvířata a lze sotva pochybovat, že se zde vyskytují rozumné bytosti! Z nějakého nám dosud neznámého důvodu bylo jedno z našich průzkumných letadel zničeno. Přistání je tedy nebezpečné!

Za této situace existují dvě možnosti: Buď pronikneme dále do vesmíru, abychom splnili naše ostatní výzkumné úkoly a vzdáme se průzkumu této planety, nebo se pokusíme o dorozumění s obyvateli Titanu a vzdáme se části našich výzkumných úkolů. Obojí vyžaduje určitá omezení a na druhé straně obojí může přinést nové poznatky.

Dosud nikdy nebylo možné, aby lidé takovým způsobem a tak dalekosáhle zasáhli do kosmického dění, aniž by přitom ohrozili sluneční soustavu. My jsme první, kteří mohli tuto soustavu opustit. Ale dosud nikdy také nestáli lidé tváří v tvář rozumově vyspělým bytostem z cizích světů. Prosím vás proto o váš názor, pro kterou cestu se máme nyní rozhodnout!“

Muži se jeden po druhém hlásili ke slovu a vyslovovali stručně své názory. Mínění bylo různé. Jedni se stavěli za to, že Zemí požadovaný výzkumný program musí být bezpodmínečně splněn; druzí tvrdili, že je nutno se přizpůsobit nové situaci a navázat spojení s obyvateli Titanu. Výzkum šíření gravitace je

možno přenechat nějaké další expedici. Pro toto řešení byla většina.

„Všichni soudruzi, kteří se vyslovili proti přistání, odvolávají se na věrnost určenému úkolu. Soudruzi, jsme odkázáni sami na sebe; musíme teď rozhodnout, co bude pro naši společnost cennější. Představte si to přece: Po prvé v pozemské historii mají lidé možnost seznámit se s životními poměry, technikou, lékařstvím, uměním a světovým názorem jiných rozumově vyspělých bytostí – jaké rozsáhlé poznatky to může přinést lidstvu! Dá se zde vůbec váhat? A není tu třeba i možnost, že Titáni problém šíření gravitace už prozkoumali a že nám v tom případě budou moci předat více poznatků, než se podaří získat při pokusu nám samotným?“

Také Stafford se přihlásil ke slovu. „Kolegové, myslím si, že by se dalo obojí spojit dohromady,“ začal opatrně. Odkašlal si: „Jestliže toto město představuje nějaké opuštěné sídliště obyvatel vzdálených světů anebo jeho obyvatelé už dávno zahynuli, mohl by být pokus s planetou přece jen proveden…“

„A co ohnivá kola?“ zvolal kdosi v sále.

„Je-li město obydleno, bylo v tom případě použito ohnivých kol k záludnému útoku; obyvatelé by v tom případě byli sice inteligentní, ale nikoliv rozumní. A domnívám se, že tato možnost je pravděpodobnější; ostatně měřiče záření na obou průzkumných raketách prokázaly, že letadlo bylo zničeno vodíkovou jadernou reakcí! Myslím, že ten, kdo provádí atomové exploze, aniž je sám ohrožen a aniž ostatní varuje, nezaslouží žádné ohledy!“

Vzrušení ho překonalo; jeho hlas byl teď naléhavý a prudký. „Navrhuji proto, abychom přistáli stůj co stůj a v případě potřeby i za použití násilí! Vezmeme na palubu několik exemplářů zajímavých druhů zvěře i rostlin a pak vyšineme planetu z její dráhy!“

Muži zděšeně mlčeli. Ale pak to propuklo. „Strašné!“

„Myslíte, že chceme být vrahy?“

„To je přece bestiální!“

Stafford zbledl. Beze slova se vrátil na své místo.

Uprostřed hluku stál náhle na pódiu Romain. Zdvihl ruku. Vřava se utišila a nastalo ticho.

„Soudruzi! Je to jistě strašlivý návrh. Ale jsem přesvědčen, že kolega Stafford našemu hněvu nerozumí. Nezapomínejte přece, že vyrostl v jiných poměrech, že žil ve světě jiných představ! Nemáme přirozeně právo chovat se jako okupanti. Nepřichází vůbec v úvahu, že bychom ničili cizí druh života – nehledě ostatně k tomu. že je sporné, zda by se nám to vůbec podařilo. Pravděpodobně bychom přitom vydali všanc i svůj život!

O násilném přistání tedy nemůže být ani řeči. Jestliže se nám nepodaří přesvědčit Titány o mírových a přátelských úmyslech, pak se budeme muset přistání vzdát a pokusíme se splnit určený program výzkumů na nějaké jiné planetě.

Kolega Stafford odepřel Titánům rozum, protože provedli zbytečně atomovou explozi. Dokonce bych pochyboval, že to bylo zbytečné – vždyť ani neznáme, jaké poměry panují na planetě, a nevíme, zda jsme nevědomky neprovedli nějaké nepřátelské gesto. Přesto slova kolegy Stafforda objasňují otázku, jež nás zaměstnává: Nemá rozum ten, kdo aniž je sám ohrožen, ničí bezdůvodně atomovou energií jiné lidi. Jenže to platí i pro nás, kolego Stafforde! I v případě, že by Titáni byli utvořeni úplně jinak, než si dovedeme představit, není tato okolnost vůbec důvodem, abychom jim odpírali rozum. Což nemůže odpovídat jejich zkušenostem, jejich vývoji?

Nemáme sebemenší právo vynutil si přistání násilím, neboť tím bychom Titány ohrozili; zároveň bychom si též sami odepřeli rozum. My jsme však toho názoru, že všechny prostředky hromadného ničení jsou nerozumné – ať už jde o atomové zbraně, zápalné látky nebo otravné plyny! Právo použít těchto prostředků má pouze ten, kdo je sám jimi napaden ve svém vlastním životním prostoru. My bychom však byli v tomto případě útočníky!

Ale i kdyby na planetě neexistovaly žádné rozumem obdařené bytosti, kolego Stafforde, je tu přece ještě svět zvířat! Jestliže bychom planetu zničili, vzali bychom její přírodě možnost vyvinout vyšší životní formy.“

Po Romainovi přistoupil k řečnickému pultu Nazarov. „Musíme se pokusit s Titány domluvit. Když jsme předtím přijímali rádiové signály, navrhl soudruh Canterville abychom zkusili dorozumět se pomocí číselných řad a jednoduchých aritmetických rovnic. Upustili jsme od toho, protože vysílače

umlkly a my jsme potom planetu objevili. Teď bychom myslím měli Cantervillův návrh uskutečnit. Naši jazykozpytci musí zvýšit tempo svých prací a pokusit se rozluštit cizí signály co nejrychleji.“

Do diskuse se přihlásil další řečník. „A co když titánská aritmetika není založena na desítkovém systému, jak nám pak budou Titáni rozumět?“

„Ať už mají desítkový nebo šestkový systém, jedna a jedna jsou vždycky dvě. Ostatně nevyšleme čísla jako cifry, nýbrž rozložíme je podle jejich významu; to znamená, že pro číslo *tři* vyšleme do prostoru tři hvizdy. Měla by to být nejspolehlivější metoda, jak dojít k cíli.“

* * *

Obě rakety se vrátily se spoustou materiálu, který musel být zhodnocen. Toho se ujaly odborné vědecké skupiny, zatím co technický personál zkoušel rozsáhlý strojový park – od nákladních raket přes letadla až po pásová vozidla, od ultrazvukových reflektorů přes gamazářiče až k vrhačům antičástic, od vrtních souprav přes bagry až ke skrejprům.

Vědci kontrolovali zkušební měřické přístroje, oděvní hlídka ochranné oděvy a stavební odborníci univerzální díly, z nichž bylo možno zhotovovat stavby pro nejrůznější účely.

Mezitím radioinženýr zaváděl do automatické radiosta nice programové pásky a jejich obsah brzy tryskal z vysílací antény Kosmu ve formě rádiových signálů.

Avšak planeta zůstávala i nadále mlčenlivá, nepřístupná a její povrch se stále skrýval pod silnou vrstvou mléčné mlhy.

Nazarov mírnil vzrůstající nevoli radiotechniků. „Trpělivost, soudruzi! I když používáme téže vlnové délky i téhož akustického pásma jako Titáni a věřím, že nás určitě uslyší, potrvá to ještě chvíli, než poznají, co za zprávy se jim to vlastně sype na hlavu. A pak jim bude trvat ještě další chvilku, než pochopí, že jde o pokusy o dorozumění.“

Jenže hodiny ubíhaly a přijímač vytrvale mlčel. Stafford přišel do centrály. „Máte už nějakou odpověď?“ tázal se Romaina.

„Ne!“

„A jak dlouho chcete čekat?“

„Až odpověď přijde, kolego Stafforde!“

„A když nepřijde žádná?“

„Pak musíme provést nový průzkum! Ale teprve až si budeme jisti, že určitě žádnou odpověď nedostaneme!“

„Aha, nezvratné rozhodnutí, že?“

„Ne, ale odpovědnost! A ta je vždycky nezvratná.“

„Snad spíše sebeklam – ne, kolego Romaine?“

Romain se zarazil. „Jak to myslíte?“

„Vy říkáte odpovědnost! Ale když byste chtěl sám za něco odpovídat, brání vám v tom kolektivní usnesení! Nemáte možnost se svobodně rozhodnout – myslím tak, jak byste chtěl – jestliže vaše přání neodpovídá vůli ostatních!“

„Čemu říkáte svoboda?“

Stafford zaváhal. „To je těžké definovat. Pod pojmem osobní svobody rozumím, že člověk může dělat nebo nedělat co uzná za vhodné, co sám chce!“

„Cožpak existuje vůbec taková svoboda? Jako člen určité společnosti musíte jistě respektovat i její zájmy!“

„Tak přece jen se necítíte svobodným!“ pravil Stafford s lehkým triumfem. Teď se mu podařilo Romaina chytit!

„Samozřejmě se necítím úplně volným! Člověk nesmí zapomenout, že je neoddělitelnou součástí společnosti. Neuznávat její zákony znamená stavět se proti její existenci a tím samozřejmě i proti sobě samému. Svoboda neznamená přece jednat libovolně bez ohledu na okolní společnost, nýbrž dobrovolně, vědomě a bez donucení jednat proti vlastním, sobeckým zájmům. Jestliže mi socialistická společnost dává určitý úkol, vím, že jeho splnění bude přínosem i pro mne – zatímco dostanete-li od kapitalistického podnikatele nějaký úkol vy…“ Romain přestal hovořit a naslouchal.

„Zapni zápis světelného indexu a magnetofon, rychle!“ křičel radioinženýr sedící u přijímače. Jeho kolega hmátl rychle po vypínačích a narazil si na hlavu sluchátka.

Romain skoky běžel k nim.

„Odpověď, soudruhu Romaine…!“

* * *

Stafford zhasl světlo a zastřel i okna. V matném přítmí bylo možno jen tušit jednotlivé předměty rozestavené po pokoji.

Převaloval se neklidně na lůžku. Tisíce hlasů šeptalo ze tmy, vyvolávalo myšlenky a obrazy. Kdyby Romain věděl, jakou měl pravdu! Kdyby to všichni věděli…! Ne, Romain by se nikdy nedostal do takové situace jako on, nikdy by nepřijal podobný úkol – protože tento úkol odporoval zájmům společnosti.

Měla společnost nějaký zisk z toho, že byly zkoušeny atomové bomby? Musela je zaplatit a přesto měla škodu! Vydělávalo na tom jen několik málo jedinců, o nichž Romain hovořil – ale takoví v socialistické společnosti neexistují! A poněvadž jeho kolegové nikdy nic jiného nepoznali, byli také až trestuhodně optimističtí. Jak mohou být lidé tak důvěřiví! On sám to ví lépe, má přece jen… Jak ho ta vzpomínka tíží!

„Byl jsem v Austrálii v tajné podzemní atomové továrně – navzdory vašemu mírovému soužití!“ – Co by asi řekli, kdyby jim tato slova vrhl do tváře? Ach, ti nemají vůbec tušení, jak se člověk může do takových věcí zamotat! U nich je vše jiné… A přitom všichni věří s dětinskou důvěrou v návrat na Zemi. Kdepak, najdou jen vychladlý měsíc – radioaktivně zamořený a pokrytý popelem!

Tehdy dříve ještě věřil, že tu továrnu na atomové bomby zavřou. Dnes už to věděl lépe. Vystrčili ho, protože byl se svými skrupulemi nepohodlný!

* * *

Mezi Kosmem a planetou létaly rádiové signály. Jestliže Kosmos vyslal číselnou řadu jedna – dvě – tři jako tút! – tút! tút – tút! tút! tút! obdržel vzápětí tutéž ozvěnu. Ale nezůstalo jen při opakování. Brzy přijal Kosmos nové signály, jež byly rozeznány jako jednoduché aritmetické rovnice.

Tím bylo dosaženo takového stupně dorozumění, že to vyžadovalo nových opatření, jestliže dosavadní úroveň styku neměla zůstat bez užitku. Nějaký další pokrok prostřednictvím rádiového spojení byl sotva možný.

„Navrhuji, abychom podnikli nový hloubkový let k městu. Jestliže stroj nebude sestřelen, můžeme se potom pokusit o přistání,“ prohlásil Nazarov na zasedání kolektivu vedení.

Canterville zavrtěl skepticky hlavou. „A co když nás přepadnou až po přistání? To nemůžeme riskovat!“

„Přistaňme tedy nejprve s dálkově řízeným pancéřovým vozem!“ odvětil Nazarov.

„Raketa by musela být předem ohlášena a musela by mít s Titány stálé spojení,“ řekl Romain.

„Tak jim tedy pošleme nejdříve pohlednici!“ Jansen byl rozzloben. Mělo by se – muselo by se – bylo by třeba… K čemu to všechno?

Romainův obličej se rozjasnil. Zašklebil se. přivřel lišácky oko a pravil: „Pohlednici – to je nápad! Jasné – musíme pancéřový vůz napřed ohlásit! Poslouchejte… “

Stihlý stříbřitý trup vyklouzl z raketové výpusti Kosmu a zůstal pozadu za ním. Spustil se do atmosféry planety, roztáhl křídla jako probuzený pták a ve výšce deseti kilometrů letěl vstříc tajemnému městu. Anténa letadla vysílala nepřetržitě tytéž číselné signály, jaké byly dosud vyměňovány mezi Kosmem a planetou.

Když se vynořily plantáže, stouplo napětí mužů u obrazovky. Objeví se ohnivé kotouče?

Daleko před okrajem města nasadilo letadlo k přistání a rolovalo po silnici, jež protínala les tak rovně, jako by vznikla jediným mávnutím meče. Z antény tryskaly neustále rádiové signály.

V zorném poli televizní kamery se nic nehýbalo, jen vrcholky stromů se kolébaly ve větru. Co pěstovali Titáni?

V pozadí se tajuplně rozkládalo mlčící cizí město. „Vypusťte z trupu pancéřový vůz, Bergmane! Směr město!“ zvolal Nazarov na inženýra stojícího vedle ovládacího pultu, od něhož bylo letadlo řízeno na dálku.

„Výjezd otevřen!“ Bergman uchopil páčku pro dálkové ovládání pancéřového vozu.

Rozsvítila se druhá obrazovka. Na ní se objevil zprava široký pravoúhlý otvor. Od jeho spodního okraje se k povrchu planety skláněla rampa. Rámec otvoru se zvětšoval a zmizel z obrazovky. Rampa se sunula pod pancéřovým vozem dozadu.

Obraz se změnil a na stínítku televizoru se objevila silnice! Mizela v dálce v mrtvém městě a pestře se třpytila – jako pás krystalů sršících odleskem světla. Z reproduktoru nad

ovládacím pultem pro pancéřový vůz zaznívalo tlumené vrčení jeho motoru. Vítr šuměl v korunách stromů.

Na obrazovce letadla se objevilo pásové vozidlo, jež mířilo k městu. Bylo protáhlé a směrem dozadu se snižovalo, takže působilo dojmem nějakého dravého zvířete připraveného ke skoku. Vrčení motoru znělo jako hněvivé mručení. Ocelové pásy drtily silniční povrch a vířily závoje prachu. Nízká věž se otáčela sem a tam.

Nad televizní kamerou pancéřové věže se leskly kotouče vrhačů infračervených paprsků; mezi nimi zíraly do okolního cizího prostředí hrozivě reflektory vrhačů ultrazvuku a antičástic. Pod televizní kamerou byla velká televizní obrazovka; v současné době byl její povrch mrtvý, poněvadž nebyla zapnutá. Na ploché věži se otáčel koš radarové antény.

„Rádiové spojení přepnout z letadla na pancéřový vůz!“ pravil Jansen, aniž odvrátil zrak od obrazu vozidla, jehož anténa nyní začala vysílat rádiové signály.

Muži měli dojem, že sedí v pancéřovém voze. Před nimi se na obrazovce rozprostírala plochá nížina, do níž zvolna klesal pás silnice.

Znenadání uzavřely cestu jakési skleněné sloupy, vysoké asi dva a půl metru. Vypadaly jako zdvižené ukazováčky, jež varují před dalším pokračováním v jízdě. Inženýrovi Bergmanovi se podařilo zastavit pancéřový vůz v poslední chvíli. Tázavě se otočil.

Jansen oceňoval sloupy; chvíli uvažoval a pak se zeptal: „Můžete se vyhnout do strany?“

Inženýr otočil věží s televizní kamerou. Muži s překvapením zjistili, že záhadné sloupy vyčnívají nejen po obou stranách pancéřového vozu, ale i za ním.

Romain se zarazil. „Jsme obklíčeni!“

„Tak tedy prorazíme!“ řekl Jansen. Po chvilce přemýšlení pravil: „Bergmane, jeďte pomalu směrem k předním sloupům. Vyberte si jeden z nich a pokuste se ho povalit!“

Pancéřový vůz se váhavě rozjel a dotkl se sloupu; ozvalo se jasné zazvonění, jež přehlušilo šumění stromů. Pásy se opřely do silnice, motor zavyl, potom však vlivem odporu zhasl.

Jansen se rozzlobil. „Tři – ne – pět metrů nazpět a pak plným plynem vpřed!“

Vozidlo popojelo dozadu, zastavilo se, jako by chtělo nabrat dech a pak se celou svou silou vrhlo proti sloupu. Z reproduktoru zaznělo hlasité zaskřípění. Sloup však stál nepohnutě dál.

Pancéřový vůz se valil nazpět. Jeho řídicí ústrojí čekalo na nové rádiové povely.

„Ať do mne hrom udeří, jestli tohle není naše první porážka!“ zavrčel Jansen. „Ta věc mě začíná zajímat. Takový kolík musíme přece přerazit jako nic! Není to o nic silnější než telegrafní sloup a zadrží to pět set HP. Serraji, vaši chemici… “

„Pozor! Ohnivé koule zprava!“ přerušil ho Canterville. „Goddam!“

Deset – dvanáct – patnáct jasně žhnoucích koulí se neslo vzduchem pomalu k pancéři. Před televizní kameru se zasunuly filtry a ztlumily tak jejich záři.

Nazarov zasténal. „Kulové blesky!“ Také Romain zpozorněl.

Jansenovy oči se zúžily. Jestliže Titáni skutečně dokázali vyrábět a řídit umělé kulové blesky, pak to bylo vážné! V tom případě byli dále než lidé!

Bylo to opravdu titánské překvapení! Koule třaskavého plynu o vnitřní teplotě pět tisíc stupňů Celsia – to byl žár slunce!

Přední koule se zastavila; ostatní k ni dolétly. Jako kapky splynuly dohromady a nafoukly se do veliké stříbřitě lesklé koule, jež se hrozivě otáčela zvolna kolem své osy.

Jansenovi bylo z toho nevolno. Kdyby se koule ochladila na tři tisíce pět set stupňů Celsia, stala by se vysoce explozivní. Kdyby pak dopadla na vozidlo, mohlo by dojít k poruše nebo rozbití radarové antény na věži a řady dalších zařízení! Kdyby však napadla televizní zařízení, stali by se z nich úplní slepci. Zamrazilo ho.

Náhle si uvědomil, že nesedí v pancéřovém voze, nýbrž v kosmické raketě. Napětí jeho těla se uvolnilo.

„Bergmane, prosím vás, pozorujte tu věc. A potom zkuste jít na to ultrazvukem!“

Na obrazovce se objevil matně svítící trojúhelník se špičkou obrácenou vzhůru. Věž se natočila, až špička trojúhelníka mířila do středu koule. Pod stínítkem obrazovky vzplála červená žárovka a trojúhelník se dotkl koule.

Z té vylétly blesky na všechny strany. Reproduktor zaduněl zvukem exploze a pak nebylo po úkazu ani stopy.

„Tak se to podařilo – šlo to jako po másle!“ pravil Jansen. Také ostatní muži si oddechli. „A teď na sloupy, prosím.“

„Vrhač ultrazvuku nefunguje!“

Jansen tiše hvízdl. „Jeďte tedy zpátky, Bergmane. Ozařte tyče antičásticemi! Pěkně dole u země – abychom pak nezůstali viset!“

Z věže vylétl svítící paprsek a dopadl na první sloup. Antiatomy prolétly vzduchem a hmotu, s níž se srazily, změnily v záření. Jasně zářící perla putovala přes patu sloupu a zanechávala hladký řez. Přestože před objektiv televizní kamery se automaticky zasunuly nejsilnější filtr a největší clona, byl třpytivý jas nesnesitelný.

Intenzita záření antiatomů se řídila automaticky tak, aby nemohlo být vyzářeno více atomů, než snesl pancéř.

Sloupy padaly jeden po druhém. Cesta byla volná! Pancéřový vůz s rachotem projel otvorem ve skleněných palisádách a se zlostným vrčením spěchal z pasti.

„Tak to bychom měli,“ řekl Jansen Romainovi. Ten se nad celou příhodou usmíval. Snad to všechno bylo…

„Nedovedu si představit, že to připravili na nás. Ostatně mohli jsme ty sloupy objet,“ pravil.

„Kdybychom je byli zpozorovali, doktore,“ odvětil Jansen. „Nebyly předtím zjištěny ani radarem!“

„Pravděpodobně se vysunuly ze země až při našem přiblížení – třeba automaticky?“ řekl Nazarov. Doufal, že tento případ není projevem nepřátelství.

„I kdybychom je byli spatřili včas, doktore,“ ozval se Jansen, „dalo by nám to pěknou práci proklestit si cestu těmi houštinami vedle silnice! Všiml jste si? To není žádný park! Spleť podrostu se nedá shora vůbec rozeznat!“

Bergman stočil věž s televizním zařízením a zároveň zajel s pancéřovým vozidlem k pravému okraji silnice blíže k podrostu.

„Skutečně!“ uklouzlo Romainovi. Ohromil ho pohádkový obraz. Zsinalé světlo zatažené oblohy vnikalo do pod rostu jako mlha a kreslilo v pozadí nejasné obrysy. Z páry probleskovala žluť, červeň a hněď. Vypadalo to jako podzimní ráno v pozemském lese!

Pohádkově neskutečný dojem zdůrazňovaly neobvyklé tvary obrovských stromů. Vypadaly z žabí perspektivy jako pozemské byliny – zbarvené a groteskně pitvorné. Vyrůstaly většinou z mohutných vzdušných kořenů, jež se spojovaly u paty kmene jako klenutí dómu nebo se plazily po zemi jako hadi.

Jansen si představoval, jak by se pancéřový vůz pohyboval v této spleti obloukovitých kořenů – jako malý, bezmocný brouček pod několikametrovými kapradinami. Našel prvý opět řeč. „Tady se nedá projet ani s největšími obtížemi, doktore!“

„Ale pro koho byly tedy určeny ty sloupy?“ Nazarov zavrtěl hlavou. „Ze by to byla past na zvířata? Byly přece nahoře zašpičatělé! Jenže zvířata se zdají v poměru k těmto gigantickým rostlinám celkem malá – i když náš pancéřový vůz jistě převyšují. Pro ně by sloupy byly asi nepřekonatelné.“

„Jestliže budeme přijati přátelsky, určitě se nevyhrabeme z práce,“ povzdechl si Jansen. „Nic tu neodpovídá našim představám! Jak velcí budou ostatně při těchto měřítkách samotní Titáni?“

Město jim teď letělo vstříc. Spleť podrostu vystřídaly upravené sady a parky. Za vrcholky stromů se vynořily špičky prvních žlutých kuželovitých staveb, které jako by se odvážily vrhnout rychlý pohled na cizího brouka, jenž lezl bručivě kolem nich.

Timár se pleskl do čela. „Žluté budovy! Teď je jasné, že z větší výšky se nedalo město pod žlutým listím rozeznat!“

Mezi kuželi, koulemi a polokoulemi se vypínaly vysoké sloupy; čněly až nad vršky stromů. Listnatý závěs mezi silnicí a stavbami řidl, až z něj zbyl jen úzký, žlutý pruh keřovitého porostu s mečovitými listy, v němž jednotlivé osamocené obrovité kapradiny vypadaly ještě mnohem mohutněji.

Vynořily se i příčné silnice, prolétly kolem a zanechaly skličující pocit. Byly právě tak mrtvé jako město!

Kde byli obyvatelé? Padli v oběť nějaké katastrofě? Neskrývaly třeba tyto stavby již jen zoufající zbytky obyvatelstva? Nebyly první rádiové signály voláním o pomoc, nebyla teď od nich očekávána záchrana? Bylo to všechno tak zvláštní! Město bez vesnic – bez zázemí…

„Jako matka bez dětí,“ pravil Jansen.

„Zatím ještě neznáme okolí," řekl Nazarov. „Kdoví, kolik je tu měst i vesnic!"

Romain zavrtěl hlavou. „Tohle srovnání pokulhává, soudruhu Jansene! Vesnice je matkou města, poněvadž je živí. Ale tady mohl být docela odlišný vývoj…" Přerušil hovor. „Tam vpředu je nějaké náměstí. Prosím vás, Bergmane, zastavte tam!"

Silnice ústila do širokého, desetiúhelníkového náměstí, z jehož rohů vybíhaly ulice; okraje náměstí byly lemovány šestihrannými komolými jehlany a uprostřed se vypínal stříbrný sloup, na němž stála vysoká postava.

Mužům se zatajil dech. Byla to socha nahé ženy. Neodlišovala se téměř vůbec od postavy pozemské ženy. Přes tlumené světlo se zlatě leskla. Muži hleděli na sochu s rozpaky. Zlatá socha dívky z této cizí planety byla vytvořena tak přesvědčivě, že se člověku zdálo, že ji vidí i dýchat.

„Hrome!" vyrazil ze sebe Jansen a zíral upřeně na souměrný obličej, který se žádostivě zdvihal k slunci skrytému za mraky.

„Pomník krásy," řekl Nazarov zdrženlivě.

„… věčného ženství," doplnil Jansen a hleděl zasněně.

„Ale také pomník rozkoše, jak se mi zdá," pravil Canterville výsměšně.

Romain si přejel rukou po čele. Canterville měl pravdu! Ze sochy vyzařovala jakási smyslná radost. Dokonce čím déle figuru kriticky pozoroval, tím zřetelněji vyciťoval ve způsobu, jakým se poddávala slunečním paprskům, nádech smyslnosti vypočítané na efekt. Výrazu obličeje chyběla vroucnost, oduševnělost, oddanost…

Pravda, nebylo to nic víc než nádech, který diváka – pokud si toho nebyl vědom – spíše přitahoval než odpuzoval.

Romain už přestal mít radost z dokonalosti tohoto těla. „Jeďte prosím dále, Bergmane!"

Muži procitli, jako by se probudili ze sna. Anténa pancéřového vozu ještě stále vysílala aritmetický poznávací signál. Ale žádná ozvěna nepřicházela a signál se rozplýval v nepříjemném tichu. Jen ocelové pásy hřmotily, motor bzučel a vítr fičel kolem vozidla. Žádný jiný tón se z reproduktoru neozval, přestože byl připojen i měnič frekvence, aby byly slyšet i ultrazvuky.

Bergman přepnul zpět na televizní kameru letadla. Ale ani na jeho obrazovce se neobjevovaly žádné živé bytosti. Pancéřový vůz se pomalu plazil po náměstí.

Náhle z reproduktoru vyrazily krátké a dlouhé tónové salvy. Muži se přikrčili před krupobitím písklavých tónů – a zajásali. Odpověď Titánů!

Pískání vytlačil rytmický sled tónů zvláštní, smysly bičující hudby. Melodie narůstala a opět se ztrácela, lákala i hrozila, přitahovala i odpuzovala zároveň.

Zhudebněná vášeň! Romain si bezděky vzpomněl na dívku na sloupu. Hudba vlévala mužům do krve oheň neklidu, který pulsoval v žilách a způsoboval bolestné napětí!

Cítili, že tato hudba je předehrou, jež je má přivést k jakémusi vyvrcholení. Nevěděli však, v čem bude spočívat. Nikdo z nich si neuvědomoval tisíce kilometrů, jež je dělily od náměstí s pásovým vozidlem.

Jansen vyrazil nějaký nesrozumitelný výkřik a ukazoval nataženým prstem na obrazovku.

„Zastavit!“ poručil Nazarov.

Lesklé kužele, pět – osm – deset, se komíhaly jako živé šachové figurky a blížily se k vozu. Muži brzy poznali, že jsou to postavy ve stříbřitých pláštěnkách; držely paže vodorovně napřažené a jejich hlavy zahalovaly kapuce. Tuhé. blýskavé přehozy vlály ve větru do taktu kroků a vyvolávaly dojem vrávorání.

„Zvláštní chování… “ zavrčel Jansen.

„Třeba nám chtějí ukázat, že přicházejí s prázdnýma rukama – neozbrojeni?“ odvětil přemítavě Romain, aniž odvrátil pohled od televizního obrazu.

V přiměřené vzdálenosti změnily postavy směr. Zmizely teď z rámce televizního obrazu. Radarové stínítko ukazovalo, že se blíží k pancéřovému vozu v široké spirále. Cizí hudba zatím dozněla. Postavy zůstaly stát.

Nazarov uvažoval. „Teď je čas, soudruzi,“ pravil. „Prosím vás, Bergmane, otáčejte pomalu věží, abychom je opět dostali na obrazovku. Ale pomalu, abychom je nezahnali!“

Kamera se otáčela téměř nepozorovatelně. Dvanáct kroků před pancéřovým vozem stály stříbřité postavy – ztuhlé, jako by se byly nikdy ani nehýbaly.

„Teleobjektiv!“ poručil Nazarov a soustředěně se zahleděl na obrazovku.

Kapuce měly dva blízké, oválné otvory. V jejich stínu bylo možno rozeznat svítící body – oči Titánů!

„Snímejte prosím naší televizní kamerou můj obraz. Záběr hlavy zblízka, ano? Potom zvolna zjasňujte obrazovku ve věži pancéře! Uvidíme, co budou říkat na můj portrét. A potom zapněte mikrofon, abych je mohl patřičně pozdravit. Doufejme, že jejich sluch má natolik velký frekvenční rozsah, že mě uslyší.“

Obrazovka ve věži pancéřového vozu začala jiskřit. Obraz se zvolna zaostřoval, až byla zřetelně vidět Nazarovova hlava; byla barevná, plastická a zdálo se, že se vznáší ve vzduchu před věží pancéře.

Stříbrné kužele se shlukly dohromady, sklonily se a mávaly přitom pažemi nad kapucemi. Když se opět narovnaly, sklonil i Nazarov hlavu.

„Obyvatelé této planety! Zdravíme vás a přinášíme vám pozdravy naší rodné planety. Přicházíme jako přátelé s mírovými úmysly! Chtěli bychom prozkoumat vaše životní poměry a vylíčíme vám zase naopak naše životní poměry. Prosíme o pohostinné přijetí!“

Jeho slova zaznívala z reproduktoru na pancéřovém voze, zároveň však vylétala jako rádiový signál i z antény vozu.

Když domluvil, zachytil speciální mikrofon na pancéřovém vozidle rychlý a hlasitý ultrazvukový sled tónů. jež byly – podobně jako předtím hudba – převedeny měničem frekvence na zvuky slyšitelné pro lidské ucho. Vycházely z reproduktoru jako řada zpěvných zvuků.

Příval tónů utichl. Největší postava ukázala zvoucím pohybem ruky na jeden z ohromných komolých jehlanů na pokraji náměstí a vykročila odměřeně vpřed; ostatní postavy uhnuly stranou.

Bergman vypnul palubní mikrofon a otočil se na Nazarova s otázkou: „Mám obrazovku vypnout?“

„Ne, sledujte náčelníka Titánů. Ale jeďte opatrně a nepřejeďte ho!“

Obrněný vůz doprovázen ostatními postavami se sunul jako poslušný pes za náčelníkem Titánů.

„Ti musí mít o nás pěkně zmatený dojem," pravil Jansen tiše. „Jakási nádoba na pohyblivých pásech, která bručí, plazí se a může svou hlavu schovat dovnitř."

Canterville se rozesmál. „Železné břicho, kolečkové nohy **a** Nazarovova hlava!"

„Mám za to, že Titány podceňujete," řekl Romain. „I když jsou sotva větší než my, přece jen se mi zdá, že nejsou ve svém vývoji proti nám nijak pozadu! Všimněte si jen, jakým formám dávají přednost – jsou to samé geometrické tvary!"

„Můj vkus to není," zabručel Jansen.

„Můj také ne," konstatoval Romain. „Ale to není podstatné. Jsem hrozně zvědav, jak to vypadá uvnitř těch staveb!"

Nazarov se zarazil. Co budou dělat, jestliže je Titán pozve do budovy?

„Bergmane, vypněte prosím obrazovku ve věži vozidla! Canterville, vyhlaste poplach pro výsadkovou skupinu číslo jedna! Startovní pohotovost! Jestli nás Titáni pozvou k prohlídce, pak ten podvod vyjde najevo! Poznají, že pancéřový vůz je prázdný oříšek a budou si třeba myslet, že nemáme v úmyslu přistát. Musíme však zabránit pokud možno jakémukoliv nedorozumění.

Soudruhu Jansene, vaše skupina musí co nejrychleji přistát! Když Titáni neuvidí mou hlavu, doufám, že budou trpělivě vyčkávat a tušit nějaké přípravy. Počkejte laskavě okamžik!"

Nazarov přistoupil k telefonu. „Haló, soudruhu Nurabade!" pravil k palubnímu radioinženýrovi. „Prosím vás, zajistěte mi ihned konferenční spojení s lékařským, biologickým, fyzikálním a chemickým oddělením." Obrátil se nazpět. „Canterville, stanovte laskavě nejvhodnější okamžik startu pro nejkratší let. Decelerace až pět g!"

Zabzučel telefon. „Tady Nazarov! Soudruzi, skupina číslo jedna musí co nejrychleji přistát. Prosím, sdělte mi ihned údaje o podmínkách okolního prostředí a jaká je nutno provést bezpečnostní opatření!"

Zatím co se Nazarov radil s odborníky, Jansen nezahálel. Zavolal druhým telefonem raketový hangár a dal první příkazy, co všechno má být naloženo do výsadkové rakety.

Když skončila porada s vědeckými pracovníky, přistoupil Nazarov k Jansenovi. „Soudruhu Jansene, ovzduší na planetě je

snesitelné; co se však bakterií týče…? Jak zjistili Sundberg a Inoti elektronovým mikroskopem umístěným v laboratoři pancéřového vozu, vyskytují se zde některé druhy, které jsou i na Zemi. Existují-li tu však nějací mikrobi, které neznáme a kteří by nám mohli být později nebezpeční, to prozatím nevíme. Při zkouškách vzduchu nebyli zjištěni žádní. Pro všechny případy si oblečte ochranné obleky a dýchací masky!“

Romain mezitím pozoroval na obrazovce, jak se dále vyvíjí situace dole na planetě. Vpředu kráčející Titán se zastavil před komolým jehlanem, uklonil se před stavbou a obrátil se. Krátce pokynul a jeden z členů jeho doprovodu se odkolébal pryč a zmizel v budově. Pozvání pro pancéřový vůz však nenásledovalo.

Vtom se z reproduktoru ozval opět příval zvuků. Tento hovor se zdál klíčem k probuzení života. Obraz se změnil. Ze všech budov začaly vycházet proudy třpytivých postav **a** rozlévaly se po náměstí jako stříbrná řeka. Po příjezdnich ulicích se rychle sjížděla vozidla proudnicových tvarů, zastavovala na náměstí, vyklopila postavy a opět odjížděla bleskurychle pryč.

Náměstí už vypadalo jako stříbrné moře – a příval postav stále ještě neustával. Zástupy vytvořily kolem pancéřového vozu široký kruh.

15. kapitola

Poplachová houkačka se rozezněla. – Pohotovost ke startu pro skupinu číslo jedna! –

Lazzarri vyskočil, až převrhl židli. Pokud mu to dovolovaly ocelové podrážky, jež zde v rotující klubovní místnosti značně ztěžovaly chůzi, spěchal co nejrychleji k výpusti.

Doběhl k raketovému hangáru jako jeden z prvních. Raketa, jež měla vysadit první skupinu, stála už u výpustě. Lazzarri ještě jedinou přezkoušel upevnění obou vozidel – pásového vozidla a jednostopého auta – jež byla uložena v nákladním prostoru rakety. Potom odešel do osobní kabiny a usedl na své místo; vedle něho ležela už po několik dní přichystaná výstroj pro přistání.

Ostatní místa byla už mezitím obsazena. Mezi muži výsadkové skupiny byli též Sandrino a de Varenne. Lazzarri byl pyšný, že patří mezi první, jejichž noha spočine na povrchu cizí planety. Cítil, že za to může vděčit jedině Jansenovi. Nikdy mu to nezapomene!

Začínalo velké dobrodružství, při němž musel být ohmatán každý metr cizí půdy. Budou se muset osvědčit v neznámých a třeba i nebezpečných situacích. Jansen se v něm nesmí zklamat!

Šéfinženýr s Timárem a Inotim vstoupili do rakety. „Je všechno připraveno ke startu?“ tázal se Jansen a rozhlížel se zkoumavě kolem.

„Všechno v pořádku!“ hlásil Sandrino.

„Tak kupředu, soudruzi!“ pravil Jansen krátce. Pak ho však přece jen uchvátil výjev, který uviděl na televizní obrazovce.

„Titáni už na nás čekají! Tisíce se jich shromáždily **a** provolávají slávu Nazarovově hlavě! Zatím přesně nevíme, jak vypadají – nosí stříbrné kuželovité pláštěnky. Zvláštní, osobitá móda… Jestli však jsou podobní soše té dívky na náměstí – Sylvio. Sylvio. pak by myslím bylo lépe, kdybychom tě nenechávali zde!“ Potom zvážněl a plynule pokračoval.

„Soudruzi, nyní je nutno zachovat bezpodmínečnou disciplínu a připravenost. Buďme si vědomi, že zde stojíme před cizími bytostmi jako reprezentanti Země. Každé gesto musí být předem uváženo. Kdyby se mi něco stalo, přebírá velení soudruh Inoti. Kdyby i Inoti odpadl, převezme velení soudruh Timár."

Usadil se na své místo, připoutal se řemeny, zavěsil si na hrdlo krční mikrofon a ohlásil, že raketa je připravena ke startu.

„Start za dvě minuty. Připravte se k vypuštění!" ozvalo se zpět z reproduktoru.

* * *

Raketa se spustila do atmosféry Titanu, vysunula křídla **a** jako letadlo hřměla vstříc vzdálenému městu. Z antény sršel poznávací matematický signál. Nad městem opsal stroj široký kruh. Když klesal k tajemným budovám, rozepjal dvě mohutné nosné vrtule a zatáhl křídla.

Ve chvíli, kdy obrovská vážka prolétala ve dvacetimetrové výšce náměstí, stříbrné pláštěnky se neklidně zavlnily. Vrtulník klesal, až dosedl na zem. Titáni se vyděšeně rozprchli na všechny strany. Vrtule se zastavily.

„Pro všechny případy ještě přezkoušíme analýzu vzduchu v laboratoři obrněného vozu!" řekl Inoti.

„Nasadit ochranné oděvy a dýchací masky!" zavelel Jansen.

Hermeticky uzavřený východ se otevřel. Jansen vyskočil jako první na půdu cizí planety. V širokém kruhu kolem letadla stáli Titáni – micky a bez hnutí. Cekali.

Muži měli na sobě gumové kombinézy s kapucemi. Na obličejích měli dýchací masky s filtrem, skly na oči a membránou pro mluvení.

Jansen se pudově narovnal. Tisíce Titánů teď sledovalo jeho pohyby. Jak se budou chovat při tomto prvním setkání, podle toho budou oceněni a přijati. Ostatně kdo ví, zda Titáni pod svým pláštíkem neskrývají zlé úmysly a nebudou nejistým vystupováním vydrážděni k útoku? Jakou mají vůbec povahu?

Lazzarri nebyl ani nejistý, ani sklíčený. Pohlížel na stříbrné pláštěnky, odkašlal si a zasmál se. Jeho bezstarostná poznámka vrátila Jansenovi opět vnitřní jistotu.

Titáni vytvořili širokou uličku, na jejímž konci bylo vidět obrněný vůz. „No proto! Tamhle je ta ozbrojená pěst naší expedice," řekl Lazzarri. „Pojďme, čeká na nás!" Jako dech jemná membrána vůbec netlumila jeho hlas.

Muži ho poněkud váhavě následovali, přesto však se usmívali. Lazzarrimu se v této neobvyklé situaci podařilo ulomit ostří napjatého vyčkávání. Pilot a palubní mechanik zůstali v letadle a udržovali je připravené ke startu.

Muži kráčeli uličkou – nejistí a zaražení pod pohledem tisíců Titánů. Krotili svou touhu dostat se co nejrychleji z kruhu, který je mlčky svíral.

Jansen prolomil kouzlo. „Až se dostaneme před jejich náčelníka, ohneme paže nad hlavu a lehce se ukloníme – *to* je zřejmě zdejší pozdrav. A ty, Sylvio, ovládneš laskavě své nevhodné úšklebky!"

Zdálo se jim, že klapot jejich podrážek po náměstí zní hlasitě jako pochod nějakého útvaru. Vysoko v ovzduší zuřila bouře a hnala po ulicích mraky prachu. V tichu okolního tisícihlavého zástupu slyšeli tento hluk tím výrazněji.

Lazzarri neodporoval. Poháněn neodolatelnou zvědavostí zrychlil krok. Běh mu činil radost a po dlouhých létech vychutnával opět pevnou půdu pod nohama. Cítil se nevýslovně spokojen. Zpozoroval Nazarovovu hlavu, jež vystupovala plasticky a barevně z obrazovky pancéřového vozu. Skutečně, představili se právě tak zdařile jako postavy ve špičatých přilbách.

Ulekl se. Z reproduktoru Obrněného vozu zazněly jako práskání biče rytmické, cizí tóny a rozléhaly se po ná městí. Zahryzávaly se do mozku a otupovaly vědomí. Muži naslouchali jako v omámení. Teprve když tóny dozněly, procitli ze své stísněnosti.

Na Jansena zřejmě zvláštní rytmus tak nepůsobil; stál vedle pancéřového vozidla a vyměnil s Nazarovem několik slov. Inoti a Sandrino zmizeli ve vozidle, aby přezkoumali analýzy a mikrosnímky automatické laboratoře.

Lazzarri teprve teď postřehl, že Titáni byli pohrouženi do sebe. „To je zřejmě jejich hymna, zatraceně!" volal na Jansena, rozzloben sám na sebe, že tak podlehl vlivu hudby.

„Ticho!" zasyčel Jansen.

Vůdce Titánů vystoupil z jehlancovité budovy a pokročil o několik metrů lidem vstříc. Zatím co čekal, řekl Jansen polohlasně: „Postoupíme vpřed!“ Muži ho následovali. Motor zahučel. Pancéřový vůz se pomalu plazil za nimi.

Deset metrů před titánským náčelníkem zůstali stát. Ten začal zřejmě hovořit, neboť pohyboval rukávy pláštěnky, jako by zdůrazňoval svá slova; muži je však nemohli zaslechnout, poněvadž jejich uši nebyly uzpůsobeny k přijímání ultrazvuků.

Jansen vrhl rychlý pohled na Nazarovovu hlavu a lehce pokrčil rameny. Kamera to zachytila. Nazarov s uklidňujícím pohledem přikývl. Pozdravné přivítání bylo tedy přijato v rámci programu.

Šéfinženýr čekal na ukončení projevu se smíšenými pocity. Jak se mají s Titány dorozumět? Pomocí obrazů? To nemusí vést k zaručenému úspěchu. I obrazy jsou spjaty s životními zvyklostmi – a cožpak vědí, jaké zvyklosti mají bytosti zde na Titanu? Vždyť ani nevědí, jak vlastně Titáni vypadají – až na tu sochu dívky, jež nemusí plně odpovídat skutečnosti. Kdyby teď došlo k nějakému nedorozumění, kdo ví, zdali by Titáni nezaujali třeba nepřátelský postoj. Mají za sebou sice dva obrněné vozy a letadlo, které je může v případě nouze naložit – ale dostali by se třeba k tomu?

Titáni se opět narovnali. Jejich vedoucí se kolébal k Jansenovi.

V Jansenovi se napjal každý sval, když se stříbrná pláštěnka před ním zastavila. V průzorech kapuce rozeznal zřetelně fosforeskující oči, jež ho upřeně pozorovaly. Ruka vypadající jako spár – dva proti sobě postavené palce s přečnívajícím prstem uprostřed – se vysunula z rukávu pláštěnky, zmizela v postranním záhybu oděvu a vrátila se s druhou kapuci. Titán ji uchopil oběma rukama a napřahoval ji k Jansenovi. Ten ji nerozhodně uchopil. Měl si ji zřejmě nasadit, ale jak? Přímo na ochrannou masku?

Inoti, který se mezitím vrátil, postřehl Jansenovo váhání a zvolal: „Dýchací masky mohou být odloženy!“

Jansen strhl masku rychlým pohybem s hlavy a navlékl si kapuci. Titán mu ji posunul do správné polohy. Ihned nato začal Jansen hovořit a vysvětloval, že lidé jsou vítáni a pozdravováni jako hosté a že mají Titána následovat. Pokynul svým

společníkům a vykročil zároveň s Titánem k ohromné jehlancovité budově.

Lazzarri se první zbavil ohromení. Není Jansen pod vlivem hypnózy? Uchopil ho pevně za rukáv, avšak Jansen se mu vysmekl.

„Titán nás prosí, abychom ho následovali. Poznal, že jsme mu nerozuměli a chce svůj projev opakoval ještě jednou. Pojďte, prosím!“ Jeho hlas zněl zpod kapuce sice tlumeně, ale neztratil nic na své hbitosti a svěžesti.

Inoti váhal. Co se to s Jansenem děje? Nepodléhá nějaké cizí vůli? Nebylo by lepší, aby si ihned zase nasadili dýchací masky? Teprve od okamžiku, kdy si ji Jansen sundal, byl… ne, od doby, co si nasadil kapuci! Teď bylo nutno stát při něm!

„Soudruzi! Prozatím ať si nikdo nenasazuje žádnou kapuci! Budeme následovat soudruha Jansena. Buďte všichni nanejvýš opatrní…!“

* * *

Nazarov sledoval muže na obrazovce. „Canterville!“ řekl a jeho oči se zúžily. „Vyhlaste poplach pro výsadkové skupiny číslo dvě a tři! Vedení převezmu sám. Vy zůstanete na palubě a od této chvíle přebíráte velení celé expedice. Kdyby se mi něco přihodilo, máte neomezenou plnou moc.

O všech otázkách se poraďte se soudruhem Romainem!“ Pak se obrátil k Romainovi. „Musíme krýt první skupině záda!“

Romain mu položil ruku na rameno. „Správně, Vasile! Jenže moje místo je ve druhé skupině!“ odvětil pevně.

„Vyloučeno! Během mé nepřítomnosti musíš zůstat na palubě jako poradce!“ odporoval Nazarov.

„Mýlíš se, Vasile! Na velitelském stanovišti Kosmu je tvoje místo! A moje je u obou výsadkových skupin; tam mě budou potřebovat.“

„Domníváš se, že jsem méně odvážný než ty?“ Nazarov se nasupil.

Romain však odpověděl klidně: „Buďme věcní! To není otázka odvahy, Vasile, to je otázka rozumu. Na to nelze odpovídat citem, nýbrž je třeba si uvědomit, že každý člověk si chrání instinktivně především hlavu – i když jsou přitom ohroženy jeho

ruce. A ta hlava, ten mozek naší expedice jsi ty! Ty neseš odpovědnost!“

Nazarov čekal netrpělivě na poslední slovo. Připadalo mu těžké zůstat zdvořilý. Konečně Romain zmlkl.

„Patřím k mužům, kteří jsou v nebezpečí,“ pravil pevně. „Moje místo je u nich – spoléhají se na mne!“

„Patříš mužům, kteří jsou v nebezpečí! To je rozdíl. Tvým úkolem není vystavovat se nebezpečí, abychom tě snad nepokládali za zbabělce – taková námitka je bezpodstatná a nesprávná! Tvým úkolem je přivést expedici nazpět, vrátit se s ní stůj co stůj a přinést lidstvu zprávui kdybys měl doletět na Zemi sám! Ostatně jsi řekl, že se muži na tebe spoléhají – důtklivě ti to připomínám! Očekává se od tebe, že Kosmos bude připraven kdykoli zasáhnout!

Zájmy společnosti vyžadují, aby sis zachoval jasnou hlavu a abys zůstal zachován expedici! Víš dobře, že ti nikdo nebude bránit, aby ses později nepřipojil k výsadku, bude-li to situace skutečně vyžadovat!“

Romainova neobvykle ostrá odpověď – neobvyklá pro to, poněvadž málokdy něco vyžadoval, většinou jen radil – přivedla Nazarova k rozumu.

„Ganterville!“ pravil tiše. „Převezměte prosím velení nad třetí skupinou! Romain jistě převezme druhou?“

„V pořádku!“ řekl Romain srdečně, potřásl Nazarovovi rukou a opustil s Cantervillem místnost.

* * *

Lazzarri pevně věřil, že Jansen je hypnotizován. Vzhledem k tisícům Titánů se mu však zdálo rozumné prozatím jen pozorovat a strhnout Jansenovi kapuci s hlavy teprve tehdy, až to bude nutné. Přísahal si, že Jansenovi nezapomene, že ho vzal s sebou – a teď by rád dokázal, že jeho přítel učinil dobře, když se tak rozhodl!

Vypadalo to strašidelně, jak Titán zdvihal a spouštěl paže a zřejmě zdůrazňoval slova, z nichž nebyl slyšet ani hlásek. Muži se bezděky snažili pochopit smysl těchto posurnků.

Náhle začal hovořit Jansen.

„Děti vzdáleného slunce! Váš příchod přináší světlo do soumraku našeho ohroženého bytí. Přinášíte nám dech svobodného světa, jenž vyslal své dítky, aby prozkoumaly daleký prostor – světa, který dokázal prolomit svůj úzký životní rámec.“

Teď už nikdo *z* mužů nepochyboval, že Jansen ztratil rozum. Jak mu však měli zabránit v mluvení, aby nevyvolali u Titánů nějaký nepříznivý dojem? Ještě dobře, že Titáni nemohli rozumět ničemu z té zmatené řeči!

„Jsme děti planety, na níž panuje chaos. Uprchli jsme z ní, abychom zachránili své životy. Avšak chaos nás pronásleduje až sem. Vidíte nás ve stavu obrany – ve stavu, kdy shromažďujeme síly, abychom získali opět svobodu a osvobodili svou vlast. Litujeme, že jste při přistání ztratili jedno ze svých letadel. Bylo zničeno naší automatickou obranou, poněvadž jsme se museli obávat, že nás chtějí napadnout zločinní vyvrhelové z naší domovské planety…“

Muži ulehčeně vydechli. Jansen byl při smyslech! Překládal projev Titána!

„Vaše návštěva je pozdravem svobody. Bude nám pobídkou, abychom i my získali urychleně nazpět svobodu a zachovali před záhubou starou kulturu své vlasti.“

Když Titán ujistil lidi přátelstvím Titánů, spustil ruce a poklonil se.

„Děti tohoto slunce!“ odvětil Jansen a ukázal na světlou skvrnu prosvítající hustou mlhou. „Přišli jsme k vám jako přátelé. Byli jsme vysláni lidstvem vzdálené planety, abychom získali nové poznatky.“

Jansen hovořil o jejich úkolech. Popisoval v hrubých rysech Zemi, stav lidského vývoje a úžasné plány v době jejich startu. Přesto však zamlčel, že dosud existují různé společenské řády a že síla atomu dosud neztratila svou hrůznou tvář. Zamlčel to, poněvadž věřil, že toto vývojové stadium je již dávno překonáno, a také proto, že tuto temnou skvrnu v lidském vývoji, toto zneužití lidského ducha nechtěl stavět do popředí! Neznal poměry na Titanu a nemohl odhadnout, jaký dojem by učinil na Titány, kdyby se o tom zmínil. Kromě toho v přestávkách mezi větami, kdy hovořil o úmyslu lidí vyšinout planetu z dráhy, měl

nepříjemný pocit, jako by tisíce Titánů čekaly s nejvyšším napětím na další podrobnosti. To v něm vyvolalo nedůvěru.

„Přejeme si přátelskou výměnu poznatků o životních zvyklostech, geologických i biologických vztazích ve vašem prostředí a rádi bychom se seznámili i s vaším vývojem. Dekujeme vám za přátelské přijetí a doufáme, že budeme moci počítat s vaší pomocí."

Titán se uklonil; gestem, které vyjadřovalo pozvání, ukázal na komolý jehlan, vypínající se před nimi jako pyramida s useknutým vrcholem, a klátil se odměřeně kupředu.

Z reproduktoru pancéřového vozu zazněla znovu drásavá hudba. „Tyhle rytmy mi ničí nervy!" sténal Lazzarri.

„Opravdu, nebezpečná hudba!" potvrdil Inoti a vypjal se v celé výši, jako by chtěl ukázat, že si z toho nebezpečí nic nedělá. Vtom spatřil, že televizní obrazovka na pan céřovém voze ukazuje opět Nazarovovu tvář. Vedoucí expedice na něj kýval. Když hudba dozněla, spěchal Inoti k pancéřovému vozu. Nazarovův obraz zmizel.

„Přistupte blíže, soudruhu Inoti!" znělo šeptem z reproduktoru. „Předně – dokud neznáme tajemství kapuce, musíme být opatrní. Dále: Skupiny číslo dvě a tři pod vedením Romaina a Cantervilla jsou na cestě. Ponechte vždy alespoň jednoho muže bez kapuce, abyste mohli stále kontrolovat, nepodléháte-li cizímu vlivu. A až budete vstupovat do budovy, vezměte s sebou pro všechny případy rádiovou vysílačku a přijímačku z letadla!"

Mezitím co Nazarov přikazoval rádiem palubnímu mechanikovi, aby ihned následoval skupinu s radiopřístrojem, běžel už Inoti za ní dlouhými kroky. Lidé se právě chystali vstoupit do jehlancovité stavby. Vchod do budovy tvořily tři půlkruhovité otvory, z nichž prostřední značně převyšoval oba ostatní!

„Lazzarri!" zvolal Inoti na Itala, který chtěl právě vstoupit dovnitř: „Počkejte!"

Když doběhl ke vchodu, pověřil Lazzarriho. aby počkal na palubního mechanika, převzal od něho radiopřístroj a střežil jeho zpáteční cestu až k letadlu. „Potom přijďte za námi dovnitř!"

Před nimi se otevřela prostorná vstupní hala s pomalovanými stěnami. Malba se podobala jakémusi mystickému seskupení geometrických tvarů. Různobarevné kruhy, obdélníky, čtverce, elipsy a trojúhelníky se prolínaly navzájem, přeťaty tmavými vlnovkami a světlými přímkami.

Dr. Sandrino uchopil Inotiho za paži. „To vypadá skoro jako malby pozemských expresionistů z dřívějších dob! Ta hudba a k tomu tyhle malby – pomalu se mi to přestává líbit!“

„Taky mi to není všechno zrovna po chuti,“ šeptal černoch. „Vzbuzuje to ve mně jakousi nelibost, ale zatím ještě nevím proč.“

Lazzarri čekal netrpělivě na palubního mechanika. Nebylo příjemné být středem pozornosti tisíců mužů v kapucích. Snad se ve stavbě neskrývá nějaká past! Cožpak vědí, nebudou-li obětováni nějakému božstvu? Přesto byl rád, když se mohl konečně vydat za svými soudruhy. Vstoupil do budovy naplněn zvědavostí a vzrušením.

Za předsíní byla ohromná hala a v pozadí vedlo vzhůru široké schodiště. Stěny vyzařovaly tlumené světlo bez stínů, v němž se obrysy téměř ztrácely. Uprostřed haly byl vodotrysk s rudou tekutinou; vrhala se prudce do výše jako krvavý gejzír, aby pak bublajíc a pěníc mizela ve zlaté nádrži.

Podlaha se třpytila v ohni jiskřivých kamenů. Vlevo i vpravo před stěnami se ve výši kolen vznášely vodorovné zlaté desky, v kopuli visely svislé zlaté terče.

„Co je to?“ zvolal Lazzarri a mimoděk se přikrčil.

„Chrám titánského božstva,“ odvětil Jansen.

„Odkud to víš? A jak se s nimi vůbec dorozumíváš?“ ptal se Lazzarri a zvědavě se tlačil k Jansenovi.

„Až později!“ odbyl ho Jansen odmítavě.

„Zrovna do chrámu nás vedou! Máme sloužit za oběť bohům?“ Lazzarriho hlas byl nejistý. „To může být veselé.“

„Neměl byste se dát tak unášet dojmy, soudruhu Lazzarri!“ mínil Inoti vážně. „Spontánní vzněty jsou nebezpečné, poněvadž mohou vést k nerozvážnému jednání. Zejména tady…“

Vtom promluvil Jansen. „Máme usednout na vznášející se desky, Titán nám vyprosí požehnání!“

Lazzarri protestoval. „Já žádné požehnání nepotřebuji! Ani dvacet pásových traktorů mě nemůže…“

„Řekl jsem, že spontánní vzněty jsou nebezpečné!“ pošeptal mu Inoti, chytil ho energicky za paži a táhl ho k desce. „Nikdo po vás nechce, abyste byl pobožný nebo se modlil. Chcete však vystavit expedici hněvu tisíců Titánů nebo se vrátit na Zemi s prázdnýma rukama? Jsme tu jako badatelé – nezapomínejte na to!“

Lazzarri ho následoval jen s nechutí. Opatrně si sedal, dokud se nedotkl desky. Trochu se o ni opřel a deska se poněkud poddala. Čím větší vahou však na ni tlačil, tím větší kladla odpor. Dosedl tedy na ni zpupně a zvysoka, očekávaje, že se deska zřítí na zem. Ta však náraz jeho těla zachytila a uklidnila se v určité rovnovážné poloze.

„Rozumíte tomu?“ tázal se Ital nevěřícně a obrátil se k Inotimu, který seděl vedle něho.

„Je to pohodlné!“ řekl černoch a lehce se zahoupal. „Desky se vznášejí v magnetickém poli… “

„Ale vždyť zlato je přece diamagnetické,“ přerušil ho Lazzarri.

„Je to nejspíše pozlacené železo!“

„Energie tu tedy mají zřejmě dostatek,“ zašeptal Sandirino.

Hovor ustal. Odkudsi vyrazil hluboký tón, stoupal, nabýval na pronikavosti, zařezával se mužům do uší, vyšplhal do mučivé výše a zmizel jejich zvukovému rozsahu.

Muže sevřel strach – mrazivý a děsivý strach. Nemilosrdně se jich zmocnil – třebaže se mu bránili. Wang Yun-chieh, malý šéffyzik, znal tento pocit už z pokusů na Zemi. „Ultrazvuk vysoké intenzity – příšerná hudba!“

Zatím co se muži třásli hrůzou, rozžhavoval se před nimi na čelní straně sálu velký, kulatý terč a vyzařoval oslňující světlo.

Jansena zřejmě kapuce chránila před deprimujícím dojmem. „Vypadá to jako symbol slunce,“ vysvětloval klidně.

Když světlo desky zapudilo přítmí, poklesl vysoký tón do sluchového rozsahu mužů a rozplynul se nakonec v hloubce. Strach zmizel.

„Všemocný Pane světů!“ začal Jansen věcným tónem a mužům to chvíli trvalo, než pochopili, že nyní překládá modlitbu. „Nezměrné je tvé dobro, nepochopitelná tvá velikost, neoblomná tvá božská vůle! Pane, tys k nám seslal syny vzdáleného světa a my ti děkujeme za tento projev všemohoucí

milosti! Tys jim dal síly, jimiž mohou vyšinout planety z jejich drah. To je důkazem tvé přízně!“

Inoti naslouchal. Bůh, chrám… – existovala zde ještě třídní společnost? Překládal Jansen správně?

„Všestravující bude oheň, jenž postihne naše nepřátele. Muže, ženy i děti zničí naše pomsta, která bude tvou pomstou na zločincích, rouhajících se našim dědičným božským právům. Požehnej těmto svým synům seslaným ze vzdáleného světa, požehnej jejich boji vedenému pro nás ve tvém jménu! Požehnej jejich síle stravující planety, aby zasáhla zárodek života v lůně matčině a zničila rouhačský život na naší domovské planetě!“

Lidé seděli hluboce dotčeni, zaraženi, pobouřeni, nevěříce svému sluchu. Ne však dlouho – pak si vyměnili rychlé pohledy porozumění a zaťali pěsti.

Inoti se dokonale opanoval. Jeho výraz obličeje se nezměnil – jen oči byly náhle úzké a ústa pevně semknutá. Teď už neměl pochyby! Tato modlitba byla výkřikem nenávisti vykořisťovatelské třídy. Musel co nejrychleji mluvit s Jansenem…

Zlověstný tón se opět vynořil z hloubky, vzepjal se znovu do závratných výšek a zmizel v neslyšitelnu.

Lazzarriho hněv ustoupil zase hrůze. Seděl na vznášející se desce a celý se chvěl. Jakmile však zvuk utichl, vyskočil. „Bestie!“ zasupěl. „To je mi pěkný kněz!“

„Jiné planety, jiné mravy,“ řekl Wang Yun-chieh, avšak i jemu hleděl hněv z očí.

Timár zavrtěl hlavou. „Tak odlišné zase mravy nemohou být! Pozemští kněží používali hranic na upalování, žehnali na obou frontách kanónům ve jménu téhož Boha a modlili se za vítězství i za vyvražďování národů. Pozemští biskupové doporučovali atomovou bombu jako bohulibý prostředek, jak přijít rychleji do nebe!“

„Byli však i jiní kněží,“ pravil Inoti.

„Zde budou také jiní!“ pokýval hlavou Wang Yun-chieh.

Lazzarri byl tak rozhořčen, že se už nezmohl na žádnou věcnou poznámku. „Opravdu milá hvězdička, jen co je pravda!“ zvolal naplněn hněvem.

Inoti zůstal klidný. „Vzchopte se, soudruhu Lazzarri! Jsme tu hosty a nemáme právo vměšovat se do záležitostí Titánů!“

Jansen soustředil svou skupinu v chodbě mezi vznášejícími se deskami. Chrámový symbol slunce pohasl a v sále zavládlo opět světlé přítmí.

Titán podal každému muži s hlubokou úklonou kapuci. Jansen sňal svou s hlavy a pohlédl na shromážděné druhy.

„Soudruzi, situace je vážná! Musíme co nejrychleji navázat spojení s Kosmem. Zdá se, že jsme se dostali mezi dva ohně."

„Podám Nazarovovi ihned rádiem zprávu!" měl se Lazzarri k činu a uchopil přístroj. Nebyl větší než aktovka, měl však velký vysílací výkon. Lazzarri vytáhl sklopnou anténu, avšak když si chtěl nasadit sluchátka, položil mu Inoti ruku na rameno.

„Počkejte!" Obrátil se k Jansenovi. „Romain a Canterville jsou na cestě k nám. Navrhuji, abychom s odesláním zprávy počkali."

„Titán nás pozval k prohlídce města; můžeme těžko odříci. Bylo by také nerozvážné pokazit takovou možnost ke vzájemnému dorozumění – třeba bychom ji později těžko navazovali. Ale jak Titána pozdržíme? Vyložím mu princip radiopřístroje! Vy můžete mezitím přihlížet jako němí posluchači a přitom si v klidu zvyknete na kapuce. Buďte opatrní! Titán rozumí všemu, o čem hovoříte!"

„Tak tedy ruce pryč od toho!" řekl Lazzarri a podával Jansenovi svou kapuci.

„Nesmysl – naučíš se aspoň trochu sebeovládání, milý brachu! Musíš ji nosit, aby kněz neměl pocit, že před ním něco skrýváme. Nemějte strach, že ztratíte svou vůli!"

„Dejte si dospodu kapesník, aby se pokožka na čele nedotýkala kovové fólie," radil Inoti.

Lazzarri pohlížel nerozhodně na tuhou kapuci a vyňal váhavě kapesník.

„Vezmi si ještě i můj! V tom horku se snadno zpotíš a potom by už vlhký šátek neizoloval," pravil Jansen a podal mu i svůj kapesník.

Mezitím si Sandrino nasadil kapuci. Také Jansen si ji dal znovu na hlavu. „Máte úplnou pravdu, soudruhu Sandrino," pravil náhle.

Muži na sebe udiveně pohlédli. Sandrino přece nic neřekl! Oba muži opět sňali kapuce. Jansen nahlédl nedůvěřivě dovnitř a zavrtěl hlavou. „Myslel jste na to, že nás

Titáni předčí v ovládnutí mozkových proudů?“ tázal se. Sandrino přikývl.

„To je zvláštní, že jsem tomu rozuměl! Přitom jsem si jasně všiml, že jste nehovořil! U Titána je tomu jinak – rozuměl jsem jedině tomu, o čem hovořil. Také on nám rozumí, jen když mluvíme – to bylo první, co jsem vyzkoušel. Když se mě předtím ptal, kolik synů nebes přilétlo, dal jsem mu v duchu odpověď. Opakoval otázku a zmlkl teprve potom, když jsem odpověď vyslovil.“

„Možná že jejich mozek je rozdělen jinak než náš,“ pravil Inoti.

„Snímač, zesilovač, vysílač, přepínač a baterie dohromady v takové malé špičce – to tedy všechna čest! A přitom ta kapuce není ani nijak těžká,“ řekl Timár a nasadil si ji.

„Tak tedy, soudruzi, ještě jednou: opatrně! A teď udělím Titánovi lekci pozemské radiotechniky.“

* * *

Obě zajišťovací skupiny přistály vedle prvního letadla. Když muži opustili stroje, rozhlíželi se zvědavě kolem.

„Vidí-li člověk ten les mlčících stříbrných pláštěnek, musí se divit, jak je možné, že jsme předtím nespatřili ani jednoho Titána. Vypadají jako shromáždění náhrobních pomníků! Odkud se všichni vzali?“ ptal se Canterville a pohyboval nohama, jako by se byl po celé hodiny krčil ve zkroucené pozici.

„Moc se mi to místo přistání nelíbí! Jsme obklopeni Titány jak na tržišti… Kdyby nám chtěli něco provést, dopadlo by to s námi špatně,“ pravil Romain s obavami.

Pancéřový vůz přirachotil, jako by Nazarov uslyšel Romainova slova. „Máš obavy, George?“ ptal se Nazarov z obrazovky.

Romain ukázal hlavou kolem. „Z hlediska taktiky není místo pro nás právě příznivé!“

Nazarov přisvědčil. „Prozkoumáme okolí a vyhledáme nějaké příhodnější. Vy pak potřebujete jen získat souhlas Titanů.“

Canterville zůstal se svou skupinou u letadel a Romain se vydal k jehlancovité budově. Jeho muži nesli radiopřístroj, magnetofon a telefon a rozvíjeli za sebou telefonní kabel, aby

mohli udržovat spojení i v případě, že by stěny stavby odstínily rádiové vlny. Mezi Romainovými muži byl i Stafford; velmi naléhal, aby byl zařazen do zajišťovací skupiny.

Když vstoupili do chrámu, Romain se ulekl. V ohromné hale byli jen samí Titáni s kapucemi. Kde jsou však soudruzi? Zahryzl se do rtů. Titáni zkoumali Jansenův radiopřístroj! Ale až na jednoho měli přece všichni na sobě ochranný oděv Kosmu? Byla to Jansenova skupina! Jenže k čemu ty kapuce? Co se s nimi stalo?

„Jansene!“ Romainův hlas zazněl pod kopulí. Muži stáli odvráceni a nezpozorovali ho. Romain zrychlil krok. Tu k němu přistoupil Inoti a sejmul kapuci. Podal Romainovi zprávu, zatím co Jansen vysvětloval Titánovi další podrobnosti radiopřístroje.

„Je tedy nutno počítat s tím, že se zde navazují meziplanetární jednání. Bude však jistě na místě jednat s Titány co nejzdrženlivěji,“ pravil Inoti závěrem.

Několika pohyby uvedl Romain radiopřístroj do provozu a podal na palubu Kosmu stručné hlášení.

„Děkuji za zprávu! Oznamuji nařízení vedoucího expedice: Soudruh Romain převezme velení nad všemi vysazenými skupinami a zajistí patřičná bezpečnostní opatření! Potvrďte přijetí rozkazu. Konec!“

Romain zopakoval příkaz a odložil sluchátka.

Stafford se mezitím rozhlížel. „Co je to za desky tam nahoře?“ zeptal se Inotiho a ukázal ke kopuli.

„Ultrazvukové varhany! Kotouče se vznášejí volně v magnetickém poli a jsou rozechvívány zřejmě vlivem změn pole.“

„Doufejme, že jich nepoužívají ještě k jiným účelům!“ pravil Stafford a pohlédl nedůvěřivě znovu vzhůru. „Nechtěl bych, aby mi spadly na hlavu.“

„Podle toho, co jsme viděli, mají Titáni k dispozici jiné možnosti,“ zabručel Inoti pro sebe.

„Potřebuji mluvit s Jansenem. Jak to zařídit, aby se uvolnil?“ ptal se Romain.

Stafford se zasmál. „Nechte to na mně!“ Vzal si Inotiho kapuci a dal si vysvětlit její vlastnosti; potom si ji nasadil, postavil se k Jansenově skupině a sledoval výklad.

Ve vhodné chvíli se ujal vysvětlování sám, postavil se obratně před Jansena, tak že ho zakryl a upoutal pozornost Titána na sebe. Inoti mezitím krátce a jednoduše sundal kapuci s hlavy Lazzarrimu a postavil se na jeho místo. Tak mohl Jansena upozornit na Romainův příchod, aniž by to Titán postřehl.

„Je tu horká půda, doktore!“ řekl Jansen a potřásl Romainovi rukou.

„Už jsem slyšel. Nazarov mě ustanovil vedoucím všech tří skupin. Myslím, že je třeba zařídit následující:

Za prvé: Skupina tři pod vedením Cantervillovým zajistí ochranu letadel a pancéřového vozu.

Za druhé: Kromě toho požádáme Nazarova, aby ve vhodném a taktickém terénu mimo město vysadil jako posilu další skupinu.

Za třetí: Skupiny jedna a dvě přijmou pozvání k prohlídce města. Pro všechny případy se zásobí železnou dávkou potravin. Dále považuji za nutné, aby každý clen těchto dvou skupin byl vybaven zbraní! Máme s sebou dostatek plynových a mlhových pistolí. Samozřejmě smějí být použity jen na výslovný rozkaz a k zajištění zpáteční cesty.“

„A palebné zbraně žádné?“ ptal se Inoti. „Jsou tu přece zvířata, která neznáme. Mohou nás napadnout.“

„Dobře! Oznámím Cantervillovi, aby je sem hned poslal. Jansene, vy zatím rozdělte mezi obě skupiny kapuce, jež jsou k dispozici. Polovina mužů jich nepoužije!“

* * *

Muži následovali titánského kněze dlouhou chodbou. Kněz přestoupil na pohyblivé schody, jež vedly do hloubky. Tady musel být muž s telefonem poslán nazpět, protože táhnout kabel po pohyblivém schodišti nebylo možné. Měli však stáje ještě rádiové spojení s Cantervillem a jeho prostřednictvím s Nazarovem, takže telefonické zajištění nebylo nutné. Romain se rozhodl, že telefonistovi přidělí na cestu ještě jednoho muže.

Schodiště ústilo do jakési haly. Mezi širokými plošinami se táhly do dáli veliké roury. Kněz se zastavil na jedné z plošin, počkal, až se kolem něho shromáždili všichni muži a potom

rychlým pohybem sňal s hlavy kapuci; zároveň otevřel svou pláštěnku. Mužům se zatajil dech.

Před nimi stála bytost, jež se téměř neodlišovala od člověka. Měla nesporně mužské rysy. Byla o hlavu vyšší než Jansen, přesto však působila dojmem skleslosti. Na shrbeném, obtloustlém těle bylo vidět ochable svěšená ramena a klátivé ruce. Horní část těla obepínal těsný, třpytivě pestrý šat, jenž spadal přes spodní část těla volně nařasen až ke stehnům; na nich byl již opět napnut a sahal dolů po dlouhých, tenkých nohou ve tvaru punčoch. Nohy byly stejně slabé jako ruce a lehce zakřiveny, jako by síla jejich kostí i svalů nestačila udržet váhu těla. Dolní části končetin vězely v krátkých, širokých střevících s vysokými podpatky.

Z ramen vyrůstal široký, masivní krk, na němž spočívala oválná, vzhůru se zužující hlava. Houbovitá, široká dvojitá brada byla v nesouladu s hranatým, vysokým čelem – stejně jako malá kulatá ústa s ostře řezaným a dlouhým nosem. Pichlavé oči, úzké jako štěrbina, avšak široce od sebe posazené byly umístěny pod úrovní kořene nosu a dodávaly holé lebce se špičatýma ušima číhavý výraz. Muže kupodivu nerušilo, že kůže měla modravě lesklý nádech; na vrcholu špičaté hlavy spočívala jako tělo pavouka stříbrná čepička, přidržovaná k lebce slabými sponami.

Jansen tušil v klenuté čepičce vysílačku. Prohlížel si svou kapuci, objevil vložku a posléze i sponky, jež se přimykaly ke kapuci. Nasadil si ji a obrátil se na Titána s otázkou, jak se kapuce odděluje od vnitřní části. Odpověď ho ohromila. „Myslet!“

Nebylo to snadné. Nakonec se mu však přece jen podařilo dát mechanismu myšlenkovou cestou rozkaz k uvolnění. Cítil, jak se mu spony přichytily k hlavě. Pak už brzy neměl kapuci žádný muž.

Stafford pozoroval kněze s různorodými pocity. Byl otřesen. Teď bylo dokázáno, že i na jiných nebeských tělesech existují bytosti podobné lidem. A přitom byl zklamán! Tenhle kněz byl hnusný! Když už jsou lidé na jiných planetách, pak mají být krásní a jejich postavy mají být plné síly! Tahle houba však chodila, jako by stále klopýtala. Žádný div, že tihle nosiči pláštěnek působili dojmem, jako když vrávorají.

Inoti poslal Nazarovovi zprávu: „… teď jsme v podzemní hale. Vlevo a vpravo jsou roury. Stěna jedné z nich se před námi otevírá. Za zasouvacími dveřmi se objevují malé komůrky, v nichž se podobně jako v chrámu vznášejí desky na sezení. Jsou to zřejmě cestovní kupé a jde tedy o jakousi potrubní dráhu. Nastupujeme do vlaku a …“

Dveře se zavřely; vlak se rozjížděl zvolna, avšak potom zvyšoval velmi prudce rychlost. Zaklapnutí dveří bylo posledním slyšitelným zvukem – pak už bylo ticho. Mužům to připadalo, jako když si děti jezdí po stole s malým autíčkem – chyběl jim hluk jízdy.

Vnitřek oddělení ozařovalo nepřímé světlo neznámého původu. Okna tu nebyla. Mezi muži panovala určitá stísněnost; bezděky hovořili tišeji.

Stafford zíral nepřítomným pohledem. Vznášeli se v rouře – v magnetickém poli – právě tak jako částečky rudy v jeho separátoru! Bylo pozoruhodné, že Titáni ovládali energetické zdroje lépe než lidé a přesto se cítili ohroženi jakýmisi cizími mocnostmi. Jaké nesmírné přírodní síly museli mít k dispozici ti druzí? Co to vůbec muselo být za bytosti!

„Rádiové spojení je přerušeno,“ pravil Inoti. „Canterville se už nehlásí.“

* * *

Dálkově řízené letadlo, jež vysadilo pancéřový vůz, vypátralo ideální místo pro přistání. Leželo mimo město, v široké údolní kotlině, v níž rostly jen místy jednotlivé stromy. Pancéřový vůz a tři stroje, s nimiž přistály skupiny v městě, ponechal Nazarov pod Cantervillovým dohledem před jehlancovitou budovou.

V údolní kotlině panoval brzy čilý ruch. Stroj za strojem přistával a vyplivoval jednu skupinu pozemní expedice za druhou.

Z desek z umělé hmoty byly postaveny malé domky, v nichž byly jak obytné místnosti, tak i dílny, laboratoře, garáže, pracovny, místnost pro rádiové spojení a dokonce i malý atomový reaktor. Na okolních výšinách byla zřízena strážní stanoviště vybavená ultrazvukovými reflektory a vrhači antičástic, jež měly odrazit případné neznámé nebezpečí. Odtud

pozorovaly hlídky okolní cizí svět. Na dně údolí zatím sestavovali geologové, botanikové, zoologové a meteorologové malou výpravu, jež měla začít prozkoumávat nejbližší okolí.

Nazarov se účastnil života a práce mužů prostřednictvím televize. Zapojoval si zorné pole strážních stanovišť, pozoroval první zkoušky nerostů, rostliny i preparovaná zvířátka nebo se podílel na poradách vedoucích jednotlivých skupin.

Jeho myšlenky se však, co chvíli vracely k Romainovi a jeho mužům. Už po dva dny neměl o nich žádné zprávy. Co se přihodilo, jak dlouho chtějí zůstat pod zemí? Jejich železná dávka potravin vystačí nanejvýš na čtyři dny…

16. kapitola

Titáni, které teď poznali, nebyli všichni tak obtloustlí jako kněz. Stafford byl tím příjemně překvapen. Byli mezi nimi svalnatí a urostlí muži plní síly, jimž jejich mládí propůjčovalo pružnost a pohyblivost,

V sále byli zřejmě shromážděni členové nebo pověřenci titánské vlády. Jejich důstojné chování a nádhera sloupového sálu, do něhož byli lidé pozváni, se nijak nehodily k vyspělé technice, kterou měli Titáni nepochybně k dispozici. Všechno se tu blýskalo a jiskřilo jako v pokladnici nějakého krále z pohádky. Sloupy se v půli zužovaly; vypadalo to, jako by na sobě stály dva komolé kužele. Byly průhledné a leskly se jako drahokamy; zlatě se třpytící tyče je ovíjely jako hadi. Sál byl vrouben výklenky s širokými čalouněnými křesly. Uprostřed stál veliký stůl, jehož skleněné nohy měly tentýž tvar jako sloupy.

Nejprve se všichni vzájemně uklonili; lidé přitom po vzoru Titánů ohnuli ruce nad hlavou. Potom usedli – lidé na jednu, Titáni na druhou stranu. Po úkloně pozdravil lidi jeden starší Titán, jenž je ujistil přátelskými city a slíbil jim všemožnou pomoc.

Po tomto úvodu byl další průběh podobný jako při pozemských rozhovorech. Všichni se nenuceně bavili přes stůl. Proti třiceti pozemšťanům sedělo padesát Titánů. Romain z prvních postřehů usoudil, že Titáni si mezi sebou rozdělili soubory otázek, protože každý Titán se zajímal jen o určitý obor. Obával se, že při takovéto diskusi dojde ke vzniku skupinek, takže se ztratí přehled. Některé problémy by byly projednávány třeba na dvou místech, poněvadž určité otázky se vyskytovaly v různých oborech; zároveň však mohly být přeslechnuty nebo zapomenuty odpovědi Titánů, když se například dva nebo tři z nich bavili s jedním pozemšťanem. Avšak jejich odpovědi a názory mohly být pro lidi životně důležité!

Proto se obrátil ke knězi. „Navrhuji," pravil, „aby byl projednáván vždy jen jeden obor otázek. Jestliže dovolíte, rádi bychom si vaše odpovědi natočili na magnetofonový pásek, poněvadž jsou pro nás velmi důležité. To je však možné jen tehdy, bude-li se projednávat jen jeden problém, protože nejsme schopni vaši řeč zaznamenávat přímo!"

Titán si dal nejprve vysvětlit princip magnetofonu a potom vyhověl Romainovu přání. Romain byl rád. Magnetofon ho napadl nejprve jako záminka, avšak teď jim mohl být skutečně cennou pomůckou! „Soudruhu de Varenne, jistě se ujmete zpravodajského záznamu, že?"

Titáni měli mnoho dotazů, jež se týkaly Země; tak třeba, v kterém je souhvězdí – ale cožpak lidé věděli, jak oni rozdělují svoji oblohu? A jak vůbec pozorují hvězdy při té silné vrstvě mračen – radioteleskopicky? Z otázek Titánů vznikly otázky lidí. Astronomické problémy byly nakonec ponechány stranou s tím, že budou vyjasněny později s Guptajeem.

Další dotazy **se** týkaly kosmické rakety. Z odpovědí vyvstaly další technické problémy, jež vysvětloval Jansen. Brzy se Titáni obraceli **v** technických otázkách jen na něho.

„Čím jste chtěli zničit naši planetu?" tázal se kněz.

„Energií, v niž se může přeměnit hmota," odvětil Jansen vyhýbavě.

Romain se vmísil do rozhovoru. „Navrhuji, abychom tyto speciální otázky projednali později. Bylo by jistě vhodné, kdybychom tyto věci přenechali vědcům!"

Nato kněz pozval lidi, aby studovali život Titánů, zúčastnili se ho jako hosté a poznali co nejhlouběji jejich radosti i strasti.

Jansen přemýšlel. Proč se tomu vyhnul – už podruhé? Nejprve zamlčel existenci dvou protichůdných společenských řádů a atomových bomb, jež byly na Zemi **v** době jejich startu, a nyní zamlčel i antiatomy! Bylo nutno důkladně uvážit, je-li možné o těchto otázkách vůbec hovo řit; to však musí rozhodnout kolektiv! Tyhle nešťastné prostředky ničení…! Ale cožpak se mohl postavit a říci: Chtěli jsme v prostoru postavit obrovská zařízení a vytvářet v něm z antiatomů antihmotu…?

Vykořisťovatelská třída – a žila ve strachu pod zemí. Zvláštní… !

Město vypadalo pod zemí nesrovnatelně větší, než jak se jevilo na povrchu – a nebylo nijak mrtvé! Život Titánů se odehrával převážně pod povrchem. Když vystoupili z potrubní dráhy, přesedli do jednoho z aerodynamických vozidel bez kol, jež Jansen spatřil již dříve na obrazovce v Kosmu. Projížděli širokými, rušnými podzemními ulicemi. Všude panovala nádhera, větší než by se dalo očekávat podle vzhledu města na povrchu.

Proč se Titáni zdržovali hlavně tady dole? Nezdálo se, se by něco postrádali. Ostatně člověku to ani nepřipadalo, že je v podzemí. Ale musel tu přece být nějaký vážný důvod! Určitě nebylo nijak jednoduché vytesat ve skále tyto široké ulice, nad nimiž se klenul strop až ve značné výšce. Pod sloupovými průčelími domů byly po obou stranách ulic dokonce promenády. Na jeskyňovité vchody do jednotlivých obydlí si ovšem člověk musel teprve zvyknout. To přístup do sálu, v němž se shromáždili zástupci lidí a Titánů, odpovídal už spíše pozemským představám. Vedl přes široké schodiště, jež se rozdvojovalo před podstavcem ve tvaru poháru; na něm stála podobná dívčí socha, jakou spatřili na náměstí na povrchu. Za sochou se schodiště opět spojovalo a ústilo do velké obloukovité brány. Tak asi by vypadal na Zemi příchod do nějakého divadla.

Ale k čemu byla všechna ta námaha? Bylo to snad nějaké bezpečnostní opatření? Bylo tu nebezpečí útoku zvenčí? Do čeho se to asi dostali… ?

* * *

Nazarov poslouchal jen napůl ucha Guptajeeovu zprávu o rozložení sil v titánském slunečním systému. Výstavba pozemní stanice v údolní kotlině byla již téměř dokončena, už se hromadily první výzkumné poznatky – ale od Romaina nedošla dosud žádná zpráva!

Nazarov toužil po spořádaných poměrech, v nichž by mohly být výzkumné práce prováděny v širokém měřítku. Dokud tu nebyli Romainovi muži, musel počítat s nenadálým obratem situace, a proto udržoval stanici ve stavu stálé pohotovosti. Sbírky od vědců byly dopravovány ihned na palubu Kosmu, kde byly preparovány a uschovávány ve skladech.

„Co myslíte," řekl uprostřed Guptajeeovy zprávy a bubnoval konečky prstů nervózně na desku stolu, „neměli bychom poslat do té jehlancovité stavby nějakou pátrací skupinu?"

Guptajee na něho hleděl, aniž by jeho návrhu rozuměl. Zdá se, že mluvil do větru – mohl asi podávat zprávu právě tak svému obrazu v zrcadle. Potom však pochopil. Cožpak se mohl zlobit na Nazarova, že má starost o své spolupracovníky? Vždyť byli už plných třicet šest hodin nezvěstní!

„Myslím, že by to nemělo smysl," odvětil klidně. „Je tam s nimi přece Romain, soudruhu Nazarove! Třeba je vlastní město pod zemí? Je sice pravda, že na povrchu se zdržovalo mnoho Titánů, ale než jsme přišli, nebylo nic vidět. Inoti přece oznamoval, že vstoupili do jakési podzemní dráhy. A oba soudruzi s telefonem vyprávěli o pohyblivém schodišti…"

Náhle se rozzářila obrazovka televizoru. „K údolní kotlině se blíží Titáni!" hlásil velitel strážních stanovišť a nařídil televizní kameru na planinu před vrcholky kopců obsazených hlídkami.

Nazarov zadržel bezděky dech. Blížila se k nim oblaka prachu. Kolony vozidel! Vozidla se podobala pozemským pásovým tahačům těžkého dělostřelectva. Na nich seděly celé řady Titánů ve stříbrných kombinézách. Všichni měli na hlavách kapuce a v rukou drželi zcela jasně zbraně.

„Vyhlaste poplach!" poručil Nazarov. Jak se má teď zachovat? Stanice v údolní kotlině nesmí ohrozit Romainovy muže!

„Můžeme střílet?" tázal se velitel.

„Vyloučeno!" odvětil Nazarov a vzpřímil se. „Nesmíte znervóznět. Expedice nastoupí ihned do letadel a bude připravena ke startu! Při jakékoliv nepřátelské akci okamžitě odstartujte! Vy s vašimi soudruhy zajistíte návrat! Ve výjimečném případě přímého ohrožení povoluji použít vrhačů ultrazvuku. Ručíte mi za to, že žádnému Titánovi nebude zkřiven ani vlas na hlavě!"

Zpozoroval velitelův nespokojený obličej a znovu uvažoval o svém rozhodnutí. Tázavě pohlédl na Inda.

Guptajee přikývl. „Jsem téhož názoru," pravil, „nejsme přece žádní dobyvatelé!"

„Poslouchejte!" zvolal velitel vzrušeně.

Nazarov přepnul na rádiu měnič frekvence. „Aritmetické poznávací značky!“ Pokynul ulehčeně veliteli. „Rozkaz zůstává v platnosti. Zabraňte jakémukoliv nedorozumění!“

* * *

Clonové posádky Kosmu se překvapeně ohlédli ke vchodu do sálu. Stihlé, pěstěné ženy přinášely dovnitř pokrmy. Tyto ženy připadaly mužům ještě krásnější než sochy. Po dlouhých rocích života na palubě kosmického korábu byly pro jeho obyvatele zvlášť přitažlivé. Půvab cizinek zvyšoval modravý nádech jejich pokožky a sytá měděná barva vlasů, jež byly vpředu vyčesány do výše a vzadu splývaly po ramenou v dlouhých vlnách.

Muži byli jako očarováni. Ani nepromluvili a hleděli jako opilí. Když ženy opustily sál, členové expedice vydechli a snažili se chladným a nevzrušeným hovorem zastřít dojem, který ženy zanechaly. Jen Lazzarri si povzdechl: „To jsou ženy…!“

Na stole se vršily rozličné pokrmy. Muži mezi nimi nenacházeli nic známého. Dokonce i nádoby měly cizí tvar. Vypadaly téměř jako pozemské pánvičky, byly však z průhledného materiálu, měly na sobě stříbrné ozdoby a stály na ozdobných nožkách. Vedle nich ležely příbory podobné pinzetám.

Neznámé plody, rosolovité hmoty, slizovité kaše, ale také namodralé maso…

Romain pokukoval nenápadně po jídlech. Bylo mu stejně jako jeho ostatním soudruhům. Většina toho, co bylo na stole, mu připadala odporná.

Mladý Titán, jenž je předtím pozdravil, pozval lidi k jídlu. Romain se domníval, že je to buď velekněz nebo předseda nějaké rady. Nikdo z Titánů se však nepředstavil.

„Děkujeme vám za vaši pohostinnost,“ začal Romain opatrně a rozvažoval předem každé slovo. „Dovolte nám však, abychom prozatím pojedli jen naše pozemské pokrmy. Jistě pochopíte, že musíme všechny vaše potraviny podrobit nejprve důkladné analýze, než budeme moci rozhodnout, nejsou-li našemu organismu nebezpečné.“

Titán s porozuměním přikývl. „Naši předkové jednali rovněž tak, když vstoupili na tuto planetu,“ řekl. A během jídla pak

hovořil o titánské minulosti, která byla klíčem k mnoha věcem, jejichž smysl zatím zůstával lidem skryt.

Titáni pocházeli z jiné planety. Obíhá kolem titánského slunce ve větší vzdálenosti než planeta, na níž přistáli lidé. Romain si hned vzpomněl na Guptajeeovu předpověď. Musí to být ta druhá planeta, kterou Guptajee předpokládal!

Podle slov Titánových měli jejich předkové vysokou kulturu, dokud na planetu nevstoupil chaos. Muži si nemohli učinit z jeho slov žádnou přesnou představu, avšak připomněli si dobu, kdy na Zemi panovala éra poroby a ničení. Na Titanu-2 – jak označovali druhou planetu – vládne zřejmě hrůza, zvůle, teror, nucené práce, vraždění… Dostali se tam asi k moci zločinci!

Teď už muži chápali, proč Titáni, kteří uprchli do bezpečí s flotilou kosmických lodí, ukryli svůj život z obavy před útoky do podzemí, proč zřídili ochranný systém, jenž obklopoval celou planetu a k němuž náležel i mohutný kráter zamlžující atmosféru, a proč se připravují k tomu, aby rodnou planetu osvobodili.

Nelíbil se jim jen úmysl Titánů napadnout planetu, jež je v područí zločinců, bez ohledu na život všech jejích současných obyvatel. Tento pocit přiměl Romaina, že prozatím neuvedl podrobnější údaje o poměrech na Zemi. Chtěl nejprve poznat život Titánů a získat základní fakta, s nimiž by mohl porovnávat pozemská měřítka.

Cítil, že je třeba vrátit se co nejrychleji na náměstí ke Cantervillovi. Kolektiv vedení musí rozhodnout o opatřeních, na jejichž základě bude možno začít se systematickými výzkumnými pracemi. Je nutno vyjasnit mnoho věcí. Musejí prozkoumat a sledovat obsah bakterií ve vodě i ve vzduchu, zajistit potřebné zásobování a poradit se o všech otázkách, na nichž závisí bezpečnost výpravy.

Nazarov čeká na zprávu! Romain pohlédl na hodinky; byli pod zemí už téměř třicet šest hodin! Nasadil si pevně na hlavu svou kapuci a vysvětloval, že se musí naléhavě dohovořit s ostatními lidmi.

Mladý Titán ho přerušil. Nechce jeho prosbu odmítnout, rád by jen na chvíli oddálil její splnění. Slavnost není ještě u konce a v její druhé části budou mít příležitost poznat i radostné stránky titánského života.

„Naše současnost nemá jen mlhu nad povrchem naší planety, má i slunce v jejím podzemí – tisíce sluncí! Některá z nich již touží po tom, aby se seznámila se syny nebes!“

Romain nemohl jeho prosbu odmítnout, protože nevěděl, zda by Titáni nebyli dotčeni, kdyby trval na okamžitém odchodu.

Muži, kteří měli kapuce, přeložili i tato slova soudruhům, kteří je neměli. Smysl Titánova projevu jim však unikal, a proto byli všichni tím spíše zvědavi.

Tu se otevřely kolem dokola všechny dveře. Ze všech výklenků vystupovaly ženy. Vypadalo to, jako by do sálu vtrhl příval ženské krásy. Byly oblečeny v jemné, průsvitné šaty, přiléhající těsně na tělo. Na nohou měly stříbrné prolamované pantoflíčky s vysokými podpatky, na nichž kráčely s úžasnou jistotou. Ve vlasech měly blýskavé šperky; vypadaly jako drahokamy a byly vybroušeny do tvarů krychlí, jehlanů, koulí nebo kapek.

Muži z posádky Kosmu seděli jako přikovaní. Jen zvolna získávali opět schopnost střízlivě pozorovat. Na Titanu byly zřejmé v oblibě lesk a pestré barvy a všechno chtělo vyvolávat působivý dojem. Byla však v tom jen radost z přirozené krásy, že ženy na sobě nosily tyto nic nezahalující šaty? Mohlo se zde použít pozemských měřítek?

Každá Titánka si zvolila jednoho z Titánů a odebrala se s ním do některého výklenku. Bohatě zdobené závěsy se uzavřely. Také vedle lidí stály náhle titánské ženy.

Romain se vzchopil první. Musí stůj co stůj zabránit, aby se soudruzi nerozběhli a nepodlehli vlivu cizího prostředí. Nesmí však zároveň urazit nebo ranit Titaniky. Každé nedorozumění může mít těžké následky.

Zvedl se, uchopil před ním stojící ženu za ruku, jak to viděl u Titánů, a vedl ji na druhou stranu stolu. Tam se s ní posadil. Brzy seděli všichni různě pomícháni v řadě u stolu.

Když jedna z Titánek přinesla kapuce i pro ty muže, kteří dosud žádné neměli, rozmýšlel se Romain jen chvíli. Nic nenasvědčovalo tomu, že by kapuce ovlivňovaly vlastní vůli. Proto své nařízení zrušil. Teď se mohli všichni muži dorozumět se svými dámami u stolu.

Začalo nenucené žertování a nikdo nemohl později říci, jak vlastně k němu došlo. Spočívalo to snad v nezdrženlivém chování Titánek? U stolu panovalo brzy veselí.

Jansen se kradmo podíval po Lazzarrim. Sylvio zřejmě zahořel. Zena po jeho boku se lišila od ostatních. Byla zdrženlivější a působila tím půvabněji. Žádný div, že Sylvio ztratil hlavu. V jeho tváři se zračil obdiv, oddanost a vroucnost.

Na jeho místě by byl nedůvěřivější! Nemá ho snad varovat? Ale jsou tu všichni pohromadě, tady nemůže Sylvio nic zkazit. Překvapovalo jen, že proud jeho výřečnosti vyschl. Lazzarri byl dokonce přímo znepokojivě málomluvný. Zřejmě trpěl ochromující nesmělostí. Tím lépe, aspoň se nemůže nic stát!

* * *

Kolony Titánů objely horské pásmo, jež obklopovalo údolní kotlinu jako přirozený val. Vozidla se rozdělila **a** vytvořila těsný uzávěr, jenž oddělil stanici v údolí od okolní krajiny. Jak důležité to bylo opatření, ukázal brzy nový proud vozů. Jejich kapkovité tvary prozradily, že slouží k dopravě osob; přiváželа jistě zvědavce. Avšak titánsiké vojsko jim zabránilo v přístupu do údolí kotliny.

Nazarov zase zrušil startovní pohotovost. Zatím co se ještě rozmýšlel, jestli mu situace dovoluje odletět konečně na planetu, volal ho inženýr mající službu. Na obrazovce pancéřového vozu se objevily důvěrně známé postavy Romainových mužů.

„Rychle zapojte naši televizní kameru!“ křičel Nazarov. Chtěl být aspoň na obrazovce přitom, až se pozdraví Romainova a Cantervillova skupina.

Muži se objali. Nazarov viděl, že i Cantervillova skupina měla starost o své druhy. Romain přistoupil k pancéřovému vozu a pokynul Nazarovovu obrazu. „Všechno v pořádku! Nechceš přijít sem dolů mezi nás?“

* * *

V poradním sále pozemní stanice seděli vedoucí skupin, jež přistály na Titanu. Napjatě sledovali Jansenovu a Romainovu zprávu o prvním setkání s Titány. Výraz jejich tváře vyjadřoval,

co už pocítili muži obou prvních skupin: úžas, nesouhlas, nelibost, radost.

„Po oficiálním uvítání jsme ještě museli vytrpět slavnost…“ Romain zaváhal.

„Říkáš to tak divně?“ pravil Nazarov.

„Nevím, nerad bych osočoval Titány neprávem. Podle našich měřítek jsou Titánky neobvykle krásné – ale co jsme měli příležitost pozorovat, bylo víc, než je možno považovat za radost ze života. Stálo nás to velkou námahu, abychom nevybočili z rámce našich zvyklostí. Mám za to, že na způsob, jakým se Titáni vůči sobě chovají, mají velký vliv vztahy mezi pohlavími. Titáni si totiž čtou navzájem myšlenky – nepotřebují hovořit, aby si rozu měli. Jestliže je budeme chtít vůbec pochopit, domnívám se. že se budeme muset snažit docela vážně vmyslit do situace, že myšlenky, pocity, přání a naděje nezůstávají mezi Titány skryty. U nás lidí je to jiné. Titáni nám rozumějí, jen když své myšlenky vyslovíme. A právě tak nemáme ani my přístup k jejich myšlenkám, pokud sami nezačnou hovořit.

Určil jsem spolu se soudruhy ze své skupiny některé body, o nichž bychom se měli naléhavě poradit.

Za prvé: Máme za to, že Titáni jsou vykořisťovatelská třída. Dále se domníváme, že byli vypuzeni nějakou jinou vykořisťovatelskou třídou. Jejich modlitby jsou – mírně řečeno – krvelačné! Jde tu o pomstychtivost sice oprávněnou, avšak přehnanou – anebo o nesmyslnou krutost?

Za druhé: Titáni vyslovili naléhavé přání prohlédnout si Kosmos, poněvadž jejich vlastní kosmické rakety byly zničeny. Museli bychom je dopravit nahoru našimi nákladními raketami, poněvadž nemají už ani letadla. Planeta je velmi často kontrolována jejich nepřáteli, avšak zdejším Titánům byla jakákoliv vzdušná doprava zakázána. Splníme přání Titánů? Omezíme, případně vůbec zastavíme náš letecký provoz?

Za třetí: Titáni se velmi živě zajímají o sílu, které jsme chtěli použít pro vyšinutí planety z její oběžné dráhy. Jak se zachováme?

Za čtvrté: Titáni nám nabízejí, abychom planetu prozkoumávali společně s nimi. Přijmeme jejich nabídku?

Za páté: Titáni od nás pravděpodobně očekávají, že zasáhneme do jejich sporu a že jim pomůžeme. Jak se zachováme, jestliže se na nás obrátí s žádostí o takovou pomoc?

Za šesté: Je účelné zůstat za daných okolností na planetě? Jestliže zůstaneme, jak se zabezpečíme, abychom nebyli zataženi do nějaké meziplanetární války?“

Když Romain umlkl, bylo delší dobu ticho. Potom se první přihlásil Jansen. „Soudruzi, i když připouštím, že nenávist Titánů je oprávněná, radím důtklivě, abychom navenek byli co nejzdrženlivější.“

„Co to znamená – oprávněná nenávist?“ otázal se Timár. „Je otázka, je-li vůbec oprávněná! Taková nenávist totiž nedovolí, aby byli postiženi nevinní – avšak Titáni chtějí zničit zárodek života v lůně mateřském!“

„Přesto nemůžeme rozhodnout, je-li oprávněný či ne; k tomu bychom museli vědět o Titánech víc. Myslím si však, že bychom měli být raději opatrní!“ řekl Inoti.

Toto mínění se stále vracelo. Žádnou důvěřivost, navenek co největší zdrženlivost, udržovat stálou startovní pohotovost… !

„Na závěr tedy opakuji,“ uzavřel Nazarov debatu. „Žádné vměšování do titánských záležitostí. Žádnou pomoc a ani výměnu poznatků v oborech, jichž by Titáni mohli využít ke zničení jiných bytostí. Prohlídku Kosmu lze Titánům umožnit, avšak nebude jim vysvětlen princip pohonu! Náš letecký provoz ponecháme neomezený do té doby, dokud se neobjeví nějaké náznaky, že jeho zachování je na pováženou – například kdyby se objevily cizí kosmické lodi. Omezíme jej však na zásobovací lety – tedy žádný letecký průzkum! Přijmeme nabídku Titánů a při průzkumu planety budeme pracovat společně s nimi. Zůstaneme prozatím na planetě, avšak zkrátíme dobu svého pobytu a zůstaneme ve stavu stálé pohotovosti. Důležité postřehy je nutno hlásit ihned na stanici. A teď k výzkumným úkolům… “

„Okamžik, soudruhu Nazarove!“ přerušil ho Jansen. „Dále navrhuji: Je nutno zabránit jakýmkoliv stykům s Titánkami.“

Někteří členové se zasmáli, trochu s úšklebkem, trochu pobaveně. Jansen však řekl rozzlobeně: „Jsem muž a jsem právě tak mladý jako vy. Nemám však mlhu před očima! Vztahy tohoto druhu mohou ohrozit bezpečnost kolektivu.“

„Ale jak?“ ujelo Lazzarrimu, jenž byl jako účastník výpravy do podzemního města rovněž přítomen.

„Nekontrolovatelné pocity snadno kalí soudnost a tlumí rozhodovací schopnost,“ odvětil Jansen vážně. „Znám to z vlastní zkušenosti! Nevystavujme se zbytečně tomuto nebezpečí! Nepřišli jsme sem, abychom tu prožívali něžné románky. To věděl jistě každý z nás předem!“

„Já se k tomuto názoru bezvýhradně připojuji!“ pravil Romain. I ostatní soudruzi s tím souhlasili. Nikdo si nevšiml, že jen Lazzarri zamyšleně mlčel…

17. kapitola

Exkurzní činnost se neustále rozšiřovala. Po dohodách s Titány se průzkumné skupiny spouštěly do podzemního města nebo se nořily do stepí a pralesů. Byly vyslány čety, jež měly za úkol chytat exempláře zvěře a geologové shromažďovali pilně vzorky hornin i různé mapy, aby vyrvali planetě tajemství její vnitřní struktury. A všude byli filmaři, kteří neúnavně natáčeli na filmové pásy stále nové a nové záběry z cizího světa.

Radisté jen s vypětím všech sil zdolávali záplavu přicházejících zpráv a posádky transportních raket měly co dělat, aby dopravovaly nasbíraný materiál na Kosmos stejným tempem, jakým docházel do hlavního skladu expedice. Už před delší dobou byla flotila transportních raket zdvojena a přesto měl správce hlavního skladu stále starosti, aby byl dostatek místa pro přibývající materiál.

Nazarov stál u svého psacího stolu a studoval letecké snímky denní strany planety, kterou neustále fotografovaly transportní rakety. Nezajímaly ho však ani lesy a horská pásma, ani průběh toků řek a pobřeží kontinentu – hledal další města…

Výsledky výzkumů a jejich zhodnocení byly obsaženy již v dlouhé řadě protokolů; rozsah poznatků byl ohromný a předčil vše, co se od expedice očekávalo v době jejího vyslání; už dávno vyvážil námahu i náklady na celý tento nesmírný podnik – a přesto Nazarov nebyl spokojen.

Jeho vysoké čelo bylo zachmuřeno a nevnímal nic kolem sebe. Proto přeslechl blížící se kroky a ani si nevšiml, že do dveří vstoupil Romain, zůstal v nich stát a s úsměvem ho pozoroval.

Romain se zájmem přelétl pohledem mapy, plány i grafické náčrty, jež visely na stěnách mezi regály s knihami, nad čtenářským stolkem v rohu místnosti, nad televizorem a dokonce i nad umývadlem. Obrazy byly většinou překryty tabulkami.

„Jestli to půjde takhle dál, Vasile, budeš asi muset dát odstranit regály, abys získal další volnou stěnu," pravil.

Nazarov vzhlédl od fotografií, nuceně se zasmál a klesl na židli. „Nemůžeme se materiálu bránit!“

Romain přikývl. „A přesto nejsme spokojeni!“ dodal a usedl rovněž.

„Mně se to všechno nelíbí,“ řekl Nazarov nespokojeně. „Titáni jen hoří, aby poznali tajemství Kosmu, ale s námi jednají rezervovaně. Akční rádius našich výzkumů je omezen, do určitých oblastí nemáme vůbec přístup, a existují-li ještě další města, to jsme se nedověděli. Všude je nám v patách nějaký Titán, jen Stafford už není doprovázen nikým. Spřátelil se s učencem, který je bratrem kněze; je to rovněž atomový fyzik, George!“

„Odkud to víš?“ tázal se Romain překvapeně.

„Nedávno mi o tom podal zprávu Sandrino. Pracuje ve Staffordově blízkosti a měl příležitost ledacos pozorovat.“

„Přátelství ještě nemusí být důvodem k nedůvěře, Vasile!“

„Cítím se přitom nesvůj.“

„Třeba jsou ta omezení jen bezpečnostními opatřeními…“

Nazarov ho přerušil: „… p r o naši ochranu, já vím, to Titáni velice zdůrazňují.“ Řekl to s nádechem ironie.

„Snad jsme se nevědomky zachovali nějak tak, že podle jejich vlastních poznatků nám musí nedůvěřovat. Ostatně je tu stále možnost, že omezení budou zase zrušena. Přirozeně mohou se naopak zpřísnit! Musíme počítat se vším,“ řekl Romain klidně. „Proto musíme být také na vše připraveni! Sociálně-ekonomická skupina doufá, že po studiu průmyslové produkce bude moci zkoumat i produkci zemědělskou.“

„Ta leží mimo náš akční rádius. Nemáme jiné možnosti a nic dalšího k dispozici než letecké snímky z transportních raket!“

„Jansen vzal s sebou dolů svou raketu, chce s ní provést zkušební lety.“

„Toho teď bude muset prozatím nechat, George. Snad až později! Má těsný styk s Titány a tak bude v současné době lépe, když bude mít na planetě otevřené oči! Kromě toho jistě budou chtít být při zkušebních letech i Stafford s Lazzarrim – zúčastnili se přece její stavby!“

„Máš pravdu. Bude možná lépe, když Stafford teď nebude v blízkosti rakety.“

* * *

Lazzarri pohlédl na náramkové hodinky. Ještě tři hodiny a pak musí nahoru – do věčného titánského dne – hlásit se rádiem. Skoda, rád by tu dole zůstal déle a vydal se něco objevovat. Tady v podzemní továrně toho moc nového k vidění nebylo, aby to mohlo uspokojit jeho touhu po výzkumech.

Pohlédl do ohromné tovární haly. Běžící pás nepřetržitě rachotil a duněl. Na začátku polykal neforemné kusy rudy a na konci vyplivoval hřídele.

Byl by velice rád věděl, jak Titáni zpracovávají kusy rudy na hřídele a jakých pracovních postupů k tomu používají – jenže výrobní linka byla zakryta a táhla se halou jako obludná hrbatá housenka. Jak vlastně Titáni taví rudu, jak ji zpracovávají? – Dověděl se sice od Titána, který linku obsluhoval, že předkovky jsou nejprve rozžhavovány elektrickými vířivými proudy a pak teprve kovány, dověděl se také, že kování obstarávají mohutná ocelová kladiva, jež jsou přiváděna v magnetickém poli ke kmitání – ale co se děje předtím a co potom, to dosud nezjistil. Kdyby takhle vznikla nějaká porucha, aby Titán byl donucen sejmout kryt s běžícího pásu! Dostal tenhle průzkumný úkol a nemůže ani…

Titán sledující chod strojů na svítícím kontrolním pultu se zdál zdrženlivější od doby, kdy Jansen provedl Titány Kosmem. Nebo je ješitný? Souvisí to snad s tím, že Titán se zase marně dotazoval Lazzarriho na tajuplnou výbušni nu, pomocí níž chtěli lidé vyšinout planetu z její dráhy? Ale vždyť mu dal jasně najevo, že je v expedici jen malým pánem a že odpověď na jeho otázku nezná!

Přece neprozradí tajemství antičástic! Když se ho Titán zeptal, jak je Kosmos poháněn, a když mu v odpovědi doporučil, aby se s tímhle obrátil na Jansena, Titán pěkně protáhl obličej! U Jansena by však narazila kosa na kámen!

Kdyby jen mohl zůstat tady dole delší dobu! Ale přestože se pobyt na planetě krátil, bylo rozhodnuto nepracovat denně déle než šest hodin. Kdyby však i tento čas překročil, musí se stejně vždy po osmi hodinách hlásit rádiem! A to už by pák nemohl sjet znovu dolů, nýbrž musel by čekat až na příští směnu. A přitom by mu to bylo tak vhod! Doktor Sandrino, s nímž bydlí na

povrchu v jedné z jehlancovitých budov, přichází sám velmi nepravidelně, poněvadž se musí účastnit zajímavých operací. Od něho by se tedy nemusel obávat nějakých výtek. Ten by si ani nevšiml, kdyby se Solií… Jenže to je vyloučeno. Žádné vztahy k ženskému pohlaví – tak zní příkaz!

Vlastně jsou šosáci! Vystupují **a** jednají, jako by seděli v ledničce. „… jsem muž **a** jsem právě tak mladý jako vy; nemám však mlhu před očima…“ Jenže to už není mlha, milý Michaeli! Jinak bys zjistil, že děvče po mém boku mi nasadilo kapuci, pomocí níž je možno se bavit, aniž by člověk promluvil jediné slovo!

Říkají tomu vědecké výzkumy – a házejí všechny do jednoho pytle! Solia je jiná! Pravda, neskrývala, že se jí líbí – ale on to rovněž netajil! Přetvářka mu byla vždycky cizí. Poctivý cit bylo možno poctivě vyznávat, přirozené věci se však musely brát rovněž přirozeně.

Kolik hlubokých myšlenek, kolik písní, básní i románů bylo věnováno lásce – této nepřemožitelné síle! A jak bylo nutno zápasit, aby byla zbavena lživé přetvářky a nepochopení, jež na ni navěsila doba dvojsmyslné morálky. Kolik námahy stálo, aby ji lidé brali a mínili přirozeně **a** čistě…

Ale co si má počít? Rozhodnutí bylo jednoznačné a zá vazné! Jestlipak na něj čekala? „Schovej si ji pro sebe! Až zazní modlitba po páté, spěchej k bohyni krásy na náměstí!“ řekla mu tehdy u stolu. „A až budeš stát u sloupu, pootoč malou destičkou uvnitř kapuce o půl otáčky; pak mne uslyšíš – a nikdo nebude vědět, co si budeme říkat!“

Velmi rychle vypátral, že modlitba zaznívá každých jedenatřicet hodin. Zjistil také, že vlnová délka vysílače a přijímače v kapuci se dá měnit. Přesto nakonec nikam nešel. Vlastně měl soudruhům oznámit, že nenosí kapuce, jimiž se dorozumívají Titáni. Ze mají zastaralé modely, zatímco on vlastní jinou, pomocí níž je možno se dohovořit s Titány, aniž by bylo nutno přitom mluvit! A také, že kapuce Titánů jsou zařízeny na příjem ve dvojím rozsahu – jednak v rozsahu staromódních kapuci, které dali lidem, jednak v rozsahu moderních kapuci, jež nosili sami…

Ale pak by musel vyprávět i o tom, že Solia… Ne, o tom hovořit nebude! Chce být volný jako Stafford, chce zkoumat na

vlastní pěst. Aspoň pak nebude muset stále odkládat své vysvětlení. Kdo ví, co by na jeho místě Stafford…

* * *

Obdélníková stěna klesala dolů a zmizela v podlaze. Nepopsatelné, strašlivé dunění a rachot se řítily na Stafforda. Zděšeně si zacpal rukama uši a přikrčil se, jako by se chtěl schovat. Připadal si jako zrnko písku stržené lavinou.

Roztřásl se strachem a chvěl se po celém těle. Hluk mu způsoboval pronikavou bolest. Rozkřičel se. Vtom ucítil, že mu Katu položil ruku na rameno. Titán ho zvedl a nechal stěnu opět zapadnout.

„Je to pro vás nezvyklé!“ pravil Katu. Ryl starý a nosil oděv titánských učenců – široký, žlutý plášť s pestrými ornamenty. Pod ním bylo vidět jen střevíce s vysokými podpatky. Kapuce kryla podlouhlou špičatou lebku, obličej měl rozbrázděn hlubokými vráskami. Jeho oči neměly žádný lesk a zdálo se, že pohlížejí někam do velké dálky.

Stafford mohl konečně opět mluvit. „Jak to můžete vydržet?“ vrtěl hlavou.

„Také mi to není příjemné, ale vydržím to. Snad nejsme po této stránce tak citliví?“ odvětil Katu a pobídl Stafforda ke vstupu do následující místnosti, zrovna tak holé, jako byla první. Avšak tam, kde v předešlé místnosti byla zasouvací stěna, uviděl Stafford na metr silné, ohromné skleněné okno.

Stafford užasl. Pohlížel do jasně ozářené jeskyně. Byla široká a několik kilometrů dlouhá. Strop podpíraný štíhlými skleněnými sloupy se klenul nejméně dvě stě metrů nad podlahou.

V několika řadách se tu rozprostíraly přes sto metrů tlusté roury. Mezi nimi se táhly do dálky nekonečné řady stojatých, vysokých válců. „Co je to?“ koktal Stafford.

„Chtěl jste vidět naše energetické zdroje. Tady je jeden z nich!“ odvětil Katu. „Sluneční oheň spoutaný do rour a vedený na lopatky turbín.“

Stafford naslouchal výkladu nejprve na nejvyšší míru napjat, potom však už jen napůl ucha. Jeho myšlenky předbíhaly slova, jež Katu vyslovoval.

Tepelné atomové reaktory! Znal jejich princip. Ionizoval-li se plyn deuteria – těžkého vodíku – získal elektrický náboj a mohl být přitažen do kruhovitého magnetického pole mezi dvě prstencovité magnetické cívky. Jestliže se potom plyn rozžhavil elektrickým obloukem a zvětšila se prudce magnetická intenzita, vzrostla kondenzace plynu a ten dosáhl teploty, jež udělila atomům deuteria takovou vlastní rychlost, že překonala sílu, kterou se atomy vzájemně odpuzovaly.

Nyní vždy dva atomy deuteria splynuly v jeden atom hélia. Přitom se uvolnila tepelná energie v hodnotě několika miliónů stupňů Celsia – a mohlo docházet k dalším splynutím atomových jader. Oheň se rozhořel! Bylo pak jen třeba vstřikovat nové deuterium, jež živilo plamen. Rozžhavené hélium o vysokém vnitřním tlaku se hnalo turbínami, ty poháněly generátory…

Nebo snad Titáni zapalovali deuterium v plynném stavu tak, že do něj pouštěli proudy o několika miliónech ampérů? Znal oba principy, pozemští vědci na nich rovněž pracovali. Ze zařízení hned nepoznal!

Jenže k tomu bylo příliš mohutné – příliš nepředstavitelné vzhledem k pozemským měřítkům; a kryt turbín i generátorů odpovídal titánským konstrukčním formám, jež nebyly dány jen účelností. Člověk nemohl zakryté stroje poznat jen tak na první pohled.

Zdá se, že Titáni byli v oblasti slučování atomů napřed. Nebo snad běží podobné elektrárny už i na Zemi? Jestli vůbec ještě nějaká Země existuje?… Stál s Titánem před průhledným krytem a zíral do jeskyně; jeho myšlenky však bloudily jinde.

Od doby, kdy byla vyvrácena jeho představa, že lidé na Zemi jsou výjimečným výtvorem přírody – jakýmsi rozmarem neznámé, pomyslné moci, výtvorem předurčeným k tomu, aby třeba podlehl zase jinému vrtochu této moci – jeho pesimismus zakolísal. Začal dokonce o existenci takové moci pochybovat. Měli snad přece jen pravdu Nazarov, Romain, Jansen a jak se všichni ti ostatní jmenovali, vyvíjelo a vytvářelo se všechno důsledně zákonitě? Neexistovalo předurčení? Ležel osud lidí skutečně jen v jejich vlastních rukou? Pochopili lidé, že se musí proti nebezpečí bránit a bojovat proti němu? Sjednotili se aspoň, aby je včas odvrátili, aby zabránili katastrofě? Žijí ještě…

Ale co kdyby žili a neměli zatím ani tušení, co se může semlít z toho všeho tam – v Austrálii… ?

Tady za tou deskou byla energie spoutána; nezuřilo však na Zemi tohle inferno v nespoutané formě… ? Stafford se zachvěl hrůzou.

„Toto zařízení je zastaralé," řekl Katu. „Máme nové, lepší plány – přímou přeměnu tepla v elektřinu…" Dříve než se mohl Stafford otázat, jak má k této přeměně docházet, Katu pokračoval: „Jenže kdo má tato zařízení stavět? Původní obyvatelstvo vyhynulo; nikdo na mne nedal, když jsem tvrdil, že bychom je mohli ještě potřebovat. A Neurození? Zase se nedbá Katuovy rady, přestože je starý! Mají být rovněž zničeni – místo abychom zamořili náka zou jejich pole a spálili jejich továrny, aby ztratili obživu a byli nakonec rádi, že mohou pracovat opět pro nás. Naše nenávist nás zaslepila! Ohněm chceme trestat – a spálíme přitom k našemu životu potřebnou pracovní sílu! Zchudlí Urození, kteří zde pracují, jsou nároční!"

Stafford se znovu otřásl děsem. Katu byl sice proti zničení – byl však pro nucenou práci. Počítal s pracovní silou – nikoliv s žijícími bytostmi. Nebyl o nic lepší než jeho bratr kněz!

Zdálo se, že Titán na člověka zapomněl. Mumlal si sám pro sebe: „Tento oheň chtějí vrhnout na starou vlast a naše odvěké vlastnictví chtějí zničit, místo aby je získali nazpět a probudili opět zašlý lesk i nádheru…"

Stafford musel vší silou přemáhat své vzrušení. I zde tedy stála atomová síla proti životu. – Co si jen má počít?

Teď cítil vinu, že na Zemi mlčel a že dokonce nic neřekl ani na Kosmu. Má i tady nečinně přihlížet?

Co však je to za bytosti, jež jsou ohroženy Titány? Neurození – je to označení pramenící z opovržení vůči jiné vládnoucí vrstvě, která je silnější, nebo je to opovržení vůči dřívějším poddaným, kteří se osvobodili? Nešlo by je nějak varovat?

On sám však lidi na Zemi nevaroval. A tam byla také třída pracujících – třída, jež se osvobodila; tam byli lidé jako Romain, Nazarov, Jansen, Inoti…

Kdyby se mohlo vrátit, co zmeškal – snad by lidstvo ještě žilo…

* * *

Bouře cloumala vrcholky stromů. Poryvy větru lámaly větve i kmeny, až to praštělo, rachotilo a přehlušovalo hukot v ovzduší. V tomto ďáblově kotli se v křoví po kolena vysokém trmáceli lidé, nepatrní jako mravenci – Inoti, Timár a de Varenne. Měli s sebou Titána; když se ho zeptali na jméno, řekl, že se jmenuje Usu, to je Vzdorný.

„Proč tě tak nazývají?“ zeptal se Inoti zvědavě. Usu odpověděl, že je jedním z nespokojenců, kteří nesouhlasili s tím, aby na druhou planetu byl seslán sluneční oheň. Což nejsou dostačující podmínky k životu i na této oběžnici, kterou nazývají pochmurnou planetou, poněvadž jim tu chybí nádhera zděděná po předcích? Museli by však všichni pracovat; pak by bylo možno vybudovat nové továrny, prozkoumat celou planetu a odhalit její poklady. Potom by její bohatství sloužilo všem – a ne jen několika vyvoleným, kteří sedí v Božské radě a rozhodují o osudu zapuzených.

Bylo by ovšem nutné, aby se všichni pracující mohli podílet na plodech své práce. Jenže vyvolení v Božské radě rozmnožují pouze vlastní bohatství a zneužívají ho k tomu, aby ostatním vnucovali svou vůli! Zapomínají, že kdysi všichni, kteří sem uprchli, patřili k Urozeným! – A protože on takto smýšlí, poslali ho s lidmi sem – do říše praskajících kmenů. Tady se nedají objevovat síly, jimiž synové nebes vychylují planety z jejich drah, tady jsou jen skákaví hadi, létající trojúhelníky a lámající se stromy, zpuchřelý podrost a běsnící bouře. Ah, jemu nezáleží na silách, jimiž vládnou synové nebes!

Inoti naslouchal a začal na Usua dorážet s otázkami: Smýšlí mnoho Titánů takovým způsobem? Jaké rozdíly existují mezi Titány, jak rozdělují zboží, jež vyrábějí ve svých továrnách? Avšak Usu mrzutě mlčel. Byl jako vulkán, který vypustil svůj přetlak. Nebo si snad uvědomil, že jde vedle lidí…

Stoupali teď mlčky pralesem. Lidé napjatě naslouchali. Inoti hleděl upřeně do hustého, spletitého křoví. Pod střechou z listí panovalo nažloutlé šero a horko jako ve skleníku.

Nečíhal tu někde třeba létající trojúhelník? Inoti měl před nimi respekt od doby, kdy jednou pozoroval, jak nehlučně klouzavým letem vzlétly od země a napadly chobotnatá zvířata podobná mamutům. Spustily se jim přesně do týlu, kam na ně zvířata nemohla choboty dosáhnout. Spatřil, jak se celá ta hora

masa zhroutila, když jako dýka ostrý tesák ohromného netopýra se zabodl mezi obratle a vstřikl do míchy omamující jed.

Obraz ho tehdy naplnil takovým hnusem, že kdykoliv trojúhelník spatřil, ihned vždycky pozvedal ultrazvukovou pistoli, ačkoliv trojúhelníky přes svou nenasytnou touhu po krvi nechávaly lidi zjevně na pokoji.

V podrostu se však mohl také skrývat některý z četných skákavých hadů, jejichž nožovité zuby dovedly prokousnout naráz lidskou kost.

Zíral napjatě do křoví a do vrcholků stromů. Vůbec si nevšímal mloků s vyvalenýma očima, jejichž na loket vysoký rohovitý a zubatý hřeben občas prokmitl vysokou travou po obou stranách stezky vedoucí džunglí. Už dávno si odvykl dávat pozor na malá zvířata, jež tu a tam přeběhla pěšinu.

Před nimi se otevřela široká mýtina.

Timár si ulehčené vydechl a vykročil bystřeji kupředu. Po červenavé trávě byly rozsety úlomky skal, jako by je rozhodila hravá ruka. Timár si povšiml jejich světle šedého lesku, zvedl jeden malý úlomek a potěžkal ho v ruce.

„Vypadá to na platinu!“ Zastrčil kámen do brašny. De Varenne ukázal kupředu. Ležel tam veliký balvan, v němž se zřetelně rýsovaly pestré, lesklé žíly. Vyňal z tašky špičaté kladivo a spěchal k balvanu. Tam rozepnul řemen, na němž měl brašnu zavěšenou přes rameno a odložil ji na zem. Když pohlédl opět vzhůru, strnul.

Pět metrů před ním leželo v ploché prohlubni nemotorné zvíře. Vypadalo jako hroch. Vyvalené oči zíraly chladně na de Varenna. Strašlivá, veliká tlama, vyzbrojená ostrými zuby, se pomalu otevírala. Mezi zuby bylo vidět neforemnou hroudu masa.

De Varenna ochromila hrůza. Jazyčnatec! Titáni o něm ledacos vyprávěli. Když útočil, otevřel tlamu, vymrštil bleskurychle svůj neforemný jazyk na vzdálenost až několika metrů, obemkl oběť rozeklaným koncem jazyka a strhl ji naráz do své obludné tlamy.

De Varennovi se zdálo, jako by ho zvíře hypnotizovalo, jako by se pevněji opřelo o zem…

Vtom šlehlo kolem něho vzduchem pět výstřelů. Jazyk vyklouzl zvířeti z huby – ne však jako smrtonosný blesk, nýbrž

kroutil se po zemi jako had a obracel se bezvládně sem tam. Z tlamy prýštila krev…

Usu hleděl zaraženě na pistoli, kterou Inoti už zase zastrkoval nazpět do pouzdra. Náhle do něj vjel život. „Rychle pryč odtud! Utíkejte, jak nejrychleji můžete!“

Hnali se za Usuem mýtinou ke stezce, po níž sem přišli. Usu zvolnil běh, teprve když uviděli opět terénní vozidlo, jež zanechali na silnici vedoucí pralesem; stezka byla totiž pro ně příliš úzká. Těžce oddychujíce a zaliti potem doběhli muži za ním. Lapali po dechu a dopadli vysíleně na sedadla. „Proč jsme tak spěchali?“ tázal se Inoti udýchaně.

„Zvíře řvalo… a krvácelo – to přiláká létající trojúhelníky. Přilétnou v celých hejnech!“

* * *

K údolní kotlině se táhly ze všech stran závoje prachu a na rolovací ploše pozemního letiště přistávaly v rychlém sledu vrtulníky.

Jansen vyskočil před budovou klubu ze svého vozu, uzamkl dveře a hnal se po schodech ke vchodu. Tam dohonil Inotiho.

„Profesore, nemáte tušení, proč jsme sem byli svoláni? Nemohla se porada odbýt při okruhovém dispečinku?“ ptal se nevrle.

Inoti pokrčil rameny. „Nemám tušení!“

Poradní sál naplňoval vzrušený šum hlasů. Bylo neobvyklé, že se vedoucí skupin museli osobně dostavit do tábora expedice, k tomu byl zřejmě velmi vážný důvod.

Čím více se blížila doba zahájení porady, tím více se stupňoval šum hlasů. Konečně se objevili Nazarov a Romain; oba byli vážní a čela měli zbrázděna vráskami.

„Soudruzi!“ začal Nazarov. V sále nastalo ihned utišení. Jen zvenku pronikalo do místnosti svištění větru a hukot ojedinělých motorových vozidel.

„Titáni nám dali ultimátum. Buď jim okamžitě sdělíme tajemství pohonu Kosmu, nebo nebudou moci nadále ručit za naši bezpečnost! Soudruzi, víte všichni, že Titáni se snažili všemi možnými způsoby vylákat z nás toto tajemství. Téměř

každý z vás – dokonce i soudruh Lazzarri – byl dotazován, čím je Kosmos poháněn!

Rozhodli jsme se, že toto tajemství nevydáme. Požadavek Titánů – i když předstírá, že má sloužit jen k naší bezpečnosti – je ve skutečnosti hrozbou. Proto je nutné, abychom ještě jednou přezkoumali svá rozhodnutí a domluvili se případně na nových směrnicích, jak se chovat. Začněme s rozborem současné situace!"

První se zvedl Inoti. Podal zprávu o Usuovi – Vzdorném, o jeho názoru na touhu členů Božské rady po odplatě a o poměrech na Titanu-1. „Titáni připravují zřejmě nukleární útok. Sluneční oheň – co to může znamenat jiného než termonukleární reakci? Ze slov Usua se však dá usuzovat i na společenské poměry na planetě!

Všichni, kdo sem uprchli, byli Urození – tedy vykořisťovatelská třída! Teď se však tvoří podle majetkových poměrů nové třídy – jak tomu ostatně ani jinak nemůže být. Projevují se rozdílné zájmy i názory. Přemýšlejme, zda bychom neměli těchto rozdílů využít. Mohli bychom se třeba těmto opozičníkům více věnovat a na příkladě pozemských poměrů jim vysvětlovat zákony vývoje společnosti. Usuova slova jsou důkazem, že situace se vyhrocuje a že Titáni usměrňují svou pomoc našim výzkumným skupinám především podle vlastních motivů."

Po Inotim se zvedl Romain. „Postřehy soudruha Inotiho se kryjí se závěry, vyplývajícími ze zhodnocení výzkumných výsledků jednotlivých skupin a se zjištěními sociálněekonomické skupiny, která studovala titánské výrobní poměry. Třídní charakter titánského společenského řádu se podobá ultraimperialismu. Proto na základě rozporů mezi výrobními silami a výrobními vztahy vznikají zcela zákonitě třídní rozdíly. Uvnitř bývalé vykorisťovatelské třídy se sice tvoří třídy nové, avšak tento vývojový proces nelze ovlivňovat zvenčí.

Sociálně ekonomická skupina došla dále k názoru, že na Titanu-2 vznikl revoluční převrat a beztřídní společnost. Z těchto důvodů navrhuji:

Žádné vměšování do titánských záležitostí! Neprozradit tajemství antičástic ani za cenu obětí! Nenápadně omezit výzkumné práce a postupně je zcela zastavit.

Ihned začít s přípravami k návratu na Kosmos!“

Muži mlčeli. Teď když Romain vyslovil, co sami považovali za správné, čeho se však přesto obávali, tonuli v rozpacích. Co všechno zůstává ještě neprobádáno! Romain chápal jejich zklamání. „Soudruzi!“ přerušil jejich mlčení. „Vím, co můj návrh znamená! Vím, že geologové se musí vzdát prohlídky důlních děl a výzkumu geologické struktury planety; sociálně-ekonomická skupina nebude moci prozkoumat titánské zemědělství, technické skupině se už nepodaří… “

Nemusel ve výčtu pokračovat. Muži věděli, že Romain zná jejich starosti i přání a že každý svůj návrh předem důkladně uváží.

Navržená opatření byla proto schválena jednomyslně. Canterville převzal vedení příprav ke startu.

* * *

Stafford už nedovedl naslouchat Katuovi se stejně přátelskými pocity jako dříve. Zhnusil se mu od chvíle, kdy zjistil, že Katu nenávidí obyvatele druhé planety právě tak jako jeho bratr.

Jak se to mohlo stát? Pocítil snad sám sympatie k ohroženým? A co když to byly stejné bestie jako ti zde, co když sami také zbrojili a připravovali atomový útok na Titanus-1?

Musí se zeptat Romaina a Nazarova! Třeba se v tom vyznají lépe. – Mluvili přece vždycky o zákonech vývoje společnosti. Nedalo by se těchto zákonů použít i tady? Když by ti takzvaní „Neurození“ byli jiného smýšlení než Katu a jeho bratr, třeba by bylo možno je varovat? Z Kosmu – snad rozhlasem… Třebas by se podařilo nějak zesílit mozkové proudy a vyzářit je směrem k Titanu-2, jako to šlo s kapucemi Titánů tady.

A možná, že by Romain věděl, jak by se dalo varovat i lidstvo – žije-li ovšem… Jenže to by musel on, Stafford, vyprávět o Austrálii a třeba by zničil těmhle skvělým chlapíkům víru ve šťastný návrat domů.

Stafford zavrtěl nevrle hlavou. Co je to za nesmysl? K čemu víra, když by byli stejně zklamáni – vždyť Země nejspíše už neexistuje – zbyla jen radioaktivním zářením zamořená a spálená planeta. Kdyby tak šlo uchránit víru i Zemi!

Musí za Romainem! Po tomto rozhodnutí se mu ulehčilo. Přece jen nebyl sám… Teď už mu nepřipadalo tak těžké skrývat svůj odpor vůči Katuovi.

Stafford se opřel o lenoch židle. Seděl v širokém šestirohém pokoji, jehož svítící strop vytvářel něžné, nazelenalé přítmí. Ve stěně byly dveře – jediné pojítko s vnějším světem; vedly k výtahu. V ostatních stěnách byly zabudovány mohutné televizní obrazovky a řídicí panely. Za nimi byl ukryt elektronický mozek, mohutný urychlovač částic, trezor na radioaktivní preparáty, dálkově řízená laboratoř pro pokusy se zářením a paměťové ústrojí.

Katu seděl před paměťovým ústrojím. Stafford ho mohl dobře pozorovat od svého stolku uprostřed místnosti. Katu měl nasazenou kapuci a dával si od vysílače paměti sdělovat své předchozí myšlenky. Byla to praktická metoda – člověk nepotřeboval žádné poznámky ani papíry…

Když se Katu zabýval pokusy nebo přemýšlel o vědeckých problémech, nosil vždycky kapuci a přenášel své myšlenky do paměti stroje. Později záznam kontroloval a současně řešil méně důležité detaily. Ony prchavé myšlenkové záblesky, jež jsou často tak úžasně blízko k jádru řešeného problému a které mizí, když je chce člověk zachytit, nemohly Katuovi uniknout!

Stafford pohlédl na hodinky. Ještě dvě hodiny musí čekat; kdyby odcházel dříve než Katu, bylo by to nápadné! Doufejme, že Romain není právě někde na cestách se sociálně ekonomickou skupinou. V nejhorším bude na stanici aspoň Nazarov, na něho se může rovněž obrátit…

Katu vstal a posadil se ke Staffordovi. Mlčel však a na slouchal. Staffordovi to bylo protivné. Jaké zvuky slyšel titánský učenec? Několikrát přikývl na souhlas. Mohly to tedy být i zvuky, které přicházely zvenčí. Rádiové vlny však stěnami nepronikaly… Či snad se Titáni dorozumívali pod zemí přece jen rádiem? Existovaly snad zvláštní zesilovací systémy naladěné na určitou vlnovou délku? S pozemskými kapesními rádiovými přijímači a vysílači stejně jako s kapucemi, jež dostali od Titánů, nebyl rádiový provoz pod zemí možný!

Co skrývají Titáni před lidmi? Mají snad dvojí tvář – chovají se jinak mezi sebou a jinak před lidmi? Nebo snad mají dokonce plány proti lidem?

„Pomohou synové nebes zničit zlou planetu?“ otázal se z čista jasna Katu.

Stafford uvažoval. Tak přímo se Katu nikdy nezeptal. „Mohli bychom vám vůbec pomoci?“ odvětil vyhýbavě. „Vaše rakety jsou jistě lepší než naše.“

To bylo smělé tvrzení. Nic nenasvědčovalo, že Titáni vlastní rakety. Dříve jistě museli nějaké mít – přilétli sem přece meziplanetárním prostorem – teď však leteckou dopravu už neprovozovali; zahrabali se pod zem a od počátku tvrdili, že jejich kosmické koráby byly zničeny. Jestliže však nějaké rakety mají, pak je odvetný úder zřejmě blíže, než lidé očekávali.

Katu nezpozoroval Staffordovo napětí. „Pak bychom mohli opustit náš sluneční systém, ale k tomu naše ohnivé šípy nestačí.“

Stafford zatajil dech. To bylo nepřímé potvrzení! Musí okamžitě na stanici!

„Nevím. Musel bych se nejdříve zeptat ostatních synů nebes. Víš přece, že mě vzali s sebou jen jako hosta.“

To se zdálo Katuovi jasné. Stafford mu na začátku jejich spolupráce vyprávěl, že na Zemi existují dvě skupiny států.

„A řeknou ti to?“ tázal se Katu.

„Když jim nepovím, proč se ptám, tak jistě!“

Lazzarri spěchal do svého obydlí. V ulicích města byl živý ruch. Všude bylo vidět postavy ve stříbrných pláštěnkách a s kapucemi. Občas následovalo některou postavu jakési štíhlé, šestinohé zvíře, poslušné jako pes.

Po vozovkách se míhala vozidla kapkovitých tvarů. Měla dvě, tři i čtyři kola s pneumatikami z elastické hmoty. Vypadala téměř jako pozemské automobily, neměla však reflektory a masky chladičů. Byla poháněna elektricky a klouzala kolem Lazzarriho tiše a nehlučně.

Lazzarri se nestaral o Titána, který ho následoval. Už si zvykl, že byl denně doprovázen od svého obydlí do továrny pod zemí i nazpět. Prý na ochranu jeho bezpečnosti! Bylo to skutečně potřeba? Ani nevěděl, je-li to denně tentýž Titán.

Zrychlil krok. Za deset minut bude okruhový dispečink. – Mnoho nového asi nebude!

Vedle něho zasvištěly na betonu pneumatiky. Vůz zapéroval a zastavil; policista byl ihned u auta.

Otevřely se široké dveře a vystoupila postava v pláštěnce. Byla ohebná, ne tak tuhá jako ostatní chodci. Při vystupování probleskly střevíčky s vysokým podpatkem. Lazzarri si nasadil kapuci. Policista se postavil před něho, avšak postava v pláštěnce zvedla ruku a odstrčila Titána stranou.

„Synu hvězd!“

Lazzarri naslouchal. Solia! Policista znovu vstoupil mezi ně. Solia ukázala na ornament na voze a pánovitě poslala strážce pryč. Policista kvapně zmizel.

„Mnoho modliteb jsem na tebe čekala.“

„Nešlo to, Solio – byl jsem v táboře synů nebes a nemohl jsem nosit kapuci,“ pravil Lazzarri rozpačitě.

Kolikrát na ni myslel, kolikrát si přál, aby ji potkal – a teď tu stojí před ním. Ale co zákaz?

„Nastup!“

„Musím se hlásit, máme… stanice čeká.“

„To můžeš ve voze.“

Nastoupil, sundal kapuci a nasadil si do uší sluchátka. Co měl dělat? Musel by se zdráhat, zůstat venku na chodníku… Měl by Nazarovovi vylíčit situaci? Jenže to by ho slyšeli všichni. A musel by přiznat, že dosud ledacos zamlčel. Jistě by pak byli neúprosní… Ale co na tom, že hovoří se Solií? Zákaz se přece týkal těch druhých žen

– Solia je jiná! A poněvadž ji zná jen on, může také jedině sám rozhodnout. Kdyby odmítl, třeba by ji už víckrát nespatřil. To si však nedovedl představit – teď, když seděla vedle něho.

„Haló, Lazzarri volá centrálu – připraven k příjmu!“

– „Tady centrála! Okruhový dispečink odpadá. Nějaká zvláštní sdělení?“

„Nic zvláštního!“

„Mějte přístroj stále zapnutý na příjem! Konec.“

„Soudruzi!“ pravil Jansen k inženýrům své skupiny, když se vrátil od okruhového dispečinku. „Skončete co nejrychleji práci zde a nenápadně se připravte k návratu do tábora. Já budu zatím jednat s Titány, připravím je na to, že jsme zde hotovi a požádám je o přidělení nového objektu! Důvod pro návrat na základnu: převoz získaného materiálu a jeho zhodnocení! Jasné? Tuto odpověď podá každý, kdo bude dotázán. Rozhodnutí vedení expedice zní… “

Ohromná hala podzemní továrny na automobily byla plná ruchu a shonu. Jako v pavoučí síti se zbíhaly ze všech stran výrobní linky a ústily do středu kruhového prostranství. Všechno tu syčelo, dunělo, drnčelo a hřmotilo.

Nežli Jansen následoval Titána, který ho měl zavést k vedení továrny, přelétl ještě jednou pohledem halu. Prozkoumali to nejdůležitější, nebylo třeba ještě něco objasnit?

Obdivoval titánskou organizaci práce. Každé dvě minuty opouštělo jedno vozidlo montážní plošinu uprostřed haly. Zleva se přisunula hotová karosérie, zprava podvozek a zezadu kompletní vnitřní vybavení.

Ze strany, kde byly zhotovovány karosérie, táhla se sem montážní linka o několika větvích; v jejich vrcholech stály vždy velké automatické lisy. Do nich byla trubkami přiváděna umělá hmota V tekutém stavu a v automatech byla pak lisována do požadovaného tvaru. Automat se v krátkých časových intervalech otevíral a vyplivoval lesklou karosérii, jež byla okamžitě uchopena transportním pásem a předána dalšímu stroji. K tomuto automatu se z obou stran sbíhaly okenní tabule; stroj je zatlačil do otvorů a zalepil.

Karosérie se opět pohnula vpřed. Dva další boční pásy k ní dopravily dveře opatřené už okenními skly. Vždy jeden Titán je uchopil, zavěsil a osadil je zámky. Karosérie pokračovala kupředu…

Stejně to vypadalo i na ostatních pásech. Na straně, kde se vyráběly podvozky, padaly na pás pneumatiky z pěnové gumy, z jiného automatu pak disky. Pásy se stýkaly, pneumatiky byly nasazeny na disky a kola spěchala k pásu s osami…

Všude bylo vidět stroje a Titány v pestré směsici. Vládlo tu pekelné tempo, jež bylo určováno automaty. Podle pozemského času to tak šlo nepřetržitě deset hodin. Jansen by si byl rád pohovořil s dělníky, avšak Titáni to zakázali s dodatkem, že jsou to provinilci proti zákonům, kteří si zde odpykávají trest.

Kdyby jen nebyli tak izolováni, aby mohli proniknout hlouběji do titánských poměrů a dostat se do styku s pracovníky, kteří stáli v továrnách u strojů – v celé řadě továren, jež musely ještě existovat! Ale tady dole to nešlo a nahoře byli v těch zatracených pláštěnkách všichni navlas stejní!

Jansen se obrátil a opustil s Titánem vyvýšené řídicí stanoviště, z něhož byla kontrolována souhra jednotlivých výrobních linek a v případě potřeby káráni pracovníci houkačkou a tříbarevným světelným signálem.

Bílá – zrychlit! Žlutá – varování! Zelená – zostření trestu.

Každý signál byl samočinně registrován. Po pěti napo menutích se další měnilo automaticky ve varování, po pěti varováních následovalo automaticky zostření trestu. I na to zde byly stroje.

Jansen byl rád, že už brzy opustí tuto planetu.

* * *

Když byl Stafford konečně na povrchu, vydechl si zhluboka. Rádiem si vyžádal vrtulník.

Drobně pršelo. Vítr hnal déšť po náměstí před vchodem do podzemního atomového ústavu; vypadalo to, jako by se skládaly záhyby ohromného závoje.

Stafford byl netrpělivý, poněvadž našel konečně řešení otázky, jež ho tak dlouho trápila: Jak lze ještě teď varoval lidstvo?

Byla tu přece Jansenova fotonová raketa! Protože byla bez posádky, mohla snést mnohonásobně větší zrychlení než Kosmos a dosáhnout tudíž Země ve zlomku doby, kterou by potřeboval Kosmos. Mohla doletět k Zemi ve třech, čtyřech nebo pěti letech – podle pozemského měřítka!

Jansen mu jistě prosbu neodmítne, až se doví, oč jde.

Stafford se styděl, že bude muset předstoupit před muže a přiznat, že se svým mlčením stal spoluviníkem; byl však už pevně rozhodnut, že konečně všechno řekne.

Ve vzduchu to zaburácelo. Shora se snesl stín! Vrtulník! Stafford k sobě přitiskl aktovku a vyběhl ven do deště.

* * *

„Transport výzkumného materiálu ze skladů je téměř ukončen," hlásil Canterville Nazarovovi. „Zbývají jenom vzorky, jež mají venkovní skupiny, jejich výstroj, vozidla a budovy."

„To organizujte laskavě tak, abyste s minimem materiálu dosáhl maximálního efektu," odpověděl Nazarov.

Canterville na něho nejistě pohlédl. Nazarov se zasmál. „Myslím tím, abyste na Kosmos dopravil nejprve materiál, který není navenek nápadný."

„All right! A co uděláme s Jansenovou raketou – mám ji dát také naložit?"

„Bude nejlépe, když tohle přenecháme přímo Jansenovi. V krátké době se vrátí se svou skupinou, aby řídil demontáž technických zařízení."

„A ještě něco, soudruhu Nazarove," pravil Canterville váhavě. „Nebylo by lépe, kdybychom požádali Stafforda, aby se co nejrychleji vrátil a odletěl na Kosmos?"

„Pročpak?"

„Stafford pracoval s Jansenem na pohonném ústrojí rakety a teď se velmi úzce stýká s Titány. Nevěřím sice, že by úmyslně… Ale kdo ví, zda s námi sdílí názor, že je nutno zamlčet před Titány antičástice, a třeba… Myslím tím, že by se mohl v nějaké odborné debatě podřeknout."

„Je to nedůvěra, soudruhu Canterville?"

„Opatrnost, soudruhu Nazarove! V zájmu expedice… "

„Poradím se o tom se soudruhem Romainem."

Když Nazarov opět osaměl, vstal a začal přecházet po místnosti. Vtom zaslechl před domem rachot motorů. Na plochu porostlou nízkou travou dosedl měkce vrtulník. Nazarov nevěřil svým očím. Z letadla vyskočil Stafford a spěchal dlouhými kroky ke vchodu.

Krátce nato stál ve dveřích. „Kolego Nazarove, musím s vámi naléhavě mluvit! Pozval byste sem laskavě též kolegy Romaina a Jansena? Je to důležité!"

Nazarov si všiml, že Stafford je na nejvyšší míru rozčilen. Prozradil snad už Američan něco? Beze slova ukázal na židli a uchopil videotelefon. „Haló, centrála? Prosím o rádiové spojení se soudruhem Jansenem!"

Potom vytočil Romainovo číslo. „Prosím tě, George, přijď hned ke mně. Kolega Stafford chce s námi hovořit."

Avšak ještě než Romain vstoupil do místnosti, hlásila se centrála. Soudruh Jansen není k nalezení. Odebral se před dvěma hodinami k vedení závodu. Odtud bylo na dotaz

inženýrské skupiny sděleno, že opustil vedení závodu již před delší dobou.

Nazarov byl udiven. Kde se Jansen zdržel? Neopustil přece nikdy svou skupinu, aniž řekl, kam jde.

„Prosím vás, zavolejte všechny skupiny, které pracují v Jansenově blízkosti, a požádejte je, pokud u nich Jansen není, aby zahájili po něm ihned pátrání!“

Vstoupil Romain. Také on byl udiven, když mu Nazarov podal zprávu. Potlačil však vzrůstající nepokoj, pozdravil Stafforda a sedl si vedle něho ke konferenčnímu stolku.

„Jak pokračuje vaše práce u Titánů?“ otázal se přátelsky.

„Titáni vlastní atomové rakety! Podle toho, co jsem slyšel, není už daleko doba útoku na Titanus-2!“ odvětil Stafford místo odpovědi.

Jejich rozhovor přerušilo vtíravé bzučení. Kontrolní žárovka na televizoru se rozblikala. Bleskový rozhovor z Kosmu! Nazarov stiskl knoflík pro příjem; na stínítku obrazovky se objevila Guptajeeova hlava.

„Tři cizí kosmické rakety v náletu!“

Zatím co se Nazarov dotazoval na podrobnosti, spěchal Romain ihned do vedlejší místnosti. „Poplachový stupeň jedna! – Ohlásit všem skupinám. – Zrychlit demontáž…“

Když Nazarov vypnul přístroj, Stafford už v místnosti nebyl.

* * *

Byl to útulný pokojík. Stěny byly zahaleny koberci, podlahu kryly široké běhouny. Byly na nich sice cizí vzory a znaky, avšak barvy byly teplé a navzájem velmi pěkně ladily.

Žluté květiny na stříbrných podstavcích rozprostíraly něžné lístky; byla tu i pohodlná, výborně čalouněná křesla. Když se člověk opřel o lenoch, vysunula se po stranách pružná opěradla.

Na stolečku, který měl tvar kříže, stál podnos s tmavě modrými plody. A nad širokým divanem se klenul jemný, stříbrnými vlákny protkávaný baldachýn. Pokoj byl zalit jemným, slabě nazelenalým světlem.

Lazzarri seděl pohodlně v křesle. „Jsi zvláštní děvče,“ pravil tiše a pohlížel na Solii, sedící naproti němu. Její volně rozpuštěné, měděně se lesknoucí vlasy se při každém pohybu

zavlnily a odrážely kaskády nazelenalého světla. Nad úzkými ústy byl štíhlý nos. Kupodivu ho nijak nerušilo, že velké a tmavé oči ležely až pod úrovní kořene nosu a že jejich spodní víčko se pohybovalo stejně jako horní, takže oči se zavíraly jako dvojlistý květ. Usmívala se a mlčela.

„Jsi jiná, prostší než ostatní ženy a přesto vyzařuješ více krásy – ty i tvoje obydlí. Méně nádhery, ale o to víc působivosti."

„Což nevíte, synové nebes, že méně je často více?" zeptala se.

„Naše ženy to vědí!"

„Vyprávěj mi o nich!"

Zatím co Lazzarri vyprávěl, Solia vstala a postavila na stůl malé šálky. V konvici pak přinesla titánský nápoj.

„Naše ženy by s sebou z ulice neodvezly nějakého muže z cizí planety," pravil Lazzarri napůl žertem, napůl vážně.

„Já se líbím tobě, ty se líbíš mně – to je přece všechno velmi prosté. Když se mají dva rádi…"

„K lásce však patří víc, Solio, je nutno se poznat, porozumět si… "

„Cožpak si nerozumíme?" otázala se měkce a usedla znovu na své místo.

„Jenže jinak, Solio, je třeba vědět, co…" Přestal hovořit. Má jí vysvětlovat, co je láska? O to se pokoušelo už mnoho lidí. Komu se to však podařilo?

Vzala konvičku a chtěla mu nalít, Lazzarri jí však v tom jemně zabránil. „Máš-li vodu, rád se napiji." Vždyť nevěděl, co je to za nápoj a zda by ho snesl? Voda se dala pít! Náhle mu bylo jasné, jak jsou si vlastně cizí. Vždyť nešlo jen o porozumění… Co vlastně věděl o ní, o jejích životních poměrech…?

„Vyprávěj mi o sobě," prosil ji. „Jak žiješ, co dělá tvůj otec, tvá matka? Všiml jsem si, jak strážce zmizel, když jsi mu ukázala znamení na svém voze – proč?"

„Můj otec je nejvyšším velitelem města," vysvětlovala Solia a dodala, že by si policista nesměl dovolit protivit se jejím příkazům.

Tomu Lazzarri nerozuměl. Jak je možné, že dcera starosty má právo udělovat rozkazy?

Tak vznikaly otázky a každá odpověď Solie vyvolávala nové Lazzarriho dotazy. Přestože Solia na ně odpovídala trpělivě a snažila se mu všechno vysvětlit – cítila totiž jasně, že tento

rozhovor je pro něho mostem k ní – Lazzarri si nedovedl utvořit úplný obraz.

Získal jen dojem, jako by se čas kráčející neúprosně vpřed na této planetě zastavil. Připadalo mu, že všechno tu přešlapuje na místě. Pokrok, snaha jít stále kupředu, jak je znal ze Země, to vše zde neexistovalo. Jenže je něco takového vůbec možné – věčná nečinnost, život beze změny…? Musel tu přece být nějaký společenský vývoj – i když Titáni sem původně přišli jako příslušníci téže třídy. Toho se musí přidržet, tady snad může být nějaký záchytný bod.

„Kdy přišli tvoji předkové na tuto planetu?“

„Otec mého otce zažil let jako mladý muž,“ odpověděla.

Tedy před dvěma generacemi! Měli zde už dříve stanici, ale byla to jen taková pomocná stanice, jakou třeba udržovali lidé na Měsíci a většině planet pozemského slunečního systému. „Kdo však vybudoval toto rozsáhlé podzemní město, Solio? Ve dvou generacích…? “

„Město vybudovali Divocí.“

„Vyskytují se tu snad praobyvatelé na nižším vývojovém stupni, než jsou Titáni? Kde však jsou! Smísili se s Titány? Nebo žijí mimo území, v němž směli lidé provádět výzkumy?“

„Zašli!“

„Jak – zašli?“

Její myšlenky daly odpověď, jež ho umlčela. Byli usmrceni!

„Proč jste tak barbarští?“ ptal se zděšen. „Proč jste tak falešní? Hovoříte o spolupráci – a omezujete nás na malé území! Na planetě jsou ještě další města – proč je před námi ukrýváte? Když jsme přistáli, pozvali a přijali jste nás přece docela radostně!“

„Proč kalíš lesk této chvíle?“ zeptala se smutně. „Co se stalo, že tvůj pohled je náhle tak chladný?“

„K čemu je lesklá skořápka, když se v ní skrývá prohnilé jádro?“

„Hněv mate tvé myšlenky. Jsem snad já barbarská? Ani vy nejste stejní – a my rovněž ne! Já jsem přece nezahnala Divoké na odvrácenou stranu naší planety do věčného stínu! Já jsem nevypustila sžíravý oheň na jejich sídliště a neobrátila je v prach a popel!

Nezakazuji vám přístup do druhých měst a nezajímá mě vaše tajemství, protože já vaši sílu nepotřebuji. K čemu mi to bude dobré, jestliže se Neurození na naší domovské planetě rozpadnou v prach? Já o to nestojím a mnoho z nás mladých to nechce. My si nepřejeme také ani startovní dráhy pro ohnivé šípy, protože nepotřebujeme poklady naší domovské planety."

Lazzarri si sundal kapuci. Musel přemýšlet sám, aniž by mu Solia mohla naslouchat.

Ohnivé šípy – startovní dráhy – to znamená, že zde existují odpalovací základny! Proto tedy bylo zřejmě omezeno území, kde mohou lidé provádět své výzkumy. Divocí – jestlipak jsou ještě nějací na straně stínu? A šlo tedy o poklady. Lačnost po bohatství, krvežíznivost.

Vylekalo ho jasné bzučení. Kapesní radiopřístroj! Nasadil si zase rychle kapuci, vytáhl přístroj z kapsy kombinézy a nastavil ho na příjem.

„… všechny členy expedice! Pozor! Centrála volá všechny členy expedice! Poplachový stupeň jedna! Centrála volá všechny členy expedice! Poplachový stupeň jedna! Všichni účastníci se ihned připraví k návratu! Prosíme, potvrďte příjem!"

Lazzarri se hlásil v pořadí pevně stanoveném pro okruhové dispečinky. Musí ihned do svého bytu!

„Proč chceš odejít?" zeptala se Solia polekaně. Přejel si rukou po čele. Aha, kapuco!

„Nevím, co se děje, ale…"

„Snad to vím já," odvětila. „Tři kostnické lodi Neurozených krouží nad planetou. Ale ty přicházejí často a opět odlétají."

Váhal. Nejevila žádné vzrušení, zdálo se, že to opravdu není nic nebezpečného. Má jít? Titánka mu teď připadala ještě kouzelnější. Potká ještě vůbec někdy takovou dívku?

Má lehkomyslně pozbýt toto štěstí kvůli nějaké zřejmě neškodné záležitosti?

„Vyprávěj mi o vašich nepřátelích," pravil.

„Vím jen to, co bylo řečeno mně. Původně řídili život na naší domovské planetě naši předkové; pečovala o pořádek a o to, aby se všichni měli dobře. Avšak Neurození dychtili lačně po majetku našich předků. Proto byli nejprve donucováni, aby respektovali svatý pořádek."

„Jak to dělali tvoji předkové?"

„Povznesli část Neurozených nad jejich rod a učinili nemajetné správci svého majetku. Ti pak pečovali o pořádek."

„Ale jak došlo k tomu, že jste byli vyhnáni?"

„Nemajetní měli převahu. Pod vlivem závistivých pomlouvačů, kteří jim hrozili a štvali je, zdráhali se pracovat pro naše předky, přestože ti je živili i šatili. A když se pak naši předci pokoušeli je nutit, vzepřeli se a sáhli po zbraních."

Lazzarri dychtivě naslouchal. Tak tohle tedy byli ti Neurození! Vykořisťovaní to byli! Na druhé planetě došlo k revoluci!

Osud Divokých mu dal vycítit, jakými brutálními metodami držela třída vykořisťovatelů nemajetné v šachu a jak se je pokoušela zadržovat, dokud nebyla smetena hněvem utiskovaných.

Zapomněl na čas i prostor. Byl první, který se něco dověděl o obyvatelích Titanu-2 a který zjistil, že jsou to příslušníci třídy pracujících! Bylo mu jasné, že Solia nepochopila, co se vlastně stalo, že pojímala revoluci jako chaos a že věřila zprávám, jež líčily ohavnosti nemající sobě rovné. Nesouhlasila sice s panovačnými metodami, avšak věřila, že její třída má větší právo na život. Pochopitelně, vždyť byla v tomto duchu vychovávána.

Připadalo mu slibné, že měla přece jen své výhrady ke způsobu života na planetě a byla mu proto bližší. Byla skutečně jiná, vždyť to věděl! Ale on jí vysvětlí, jak se věci ve skutečnosti mají a přesvědčí ji – tomu pevně věřil. Snadné to nebude, ale což neměl skvělý příklad – Zemi?

„Když nesouhlasíš s ničivými metodami svých vrstevníků, proč neděláš něco proti ohnivým šípům?" Už nedokázal hovořit o Neurozených. Ostatně ani nesměl, chtěl-li jí vysvětlit, že mezi Urozenými a Neurozenými není žádný rozdíl, který by vyplýval z nějakého přírodního zákona nebo který by byl důvodem pro rozdílná životní práva.

„Co bych měla dělat?" otázala se udiveně. „O tom přece já nerozhoduji! To je záležitost Božské rady."

„Ale vždyť nejsi sama – a situace je i pro vás nebezpečná. Obyvatelé Titanu-2 vás kontrolují, nutí vás žít pod pokrývkou umělých mračen a jsou tedy zřejmě v převaze. Určitě nebudou nečinně přihlížet, až je napadnete."

„Proč si máme kazit tuto šťastnou chvíli? Sami na tom přece nic nezměníme! Pán světů řídí vše tak, jak sám uzná za vhodné!“

„Solio,“ řekl důrazně a položil jí ruce na ramena, „vaše lhostejnost z vás činí spoluviníky a ohrožuje vás! Vždyť je to nesmysl! Když se nebudete o nic starat, dostanete se do pěkné šlamastiky! Vy všichni, kteří nesouhlasíte, musíte se sjednotit a bojovat proti tomu, co ohrožuje vaše životy. Ne užívat, co se užít dá, poněvadž zítra může být všemu konec – vždyť je ve vašich rukou, jestli tento konec zítra skutečně nastane!“

„Mluvíš jako Neurození,“ pravila unaveně.

„Copak říkají?“

„Líčí naši – jejich planetu jako zemi snů! Každý má, co potřebuje, nikdo nestojí výše než druhý, daří se jim lépe, než se dříve dařilo nám. Říkají, že nás nechají na pokoji, avšak budou se bránit, budeme-li je chtít napadnout. Útok proti nim prý bude znamenat naši záhubu.“ Solia na chvíli umlkla. „Prázdná slova! A kdyby… Co můžeme dělat? Božská rada si přece dělá, co chce a nás se n a nic neptá!“

„Tak se vzchopte! Vyjednávejte s kosmickými loděmi z Titanu-2!“

„S těmi? Nikdy! Zotročují, loupí, vraždí… “

„Říkají to?“

„Lžou!“

„Vzpomeň si na Divoké, Solio, ne oni, nýbrž…“

Vyvinula se z jeho objetí. „Pravdu se nedovíme nikdy! Lže se u nás i u nich. Co se potřebuji o to starat? Mně se vede dobře – co potřebuji, mám. A má-li opravdu přijít konec – pak Pán světů ví, kdy tento čas nastane.“

* * *

Stafford běžel dlouhými skoky přes travnaté prostranství před skladištěm. Cizí kosmické lodě – to znamená konec expedice! Jsou to tedy také takové bytosti jako Katu a jeho bratr… To mu však nesmí být na překážku, aby aspoň nevaroval lidstvo na Zemi před australskou továrnou. Ať se Titáni navzájem třebas potlučou, ať posádka Kosmu přitom

půjde třeba k čertu – Jansenova raketa však musí startovat, dokud nezačne ničení!

Stafford byl jako posedlý. V tomto okamžiku si byl jist, že lidé na Zemi ještě žijí. Přesto ho bolelo, že on sám už Zemi neuvidí. Avšak tímto činem se mohl osvobodit od pocitu viny, kterou spáchal tím, že mlčel. Ano, teď to cítil zřetelně – nesl na svých bedrech vinu. Ale ještě není pozdě, nesmí být pozdě, jinak by jeho jednání ztratilo smysl.

Konečně doběhl ke skladišti. Raketa spočívala ve speciálním závěsu pro dlouhá břemena. Byla tak vyložena z transportní rakety a zůstala zde stát, protože Jansen stále doufal, že si někdy najde čas, aby ji vyzkoušel.

Stafford zavolal deset letištních mechaniků, vybral z nich šest a přivedl je k raketě. „Prosím vás, dopravte projektil na startovní plochu a připravte jej k odletu! Spěchá to! Já přijdu hned za vámi… “

„A co šéfinženýr?“ ptal se vrchní mechanik.

„Nařídil start! Sám nemůže přijít, je zaneprázdněn.“ Byl rád, když k závěsu přijel pojízdný jeřáb, aby jej dopravil na startovní plochu, kterou dal Jansen připravit hned po přistání.

Když jeřáb odjel, spěchal Stafford do garáží a skočil do jednoho z terénních vozidel. Rychle jel do svého bytu ve staničním sídlišti a přinesl deník, do něhož si zapisoval poznámky jak v australské továrně na atomové bomby, tak zde v titánském atomovém výzkumném středisku. Měl v něm i některé postřehy o stavu titánského atomového bádání.

Vložil deník do pancéřové kazety. Jednal spontánně a bez jakýchkoliv příprav nebo úvah; kontroloval však každý svůj hmat, je-li účelný a vede-li k žádanému cíli. Bylo to zvláštní. Obtíže, jež by jinak vyžadovaly dlouhého a zralého uvažování, odstranil bez ztráty času; připadalo mu to, jako by měl jejich řešení přímo na dlani.

Ještě ve vrtulníku se tázal sám sebe – jakou vhodnou formou lidi nejlépe varovat? Nejprve myslel na hory materiálu, který chtěl sestavit s Nazarovem, Romainem a Jansenem, na dokonalá přesvědčující pojednání o atomovém nebezpečí a o hrozbě, kterou představuje australská podzemní továrna, na srovnání se stavem titánského atomového bádání a o nebezpečí,

jež z toho vyplynulo jak pro obě titánské planety, tak pro jejich expedici.

Teď však, když záležitost nestrpěla odklad, když slibovala přinést úspěch, protože se rozhodl jednat na vlastní pěst, náhle shledával, že nemůže být důraznějšího varování než jeho vlastní deník. Divil se, že ho to nenapadlo hned. Co mohlo být v tomto případě přesvědčivější než deník, s nímž důvěrně hovoříval, jemuž svěřoval všechny své myšlenky, úvahy i obavy?

A stejně se mu to podařila i se startem rakety. Nejprve předpokládal, že k určení místa startu bude zapotřebí provést obsáhlé výpočty pro povelové řídicí pásky – a teď zjišťoval, že bude jednodušší uvést raketu zatím jen na oběžnou dráhu kolem Titanu a pak vyrozumět Kosmos, aby řídící program k letu na Zemi vyslal raketě rádiem.

Jansen zkonstruoval tuto pokusnou raketu tak, že mohla být hrubě nastavena na cíl a z něho ji pak měl být rádiově vyslán další řídící program. Přesný návod, jak to udělat, oznámí raketa automaticky ještě dříve, než dosáhne cíle. Bylo tedy možno jí vyslat i program k letu na Zemi. Potřeboval už jen nekonečnou magnetofonovou pásku s tímto přesným návodem a adresou.

Rychle navrhl text.

* * *

Lazzarri odložil kapuci. Výměna myšlenek ho vyčerpala. Vždyť ani nejmilejší osobě se neříká vše, co si člověk myslí. Je přece potřeba, aby si každý ujasnil nejprve některé věci sám před sebou a rozmyslil si, co chce říci. Tahle bezeslovná výměna myšlenek mu však připadala jako stav opilosti, kdy ústa bez jakýchkoliv zábran plácají páté přes deváté, co rozum ani nestačil posoudit.

Byl zaražen, protože si připadal, jako by byl obnažen až od samého nitra. Navíc taková výměna myšlenek příliš vyčerpávala, poněvadž se do všeho pletla spousta polovičatých a zmatených dojmů – o to hůře, že oba pocházeli z různých světů a bylo proto mezi nimi mnoho neznámého.

Ale na druhé straně ho zase tento stav lákal, neboť v něm zesiloval pocit něčeho, co se vyskytne jen jednou za život.

Stále více se ho zmocňovalo kouzlo tohoto neobvyklého setkání. Věřil, že se mu podaří zbavit Solii jejích povrchních názorů i myšlenek na zánik světa. Byla jako poupě, jež čeká na teplý sluneční paprsek, pod nímž by se rozvilo, a on nepochyboval, že tímto všemocným slunečním paprskem bude právě jeho láska.

Setkal se s Soliiným tázavým pohledem. Její zklamání ho dojímalo, na druhé straně mu však lahodilo, že ji zklamala jeho zdrženlivost.

Ale nakonec – není blázen, že tak všechno komplikuje?

Zbavila ho jeho policejního nohsleda a teď tu stojí zklamána – což to nedokazuje její lásku? Musí člověk pořád nad vším rozumovat?

Až ji pak opustí, půjde za Nazarovem a všechno mu poví – i když ví, že se bude muset odpovídat před celým kolektivem! Nasadil si opět kapuci.

„Zažeň chmury ze svého čela! Naplňme společné chvíle radostí! Což mají tyto minuty uplynout zbytečně?“ tázala se.

Vstal. Za nic na světě ho nesmí považovat za neohrabance a vykládat si jeho zdrženlivost nesprávně.

„Už je to pryč! My lidé jsme již takoví, že chceme druhého pochopit a porozumět mu; k tomu je třeba vědět, jak myslí, jak žije…“

„Víš to už teď?“

„Zatím jen zčásti, Solio! Dosud nevím, jak žiješ!“

„Oh, všechno ti ukáži. Pojď!“ Uchopila ho za ruku a vedla ho ven z místnosti.

Na stole zůstal zapomenutý kapesní radiopřístroj.

* * *

„Kosmické lodi se stočily do oběžné dráhy Kosmu. Poněvadž však letí o půl kruhu napřed, zmizely našemu pohledu,“ oznamoval Nazarov.

Romain usedl na židli u konferenčního stolku a pohlédl přemítavě na Nazarova. „Kdybychom jen věděli, co mají v úmyslu! Připravují se snad k útoku?“

„Abychom mohli na tohle odpovědět, museli bychom znát společenské poměry na Titanu-2,“ odvětil Nazarov. „Domněnky

nám nejsou nic platné. Je však zajímavé, že titánské vojsko se stáhlo a zrušilo uzavírací kordón, který obklopoval naši stanici.“

„To nám také příliš nepomůže. Dá se to vykládat všelijak…“ řekl Romain.

Přerušilo ho zvonění telefonu. Nazarov stiskl knoflík. „Tady centrála. Hlášení od všech skupin již došla. Soudruh Jansen není k nalezení!“

V místnosti panovalo chvíli ticho. „Co to znamená? Jansen přece musí… “ zvolal Nazarov rozzlobeně.

„Jansen musí být nalezen stůj co stůj,“ řekl Romain klidně. „Potřebujeme ho k demontáži atomové elektrárny. Navrhuji, abychom požádali Titány, aby nám byli při hledání nápomocni.“

„Souhlasím. Ostatně – kam zmizel Stafford?“

„Odešel, jakmile slyšel, že Jansen není k dosažení. Možná, že chce počkat, až se Jansen ohlásí.“

Nazarov se dal spojit s Inotim a pověřil ho, aby projednal s Titány pátrání po Jansenovi. „Bylo by možná rozumné urychlit demontáž a stanici zabezpečit stálými hlídkovými lety,“ řekl Romain. „Vzdušná kontrola nám zajistí, abychom provedli včas nutná opatření.“

Nazarov přikývl. „Pošleme všem skupinám příkaz, aby se podílely na pátrání po Jansenovi.“

Romain byl udiven. Jakou spojitost viděl Nazarov mezi oběma opatřeními? Pátrací akce měla přece sotva co společného s demontáží stanice. „Sleduješ tím ještě nějaký jiný cíl?“ zeptal se.

„Promiň, že jsem to neřekl. Pátrací akcí zbavíme skupiny titánské kontroly, takže je budeme moci nenápadně zmenšit.“

* * *

„Stanice Titanus volá Kosmos! Nařizuji start všech transportních raket! K vykládce nasadit všechny soudruhy, kteří jsou k dispozici. Používat velké vstupní komory! Canterville.“

Canterville s uspokojením přikývl, když Kosmos potvrdil příjem rádiové depeše. „Zavolejte laskavě na letiště, ať je vše připraveno k hromadnému nasazení,“ pravil radistovi. „Ať

začnou s vyklizováním všech skladů! A vám pošlu radiovůz, musíte se přestěhovat. Tato budova se bude rovněž vyklízet.“

Canterville byl ve svém živlu. Měl požitek z práce, která vyžadovala rychlé rozhodování a v níž mohl dokázat svůj přehled i organizační schopnosti. Kdyby nebylo napja té situace, této bouře, jež se chystala vypuknout nad planetou, snad by si i spokojeně pohvizdoval.

Občas porovnával prováděná opatření s plánem demontáže, který byl pečlivě sestaven už dávno během letu. Jenže z něj mohl získat jen přehled, co všechno má být odtransportováno, neboť plán byl sestaven pro řádný návrat za normálních podmínek; o těch se však teď nedalo hovořit ani při nejlepší vůli. Musel všelijak kombinovat; tak například vozidla měla být podle plánu dopravena na Kosmos vrtulníky. Část vozidel však byla dosud u skupin v terénu, a proto nemohl odeslat ani vrtulníky. Záleželo tedy nyní spíše na tom, dopravit na palubu Kosmu vše, co se dalo vůbec postrádat.

Potřebujeme ještě dílny? Ne! Musí být tedy rozebrány. Avšak zařízení pro opravářskou činnost je nutno nechat přirozeně tady. Laboratoře, garáže, radiostaniční budova a také většina obytných budov – to všechno se může nakládat. I atomová elektrárna – jen kdyby už Jansen brzy přišel! Při poplachu se používalo jen agregátu pro nouzový proud.

V reproduktoru to zachrčelo. Canterville zbystřil pozornost. „Tady centrála… rozumím… můžete vysílat!“

„Zde David – Emil – Marta… Hlášení pro soudruha Cantervilla. Na startovní ploše je připravena ke startu Jansenova raketa. Má David – Emil – Marta převzít zajištění prostoru v oblasti startu?“

Canterville se chytil za hlavu. Pokusný start – teď? Co je to za nesmysl? Uchopil telefon a zavolal Nazarova. „Nařídil jste start Jansenovy rakety?“

„Ne! Jak jste na to přišel?“

„Protože je připravena na startovní ploše. Právě mi to odtud potvrdil průzkumný letoun. Či snad se už Jansen vrátil?“

„Ne. A kromě toho by Jansen nepodnikl žádný pokus, aniž by nám o něm předem neřekl!“

„Pojedu tam. Musím se na to podívat!“

„Dobře, Canterville. Zakažte start a dejte raketu naložit!“

* * *

Nazarov přerušil spojení a zavrtěl hlavou. „Rozumíš tomu, George?“

Romain svraštil čelo. „Nějak se mi to nelíbí, Vasile. Já bych dal Cantervillovi pro všechny případy s sebou ještě pár soudruhů na pomoc.“

„Myslíš na – zradu? Mezi členy expedice? Vyloučeno!“ odvětil Nazarov prudce.

„Samozřejmě ne, Vasile,“ pravil Romain klidně. „Ale Canterville přece neví, jestli to jsou naši nebo Titáni. Ta věc je nějak zamotaná. Opatrnost je matka moudrosti…“ Náhle se rozhodl a vstal. „Podívám se tam sám!“

„Zůstaň laskavě sedět!“ Nazarov se už zase ovládal. „Dal jsem příkaz Cantervillovi a nemělo by smysl jej odvolávat. Právě tak není také důvod domnívat se, že jde o cizí zásah. Kdyby byl průzkumný letoun zjistil, že tam jsou Titáni, byl by to ohlásil! Ostatně raketa byla ve skladu – jak by se k ní Titáni dostali? Ale pár soudruhů si Canterville může vzít s sebou.“

Dal centrále příkaz, aby sdělila Cantervillovi, že si má vzít k ruce ještě čtyři další soudruhy. Sotva skončil rozhovor, centrála se hlásila znovu. „Rádiový hovor od soudruha Inotiho!“

Nazarov a Romain na sebe pohlédli a naklonili se dychtivě kupředu.

Teď teprve cítili, jak čekali na tento hovor a jak byli oba nervózní.

„Jednal jsem s Titány. Sdělili mi, že se Jansen uchýlil pod jejich ochranu a že si naléhavě přeje jednat se soudruhy Nazarovem a Romainem!“

Nazarov zaraženě polkl. Romain však vyjel. ***„Co*** je to za hloupost, Inoti? Přestaňte s podobnými nesmysly – s takovými věcmi se nežertuje!“

„Bohužel nežertuji! Je to oficiální odpověď Titánů.“

Nazarov zíral nedůvěřivě na Romaina a utíral si pot s čela.

„To přece není možné – Jansen?“

Také Romain potřeboval chvíli, aby se vzchopil. „Unesen!“ řekl pak zdrceně.

Nazarov se vzpřímil. V obličeji se mu objevil tvrdý výraz. „Haló, centrála? Vyhlaste plný poplach! Všechny skupiny se okamžitě vrátí nejkratší cestou nazpět!“

Romain přikývl. „Jinak to nejde.“

* * *

Canterville běžel napříč travnatým prostranstvím před stanicí, až vysoká tráva šustila. Byl rozhněván. Copak nestačilo, že člověk měl starosti s ultimativním požadavkem Titánů, že musel být hledán Jansen a že bylo třeba přemýšlet, jak nejlépe strhnout tábor, aniž by Titáni něco zpozorovali? Tady musel člověk běhat skutečně jako nějaká chůva za vlastními soudruhy a starat se, aby všechno vybavení bylo v pořádku a včas dopraveno na Kosmos, dokud se mu nic nestane! Co to bylo za nedorozumění, že raketa byla přistavena na start? Jak bude šťasten, až bude moci této planetě ukázat záda!

Když doběhl ke garážím, otevřel prudce dveře a vskočil do jednoho ze šestimístných terénních vozidel. Sešlápl pedál plynové turbíny a pomalu vyjel.

„Pozor! Centrála volá soudruha Cantervilla! Vezměte s sebou čtyři soudruhy! Opakuji…,“ bylo slyšet z reproduktoru autorádia, jež se automaticky zapnulo, jakmile byl vůz uveden do provozu.

Canterville se zarazil. Nedovedl si vysvětlit smysl tohoto příkazu, avšak chápal, že Nazarov má pro něj jistě své důvody; rozjel se tedy rychle k autoopravně. Tam vybral čtyři mechaniky. Když nastoupili, přidal plyn.

„Kam se jede?“ ptal se jeden ze soudruhů.

„Na startovní plochu pro rakety!“

„Tam je dneska zřejmě čilý provoz, že? Před krátkou dobou tam odjel autojeřáb se šéfinženýrovou raketou!“

„Kdo odjel?“

„Autojeřáb – totiž pozemní personál z letiště.“

Teď se Canterville skutečně rozzlobil. Právě personál z letiště, kde bylo teď při zrychleném provozu třeba každé ruky! „Kdo vedl skupinu?“

„Nemám tušení.“

Canterville zrychlil tempo jízdy. Vůz přelétl přes prostranství, až se za ním vysoko zvedl závoj prachu. Projel kolem obytných budov a elektrárny, přehnal se po náměstí před ambulatoriem, pak kolem skladu… Zahnul mrštně na silnici vedoucí k letišti, zabočil do vedlejší ulice a ujížděl pryč.

Canterville sledoval pozorně scenérii, jež mu letěla vstříc. Cítil, že soudruhů se zmocňuje vzrůstající napětí, avšak nepromluvil ani slovo. Ať si třeba myslí, že ho posedl ďábel rychlosti…

Opustili krajinu podobnou stepi a před nimi se vynořil pruh lesa. Jak jím rychle projížděli, působily kmeny stromů dojmem laťkového plotu. Avšak Canterville si toho ani nevšiml; viděl jen silnici před sebou a projížděl jejími zatáčkami s hvízdajícími pneumatikami, aniž sundal nohu s plynu. Přiblížil se poslední ohyb cesty před startovní plochou. Brzdy zaskřípěly.

Canterville vyskočil z otevřeného vozu a běžel k okraji lesa. Od zkušební plochy vanul vítr a nesl s sebou zvuky, jež ho přinutily běžet ještě rychleji. Hučely motorové navijáky speciálního autojeřábu, skřípěly navíjecí cívky a zvonily ocelové řetězy…

Doběhl k okraji lesa. Před ním se rozkládala rozlehlá mýtina. Uprostřed na širokém betonovém podstavci bylo zakotveno startovní zařízení pro raketu. Vykládací rameno jeřábu se právě stahovalo do klidové polohy.

Neklid a spěch Cantervilla opustily. Pohybem ruky zastavil soudruhy, kteří spěchali za ním.

Tamhle vzadu – to je přece… není pochyby, to je Stafford! Co to znamená? Jeho stará nedůvěra vůči Američanovi se ho znovu zmocnila. Styk s Titány… Zrada? Požadoval snad proto Nazarov dodatečně, aby ho doprovázeli další soudruzi? Co má udělat? Především zajistit Stafforda a zabránit provedení startu.

Zkušební plocha musela být před startem vyklizena; k tomu mohla sloužit jedině silnice, po níž přijeli! Na tom vybudoval svůj plán.

Vrátil se nazpět k soudruhům do křovin. „Postavte ihned vůz napříč silnice!“ nařídil jednomu z nich. „A my zalehneme do křoví před autem po obou stranách silnice! Až vozidla přijíždějící od startovní plochy zastaví, dávejte vy a vy“ – ukázal na dva muže – „pozor pouze na radiopřistroje ve voze! Zamezte

stůj co stůj, aby přístroje nebyly uvedeny do provozu! Raketa dostává povel ke startu rádiem – tomu však musíme zabránit! Vy potom převezmete autojeřáb a vy osobní vůz. A vy“ – obrátil se k poslednímu mechanikovi – „dávejte pozor na druhé straně silnice, aby mr. Stafford nemohl nijak uniknout!“

Muži se rozestoupili. Canterville vytáhl svou rychlopalnou pistoli **a** nabil ji.

Tahle důvěřivost! Žádného z montérů, kteří Staffordovi pomáhali, zřejmě ani nenapadlo, že tu něco není v pořádku…

Snad už se nemůže nic zhatit? Při tomto startu může dát Stafford povel k odpálení jedině z velké dálky – a musí tedy použít silnice.

V dálce zahučely plynové turbíny vozidel. Muži zmizeli v křovinách po obou stranách silnice. A pak už šlo všechno ráz na ráz. Autojeřáb vjel na silnici, projel zatáčkou a zabrzdil těsně před napříč postaveným vozidlem. Za ním zaskřípěly pneumatiky Staffordova vozu.

Ještě dříve, než vozy stály, byli už muži Cantervillovy skupiny u nich, trhnutím otevřeli dveře a namířili dovnitř své pistole. „Ruce pryč od radiopřístrojů!“

Stafford hleděl do ústí Cantervillova revolveru. „Hands up, mister Stafford! Vaše hra je dohrána!“

Stafford zvedl váhavě ruce. „Co chcete… nechte mě přece vysvětlit… “

Mezitím se rozezvučel reproduktor radiopřístroje v Cantervillově voze: „Pozor! Pozor! Centrála volá všechny členy expedice! Pozor! Centrála volá všechny členy expedice! Plný poplach! Všechny skupiny se dostaví okamžitě do stanice! Opakuji…“

„Na vysvětlování teď není čas,“ řekl Canterville **a** pokynul soudruhovi, který postavil auto napříč silnice. „Ohlas te centrále, že jsme rozuměli – ale vysílačem v našem voze! A pak vezměte tohoto pána pod svou ochranu!“

Počkal, až byl jeho příkaz splněn a potom se obrátil k mužům, kteří stáli kolem něho celí vyjevení. Tohle nikdo z nich ještě nezažil – jejich vlastní soudruzi je ohrožovali pistolemi!

„Soudruzi, promiňte, že jsme s vámi tak tvrdě zacházeli, ale nezbývalo nám nic jiného. Později vám všechno vysvětlím! Slyšeli jste, že byl vyhlášen plný poplach – prosím, dopravte

raketu co nejrychleji zpátky do stanice – přímo na letiště! Soudruzi, kteří přijeli se mnou, vám jistě také pomohou?“

Canterville šel k terénnímu vozu. Před ním stál Stafford se zdviženýma rukama a pohlížel zděšeně do ústí pistole, kterou na něho mířil montér. „Dovolíte, abych vám odebral vaši zbraň?“ zeptal se Canterville zdvořile. Teď když už měl provinilce zajištěného, byl opět chladný a plně se ovládal.

Američan jen přikývl. Caniterville prohledal Staffordovy kapsy, vytáhl jeho pistoli a vzal ji k sobě. „Prosím, nastupte! Ruce můžete dát dolů.“

Stafford byl zdrcen. Jeho snaha varovat lidstvo byla zmařena. Ochromila ho tupá rezignace. Ani se už nebránil, ani se nepokusil o nějaké vysvětlení. Byl nevýslovně unaven a zklamán.

Nebylo mu tedy souzeno, aby smyl svou vinu. Teď už mu bylo všechno jedno. Mohli s ním dělat, co chtěli…

Canterville jel přímo na letiště. „Bude nejlépe, když poletíte příští raketou na Kosmos,“ pravil. Stafford lhostejně přikývl. Caniterville se ještě spojil s Nazarovem. A vedoucí expedice souhlasil.

18. kapitola

Řezavý chlad přivedl Jansena opět k vědomí. Ležel a naslouchal. Kde to je?

Bylo tma. Temnota však nechránila – naopak, byla nepřátelská a hluboká jako propast. Připomínala mu bolestně jeho osamělost. Procházela se v ní hrůza a dotýkala se ho svými kostnatými prsty. Nikde neviděl ani odlesk světla, jenž by mu napověděl, kde asi je.

Panovalo tu ticho – stejně hluboké a propastné jako temnota. Nebylo však klidné. Tohle ticho hřmělo a zařezávalo se do uší.

Tu se náhle někde rozezvučel gong s pravidelností, jež drásala nervy. Avšak čím bolestnější bylo dunění, čím více se proti němu bránil, tím citlivější byl jeho sluch a tím napjatěji je musel sledovat.

Toto čekání na příští úder gongu bylo k zešílení! Teď už to ani nebylo dunění; změnilo se v práskání, narůstalo… Celá lavina hřmotu se na něho valila…

Mučen strachem se obrátil. Hluk se ztišil. Někde kapalo! Jansen ulehčeně vydechl. Něco takového se mu nesmí už znovu přihodit! Ticho ho nesmí přemoci, jinak vyjde z této prostory jako šílenec. Potřebuje teď být pánem svých smyslů víc než kdykoliv dříve.

Musí zjistit, kde je. Hmatal rukama kolem sebe. Studená, kluzká půda… Teď ucítil také, jak jeho údy ochromuje chlad. Opatrně se zvedal očekávaje, že každou chvíli narazí do něčeho hlavou. Ale i když pak zvedl ruce, na strop nedosáhl.

Stál a neodvažoval se pohnout. Nebyl třeba na okraji nějaké hluboké propasti? Byla před ním, za ním nebo vedle něho?

Hmatal po svém těle. Ucítil, že má na sobě kombiné zu! Dotyk důvěrně známého předmětu ho zase přivedl nazpět k rozumnému uvažování.

S chladem si snadno poradí. Kombinéza nepropouštěla vlhkost a dala se vyhřívat. V pravé náprsní kapse obsahovala malou atomovou baterii, jež se skládala z několika vrstev

různých materiálů. Ve střední vrstvě se pomocí radioaktivního materiálu vyráběl elektrický proud, který vytápěl kombinézu.

Zapnul topení. Brzy ho obklopovalo teplo a zahřálo ztuhlé údy. V levé náprsní kapse našel svou pistoli a v pravé kapse kalhot měl železnou dávku potravin – koncentrované poživatiny ve formě tablet. Poskytovaly tělu výživu na řadu dní, avšak jako trvalá výživa nebyly vhodné, poněvadž jim chyběly plnící látky.

Teď našel i svou kapesní lampu. S těmito věcmi se už nemusí bát. Má rozsvítit? Zatím ještě nevěděl, kde je a je-li rozumné, aby projevil nějaké známky života. Nejdříve musí uvážit situaci.

Co se vlastně stalo? Sel na vedení továrny. Tam mu na jeho prosbu o přidělení nového objektu odpověděli, že současná situace – kdy nad planetou krouží tři cizí kosmické lodě – vyžaduje zvláštní bezpečnostní opatření pro lidi. Proto prý vedení továrny nemůže samo rozhodnout, nýbrž musí dát Jansena odvést k Božské radě; jedině ta může vyplnit jeho prosbu.

Jansen bez jakéhokoli podezření nastoupil do vozu, který ho měl odvézt k Božské radě. Během jízdy ztratil vědomí. Vzpomínal si jedině na hrozné dýchací potíže.

Co má teď dělat? Nemůže přece zůstat věčně takhle stát! Má se pokusit lézt a změřit prostor, v němž je? Pak se však nemůže vyhnout nebezpečí, že se někam zřítí. Ale má zůstat věčně v temnotě? To se mu příčilo. Třeba s ním toto vězení sdílejí nějací pavouci, hadi, ještěrky či dokonce rosolovití slimáci, kteří zanechávají za sebou sliznatou stopu. Mohl by právě na takového slimáka sáhnout…

To se mu hnusilo. A mimo to – cožpak ví, čím jsou tyhle potvory vybaveny? Což neříkal Inoti, že se zde vyskytují druhy které ochromují svou oběť elektrickými ra nami a pak jí zvláštními sosáky vysávají krev? A přitom mají tihle slimáci délku až kolem jednoho metru! Vrhají se na oběť ihned, jakmile se jich někdo dotkne.

Jansen připravil pistoli ke střelbě a rozsvítil lampu. V jeho okolí dopadalo světlo na pevnou zem. Posvítil výš – a tu mu vystřelil vstříc jasný paprsek světla ze směru, kam svítil. Je tam nějaký Titán? Zhasl lampu. Titán učinil totéž. Jansen změnil ve tmě místo. Jeho lampa opět zazářila, a znovu ho

zasáhl paprsek z protisměru. Když však lampu zhasl, přestalo svítit i Titánovo světlo. Co s ním ten druhý zamýšlí?

Má střílet?

Omámili ho a někam ho zavlekli! Nejednal by v nouzi? Ale prozatím jeho život neohrozili ani ho nenapadli. Nebo jsou všude kolem a chtějí mu vpadnout do zad?

Jansen se přikrčil a připravil ke skoku. Bez boje se nevzdá! Potom ho však napadlo, že ho mohli snadno dostat už dříve, když ležel v bezvědomí na zemi.

Znovu se narovnal. Je to vůbec vězení, je skutečně v něčem zavřen? Třeba leží v nějaké otevřené jeskyni, která ústí do podzemní sítě ulic?

Rozsvítil znovu lampu a znovu ho zasáhl světelný paprsek. Tu poznal, že je to jeho vlastní světlo, jež se odráží v zrcadlící stěně. Namířil světelný kužel na sebe. Skutečně! Uviděl se jako obraz v zrcadle. Ale co to? Když otáčel hlavou – všude se zrcadlil jeho obraz! Na obou stranách, vzadu rovněž…

Obrátil kužel reflektoru zpátky ke stěně. Světlo se odevšad odráželo, nikde nebyla ani skulinka. Kruhový prostor se zrcadlícími stěnami! Namířil světelný paprsek vzhůru. V tu chvíli počal strop rudě žhnout, svítit, byl stále jasnější, oslnivější…

Jansen oslepen zavřel oči a zhroutil se, jako by nad ním hořel oheň. Tu si vzpomněl na své brýle proti slunci. Ale přestože si je nasadil, bylo světlo stále ještě nesnesitelné. Zastínil si oči rukou.

Náhle za sebou zaslechl jakýsi hluk. Rychle se obrátil. Před ním stál Titán. Měl holínky s vysokými podpatky, ke kolenům sahající, ornamenty zdobenou pláštěnku ze stříbřité látky a na prsou tři slunce lemovaná svatozáří. Důstojník – dokonce vysoký důstojník! Kdyby jen světlo tolik neoslňovalo!

„Jak se vám daří, synu nebes a nositeli tajemství síly, která může přemísťovat planety?“ otázal se důstojník zdvořile.

Jansenova ruka vyjela vzhůru. Skutečně, má na hlavě ještě titánskou čepičku bez jejího kapucovitého krytu. Tak o tajemství tedy šlo! Zastrčil pistoli do kapsy. Teď nesměl projevit strach.

„Díky vaší laskavé péči dobře.“

„Mohlo by se vám vést lépe.“

„O tom nepochybuji. Ale my, synové nebes, můžeme se cítit dobře v každé situaci. Považuji pouze za nezdvořilé, že zde šíříte takový jas, že člověk nemůže poznat, s kým má tu čest.“

„Já vás mohu poznat docela dobře.“

„To tedy považuji za ještě nezdvořilejší. Domnívám se, že chcete se mnou jednat. My, synové nebes, jednáme pouze na rovnoprávném podkladě.“

Důstojník mlčel. Přesto světlo poněkud pohaslo a bylo snesitelnější. Jansen se chladně uklonil. „Děkuji. Jenže toto jistě není nejvhodnější místo pro jednání.“

„To se dá změnit,“ odvětil Titán.

Jansen uslyšel za sebou kroky několika Titánů, avšak neobrátil se. Co se mu může stát, dokud má tajemství ve své moci?

„Posaďme se,“ řekl důstojník a ukázal na přinesená křesla.

Usedli. „My, synové nebes, jsme zvyklí se vzájemně představit!“ pravil Jansen a lehce se uklonil. „Jsem Jansen, člen expedice synů nebes.“

„Šéfinženýr expedice, mohu-li doplnit,“ řekl důstojník ironicky. „Mne nazývají Zisi, Oko Pána.“

Přestože Zisi zamlčel svou hodnost, věděl Jansen hned, s kým má tu čest. Oko Pána byl člen Božské rady, jenž byl odpovědný za to, aby byl dodržen starý, sem přine sený řád – šéf tajné policie. Podle toho byl Jansen zřejmě ve velmi vážné situaci!

„A co vás přimělo, přemocný Zisi, šéfe tajné policie, že jste mě oloupil o svobodu?“ otázal se Jansen chladně.

Titán ho pozoroval. Z jeho napůl přivřených víček pohlížely na Jansena dvě jasné, svítící oči. „Znáte tajemství síly, která přemísťuje planety. Sdělte nám je a budete okamžitě volný.“

„To se ode mne nikdy nedovíte!“

„Rozmyslete si to. Váš čas spěchá, velevážený pane, chcete-li opět spatřit svou rodnou planetu. Synové nebes se shromažďují ve svém malém městě v údolí, boří domy a dopravují svou výstroj zpátky na velkou raketu v prostoru.“

Jansen mlčel. Ruší pozemní stanici! Jestli tomu dobře rozumí – a o tom nepochyboval – znamená to, že byl vyhlášen plný poplach. Co má teď dělat? I kdyby tajemství prozradil, bylo by třeba ještě dlouhé doby a rozsáhlých prací, než by Titáni mohli antičástic využívat. Nakonec by je měli přece jen k dispozici a

zneužili by jich k pomstě proti Titanu-2. Bude-li však mlčet, neuvidí už nikdy Zemi, toho si byl vědom.

Jenže – bude-li mluvit, nenechají ho také odejít; pak by přišli titánští vědci a on by tu musel zůstat tak dlouho, dokud by nebyli o existenci antičástic přesvědčeni. To by mohlo za současné napjaté situace znamenat zvýšené nebezpečí pro expedici. Kdo zaručí, že by Titáni neodvlekli ještě další lidi?

Ale jak se může vůbec rozmýšlet! Na Titanu-2 jsou přece ženy a děti! Ne, nebude mluvit! „Zdá se, že s vašimi plány to vypadá velmi špatně, když potřebujete poznat tajemství synů nebes."

„Naše ohnivé šípy stojí připraveny ke startu. Zanesou oheň slunce na hlavu našich nepřátel, ať své tajemství prozradíte nebo ne! Avšak my chceme tu lůzu zničit úplně, musí zajít, aby po sobě nezanechala ani stopu!" řekl důstojník v bezmezné zášti.

„K takovému zločinu se nepropůjčím."

„Kohopak chcete chránit, velevážený pane? Nejpodřadnější vyvrhele, nemanice! Na naší rodné planetě řádí hrůza a teror. Je to planeta běsu a nesvobody!"

Jansen se musel velice ovládat, aby důstojníkovi neskočil na krk. Nemanici – tak tedy vykořisťovaní! Podle toho tam už žádní vykořisťovatelé nejsou a únik zdejších Titánů byl útěkem utlačitelů před hněvem utlačovaných. To potvrzovalo domněnku sociálně ekonomické skupiny!

Že důstojník hovořil o vládě hrůzy a o nesvobodě, svědčilo spíše pro než proti této domněnce. V pozemských dějinách byla řada příkladů, co si vykořisťovatelská třída představovala pod pojmem svobody – Korea, Vietnam, Suezský průplav, Alžírsko…

„Rozmýšlíte se příliš dlouho, velevážený pane! Mezitím čas utíká a synové nebes vás tu zanechají samotného."

„Tím lépe! Vaše šance tím zcela zaniknou. Ode mne se nedovíte nic!"

„Není dobře být tak ukvapený," pravil důstojník klidně, a jak se zdálo nijak nepřívětivě. „Podívejte se nejdříve na tohle!" Ukázal na vlhkou zem. Vedle Jansena se nehlučně rozevřely dvě půlkruhové desky.

„Klidně tam nahlédněte!" řekl důstojník a vstal. Jeden Titán přinesl kousek čerstvého krvavého masa a hodil jej dolů.

Podzemní hladomorna! Ale co mělo být dál? Dál se nic nedělo?

„Vezměte svou svítící hůl," vyzval ho důstojník, Jansen posvítil kapesní svítilnou dolů a zděsil se. Metr pod ním se sunul k masu pomalu, ale nezadržitelně metrový slimák, zanechávaje za sebou slizem pokrytou stopu.

„Představte si, že ležíte spoután na místě toho kusu masa – a že máte na hlavě naši kapuci, s níž je možno se dorozumívat, aniž bychom museli mluvit. Budeme moci číst vaše myšlenky. Tam dole dosud každý mluvil! Ještě chvíli budete žít, dokud vás ta obluda nevysaje a nestráví. Ostatně máme ještě jiné metody, abychom překonali zábrany."

Jansen uvažoval. Zlepšila by se jeho situace, kdyby důstojníka zastřelil? Asi ne; nakonec by byl přece jen přemožen. Ale byl by schopen za těchto okolností potlačit své myšlenky?

Náhle se rychle rozhodl. „Dobře! Jsem připraven seznámit vaše odborníky s naším tajemstvím."

„Věděl jsem, že budete rozumný," řekl důstojník blahosklonně.

„Musím však předtím pohovořit se syny nebes. Mám na velké kosmické raketě v prostoru malý ohnivý šíp, který je poháněn touto silou. Tento šíp bych chtěl s vašimi vědci rozebrat a vysvětlit jim názorně jeho konstrukci. Kdybych vám vysvětlil jen principy této síly, potřebovali by vaši vědci ještě mnoho času, než by našli prostředky, jak ji spoutat."

Důstojník se zasmál. „Velmi dobře vymyšleno, velevážený pane, ale to bohužel nepůjde. V dosahu synů nebes byste mohl snadno na svůj slib zapomenout."

„Ale vždyť já vás nechci opustit! Úplně mi stačí, když budu moci poručit synům nebes rádiem, aby tento ohnivý šíp poslali dolů na planetu. Museli bychom však vyjít nahoru na povrch, poněvadž tady v podzemí s nimi prostřednictvím svého radiopřístroje nedostanu spojení."

Důstojník uvažoval.

„Rozmýšlíte se příliš dlouho, přemocný Zisi! Mezitím čas ubíhá a synové nebes opustí vaši planetu i s mým ohnivým šípem," řekl Jansen.

„Souhlasím! Bude vám umožněno vyjít na povrch, ovšem pod patřičným dohledem a na místo, které sami určíme."

Brzy nato stáli na povrchu planety v úzkém pruhu lesního výběžku – Jansen, deset titánských důstojníků a deset Titánů v pláštěnkách. Jansen vytáhl z kapsy radiopřístroj, sundal s hlavy kapuci a zastrčil si do uší sluchátka. Jednal klidně a o Titány se vůbec nestaral.

„Jansen volá centrálu… Jansen volá centrálu… Potvrďte příjem!“

„Tady centrála… Rozumím… Mluvte!“

„Jansen volá centrálu! Zapněte magnetofonový zázmam…! Jsem v moci Titánů. Moje záchrana je za daných okolností vyloučená. Je naléhavě nutné, aby expedice okamžitě odstartovala. – Titáni mají atomové rakety, jež jsou připraveny ke startu, aby napadly Titanus-2. Na Titanu-2 je beztřídní společnost – náš předpoklad byl v tomto směru správný. Navažte spojení s jejich třemi kosmickými raketami, jež oblétávají planetu, nebo lette na Titanus-2. Zachraňte bratry! – Jako svého nástupce navrhuji Stafforda. Podle naší dosavadní spolupráce ho oceňuji jako dobrého odborníka. – Soudruzi, děkuji vám za krásné chvíle vašeho přátelství. Po tomto mém vysílání je tajemství antičástic Titánům nedostupné! Vzpomínejte na mne v dobrém, soudruzi, a pozdravujte ode mne lidstvo a Zemi! Startujte okamžitě!“

Jansen přerušil spojení, zastrčil sluchátka, vsunul radiopřístroj s klidným a vyrovnaným výrazem obličeje do kapsy a nasadil si znovu kapuci. Proč tehdy místo společenských poměrů na Zemi nezamlčel raději jejich úmysl vyšinout planetu z její dráhy! Všechno by se bylo jistě vyvíjelo jinak!

„No tak, veleváženy pane, kdy přivezou váš ohnivý šíp?“ zeptal se Zisi.

„Poněvadž synové nebes jsou neurození, stejně jako obyvatelé vaší rodné planety,“ řekl Jansen vážně, „nikdy!“ Vytáhl pistoli a pohlédl na Zisiho.

„Jak si přejete! Odstraníme vaše zábrany,“ pravil Zisi chladně. Zřejmě neznal účel černého předmětu, jenž držel Jansen v ruce. Titáni vlastnili jen magnetické zbraně – dlouhé roury, v nichž byly náboje urychlovány magnetickým polem.

Jansen se zasmál. „V bezživotném stavu už lidé nemají ve zvyku myslet!“ odvětil a pozvedl ústí pistole ke svému spánku.

* * *

Canterville vstoupil do Nazarovovy místnosti. „Skupiny jsou v plném počtu nazpět. Jen Lazzarri stále ještě chybí!

Byl jsem právě v rádiovém voze a dosud se neohlásil. Radista se může uvolat."

„Kde je soudruh Romain?"

„Pracuje se skupinou inženýrů na demontáži atomové elektrárny."

Nazarov zavolal centrálu. „Už se ohlásil Lazzarri? Stále ještě ne? Prosím vás, zavolejte soudruha Romaina, ať přijde ke mně!"

Obrátil se znovu ke Cantervillovi. „A jak pokračují ostatní práce?"

„Jansenova zkušební raketa byla již dopravena na Kosmos, rovněž tak dílny; teď se právě nakládá zařízení ambulatoria. Vozidla byla odtransportována téměř všechna, zůstaly tu jen dva autojeřáby, radiovůz a několik terénních vozidel. Materiál je všechen na palubě Kosmu."

„A co vrhače ultrazvuku, tvořící ochrannou uzávěru?"

„Byly rozestaveny kolem letiště. Na jejich původních místech byly podle dohody postaveny atrapy z umělé hmoty. Všichni soudruzi nosí rychlopalné pobočni zbraně."

Když Romain vstoupil do dveří, smál se. „Tak, Vasile – hotovo! Zařízení atomové elektrárny je naloženo." Zvážněl. „Máš už nějaké zprávy od Titánů? Přistoupili n a náš protinávrh a přijdou s Jansenem před ochrannou uzávěru?"

„Odmítli! K ochranné uzávěře se dostavil nějaký důstojník a opakoval požadavek, že máme přijít k Jansenovi."

„No – a co vy jste…"

„Jak jsme se dohodli – nepřistoupili jsme na to. Ale něco jiného: Lazzarri se dosud neohlásil. Neztratil se někde v podzemí?"

„Nad tím si, Vasile, lámu také hlavu od chvíle, kdy se vrátily pátrací skupiny."

„Sandrino říkal, že se Lazzarri po službě nevrátil domů."

„Ale v továrně přece už nebyl! Snad ho Titáni tak é … ? "

„Tomu nevěřím! Co by mohli po něm chtít?" namítl Canterville. „Neměli bychom se Titánů zeptat?"

„Ani nápad!“ řekl Romain okamžitě. „Můžete si domyslet, že za současného napětí by Titáni našeho vyjedná vače nejvýše zajali. A rádiem vyjednávat nemůžeme. Je-li Lazzarri skutečně v jejich moci, pak ho stejně nevydají. Jestli je však na svobodě, pak bychom na něho jedině upozornili a vzali mu případně možnost, aby ještě unikl. Ať centrála volá dál!“

„Sandrino má možnost vytvořit nám cestu k Božské radě. Navrhuje násilné osvobození! Před chvílí mi nabídl svůj uspávací plyn; mohli bychom potom s sebou odvést některé vysoce postavené Titány a vyměnit je za Jansena. Bylo by snad možno je také tímto způsobem donutit, aby pátrali po Lazzarrim. Plyn je neškodný!“

Romain přemítal. „To by se muselo důkladně promyslet. Zavolej však přece jen Sandrina, můžeme si o tom hned pohovořit.“ Teď se teprve posadil.

Zatím co se Nazarov marně pokoušel dostat spojení s centrálou, dal si Romain od Cantervilla vysvětlit, jaký je stav demontážních prací. „Domy přijdou nakonec – těch se můžeme v nejhorším případě vzdát; některé jsou stejně už dopraveny na Kosmos.“

„Cožpak v centrále usnuli?“ bouřil Nazarov. „Nemohu pořád dostat spojení!“

Vtom se otevřely dveře. Na prahu stál radista.

Nazarov se rozzlobil. „To je neslýchané! Jak si můžete dovolit opustit své místo – teď, při plném poplachu…“

Umlkl. Radista se chvěl na celém těle a byl bledý jako mrtvola.

„Co je s vámi?“ zeptal se Nazarov udiveně.

Radista ze sebe nevypravil ani slovo. Přistoupil ke stolu, položil na něj magnetofonový pásek, rázem se obrátil a vypotácel se z místnosti, jako by byl stižen závratí.

„Soudruhu! Počkejte…,“ volal Nazarov a vyskočil, aby běžel za ním.

„Počkej, Vasile! Nejdříve si poslechněme záznam z pásku.“

Muži strnuli, když zazněl Jansenův hlas. Nebránili se slzám, jež jim vstoupily do očí.

„Michaeli…,“ zajíkl se Nazarov a skryl tvář do dlaní. „Položil svůj život, abychom my mohli opět spatřit

Zemi," zašeptal Romain. Také Canterville neohrabaně povstal; třásl se jako stařec.

Konečně vjel do Romaina opět život. Přistoupil ke stěně, strhl plombu uzávěru malých dvířek a otevřel je. Za nimi bylo vidět červené tlačítko. Když je Romain stiskl, rozezvučela se siréna.

Nazarov se zvedl. „A co Lazzarri?"

Romainovi škublo v obličeji. „Musíme startovat, Vasile, teď jde o expedici! Budeme kroužit kolem planety a sledovat další vývoj. Pokud to situace dovolí, Lazzarriho zachráníme!"

Nazarov se znovu narovnal. „Budeme se z Kosmu neustále pokoušet navázat s ním spojení! Jednou přece musí vyjít na povrch! Pak se může vzdálit z města a my ho budeme moci zachránit."

Otevřel psací stůl, zastrčil poslední hlášení a spisy do aktovky a následoval Romaina s Cantervillem na letiště. „Je Jansenova raketa v bezpečí?" tázal se cestou Romain Cantervilla.

„Yes! A zrádce rovněž!" odvětil Canterville prudce.

„Nebuďte tak ukvapený, milý Canterville! Stafford nás varoval!"

„No a?" Angličan se hořce zasmál. „Co když právě doufal, že v tom zmatku bude moci spíše raketu nerušeně odstartovat?"

Romain mlčky přemýšlel.

* * *

Ze všech stran malého městečka se sbíhali muži a nastupovali do letadel. Radiovůz, terénní vozidla a oba autojeřáby právě vjížděly po rampě do transportní rakety, v níž byly upnuty do zajišťovacích zařízení.

Letka za letkou hřměly lesklé stroje po startovní ploše a stále nové tryskové motory se rozbíhaly a nabíraly obrátky.

Na start čekala už jen poslední letka. Muži zajišťovacího oddílu odnášeli vrhače k raketám a mizeli s nimi v jejich trupech. Motory se rozeřvaly, údolím zaduněl naposled ohlušující rachot. Potom se stroje rozběhly po hladké ploše letiště, odpoutaly se od země a vystřelily vzhůru k nebi.

Dole zůstaly jen prázdné domy z umělé hmoty a nad nimi zpívala siréna svou děsivou píseň. Avšak i ta umlkla, když se vypotřeboval proud z baterie…

19. kapitola

„Kosmos volá Lazzarriho… Kosmos volá Lazzarriho… Odpovězte!“

Bez ustání opakoval radista do mikrofonu tatáž slova. „Kosmos volá Lazzarriho…“

Nazarov, Romain, Canterville a Inoti stáli mlčky kolem něho. „Kosmos volá Lazzarriho…“ Radista sáhl po láhvi s pitnou vodou, vzal trubičku s náústkem mezi rty a dychtivě sál. Volal takhle už několik hodin a jeho hlas byl ochraptělý. „Kosmos volá Lazzarriho…“

Nazarov zasáhl. „Přestaňte, prosím!“ řekl energicky a pokynul druhému radistovi, který už čekal, aby vystřídal svého kolegu a pokračoval v hledání Lazzarriho.

„Kosmos volá Lazzarriho…,“ ozýval se teď jiný, svěží hlas.

Pozemní rakety spočívaly již ve speciálních držácích, vozidla a materiál byly už dávno uloženy do skladů. Muži ze skupin vysazených na Titanus zaujali opět svá místa v práci i životě na Kosmu.

Romain sevřel rty. Musel sebrat všechnu svou sílu, když pohlížel na Nazarovův obličej poznamenaný smutkem.

Dva z jejich středu – Jansen a Lazzarri!

Nazarov stál nachýlen kupředu, aby mu neunikl sebetišší zvuk z reproduktoru; ten však vytrvale mlčel…

„Vasile, navrhuji, abychom svolali poradu vedoucích,“ řekl Romain opatrně. „Tady přece nejsme nic platní!“

Nazarov vzhlédl a přejel si rukou po čele. „Cože? Ty myslíš… Aha, poradu vedoucích? Ano, správně! Soudruhu Canterville, buďte tak laskav a svolejte členy kolektivu vedení i kolegu Stafforda do malé poradní místnosti!“

* * *

„Soudruzi!“ začal Nazarov, když se členové kolektivu vedení shromáždili. „Šéfinženýr Jansen se obětoval za zdar naší

expedice! Vykonal tak největší čin, jaký může člověk vůbec vykonat – položil svůj život, aby zachránil život ostatních.“

Všichni mlčeli. Náhle zazněl Jansenův hlas. Muži zatajili dech.

„… vzpomínejte na mne v dobrém, soudruzi, a pozdravujte ode mne lidstvo a Zemi. Startujte okamžitě!“

Když Jansenův hlas dozněl, mnozí muži si pokradmu utřeli oči.

Nazarov si odkašlal, aby jeho hlas získal opět rozhodnost. „Soudruh Lazzarri je dosud na planetě! Pokoušíme se nepřetržitě získat s ním spojení, abychom ho mohli nalézt a dopravit zpět na Kosmos. – Teď se však musíme poradit o následujících bodech: Jakým způsobem navážeme spojení s cizími kosmickými koráby nebo jak můžeme varovat Titanus-2? Dále koho určíme jako nástupce soudruha Jansena?“

„On sám přece navrhl Stafforda,“ pravil Guptajee.

„Než rozhodneme o tomto návrhu, je nutno nejprve vyjasnit následující záležitost: Kolega Stafford se pokoušel odstartovat Jansenovu raketu a my jsme mu museli dát rozkaz k okamžitému návratu na Kosmos…“

Zazvonil Nazarovův telefon. Hlásil se Lazzarri? Vedoucí expedice se vrátil ke stolu.

„Observatoř mi právě sdělila, že tři cizí kosmické koráby se rozdělily a krouží kolem planety v pravidelných odstupech. Poněvadž se předtím snažily nepřijít do našeho zorného pole, domnívám se, že se přihodilo něco mimořádného. Navrhuji proto vyhlásit nejvyšší stupeň poplachu! Poradu musíme prozatím odložit. Souhlasíte?“

Stafford přikývl. „Neopustím do té doby své obydlí,“ řekl přiškrceným hlasem.

Telefon zazvonil znovu. Tentokrát se Nazarov vrátil rozrušen. „Radiodepeše od kosmických korábů. Žádají nás, abychom v zájmu své bezpečnosti zvětšili okamžitě vzdálenost od Titanu na dvojnásobek!“

Canterville se rozesmál. „A jak – v ruštině, v angličtině nebo v němčině?“

„V mezinárodních Morseových značkách!“ odvětil Nazarov vážně. „Observatoř zachytila signály radioteleskopem a uvědomila radistu. I když to zní velmi nepravděpodobně, nelze

pochybovat, že jde o varování. Musíme se okamžitě odebrat do řídicího střediska!“

* * *

Canterville probíral nerozhodně v prstech proužek papíru pokrytý tečkami a čárkami, který vylézal z Morseova přístroje. Díval se upřeně a s nedůvěrou na radiotelegrafistu, jako by se obával nějakého špatného žertu, a něco si nezřetelně bručel. Nazarov se obrátil k Romainovi. „Co myslíš – Lazzarri?“

„Vyloučeno, Vasile!“ Romain mu položil ruku na rameno. „Podívej se přece na text: ‚Pozemšťané stop zvyšte vzdálenost od planety na dvojnásobek stop připravte se k manévrování v případě nebezpečí stop‘ – To j e … “

„Nový text!“ zvolal vtom radiotelegrafista od Morseova přístroje a četl nahlas: „… pozemšťané stop otázka stop slyšíte nás stop vzdalte se co nejrychleji z blízkosti planety…“

Nazarov pohodil hlavou. „Odpovězte: Varování jsme rozuměli. Zvýšíme vzdálenost podle vašeho návrhu. Prosíme, vysvětlete důvod nebezpečí!“

Sotva radiotelegrafista zvedl ruku z Morseova klíče, začal se z přístroje odvíjet nový text.

„… rozumíme stop z rádiových zpráv z planety lze vyrozumět, že jste odepřeli vojenskou pomoc proti nám a že jste unikli, aniž byste prozradili sílu, s níž lze ničit planety stop zklamání nad vaším únikem dává pravděpodobně podnět k dlouho plánovanému útoku stop podle rádiových zpráv z planety je nejvyšší nebezpečí… “

Nazarov si úplně popleten přejel rukou přes čelo. Soudruzi na něho hleděli beze slova. Co to má znamenat? Útok na Kosmos nebo na Titamus-2? Jak přišly cizí kosmické rakety k Morseově abecedě a odkud vědí, že mají před sebou lidi ze Země?

„Musíme kosmickým lodím ihned sdělit, co nám oznámil Jansen!“ zvolal Romain: „Telegrafujte: Bratří ze vzdáleného světa! Na planetě, kterou jsme opustili, stojí atomové rakety připravené proti vám.“

„… rozumíme stop víme o tom stop vzdalte se co nejrychleji… “

„Plný poplach!“ zvolal Nazarov. „Okamžitý start s nejvyšším zrychlením!“

V patrech se rozsvítily signální lampy, rozezněly se poplašné zvonky a houkačky…

Všude vybíhali muži a strhávali plomby s dveří místností, v nichž byla lůžka pro velká tlaková zatížení. Poněvadž z bezpečnostních důvodů bylo lůžek třikrát tolik co mužů, nalezl každý ihned místo.

Také Stafford spěchal z bytu. Poplach zrušil domácí vězení, které si sám uložil. Poslední přibíhající muži mohli odložit magnetické podrážky, protože už získali svou normální váhu. A potom byla jejich těla těžší a těžší…

Radisté, astronomové, astronauti, inženýři, členové kolektivu vedení – všichni už dlouhou dobu nepoužívali židlí, protože v beztížném stavu neměly význam. Teď však usedli, sklopili opěradla křesel dozadu, zaujali předepsanou polohu a vyčkávali. „Kosmos připraven ke startu!“ hlásil Canterville.

Do centrály došlo poslední hlášení o plném tahu motorů. „Zapnout i záchranné motory!“ poručil Nazarov a vmáčkl se do křesla.

Inženýr, jenž měl službu v ústředně, strhl plombu s červeného vypínače.

Ze zádi rakety vyrazily obrovské sloupy ohně a z řídicích trysek vylétly dlouhé plameny.

Kosmická loď vybočila v širokém oblouku ze svého kursu, prudce nabrala rychlost a zamířila do prostoru.

Když elektronický mozek po předem vypočtené době vypnul motor a raketa se opět stočila do oběžné drá hy kolem planety, byl Titanus jen zpolovice tak velký jako předtím. Visel v prostoru jako vzdálená, malá koule…

Náhle muži zpozorovali, že povrch planety mění barvu. Mléčně bělavá vrstva mraku se rozpouštěla, pevnina i moře vystoupily v ostře kontrastujících odstínech. Výrazně se projevovala hranice mezi osvětlenou stranou a stranou ležící ve stínu.

Kladívko Morseova přístroje v centrále se znovu rozklepalo. Cizí kosmická flotila oznámila vlnu, na níž mohl Kosmos přijímat jejich televizní přenos. Muži užasli. Titáni používali téhož systému snímkového rozkladu!

Tato nabídka měla neocenitelnou přednost. Cizí kosmické rakety mohly vzhledem k pravidelnému rozestupu na dráze kolem planety pozorovat neustále celý její povrch. V důsledku toho mohla posádka Kosmu vidět sluncem osvícenou stranu i tehdy, když Kosmos byl nad zastíněnou polovinou Titanu.

Na obrazovce, jež přenášela snímky z cizích kosmických lodí, se teď objevila území, kam Titáni nepovolili lidem přístup. Napětí mužů stoupalo; zároveň však získávali veliký respekt před televizní technikou cizí kosmické flotily. Na stínítku obrazovky se zřejmě kombinovaly snímky několika televizních kamer a vytvářely jasnou mozaiku. Kromě toho se na obrazu střídaly přehledné snímky z velké dálky s detailními záběry zblízka.

* * *

Stafford zavřel oči a přemítal. Byl zřejmě předurčen k tomu, aby po celý život dělal chyby. Teď tu leží obtížen starou vinou, je považován za zrádce – a přesto zase mlčí!

Proč neřekl hned Nazarovovi, o čem věděl? Byl trápen zlým svědomím a chtěl nejdříve napravit svou vinu!

Proč nezasvětil nejprve Nazarova do svého úmyslu? Protože si myslel, že expedice je ztracena a chtěl ještě bezpodmínečně varovat lidstvo!

Proč nevpadl Cantervillovi do řeči a neřekl, že jedná nikoliv proti, nýbrž v zájmu lidstva? Protože pak by musel vyprávět o Austrálii – ale mohl by tak učinit přede všemi lidmi?

Mohl? Musí přece! Jak jinak se chce tohoto břemena zbavit?

Chce-li začít znova, musí se sebe naráz strhnout síť nesprávného jednání, do níž se zamotal; musí přiznat bez výhrady vše, co ho tíží, aby ho to příště už nenutilo mlčet a vyřizovat si všechno jen sám se sebou. To ho právě izoluje. Ostatní snášejí všechno společně, pomáhají si radami i činy. Jejich kolektivnost jde dokonce tak daleko, že pro druhé i umírají! Je-li však společnost s takovýmto světovým názorem schopna podobných činů, pak je nepřemožitelná! Taková společnost se na Zemi jistě dovedla vypořádat s vředy na těle ostatního lidstva a může dnes existovat neoslabená, ba dokonce silnější než kdykoliv předtím.

Chtěl by se také podílet na jejich práci, chtěl by se stát rovněž členem takovéto společnosti.

Zachraňte bratry! – řekl Jansen; dokonce ani v posledních okamžicích svého života nemyslel na sebe a zemřel, poněvadž nechtěl být spoluvinen na připravovaném zločinu.

On, Stafford, však mlčel – jak na Zemi, tak zde na Titanu. Tehdy důvěřoval v lidskost u zločinců; a do vesmíru se dal poslat, jako by se ho ohrožení lidstva netýkalo. Co by byl dělal na jeho místě Jansen? Jistě by byl vyzýval v továrně k odporu, mobilizoval by celý svět a kdoví, zda by třeba i nevyhodil celou továrnu do povětří. Kdežto on ani nevaroval…

A právě jeho navrhl Jansen za svého zástupce! Jak se v něm šéfinženýr zmýlil! Měl by vůbec odvahu jednat jako Michael? Jenže u něho to jistě nebyla ani tak vědomá odvaha jako spíše přesvědčení, že se musí sám obětovat, aby zachránil druhé. Byl to skutečně nanejvýš životný, hluboce procítěný vztah ke kolektivu!

A on zatím pomáhal zakládat arzenál vodíkových bomb!

Bomb, jejichž účinek se rovnal dvaceti miliónům tun vysoce explozivních výbušnin a byl tisíckrát větší než účinek bomby, která byla svržena na Hirošimu! Nadto byly detonační hlavice uloženy do kobaltových pouzder. Při výbuchu by vznikl kobaltový prach, jehož jeden gram vysílá tak silné záření jako tuna rádia. Z pouzdra o váze sedmi tun by vznikl prach, jenž by vydal tolik záření jako sedm miliónů tun rádia a jedovatý jako sedm miliónů tun strychninu!

Po pěti letech a sto desíti dnech ztrácí kobaltový prach teprve polovinu svého účinku. K němu by však přistupovalo ještě záření z vlastní exploze – jako z miliardy tun rádia – a vliv radioaktivního prachu z rozprášených a do výše vyvržených hornin.

Stafford skryl hlavu v dlaních. Jaká nezměřitelná trýzeň se skrývala za těmito strohými čísly! Jak ohromná byla vina toho, kdo k tomu všemu mlčel!

Ucítil na čele něčí ruku a otevřel nedůvěřivě oči. Doktor Sandrino, jenž ležel vedle něho, se nad ním skláněl. „Proč vzdycháte, kolego Stafforde? Není vám dobře?“

„To mlčení, doktore…“ koktal Stafford.

Sandrino vážně přisvědčil. „To je pravda, mlčení někdy drásá nervy. Ale třeba se toho neodváží? Dosud není nic vidět.“ Ukázal hlavou k obrazovce a znovu se pevně připoutal k lůžku. Bylo nutno počítat s novým zrychlením, neboť poplach nebyl dosud zrušen.

Náhle se jeden z výřezů začal zvětšovat, jako by kamera letěla Titanu vstříc. Stafford nemohl spustit pohled s obrazovky. Okraje zvoleného území už vyběhly z jejího rámce, střed se však stále řítil k nim, zvětšoval se, byl stále zřetelnější…

Stafford spatřil jakousi údolní kotlinu, jejíž listnatý koberec byl vrouben věncem holých skal. Zasténal a zaťal prsty do Sandrinova ramene. „Tam, doktore, t a m … ! “

Z údolí vyšlehl ohnivý chvost přivěšený k malému, stříbrně lesklému bodu. Rozvířila se mocná oblaka prachu a rozkládala se jako listy jakési cizokrajné květiny, z niž stále vylétaly jako semínka nové a nové stříbrné perlič ky. Semena smrti! Celý řetěz těchto perel se už vznesl nad žlutý les a řítil se vstříc vesmíru.

Ostatní dílčí výřezy se rovněž zvětšily. Všude lesklé šňůry… Raketové salvy! Tak přece jen se toho odváž i l i … !

Stafford zasténal. Nedostávalo se mu slov, aby mohl vyjádřit hrůzu, která se ho zmocnila. Šílenství Titánů hnalo do vesmíru tisícinásobnou smrt; měla zničit planetu, na níž Titáni povstali, na níž kvetl nevinný život a hrály si děti, opatrované svými matkami.

„Členové posádky, pozor! Neopouštějte lůžka!“

Než byl reproduktor opět vypnut, bylo slyšet v pozadí Cantervillův hlas: „Zesílit výstražný radar! To by nám mohlo vypálit pěknou díru do kožichu!“

Kamera sklouzla po prvním řetězu a sledovala vedoucí raketu. Ta prudce rostla a zdálo se, že překonala již polovinu vzdálenosti mezi planetou a kosmickými koráby.

Poněvadž stoupala velmi příkře, musela být opatřena trvale pracujícím motorem, který vyvíjel nesmírnou tažnou sílu. Jen tak se mohla raketa vymanit z přitažlivosti planety.

Čím více rostla na obrazovce, tím nesnesitelnější napětí muži pociťovali. Všichni měli výkřik na jazyku, nikomu však nepřešla přes rty ani hláska.

Jakou bezmeznou nenávistí museli zahořet členové posádek tří kosmických korábů, když nemohou zabránit bestiální smrti, která prolétne kolem nich a zachvátí jejich mateřskou planetu. Kdyby byl Stafford Titán, byl by v tomto okamžiku připraven vlétnout s kosmickou lodí do letové dráhy raket a obětovat se. Třeba by do oblasti exploze vletěl celý řetěz a přivedl by se tak k výbuchu! Tři kosmické lodi – tři řetězce! Jenže řetězců bylo víc…

Staffordovi nešlo na rozum, že kosmické koráby tak chladnokrevně pozorují rakety, jež mají zničit jejich domov. Úplně zapomněl, kde vlastně je. Nic neslyšel, jeho smysly byly upjaty jen na obrazovku. Horečnatě hledal v sobě jako technik nějaké východisko, nějakou možnost, jak zabránit nevyhnutelné katastrofě. Je možno planetu nějak zachránit? Ne – zdá se, že záchrana neexistuje. Sestřelit je? K tomu jich je příliš mnoho. Proti raketám stojí jen tři kosmické koráby. Odchýlit je ze směru? To také nejde – nejsou řízeny na dálku a sledují jistý, předem určený kurs. Druhá planeta je ztracena, tady už není naděje.

Co to?… Stafford zavřel oči, jež ho pálily od upřeného pohledu, a znovu je otevřel. Šálí ho snad zrak? S pochybností pohlédl vedle na Sandrina. Ten se posadil a nedůvěřivě se přitáhl řemenem, aby byl blíže obrazovce.

Ohnivý chvost zmizel! Pohon rakety vysadil! Stafford zadržoval dech. Střely dosud neunikly z gravitačního pole planety! Bez dalšího chodu motoru svého cíle nikdy… Neletí už pomaleji?

Ještě stále spočívala v mužích nejistota, avšak tísnivý pocit povolil a jiskřičky naděje se opět rozhořívaly.

Rakety se zvolna odchylovaly od dosavadního kursu, opsaly veliký oblouk a obrátily se k planetě svými boky.

Teď! Jejich špičky se sklonily a začaly klesat k povrchu planety… Střely padaly nazpět!

Na několik minut se napětí uvolnilo. Všude v Kosmu lidé jásali a smáli se. Avšak nával radosti byl vystřídán novým zděšením. Rakety se teď řítily na titánský kontinent! Tam také žijí bytosti, jež nejsou bezprostředně vinny.

A tam dole je také ještě Lazzarri! Téměř by na něho při té otřesné podívané zapomněli. Lazzarri – jejich druh, kterého

chtěli ještě zachránit a dopravit zpátky na Kosmos. Pozemšťan, jenž se propašoval do expedice, poněvadž chtěl zažít dobrodružství; člověk, který s nimi snášel dobré i zlé…

Z první ohnivé koule se ostře zablesklo. Pařát smrti se napřáhl nad planetou a sevřel se v pěst. Hřibovilý mrak dýmu vylétl vzhůru – vstříc dalším raketám, jež se řítily dolů. Stafford si pro sebe mumlal: „Dvanáct tisíc metrů do výše a dvě stě kilometrů v průměru.“ Avšak dříve než mohl mrak těchto rozměrů dosáhnout, vybuchla další raketa. Nová do běla rozžhavená koule, nový hřib a ještě jedna koule…

Všude se blýskalo a hřibovité mraky dýmu vyrůstaly z povrchu planety jako stromy nějakého přízračného lesa. Na Titanu se nedalo už téměř nic rozeznat. Tam, kde zuřila atomová síla, kde se atomy vodíku slučovaly s atomy hélia, kde se v nesmírném žáru vypařovaly skály, rostliny i živé bytosti, rozprostírala smrt rubáš z jedovatého prachu. A pod tímto rubášem se stále ještě blýskalo, jako by měl v sobě desítky děr.

* * *

Lazzarri se blaženě protáhl a otevřel rozespale oči. V jemném, nazelenalém světle se nezřetelně rýsovalo neznámé prostředí.

Kde to je? Cizí, žluté rostliny bizarních tvarů, stůl se zahnutými nohami, židle s vyplétanými opěradly a nad ním baldachýn…

Solia! Leží vedle něho a spí. Jaký jsi miláček štěstěny, Lazzarri! Teď už nepochyboval. Předstoupí před soudruhy a řekne jim, co pro něho Solia znamená. Chtěl by ji vzít s sebou na Zemi. Jistě nebudou namítat, určitě…

Pohlédl na hodinky – a projel jím prudký úlek. Datum v okénku… zaspal už tři okruhové dispečinky! Maria Mater – soudruzi budou mít jistě starost, co s ním je a budou h o hledat. Kde je jeho kapesní radiopřístroj? Vstal a rozhlížel se bezradně kolem. Pak si vzpomněl. Přístroj stál na stole ve vedlejším pokoji.

Rychle tam běžel. Zavolá soudruhy a hned teď všechno vylíčí Nazarovovi. Nemůže čekat, až bude teprve stát před ním.

„Lazzarri volá centrálu… Hlaste se, prosím! Lazzarri volá centrálu…“

Přístroj mlčel. Jeho úlek zmizel, když si uvědomil, že teď žádný dispečink není. Rychle přestavil vlnový rozsah. Na nouzové vlně ho určitě uslyší…

Smí ji však použít, je vůbec v nouzi? Vlastně není, ale ušetřil by soudruhům další pátrání po sobě. Může si to tedy zodpovědět. Avšak stanice se nehlásila ani na této vlně.

Neni přístroj porouchán? Ne, kontrolní žárovka svítí. Lazzarri tedy znovu volal a napjatě naslouchal. Ticho! Volal čím dál chvatněji, naléhavěji, slova se mu pletla…

„Haló, centrálo! Tady Lazzarri! Slyšíte mě soudruzi?“ Vyčerpán klesl do křesla. Klid, Sylvio, klid! – poroučel si a nutil se uvažovat věcně. Třeba se soudruzi nehlásí kvůli těm třem cizím kosmickým korábům, jež krouží kolem planety?

Nesmysl, vždyť to nejsou nepřátelé lidí, jsou to přece pracující stejně jako… Jenže vědí to soudruzi? To nemohou vědět, vždyť jim to přece nesdělil! Teď musí za své zdržení pykat…

Ale může jet na stanici a všechno jim povědět – i to, že Titáni mají odpalovací raketové základny, že chtějí atomovými raketami zničit Titanus-2, že skupiny musí být bezpodmínečně staženy nazpět, aby Titáni nemohli nějak naléhat… Vtom ho napadlo, že titánského inženýra odkázal na Jansena. Je nutno dopravit Jansena ihned do bezpečí! Vždyť soudě podle toho, jak Titáni naložili s původními obyvateli, je možno obávat se nejhoršího.

„Haló, centrálo! Tady Lazzarri! Nouzové volání! Musím podat životně důležité hlášení…“

Ucítil něčí ruku na rameni. Stála za ním Solia. Udiveně na něho hleděla a posadila mu na hlavu kapuci. „Co tě zneklidňuje? Jsi rozrušen!“

„Moji soudruzi mlčí. R á d i o … – prostě neodpovídají!“

Solia se usmála. „Podíváme se, proč neodpovídají.“

„Ano, pojedeme tam, Solio, pojedeme do tábora synů nebes!“ Lazzarrimu se ulehčilo. S jejím vozem budou v táboře za půl hodiny.

Solia zavrtěla hlavou. „Pročpak? Obrátím se na naši zpravodajskou službu.“ Sundala s hlavy kapuci a přestavila

vlnový rozsah. Když si ji opět nasadila, ztratily její oči lesk. Bylo to, jako by naslouchala něčemu v sobě.

Lazzarri se pokoušel číst v jejím obličeji. S kým je teď ve spojení? Vadilo mu, že nerozumí ničemu z toho, nač se Solia ptá a co se dovídá. Pak se však usmál. Zrovna tak bude připadat soudruhům i lidem na Zemi, až bude se

Solií mezi nimi. On se však s ní bude moci bavit i v největší tlačenici a nikdo se nedoví…

Solia náhle změnila barvu. Namodralý lesk jejích tváří se změnil v zeleň. Na okamžik stála dojemně bezradná na místě, pak se naráz obrátila a vyběhla z místnosti.

Chtěl utíkat za ní, ale vtom se vrátila a podávala mu stříbrnou pláštěnku. „Rychle, rychle, obleč si ji! Kapuci rovněž!“

„Co to má znamenat, Solio?“

„Synové nebes nás opustili!“

„Vyloučeno! To je omyl – nějaké nedorozumění! Proč by…“ koktal zmateně.

„Modlitba… hodina pomsty…! První ohnivé šípy byly právě odpáleny…!“

Lazzari hned nepochopil! „Co mám dělat s touhle parádou?“ ukazoval na pláštěnku.

„Chrání před zářením! Nosíme ji vždycky – z opatrnosti. Není vyloučeno, že kosmické koráby svrhnou sluneční oheň.“

Náhle mu bylo všechno jasné. Soudruzi odstartovali, on zůstal sám na cizí planetě a první rakety právě vzletly…

Okamžitě se vyřítil z místnosti, dlouhými skoky přelétl chodbu a vyběhl dveřmi ven před budovu. Náhle se užasle zastavil. Oslnilo ho jasné sluneční světlo – na tmavofialovém nebi bodalo do očí slunce. Kam se poděly mraky z umělé mlhy?

Na ulicích mezi jehlancovitými a kuželovitými budovami bylo málo života. Jednotliví Titáni spěchali přes silnici a tu a tam pohlédli otvory v kapuci bázlivě vzhůru na neobvyklou oblohu.

Solia přiběhla za Lazzarrim sotva popadajíc dech, chytila ho za ruku a pokoušela se ho vtáhnout zpátky do budovy. „Musíme dolů, kosmické lodi budou třeba útočit!“

„Naopak, Solio, musíme pryč z města!“

V dálce se ostře a oslnivě zablesklo – jednou, dvakrát, pětkrát, desetkrát… Náhle bylo nesnesitelně jasno. Gigantický

hřibovitý sloup dýmu vyrazil vzhůru – a druhý, třetí… celý les jich vyrostl! Vzduchem zahučel burácivý rachot.

Solia objala Lazzarriho a strhla ho nazpět do vchodu. Vtom se přiřítil žhavý orkán, vše se tříštilo a řítilo… „Soudruzi," zasténal Lazzarri bičován strachem i hrůzou a zhroutil se.

* * *

V raketě zněly opět v krátkých intervalech poplachové zvonky. Silné radioaktivní záření! Ukazovaly na ně nejen přístroje, nýbrž i rádiové a televizní spojení se třemi kosmickými koráby; obraz na stínítku obrazovky sebou cukal a ztrácel se. A znovu doléhal na muže svíravý tlak maximálního zrychlení, znovu zvětšoval Kosmos svou vzdálenost od planety.

Nazarov dal zapnout zase vlastní televizní zařízení. Hleděl na obrazovku, viděl blesky explozí a přesto nemohl uvěřit, že právě ztratil druhého muže z posádky. I kdyby byl Lazzarri hluboko pod povrchem planety, i kdyby město zůstalo ušetřeno explozí, cožpak by unikl smrti později?

Také Stafford zíral na obraz umírající planety. Znal přesně účinky atomových výbuchů. Do okruhu sedmdesáti kilometrů od centra jedné jediné detonace smete tlaková vlna vše s povrchu země, tepelná vlna zapálí všechno hořlavé a pronikavá radiace zničí všechno živé. V okruhu do sta čtyřiceti kilometrů létají vzduchem stromy vyrvané ze země i s kořeny, pukají budovy a lámou se stožáry. Tímto chaosem trosek a rozervaných těl postupuje pak vražedný žár a záření spálí vše, co ještě dýchá. Do vzdálenosti dvou set osmdesáti kilometrů existuje nebezpečí smrti při zasažení zářením, tepelná vlna vyvolává požáry a tlaková vlna demoluje stavby.

Stafford zavřel oči, avšak obrazy ho stále pronásledovaly. Viděl před sebou živé bytosti podobné lidem, jež se mění v prach, jež hoří jako pochodeň a jimž odpadává maso od kostí. Slyšel, jak se trhá ocel, jak praská beton, jak se tříští metr silné kmeny. Nikdo si není jist, nikdo nezůstane uchráněn, protože radioaktivní prach proniká do všech pórů, zamořuje vzduch i vodu a nachází i toho posledního Titána, ať se schoval kamkoliv.

Stafford byl téměř šílený? Co Země? Jestli Zemi potkal tentýž osud – on ji nevaroval! Aby unikl svým vidinám, otevřel opět oči. Na obrazovce vyrůstaly z mořské hladiny kloboukovité útvary. Vypadaly drobounce, musely však míl aspoň stokilometrovou výšku.

Roztřásl se po celém těle. Což nebude této hrůze konec? Co se stane, jestliže jsou v raketách časované zapalovače, které se zapálí teprve na mořském dnu – kde tlak vodních mas v hloubce několika kilometrů zhušťuje hmotu… Vodík v mořích se musí vznítit. Nesmírné vodní spousty se začnou měnit v hélium, přičemž každý gram nově vzniklého hélia uvolní takové množství tepla, jaké se získá spálením jednoho a půl vagónu vysoce výhřevného uhlí. Říká se tomu atomový požár a znamená to samovolně pokračující, nekontrolovatelnou a nezadržitelnou řetězovou reakci, která narůstá jako lavina…

* * *

Romain ležel vedle Nazarova a účastně ho pozoroval. Také jeho nitro bylo rozjitřeno bolestí nad ztrátou obou soudruhů, avšak zůstával přitom pozorný a připraven rozhodovat.

Věděl, že vedoucího expedice zasahuje tato ztráta dvojnásobně, že se za ni cítí odpovědný a že se musí vyrovnat nejdříve sám se sebou. Proto Romain potlačoval svou bolest a nutil se k pozornosti. Teď musel jednat za Nazarova.

Na obrazovce vyrůstaly ještě stále kloboukovité útvary z hladiny titánského moře. Náhle mezi nimi vyrazil vzhůru plamenný sloup vody, rozšiřoval se, pohlcoval ostatní útvary, rostl a rostl… Moře se vzdulo a začalo hořet. Oheň se převalil na pobřeží a řítil se na kontinent. Na obrazovce se objevila žhavá koule.

Vzniklo nové slunce…

Nazarov si zakryl rukama oči. „Jansene!“ zasténal, „Lazzarri!“

Muži povstali a mlčeli.

„Pozor!“ Romainův hlas byl tvrdý. „Zapnout maximální zrychlení!“

Kosmos se řítil prostorem. Jako by to bylo samozřejmé, byl doprovázen třemi cizími kosmickými koráby. Elektricky nabité

mraky plynů, jež vymrštilo nové slunce, znemožňovaly vzájemné rádiové spojení, a přesto je spojovalo pouto společného prožitku.

Muži v Kosmu se už neptali, zdali se vydají ihned na zpáteční cestu. Jansenův odkaz a příšerné divadlo v nich probudily přání spatřit planetu, kterou měla zničit hrůzná pomsta, a navštívit ony bytosti, jež se osvobodily. Znali jen to, co jim o rodné planetě vyprávěli Titáni: chaos, teror, útlak – jenže kdo by věřil vrahům!

Titanus-2 musel být jiný! A to chtěli poznat! Patřilo to k jejich cestě jako tečka za větou!

Při poradě kolektivu vedení, kterou Nazarov svolal hned po přechodu k normálnímu zrychlení, byl názor jednoznačný. „Cíl: Titanus-2!" To bylo jasné a jednomyslné mínění.

S napětím však očekávali muži druhý bod pořadu jednání: Staffordovo jednání s Titány, jeho pokus odstartovat Jansenovu raketu – to mělo teď hlavní význam. Chtěl se paktovat se zločinci, umožnit jim získat raketu a z jejich pověření škodit ostatním lidem z posádky?

Stafford cítil tuto nedůvěru, přestože nikdo nepronesl dosud ani slovo.

Romain byl ostražitý. Staffordova tvář byla naproti tomu unavená a smutná. Romain se však domníval, že v ní vidí určitou odhodlanost. Zdálo se mu, že Stafford v sobě nese nějaké břímě, s nímž se nedovedl sám vyrovnat.

„Navrhuji," pravil Romain, „aby kolega Stafford vyprávěl o všem sám. Bude-li to nutné, může být soudruh Canterville vyslechnut později."

Všichni souhlasili.

„Promiňte mi, jestliže začnu hovořit poněkud zeširoka,"

začal Stafford nejistě. Avšak jeho hlas získal brzy pevnost a jistotu. Jeho věcný způsob vyjadřování přesvědčoval posluchače, že mluví pravdu. Jejich napjatá pozornost byla jako suchá houba, jež saje dychtivě každou kapku.

De Varenne, jenž měl jako zpravodaj na starost magnetofonový záznam, zapomněl docela na běžící pásku. Nedůvěřivě vrhal občas pohled na Romaina, když Stafford líčil nejprve své mládí. Avšak Romain chvílemi přikyvoval; musela to být tedy pravda.

Stafford přes den studoval a večer pracoval, aby si mohl vydělat na studium. Vydělat – to bylo nepochopitelné!

„Když mi zemřel otec, musel jsem universitu opustit. Matka byla nemocná a sourozenci potřebovali jídlo a ošacení; musela být zaplacena také činže – Byl jsem šťasten, že jsem dostal práci. Přesto však to nebylo lehké, poněvadž matčina nemoc pohltila mnoho peněz."

Jestlipak Stafford ve vzpomínkách nevědomky nepřehání? Nemocní si museli sami platit náklady na léčení? De Varenne také nerozuměl tomu, že někdo má strach, že bude bez práce. V automatizaci průmyslu spatřoval dosud vždycky prostředky k usnadnění práce a zkracování pracovní doby – a ne důvody k tomu, aby byli propuštěni dělníci.

Je to všechno jiné, když to člověk musí sám prožít, než když o tom slyší vykládat docenta na škole jako o něčem, co už dávno minulo. Má-li být poctivý, musí přiznat, že ekonomické přednášky na vysoké škole nikdy důsledně nepromýšlel. Bylo přece tolik problémů k řešení při výstavbě vlastní společnosti, že se málo zamýšlel nad jiným společenským řádem. Ale teď to poznává – nebylo to správné.

„Uměl a dokázal jsem víc než druzí, chtěl jsem působit za všech okolností příjemným dojmem, abych nebyl propuštěn, až případně někdy později přijdou obtíže. Chtěl jsem se dostat dál. Když jsem to dotáhl až na dozorce u běžícího pásu, zavolal si mě jednoho dne ředitel. Byla mu nápadná moje ctižádost – i moje tvrdost vůči kolegům. Navrhl mi, že bych mohl dokončit své studium na náklady podniku a získat tak lepší zajištění pro svou rodinu. Musel bych se prý jen zaručit, že po ukončení studií zůstanu v továrně a budu dělat práci, která mi bude přidělena.

Co bych se byl rozmýšlel? Horší práci, než jsem měl, bych jako diplomovaný inženýr a atomový fyzik nikdy nedostal! Mohl jsem jedině získat, nesmírně mnoho získat. – Ze jsem musel i něco ztratit, to jsem poznal teprve zde na Kosmu."

Stafford umlkl a přejel si rukou přes čelo. Váhal. Bylo to pro něho těžké. Avšak vzmužil se.

„Po studiích jsem nastoupil do ústavu jaderné fyziky. Když tam se mnou byli spokojeni, přeložili mě do Austrálie – do jedné

podzemní továrny. Tam se…“ Sklonil oči k zemi. „Tam se vyráběly atomové bomby,“ řekl bezvýrazně.

To mužům vzalo na chvíli řeč. „Přestože jste je zavrhli?“ – „Přestože jste s námi uzavřeli smlouvy?“

Ze všech míst dlouhého konferenčního stolu bylo slyšet projevy vzrušení a úžasu. Stafford zmaten mlčel. Romain vstal.

„Soudruzi, buďte prosím ukáznění!“ řekl hlasitě, avšak klidně. Počkal, až bylo opět ticho a pak se obrátil ke Staffordovi. „Prosím pokračujte!“

Stafford se namáhavě vzchopil. „Byly to héliové a kobaltové bomby. Jejich velikost se rovná asi těm, jež zničily Titanus-1. Trvalo to nějakou dobu, než jsem odvrhl pocit vděčnosti a uvědomil si, jaký hanebný podvod znamená toto porušení smluv. Svědomí mě konečně jednoho dne dohnalo k tomu, že jsem energicky protestoval na ředitelství a důrazně poukazoval na nesmírné nebezpečí, jež je s tím spojeno.

Uklidnili mě. Jde prý jen o pokusnou sérii, jež má být vyzkoušena v rámci mírového soužití na jiné planetě. Série je prý již stejně dokončena a továrna bude uzavřena. Uvěřil jsem tomu tím spíše, že jsem se dík blízkému uzavření továrny už nemusel vracet do Austrálie. Uvěřil jsem i tomu, že pokusná série má být na veřejnosti udržena oběma stra nami v tajnosti, aby se lidstvo zbytečně nezneklidňovalo. Já… já přece neznal podstatu vašeho státu…“ Hledal vhodná slova.

„Prohlédl jsem celý ten podvodný manévr teprve až když jsem vás poznal a pochopil, že váš stát musí být právě takový, jako jste vy – vy, kteří tento stát tvoříte. Když člověk pozná, jaký máte odpor proti jaderným zbraním, když vycítí, jak si vážíte života i pokroku, pak uvěří – ne, pak je si jist, že taková tajná smlouva není možná – jako ostatně není zřejmě možná jakákoliv tajná smlouva tam, kde skutečně vládne lid…“

Stafford vyčerpán umlkl; trvalo nějakou chvíli, než začal zase hovořit.

De Varenne soustředěně přemítal. Takhle to tedy viděl člověk, který stál stranou – každý jednotlivec hovoří i jedná za svůj stát… Jestlipak si to sám vždycky dostatečně uvědomoval?

Stafford teď mluvil o vzrůstajícím pocitu viny, o svém zoufalství i snaze, aby nezničil členům posádky Kosmu víru ve šťastný návrat.

„Když jsem poznal, že Titáni kráčejí stejnou cestou, byla tato podobnost pro mne pobídkou, abych konečně jednal. Pocit viny byl už nesnesitelný. Chtěl jsem pomoci, varovat, abych aspoň zčásti smyl svou starou vinu. Musel jsem – pokud to ještě vůbec šlo – zabránit katastrofě na Zemi, zalarmovat světovou veřejnost…

Raketa je adresována Mezinárodnímu svazu pracujících. Obsahuje můj deník s nákresy australské podzemní továrny a s údaji o výzkumech Titánů, pokud se kryjí s problémy, na nichž pracovala pozemská podzemní továrna.“

Stafford usedl. Po jeho slovech jako by prolétl místností výdech ulehčení.

Nazarov konečně přerušil mlčení. „Kdo zná Jansenovu raketu natolik, aby z ní uměl vyjmout magnetofonový záznam s adresou a deník?“

„Mechanik ve skladu raket,“ odvětil Stafford.

„Dám přinést všechno sem,“ řekl Nazarov a udělil telefonem příslušný příkaz. „Mezitím bych si dovolil požá dat soudruha Guptajeea o astronomickou zprávu,“ pravil na závěr.

„Zdá se, že intenzita záření nového slunce se stabilizuje,“ začal Guptajee. „Není tedy třeba se obávat, že se Titanus-1 vyvine v novu nebo dokonce supernovu.“

Sundberg ho přerušil. „Prosím vás, vysvětlete mi, co to znamená. Vím sice, že novy a supernovy jsou vybuchující slunce, ale nic bližšího…“

„Nova zvětšuje svou jasnost náhlou erupcí plynných hmot zhruba padesáttisíckrát a průměr sto – až čtyřistakrát, kdežto supernova zvýší svou jasnost za tutéž dobu až padesátmiliónkrát; přitom vyzáří za jediný den tolik energie, jako naše Slunce za čtyřicet tisíc let.“

Inoti zavrtěl hlavou. „Člověk musí být zřejmě astronomem, aby o tom dokázal hovořit tak chladnokrevně.“

Guptajee se usmál. „Člověk musí být přesvědčen, že nám nebezpečí takové exploze nehrozí. A to jsem, Inoti.“

Zazvonil telefon. Cožpak hlídka deník v raketě nenalezla? Nazarov se ohlásil a pak se zasmál.

„Výborně! Odpovězte prosím, že pozvání přijímáme! – To byl radiotelegrafista!“ pravil. „Kosmické lodi se opět ohlásily. Jsme pozváni na návštěvu.“

Otevřely se dveře. Dovnitř vstoupil mechanik z raketového skladiště a přinášel deník, magnetofonovou pásku **i** složku s nákresy.

De Varenne vložil pásek do svého magnetofonu a pustil ho. Byl nekonečný a běžel rychlostí dvou centimetrů za vteřinu. Vybíhal ze speciální kazety, procházel cívkami přístroje, míjel snímací hlavici a mizel opět v kazetě.

Muži seděli jako sochy. Tento pásek a deník rozhodly o Staffordovi a plně ho ospravedlnily v jejich očích.

„Volá fotonová raketa Kosmos-2! Přináším naléhavé zprávy pro Mezinárodní svaz pracujících od expedice Kosmos! Vyzývám všechny stanice Svazu sjednocených států, aby mě podle následujícího klíče navedly ihned na letištní oblast ústředí Mezinárodního svazu pracujících…“

Následoval podrobný návod a upozornění, kde je ukryta zpráva **i** jakým způsobem se má materiál vyjmout.

„A tento pásek se záznamem měl běžel po celý let?“ tázal se Timár, když byl magnetofon vypnut.

„Ne. Měl začít běžet až po vstupu rakety do oblasti naší sluneční soustavy. Povel k tomu měl být obsažen v řídicím programu, který měl raketě vyslat Kosmos rádiem.“

Nazarov zvedl deník do výšky. „Zběžně jsem jej prolistoval. Obsahuje velmi přesné a podrobné údaje o podzemní továrně v Austrálii. Dovoluji si kolegu Stafforda poprosit, aby nejzávažnější fakta stručně shrnul a namluvil u soudruha de Varenna na magnetofonový záznam. A teď prosím, aby závěrem promluvil soudruh Romain!“

Zástupce vedoucího expedice povstal a opřel se konečky prstů o desku stolu. Vyměnil s Nazarovem rychlý pohled – téměř nepostřehnutelné přikývnutí, jež však mezi oběma přáteli stačilo ke vzájemnému porozumění a k ověření souhlasného názoru.

„Soudruzi!“ začal Romain. „Líčení kolegy Stafforda mnou hluboce otřáslo. Předestřel před námi obraz poměrů, na něž jsme při bouřlivém rozvoji naší socialistické společnosti často zapomínali, nebo které jsme přinejmenším považovali za dávno minulé. Příčiny chyb, jichž se kolega Stafford dopustil zatajením továrny na atomové bomby a jednáním na vlastní pěst, je třeba

hledat v jeho minulosti, v poměrech světa, který ho obklopoval, prostě v prostředí, v němž vyrůstal a žil.

Mám-li být upřímný, nevím, mohl-li bych na jeho místě jednat jinak! On se však navíc snažil napravit své chyby. Z jeho vyprávění vysvítá, že si je dnes vědom, že není jen samostatným jedincem, nýbrž že je součástí velikého společenství.

Kolega Stafford k nám nenašel tolik důvěry, aby se vyzpovídal. Lze mu to však klást za vinu? Zde se srazily dva světy – dva světy od základu odlišné.

Když nás později kolega Stafford poznal, cítil se příliš vinen, než aby věřil v naše porozumění; a když chtěl nakonec za námi přece jen přijít, události se zvrátily…

Skoncoval se svou minulostí bez naší pomoci – jen na základě vlastních poznatků. A to je poznání sice mnohem těžší, ale zároveň i hlubší. Mohl by teď někdo pochybovat, že k nám nepatří? Je třeba, abychom kolegu Stafforda přijali do naší společnosti a přidělili mu místo, které odpovídá jeho schopnostem a n a němž by mohl dokázat svou dobrou v ů l i! Souhlasíte, soudruzi, abychom ho podle Jansenova odkazu jmenovali šéfinženýrem?“

Umlkl a pohlédl tázavě na členy kolektivu vedení. Všichni do jednoho souhlasili.

Tu přistoupil Romain ke Staffordovi a podal mu ruku: „Soudruhu Stafforde, přeji vám mnoho úspěchů v plnění vašich nových úkolů.“

20. kapitola

Jak to jen služba dovolovala, stáli muži z posádky Kosmu před obrazovkou a s úžasem hleděli na tvář nové planety, kterou zachycovaly televizní kamery dálkově řízených raket. Astronomové zjistili, že se otáčí kolem své osy rychleji než Titanus-1. Nikde nebylo vidět mlhové výpary a povrch planety se jim jevil jako na dlani. Sem tam bylo možno spatřit pole bílých mračen; nezakrývala však ani pevniny, ani ostrovy, ani moře. Ve slunečním svitu jiskřily vrcholky mohutných pohoří.

Rakety objevily města, řeky, kanály, silnice a rozsáhlé oblasti kulturních plodin s malými obcemi uprostřed. Pusté, bezútěšně holé plochy nebylo nikde vidět.

„Připadám si, jako bych přicházel na návštěvu k přátelům," pravil Inoti Romainovi. „Jaký je to rozdíl proti Titanu-1!"

V řídicím středisku panoval neustálý ruch a shon. Telefony zvonily a přinášely zprávy o přípravách k přistání. Pouzdra potrubní pošty padající do košů oznamovala zpracované výsledky atmosférických zkoušek. I šéfové jednotlivých odborných skupin opouštěli občas svá místa, aby osobně dohlédli na některé důležité přípravné práce.

Také Stafford často přicházel a odcházel. „Máte nějaké obtíže, soudruhu Stafforde?" tázal se ho Nazarov, když Stafford zase jednou vstoupil do místnosti a stíral si pot s čela. „Ne – pročpak? Mohu se na své spolupracovníky spolehnout," odpověděl Stafford.

„Ale přesto je neustále kontrolujete!"

„Stále se mi totiž zdá, jako by Jansen prodléval mezi námi a já ho jen zastupoval. Rád bych mu pohlédl do očí a řekl: Všechno v pořádku, soudruhu Jansene!" pravil Stafford vážně.

Nazarov na něj pohlédl a stiskl mu mlčky ruku.

Radiotelegrafista přinesl pásku s Morseovými značkami. Nazarov přelétl zprávu pohledem. „Soudruzi, poslouchejte!" zvolal a počkal, až se k němu všichni obrátili. „Titáni se nás ptají, kdy chceme přistát."

„Já myslím, že co nejdříve," řekl Canterville. „Na průzkum planety nám totiž zbývají pouhé čtyři týdny. Prvního května roku dvoutisícího dvousetdevadesátého jsme očekáváni na Zemi. Start se tedy nedá odložit a jakékoliv další čekání zkrátí délku návštěvy."

Nazarov uvažoval. „Stáhneme nazpět průzkumné rakety a vysadíme pancéřový vůz. Má v sobě automatickou laboratoř a může nám sdělit hlavní údaje. Toto opatření ovšem ohlásíme Titánům."

Krátce nato, co byla odeslána radiodepeše, obdrželi od Titánů odpověď. „… zkoušky vzduchu v blízkosti povrchu planety budou zajištěny našimi odborníky; výsledky analýz obdržíte ihned…"

Canterville se zasmál. „Tak – to jsme se dostali do pěkné kaše! Teď už pancéřový vůz vysadit nemůžeme a naši chemici si s titánskými výsledky nijak neporadí."

Když však o několik hodin později došlo sdělení Titánů, hleděli muži celí užaslí!

„… dvacet dvě objemová procenta kyslíku, sedmdesát sedm objemových procent dusíku…"

Romain se musel smát, když viděl Cantervillův vyjevený obličej. Poklepal mu na rameno. „Tak, milý soudruhu! Tady máte tu svou kaši! Myslím, že srozumitelněji jsme si to ani nemohli přát!"

„Jsem poražen!" zvolal Canterville. „Až přistaneme, moje první otázka bude: Jak jste u všech čertů přišli k naší Morseově abecedě a k našim pojmům?"

* * *

Zkouška vzduchu, jehož vzorek odebrala průzkumná raketa v hloubkovém letu, souhlasila přesně s titánskými údaji. Také bakteriologický průzkum dopadl příznivě.

Stafford stál v řídicím středisku vedle Romaina. „Kdyby to tak mohli prožívat s námi Jansen a Lazzarri!" pravil tiše. „Jansen, který žádal, abychom tuto planetu varovali!"

„Říkáte to tak zvláštně, soudruhu Stafforde?"

„Také mi to připadá zvláštní," odvětil Stafford, „že totiž Titanus-2 byl varován, avšak Země ne! Kdyby byl Jansen věděl, co vím já, byl by žádal, aby byla varována rovněž Země."

Romain se zarazil. Rak se usmál a položil Staffordovi otcovsky ruku na rameno. „Víte, co by byl Jansen žádal? Zbavte Stafforda těch jeho starostí! Milý soudruhu Stafforde, copak skutečně věříte, že na Zemi panují ještě stále tytéž poměry jako v době, kdy jsme odlétali? Já osobně mám ve vaše krajany více důvěry! Raketa by přilétla příliš pozdě, neboť podzemní továrna už neexistuje. Americké a australské společnosti…"

„… nechtějí o komunismu nic vědět!" přerušil ho Stafford. Působilo mu to skutečně starost.

Ale Romain se zasmál „… mezitím zestárly o sto padesát let! A komunismus jistě už dávno není pro lidstvo strašákem. Cožpak pracující nechtějí sami sklízet ovoce své práce, žít bez strachu o svou existenci, bez strachu před bombami a granáty, což si nepřejí spravedlnost?"

Stafford přikývl.

„Tak vidíte – a to je komunismus," řekl Romain. „Stejná životní práva pro všechny. Nikdo už nesmí žít na újmu druhého. A věřte tomu, že vaši krajané budou rovněž při tom, až se bude na Zemi budovat komunismus!"

„Ale přesto, soudruhu Romaine, nemělo by se nic opomenout. Jansenovu raketu…"

„… pošleme k Zemi napřed. Avšak kromě kopií vašich materiálů musí donést lidstvu nástin toho, co zažijeme tady na Titanu-2. Tím zvýšíme pravděpodobnost, že se lidstvo doví aspoň to nejdůležitější i v případě, že by se Kosmu cestou něco přihodilo! Souhlasíte?"

Stafford znovu přikývl a stiskl Romainovi ruku.

* * *

Z Morseova přístroje vyběhl opět pásek.

„… pozor… upozorňujeme na prostor k přistání stop vlevo od letové dráhy vašeho průzkumného letounu leží velké město stop sledujte zelené kouřové signály stop mezi nimi letiště stop…"

„Zelený kouř?" podivil se Sundberg.

„Jiný kraj, jiný mrav," odpověděl Inoti. „To zjistil Wang Yun-chieh už na Titanu-1. Zelená barva se vyskytuje ve zdejší přírodě jen zřídka, a proto je nejnápadnější."

„Ale voda je tu modrá," pravil Timár.

„Otevřená obloha a žádná červená barviva," odvětil krátce Inoti.

„Letiště!" zvolal inženýr, který měl službu, a ukázal na obrazovku.

„Ať stroj nad ním zakrouží a přistane. Nastavte ho po přistání tak, aby mohl vysílat radiolokační paprsek pro navedení transportní eskadry!" nařídil Nazarov a pokynul mužům. „Tak – a teď už zanechte luštění hádanek – zakrátko budete všechno vědět docela přesně. – Canterville, vyhlaste prosím pohotovost k přistání!"

„Pozemšťané…!"

* * *

Nad letištěm se rozezvučel plechový hlas reproduktoru.

„Vítáme vás srdečně na planetě, kterou nazýváte Titanus-2. Věříme, že tato návštěva bude příležitostí k navázání přátelských pout mezi lidmi a Titány."

Letištní plocha byla lemována živou zdí tisíců mávajících Titánů.

Muži, kteří právě vystoupili z raket, se rozpačitě rozhlíželi kolem sebe.

Canterville neschopen slova hledal pohledem reproduktor. Hlas zaznával od okraje letištní plochy, kde stály nízké budovy; jejich prohnuté střechy spočívaly na dvou obloukovitých sloupech, stěny byly ze skla.

Dr. Sandrino spatřil vozidlo, jež se k nim blížilo. „Tamhle přijíždí nějaká delegace!"

Vůz zastavil. Proudnicová karosérie protáhlého tvaru spočívala na podvozku, který měl jen dvě kola. Dveře vyjely vzhůru a z vozu vyskočili čtyři Titáni. Měli dlouhé, ke kolenům sahající pestrobarevné haleny s protkávanými opasky. Nohy jim vězely v širokých střevících s ozdobně skládanými holínkami, jež sahaly až pod haleny. Z trojmo nabíraných rukávů vyčnívaly drápovité ruce. Vlasy vyčesané vzhůru měli uprostřed hlavy

sepnuté širokou sponou, na níž byl vpředu připevněn svisle postavený blyštivý hranol ve tvaru kosočtverce. Na něm byly vyryty cizí, neznámé značky. Za hranolem bylo vidět jemný závoj, který zahaloval témě hlavy a týl až k šíji.

Velikost jejich těla a vejčitý tvar hlavy odpovídaly tomu, co už lidé poznali na Titanu-1. Avšak výraz tváře byl jiný – upřímný a bezstarostný.

Titáni přicházeli lidem vstříc. Jeden z nich šel o několik kroků napřed. Tento odstup dodrželi i v půli cesty, když zastavili a čekali na příchod lidí.

Romain vystrčil Nazarova kupředu. Osamělý Titán k němu ihned vykročil.

„Vida – také metoda, jak bez ptaní zjistit, kdo je vedoucí!“ pravil Canterville. Měl z toho všeho legraci. Titáni jsou přece neuvěřitelně inteligentní! Znají Morseovu abecedu a esperanto, vědí dokonce, že je lidé překřtili na Titány… K čemu asi je ta skříňka v Titánově ruce? Má tvar hranolu a je tak úzká, že se pohodlně hodí právě do drápovité ruky. Titán uchopil svou volnou paží Nazarovovu ruku a položil si ji postupně na čelo, na prsa a na ústa. Nazarov udělal duchapřítomně totéž.

Titán pozvedl skříňku a jeho rty se začaly pohybovat. Nad letištěm se znovu rozezněl plechový zvuk; tentokrát přicházel od vozidla.

„Dovolte, abych potvrdil slovy, co jsem právě vyjádřil svými gesty: Ať naše ústa hovoří, co si myslíme a co cítíme! Nechť z vaší návštěvy vyroste opravdové přátelství mezi lidmi a Titány“ – přitom se usmál – „přátelství, jež bude k prospěchu vám i nám.“

„Vidíte, že jsme překvapeni vaší srdečností i důvěři vostí vůči nám. Ujišťujeme vás, že i my si co nejupřímněji přejeme opravdové přátelství,“ odvětil Nazarov pohnutě.

Také jeho hlas zněl z reproduktoru ve voze. Titáni mu zřejmě rozuměli, protože z okraje letiště k nim dolehl bouřlivý potlesk.

To přineslo Cantervillovi rozluštění! Skříňka musí být zároveň mikrofonem a vysílačem. Slova jsou bezdrátově přenášena do zesilovače a odtud vedena do reproduktoru. Ale odkud znají Titáni pozemskou řeč?

Po uvítání předjela kolona leskle zelených, jednostopých vozidel s proudnicovými karosériemi. Vedoucí Titán vyzval v

Nazarovově přítomnosti jednoho ze svých průvodců, aby dal pozemské stroje střežit a zajistil je proti jakémukoliv dotyku. Potom poprosil lidi, aby nastoupili do vozidel. Sám vzal Nazarova za paži a vedl ho s milou přívětivostí k svému vozu.

Vozidla byla řízena na dálku. Jakmile lidé usedli do širokých, pohodlných křesel, dala se do pohybu. Velká panoramatická okna umožňovala dokonalý rozhled na všechny strany.

Ještě dříve než kolona opustila letiště, odjelo několik zelených vozů k pozemským raketám. Vystoupilo z nich asi dvacet Titánů a začali ohrazovat stroje zelenobílými kolíky, mezi něž napnuli provazy.

„Tohle má stačit jako ochrana?“ podivil se Timár.

„Podívejte se tamhle dozadu! Celá ta spousta lidí – chci říci Titánů – není držena v potřebné vzdálenosti žádným uzavíracím kordónem vojáků, nýbrž také jen provazy.“

Vozidla svištěla vstříc blízkému městu alejí rovnou jako šňůra. Stromy byly poněkud nižší než na Titanu-1, avšak i ony se podobaly palmám a jejich vějíře vypadaly jako listy nějakých bylin. Cesta byla lemována mávajícími Titány, kteří stáli podél ní v několika řadách.

„Kdybych to neviděl, nevěřil bych tomu,“ opakoval stále znovu Stafford. „Jaká škoda, že to všechno může člověk prožít jen jednou.“

Inoti se zasmál. „Máme přece filmové snímky! Dejte si udělat kopii a můžete to prožívat, kolikrát se vám zachce.“

„Jen se nesmějte, Inoti,“ odpověděl Stafford zamyšleně. „Tu bezprostřední velikost okamžiku procítí člověk jen jednou.“

„Teď moc nefilosofujte a raději se dívejte kolem,“ zabručel Timár. „A vy, Canterville, nezapomeňte na svou první otázku, kterou jste chtěl položit hned po přistání!“

Před nimi se vynořilo město. Leželo v široké kotlině, obklopeno hustě zalesněnými pahorky.

Bylo vidět jen málo kuželovitých, kulovitých nebo sloupovitých staveb. Většina budov se směrem vzhůru stupňovitě zužovala. Každé vyšší poschodí poněkud ustupovalo, takže okrajový pruh stropu spodního poschodí vytvářel před horním jakousi galerii. Mezi impozantními budovami byly všude žluté parky se širokými promenádami. Ulice tu neexistovaly.

Tímto městem a zahradou zároveň se vinula úzká říčka. Semtam vyrůstaly ze země štíhlé věže, jež vysoko přečnívaly terasovité budovy a byly vidět už z velké dálky. Nikde nebyl ani jeden komín, nikde nestoupal k nebi kouř a nad střechami se nevznášel žádný opar.

Přestože tu chyběla doprava, jež oživuje pozemská města, připadalo mužům všechno důvěrně známé. Budovy nepůsobily nijak mrtvým dojmem. Jejich boční stěny byly většinou zaskleny a opatřeny mnoha dveřmi; na galeriích se v lehátkách slunili Titáni.

Kolona vozidel sjížděla rychle do údolí a náhle se vnořila do jasně osvětleného tunelu.

Muži užasli. Síť ulic pod městem! Doprava byla velmi živá a rychlá. Křižovatky tu neexistovaly; příčné ulice ležely v nižší úrovni a odbočovalo se na ně obloukovitými sjezdy, podobně jako tomu bylo v pozemských městech na některých důležitých silničních uzlech nebo dálnicích. Doprava nikde nevázla; řídicí automaty dodržovaly přesně bezpečné odstupy, staraly se, aby se vozidla vymanila pozvolna z proudu rychlé dopravy, zmírňovaly jejich rychlost, když měla odbočit a nebo naopak trpělivě čekaly, až se jiné předjíždějící vozy bezpečně zařadily do proudu.

Po obou stranách širokých vozovek byly do skály vyhloubeny prostorné haly. Parkující vozy nebylo nikde vidět.

Kolona konečně zahnula do jedné z hal a zastavila u jakési rampy, která vypadala jako nástupiště. Když muži vystoupili, dveře vozů se samočinně uzavřely a vozidla se rychle vzdálila.

Titán se teď dorozumíval s lidmi posunky. Skříňku zanechal ve voze.

„Povězte mi, soudruhu Nazarove, odkud znají Titáni naši řeč?“ tázal se Canterville, jakmile uviděl vedoucího expedice.

Nazarov se zasmál. „Na to jste se chtěl přece zeptat Titánů a ne mne! Já to také nevím. Je tu zřejmě zvykem neodvracet pozornost hostů od pohledu na krajinu. Během jízdy totiž nepromluvili Titáni ani slovo.“

Výtah je vyvezl rychle a bezhlučně vzhůru. Když z něho vystoupili, spatřili před sebou rozlehlý sál.

Romain nevěřil svým očím. Sní či bdí? Ne, je skutečně na cizí planetě! Dokazovaly to červené a žluté kořovité rostliny v kamenných vázách, které stály po obou stranách velkých dveří.

Dvěma skleněnými stěnami pronikaly do místnosti v širokém pruhu sluneční paprsky, odrážely se od lesklé podlahy a rozlévaly se po křeslech a stolech.

Co však způsobovalo, že muži z Kosmu měli pocit, jako by byli na Zemi?

Před nimi stála trubková křesla s potahy z umělé hmoty, nízké kulaté stolečky pokryté bílými ubrusy, umělecké vázy s větévkami květů, měkké koberce… – všechno v pozemských tvarech a barvách!

Romain z toho nemohl spustit zrak.

Náhle zazněl sálem kovový hlas. Romain zpozoroval, že Titán drží opět v ruce skřínku.

„Doufáme, že se u nás cítíte dobře a že se nám podařilo vytvořit vám milé a důvěrně známé prostředí. Prosím, abyste laskavě usedli."

Když Romain zaujal místo v jednom z křesel, padl jeho pohled na druhé dvě stěny. Měly teplý, žlutý nádech a byly pokryty malbami, které ho přivedly v úžas.

„Nazarove! Vasile!" zvolal a opět vyskočil. Ostatní muži ho následovali.

Titáni se jen usmívali.

Nebylo pochyb. To byla přece zeměkoule! Evropa, Asie, Afrika… A vedle – pozemská krajina! Dům na svahu, u jehož paty leželo průmyslové město s dýmajícími komíny. Po svahu vedlo vzhůru vedení vysokého napětí a mráček bílého kouře od vzdáleného vlaku se rozplýval nad údolím v mlžný závoj. Z obrazu zeleně probleskovalo listí stromů, keřů a tráva. A tam na poli – pásový traktor!

„Máme radost, že se nám překvapení podařilo," pravil Titán. Přehrady padly.

„Ale k tomu bylo zapotřebí hodně času, ne? Odkdy nás vlastně očekáváte?" ptal se Nazarov a Romain k tomu dodal celý zmatený: „Odkud znáte Zemi?"

„A odkud naši Morseovou abecedu, naši řeč – a jak je možné, že umíte vyslovovat naše hlásky?" vpadl do toho Canterville.

„Mnoho otázek, na něž vám rád odpovím," odvětil Titán a ukázal na křesla. „Nejprve však dovolte, abych se představil: Jsem Akla, president Rady."

Začal historickou událostí, o níž lidé slyšeli už na Titanu-1 – vyhnáním obyvatel, kteří uprchli na druhou planetu.

Jeho vyprávění jim však líčilo obraz poměrů ve zcela jiném světle.

„Žádostiví boháči, kteří se nazývali ‚Urození', utiskovali pracující celé planety se strašlivou brutalitou. Nakládali na jejich bedra stále větší břemeno a pro sebe hromadili neustále více bohatství. Pomáhal jim v tom mohutný vojenský a policejní aparát, takže každý odpor byl zmařen hned v zárodku. Nenasytní ve své žádostivosti plánovali dokonce i porobení jiných planet. Pro tento účel zřídili na oběžnici, kterou nazýváte Titanus-1, pomocnou stanici, jež měla sloužit jako odrazový můstek. Později hodlali pro niknout do nejbližších slunečních systémů a vykořisťovat i jejich planety.

Náklady věnované na přípravy k těmto útokům byly obrovské. Zbídačení širokých mas stále rostlo. Rozpory mezi nezaměstnaností a bídou na jedné straně a velikým bohatstvím na druhé straně vyvolávaly v širokých masách pracujících živelný odpor. S tímto hnutím sympatizovaly velké oddíly vojska, jehož příslušníci pocházeli z utiskované třídy. Nesouhlasili s tím, aby potlačovali své příbuzné. Podplacení pracující, kteří byli nasazeni do vedoucích funkcí v organizacích pracujících, nedovedli už uchlácholit rozrůstající se masy nespokojenců. Vliv získala hrstka rozhodných, kteří rozpoznali příčiny zbídačení a soustavně je vysvětlovali pracujícím. Když potom byla část kosmické flotily na cestě k Titanu-1, aby připravila útok proti jeho původnímu obyvatelstvu, vyvolali Rozhodní boj a získali pro něj i ostatní pracující.

Nenasytní uprchli se zbytkem kosmické flotily. Pracující pak uspořádali poměry ve shodě s obecnými zájmy a spravedlností."

„A jak bylo vyvoláno povstání?" zeptal se Canterville.

„Pracující obsadili všechny energetické zdroje a rázem ochromili celé zásobován! energií. Zastavily se stroje v továrnách nenasytných, bylo přerušeno jejich rádiové spojení a ochromena doprava. Později bylo zásobováno energií vždy jen to, co pracující získali pevně do svých rukou – především vysílače,

které informovaly všechny pracující, co se kde děje a vyzývaly je, aby se připojili k revoluci. Potom už šlo všechno tak rychle, že energetické centrály ani nestačily dostatečně rychle zase zapínat proud.

Ze všech výrobních oblastí přicházela hlášení, že pracující převzali kontrolu a řízení pod svůj dohled. Měli v moci doslova každou dílnu – a všude byli v početní převaze! Když poznali, že jsou silnější než jejich utiskovatelé a když pak přeběhlo i vojsko a rolníci zásobovali jen pracující, byl s nenasytnými konec."

President Akla umlkl a rozhlédl se po lidech, jako by se chtěl přesvědčit, zda mu rozuměli. Potom pokračoval.

„Dostali jsme se ve vývoji daleko a předstihli jsme i uprchlé nenasytné. Učili jsme se všemu, co jsme dosud neznali! A učili jsme se rychle, neboť jsme to dělali pro sebe. Nebezpečí, jež nám hrozilo od uprchlíků na Titan u – 1 – pomýšleli totiž na krvavou pomstu – nutilo nás rozvíjet zejména kosmické lety. Museli jsme mít připravené prostředky k sebeobraně pro případ, že by nás naši nepřátelé přepadli.

Brzy jsme měli rychlejší a dokonalejší kosmické rakety, protože mnozí myslitelé – chci říci mnozí vědci – u nás zůstali.

Když jsme zjistili, že uprchlíci na Titanu-1 připravují proti nám útok – zachytili jsme totiž jednu z jejich pokusných raket – donutili jsme je, aby své kosmické lodi zničili a zakázali jim jakoukoliv leteckou dopravu, aby nemohli zkoušet další nové rakety.

Naše rychlé kosmické lodi nám umožňovaly proniknout i dále do vesmíru. Zajímala nás vaše sluneční soustava a navštívili jsme ji s malou flotilou kosmických raket. Na čtvrté planetě od vašeho Slunce – nazýváte ji Mars – jsme našli dvě umělé kosmické stanice. To nás přivedlo k tomu, že jsme prozkoumávali nejdříve ji. Jenže stanice byly opuštěné a na planetě nebyly žádné rozumově vyspělé bytosti. Proto jsme vyslali dva kosmické koráby, aby prozkoumaly druhou a třetí planetu.

Druhá planeta rovněž nebyla obydlena, avšak na třetí – na vaší Zemi – zjistily obě kosmické rakety při své zpáteční cestě vysoce vyvinutý stupeň života. Aby si opatřila informace o pozemských poměrech, pokusila se jedna z raket přistát. Přitom došlo k jejímu zničení; když se přibližovala k zemskému

povrchu, explodovala. Měli jsme za to, že padla za oběť nějaké nepřátelsky míněné obraně."

Mezi lidmi nastal rozruch. „Kdy se to stalo?" zvolal Romain.

Akla se zdrženlivě usmál. „Hned to vysvětlím! Vzdali jsme se úmyslu přistát a pozorovali jsme Zemi z jejího satelitu, který nazýváte Měsíc. Poněvadž se však čas vy mezený pro náš pobyt ve vašem slunečním systému chýlil ke konci, musely se naše kosmické koráby vrátit. Nejdůležitější poznatky ohlásily napřed prostřednictvím rakety bez posádky a nastoupily zpáteční cestu. Během lotu potkaly už novou expedici, která byla vypravena na základě ohlášených výsledků našeho průzkumu.

Tato druhá expedice zjistila, že obyvatelé Země mezitím vytvořili několik vnějších stanic, jež udržovaly se Zemí čilý rádiový provoz. Tento rádiový styk jsme zachytávali. Když jste po prvé vstoupili na Mars, kroužili jsme kolem této planety. A když jste jej opět opustili, prohlédli jsme si a prozkoumali vámi založenou stanici. Nalezli jsme tam kromě mluvících a obrazy malujících pásků též zařízení a nábytek. Odtud ty stolky a židličky. Když jsme se dověděli, že přijedete, zhotovili jsme je podle vzorů, které jsme poznali na Marsu. Protože jsme objevili i vaše televizory, mohli jsme snadno přestavit vysílače našich lodí na váš systém.

Tehdy se nám také podařilo prozkoumat s pomocí rádiových záznamů, mluvících a obrazy malujících pásků vaši řeč. Takto jsme se dověděli, že území, kde došlo ke zkáze naší kosmické lodi z první expedice, se jmenuje Sibiř…"

„Meteor z roku devatenáctistého osmého!" zvolal Nazarov. „Tím se potvrzuje domněnka, že obrovské zpustošení nebylo způsobeno pádem meteoru, nýbrž katastrofou kosmické lodi."

President Akla se znovu usmál. „Je dobře, že víte, co se vlastně tehdy přihodilo. My jsme se to dověděli, když jsme prozkoumali vaše mluvící a obrazy malující pásky. – Protože jsme nemohli vaší řečí hovořit, vytvořili jsme si elektronické tlumočníky. Mění vaše hlásky v hlásky naše a naopak. A mne těší, že pracují skutečně dobře. Rozumíte mi a já vám rovněž."

„Ale proč nepřistála vaše druhá expedice?" vyzvídal Canterville napětím téměř ani nedýchaje.

„Nevěděli jsme, jaké jsou na zemi společenské poměry; kromě toho jsme zjistili, že ve vzdušném obalu Země je větší

radioaktivita než při naší první návštěvě. Museli jsme se tedy nejprve vrátit a zhodnotit nasbíraný materiál. Teprve při třetí cestě jsme chtěli navázat spojení s lidmi. Doufali jsme, že záznamy rádiového provozu nám objasní důležité problémy."

President Akla umlkl a nikdo z mužů se neodvážil přerušit ticho. Jeho slova byla tak ohromující a přinášela tolik otázek, že byli všichni pohrouženi ve vlastní myšlenky.

Romain potřásl hlavou. Zvýšená radioaktivita – to nesmyslné šílenství s atomovými pokusy! A přitom od zřízení první stanice na Marsu se už žádné zkoušky nekonaly. Kdyby bývali Titáni věděli, že se na Zemi mluví mnoha jazyky a že esperanto je jen dorozumívací řečí ve vesmíru, byli by už na Marsu poznali, že i na Zemi existují osvobození pracující, neboť rozsáhlá mezinárodní spolupráce vyžadovala i společnou řeč.

„Odkdy jsme věděli, že k nám přijdete?" pokračoval Akla po chvíli. „Dočkali jsme se vašeho příletu. Nevěděli jsme však, k jaké třídě náležíte. Zhodnocení materiálů přivezených ze Země nás totiž vedlo k závěru, že na vaší planetě existují dva různé systémy. Když jste navázali spojení s utlačovatelskou třídou na Titanu-1, museli jste se nutně dovědět i o nás a museli jste také poznat, jaký společenský řád panuje na této planetě. Teprve když jsme zachytili jednu vaši rádiovou zprávu, poznali jsme s určitostí, že náležíte rovněž k pracujícím a že vyhledáte i naši planetu. Tato zpráva zněla: ‚Titáni mají atomové rakety, které jsou připraveny ke startu, aby napadly Titanus-2. Na Titanu-2 je beztřídní společnost – náš předpoklad byl v tomto směru správný. Navažte spojení s jejich třemi kosmickými raketami, jež oblétávají planetu, nebo leťte na Titanus-2. Zachraňte bratry!' – A poněvadž jsme věděli, že rakety našich nepřátel nás nemohou dosáhnout, bylo nám jasné, že přijdete."

„Je skutečně pravda, že každá vaše odpověď vyvolá příliv nových otázek z naší strany. Dovolíte-li, budeme vám postupně klást všechny tyto otázky během naší krátké návštěvy. Promiňte mi jen jednu otázku předemodkud nebo jak jste věděli, že rakety vašich nepřátel vás nemohou dosáhnout?" zeptal se Nazarov. Muži čekali napjatě na odpověď.

„Rozebrali a prostudovali jsme raketu, kterou jsme – jak jsem říkal – zachytili. Její atomový motor by! řízen elektronickým mozkem. Tím jsme zjistili, jak se můžeme ubránit útoku. Když

byly rakety odpáleny, učinili jsme elektronický mozek nepoužitelným pomocí vysokofrekvenčních impulsů. Prostě jsme udělali zkrat!“

Stafford, Canterville, Timár, de Varenne – všichni měli ještě spoustu otázek, avšak vnitřně dávali Nazarovovi za pravdu. Člověk se nemůže ptát na všechno hned v první chvíli.

„Ta rádiová zpráva, kterou vám zaslal člověk jménem Jansen,“ pravil teď Akla, „nás nazývala bratry, lidi však soudruhy. V čem tkví tento rozdíl?“

„Bratři jsou děti téže matky,“ odvětil Romain. „Soudruh Jansen to mínil v přeneseném slova smyslu – naší matkou je naše společná třída. Soudruhy se však nazývají pracující z okruhu Rozhodných. Vyjadřují tím jednak, že patří k sobě, jednak že si všichni navzájem důvěřují.“

„Soudruh Jansen byl statečný a nevydal našim nepřátelům tajemství antičástic, aby jich nemohli použít proti nám. Chcete, abychom se i my nazývali soudruhy a navzájem si důvěřovali?“ otázal se Akla zjevně pohnut. Vstal a podal ruku Nazarovovi. Muži vyskočili.

„Chceme!“ pravil Nazarov a pevně ji stiskl.

* * *

Muži byli příjemně překvapeni. Nejen, že nemuseli strávit noc ve svých strojích, nepotřebovali však ani příštího dne začít stavět vlastní tábor. Zůstalo pro ně vyhrazeno nejvyšší poschodí jednoho z terasových domů. Místnosti byly zařízeny s velkou péčí podle pozemských zvyklostí, pokud je Titáni poznali na Marsu. Byly tu skříně, židle, polštáře… Kuchař expedice byl nadšen, když objevil i kompletní kuchyni s tekoucí vodou a infrasporákem.

Muži si mohli vybrat mezi pokoji pro jednu nebo pro dvě osoby. Romain se dlouho nerozmýšlel.

„Budeme bydlet spolu?“ zeptal se Stafforda a když ten přisvědčil, vtáhl ho jednoduše do jednoho dvoulůžkového pokoje.

Když se v místnosti porozhlédli, vyšli ven na ochoz, který vedl kolem celého poschodí. Opřeli se o široké sloupové zábradlí a pohlíželi dolů na město.

„Připadá mi to, jako by tu byl stále svátek," pravil Stafford. „Titáni se pomalu procházejí parky – žádný spěch, žádný hluk… Až za tři týdny odstartujeme, budeme se cítit, jako bychom přišli z ozdravovny."

Romain se zasmál. „Nedělejte si iluze, soudruhu Stafforde! Musíme těch tří týdnů plně využít, na zotavenou nám těžko zbude čas."

Titánské slunce zapadalo za pásmo vrchů, které obemykaly město jako pár ochranných rukou. Údolí zahalil závoj soumraku, z houštin se šířila temnota. Než však mohla všechno pohltit, vzplanuly milióny světel.

Romain se kochal pohledem na světelný koberec, který odhaloval ohromnou rozlohu města ještě lépe než denní světlo.

Sandrino, bydlící s Cantervillem ve vedlejším pokoji, vyšel rovněž ven. Naklonil se přes balustrádu a pohlížel na ochoz ležící o poschodí níže.

Na terase pod ním stála jakási Titánka a dívala se na noční město. Měla na sobě dlouhé šaty se širokou sukní a nabíranými rukávy. Šaty byly ozdobeny velkými, pestrými ornamenty, a zářily sytými barvami.

„Vypadá to jako nějaký národní kroj," řekl Romain tiše.

„A ty vlasy!" zašeptal Sandrino.

Dívčin vlas splýval volně v dlouhých vlnách. Leskl se jeho hedvábí – hned nazelenale, hned zas jemným červeným nádechem, tu opět kovově modře či fialově. Obličej nebylo možno rozeznat.

Vtom se dívka obrátila. Zřejmě něco zavolala do místnosti, neboť vzápětí vyběhly ven dvě, tři – ne, čtyři další dívky a přistoupily k ní. Měly podobné šaly a tentýž účes, jejich vlasy však hrály jinými barvami. Dívka, jež předtím stála na terase sama, vzhlédla k obloze a spatřila přitom muže. Zarazila se a pak jim zamávala.

Sandrino opětoval pozdrav. „Co je to za dívky?" zeptal se.

„Pod námi jsou prý ubytovány lékařky a ošetřovatelky," odpověděl Romain.

* * *

Slavnost na uvítanou se změnila v opravdový národní svátek.

Uprostřed města se vypínala skleněná hala s kopulí, do níž by se bez potíží vešlo celé letiště. Hala měla tvar ohromného nepravidelného oválu, lemovaného po celém obvodu vysokou tribunou. Na ní se shromáždily desetitisíce Titánů.

V místech, kde se ovál zužoval, byla tribuna ohraničena širokými ochozy; byla však nižší a její sklon nebyl tak příkrý. Zde zasedala Rada. Před lavicemi stály úzké stolky a na nich v husté řadě mikrofony. Sedělo zde v pestré směsici padesát pět pozemšťanů spolu se čtyřiceti členy Rady – dvaceti Titány a dvaceti Titánkami.

Na Romaina působilo všechno mimořádným dojmem. Obrovská hala byla zalita světlem a tribuna vypadala jako pestrobarevný koberec. Byl to skutečně slavnostní obraz.

Zde se zřejmě konala zasedání Rady ve vší otevřenosti a za přítomnosti desetitisíců přihlížejících.

President Akla povstal. Pozdravil lidi a označil jejich návštěvu za počátek nové epochy v historii obou planet – epochy, v níž jak lidé, tak Titáni opustí hranice svých slunečních soustav a naváží spolu trvalé spojení.

Romain pozoroval výraz presidentovy tváře, jímž doprovázel svou řeč. Klid a vnitřní vyrovnanost prozrazovaly sebevědomí i hrdost. V životě Titánů neexistovaly zřejmě hmotné starosti ani nervy bičující spěch. Tato důstojná hrdost se zračila ve tvářích všech Titánů, jež lidé potkali.

„… a zavedeme naše hosty do továren, seznámíme je s naším průmyslem, zemědělstvím, kulturou i sociální strukturou, dáme jim nahlédnout do našeho školství, lékařství, techniky. Umožníme jim poznat vše, co je důležité“ – na chvíli se odmlčel,“ – samozřejmě včetně činnosti a působení Rady!“

Podle presidentových slov měli titánští odborníci sestavit pro lidi přehled údajů o zpracování základních surovin, vyhotovit vzory různých výrobků, nářadí, optických i elektromechanických přístrojů, nákresy strojů, mapy, recepty léčiv, výsledky výzkumů a materiál o vývoji planety.

„Prosíme však každého z vás,“ řekl Akla, „vás všechny, kteří zde před námi sedíte i kteří naslouchá te mým slovům ve svých domovech, abyste nám při tomto úkolu pomáhali! Hosté ze Země se mezi námi zdrží jen krátkou dobu – pomozte nám proto

poskytnout jim vše, co by jim mohlo být prospěšné a co by lidem podalo přehled o našem životě, práci i kultuře!“

Když Akla skončil, zvedl se bouřlivý potlesk.

Nazarov vstal a hledal vhodná slova, jimiž by vyjádřil pocity pozemšťanů. Jen zvolna nabýval jeho hlas obvyklé pevnosti a jistoty. Hovořil o Zemi, nastínil v hrubých rysech obraz poměrů, plánů i problémů v době jejich startu, líčil úkoly expedice i jejich překvapení, když posádka Kosmu objevila bytosti s vyspělým rozumem.

„Protože jsme nebyli na takové setkání připraveni, nemáme bohužel možnost poskytnout vám rovněž tak obsáhlý materiál jako vy nám. Ale ukážeme a vysvětlíme vašim vědcům všechno, čím disponujeme; doufáme, že budeme moci doplnit novými údaji vaše poznatky o Zemi a podat vám co nejobsáhlejší obraz o poměrech na naší rodné planetě. Jedno si však s vámi vyměníme v plném rozsahu – srdečné a upřímné přátelství!“

* * *

Příštího dne přistály dvě další skupiny, takže teď prodlévalo mezi Titány sto padesát mužů. Když president Akla přivítal i je, sestavil Nazarov ihned výzkumné skupiny.

Každé byl přidělen jiný obor působnosti a práce. Geologové, chemici, fyzici, biologové, zoologové a národohospodáři se odebrali do příslušných odborných ústavů, aby si vyměnili pozemské a titánské znalosti i zkušenosti. Romain, Canterville a Stafford patřili k rekognoskační skupině. Nazarov studoval činnost Rady a doktor Sandrino byl přidělen hlavní klinice „Města Rady“ – jak se nazývalo titánské hlavní město.

Tady zažil lékař nové překvapení. Titánský odborník, který ho měl na starosti, byla žena. Jmenovala se Silona a Sandrino v ní poznal dívku, která jim zamávala z terasy domu, kde bydleli.

Silona už na sobě neměla národní kroj jako předešlého večera. Její oděv sice ještě stále zářil nádherou barev, byl však jednodušší. Vlasy jí naproti tomu svítily sytou mědí a působivě se odrážely od neklidné hry barev na šatech. Na šíji byly sepnuty drobnou, jemně zdobenou sponou.

Zdálo se mu, že její dvě velké oči na něho hledí zpola tázavě, zpola šelmovsky. Zajímavá žena! „Myslím, že se už známe?“

„Ano, včera večer – na terase. Mávala jste…“ pravil nejistě.

„Dívala jsem se na hvězdy – a objevila tři pozemská slunce!“

Rozesmála se a on se přidal. Líbila se mu a těšil se na spolupráci s ní.

„Jak se jmenujete?“ otázala se. „Doktor nebo Sandrino? Kterým jménem vás mám oslovovat?“

„Doktor je titul.“

„Co je to?“

„Pocta, která je vysokou školou udělována za vědeckou práci,“ odvětil. „A Sandrino?“

Probleskla mu hlavou zvláštní myšlenka a pokradmu se usmál. Členy expedice byli přece výhradně muži! „Sandrino je jméno, jímž mě oslovují muži.“

„A jak vás nazývají ženy?“

„Ženy, s nimiž jsem se spřátelil, mě nazývají Massimo – a nevykaji mi, nýbrž tykají.“

„Massimo…, “ opakovala nejistě. „Říkám to správně?“

* * *

Romain se rozhlížel. Všichni seděli u vyklenutých oken kabiny a napjatě sledovali dozadu ubíhající titánskou krajinu. Ve tvářích lidí se zračil obdiv a také trochu naděje, že na Zemi při návratu Kosmu budou patrny podobné známky vyspělého lidského rozumu a umění.

Stafford se opřel rukama o šikmé sklo a soustředěně zíral dolů.

Pod nimi ležely ohromné plochy polí střídajících se s lesy a jezery. Podzemní ulice, jež na okrajích měst vystupovaly na povrch, se vyhouply do výše; široké betonové dráhy spočívající na štíhlých sloupech probíhaly vysoko nad vrcholky stromů. Na těchto dálnicích se řítila do dálky elektronicky řízená vozidla. Po polích se plazily automatické stroje obdělávající půdu. Tu a tam se zdvihaly k obloze na vzepjatých sloupech široké plošiny s jakýmisi hřibovitými skleněnými kryty.

Stafford přerušil své soustředěné pozorování. „Co je to za skleněné hřiby?“ tázal se Kisiho – štíhlého mladého Titána, který je doprovázel – a ukázal dolů.

„Vysílací věže k bezdrátovému přenosu energie pro průmysl a dopravu, pro rozhlas a televizi, věže k automatickému řízení provozu na silnicích a zemědělských strojů," odvětil Kisi. „Ale co je to ‚hřiby'?"

Romain se zazubil. Tahle hra na otázky a odpovědi se mu líbila. Bylo to důkladnější než sebelepší přednáška. A přitom toho měli mnoho před sebou. Ještě patnáct dní cestování a prohlídky celé planety!

„Ale k čemu taková nákladnost? Proč ty vyvýšené silnice?" ptal se Stafford.

„Náklady jsou menší než u pozemských silnic. Nejsou nutné žádné zemní práce, žádné základy ani štětování, výkopy ani násypy, nadjezdy, podjezdy. Postaví se jen různě vysoké nosníky, připevní se betonové desky a silnice je hotova," odpověděl Kisi.

„Ale proč jste ve městech sestoupili s jízdními drahami pod zem?"

„Mohli jsme tím zvýšit rychlost dopravy, snížit nebezpečí pro chodce a zajistit, aby hluk dopravy neobtěžoval obyvatele města."

Romain se zamyslil. Zdalipak skupina vystačí s filmy, které si vzala s sebou? Dal sice přivézt padesát tisíc metrů, ale kdo ví, co všechno bude třeba nafilmovat? Tři soudruzi natáčeli nepřetržitě. Vzpomněl si na udivený obličej Titánů, když se ptal, co všechno smějí filmovat.

„Samozřejmě všechno!" odpověděli.

* * *

Titánské letadlo – veliký čočkovitý letoun – klesalo pomalu na letiště jedné z průmyslových oblastí; vymrštilo proud žhavých plynů proti betonu a zvolna dosedlo na zemi.

Po obvodu této létající desky bylo v pravidelných vzdálenostech rozmístěno dvanáct otočných hnacích jednotek, které pracovaly buď jako tryskový nebo jako raketový motor. Proto se letadla mohla pohybovat i ve vzduchoprázdném prostoru. Podle toho, pod jakým úhlem proudily plyny, mohl letoun sloupat, dělat velmi prudké zatáčky, zůstat stát ve vzduchu, naklánět se nebo padat. Dokázal jakýkoliv manévr a

létal rychleji než kterýkoliv pozemský tryskový stihač. Kabina pro cestující ve středu desky byla zavěšena tak, že se dala natočit do směru letu vždy stejnou stranou.

Teď stál stroj v klidu na pevných teleskopických podpěrách. Otevřela se dvířka a z otvoru se vyklopily schůdky.

Stafford se rozhlížel. Uvítat je přišlo jen dvanáct Titánů. Kde zůstalo množství ostatních Titánů?

„Zřejmě tady nejsou naší návštěvou příliš nadšeni!“ řekl potichu Cantervillovi.

Kisi to zaslechl a zasmál se. „Omyl, jsou tu všichni, kteří mohli přijít.“

Romain se obrátil nepříjemně dotčen. Co to Stafford hloupého řekl?

„Víc jich tu není?“ ptal se však Američan tvrdošíjně dál.

„Ne!“ tvrdil Kisi. „To je kompletní personál pro obsluhu zdejšího průmyslového zařízení.“

Teď na něho zírali se Staffordem nedůvěřivě i ostatní.

Kam až oko dohlédlo, na kilometry daleko se řadila hala k hale. Byl to gigant, který překonával všechny lidské představy. Přesto zde chyběly typické znaky pozemských průmyslových objektů. Neexistovaly tu vysoké tovární komíny, ani vedení vysokého napětí, ani změť kolejnic. Nebyla tu dokonce ani dlážděná tovární nádvoří. Mezi jednotlivými halami, jež měly skleněné stěny i střechy, rozpínaly do široka své palmové vějíře mohutné stromy, takže celý komplex budov působil dojmem rozsáhlé oblasti skleníků. Jen temné hučení prozrazovalo, že v halách pracují stroje.

Když se návštěvníci pozdravili s obsluhujícím personálem, nastoupili do několika vozidel a jeli k budově v centru objektu. Od ní se na všechny strany rozbíhaly úzké vybetonované cesty.

Ve vysoké budově bylo srdce provozu – elektronická řídicí centrála. Ohromný elektronický mozek odtud sledoval celý výrobní proces ve všech budovách a na všech linkách tohoto průmyslového gigantu. Titáni zasahovali jen v případě, kdy se rozezvučela ultrazvuková houkačka, která oznamovala, že nějaká mechanická porucha přerušila někde plynulý chod výroby nebo způsobila odchylku od výrobního programu, kterou nedovedl elektronický mozek sám vyrovnat.

V takovém případě se objevilo místo vzniku poruchy a její druh na svítícím pracovním plánu. Titáni pak vstoupili do jednoho z vozidel parkujících před budovou a stiskli v něm pohotovostní tlačítko. Elektronický mozek zapnul příslušnou jízdní dráhu a uvedl vozidlo do pohy bu. Pohonnou energii pro elektromotor vozidla vyzařovaly podzemní kabely, jež v tom okamžiku převzaly též vedení vozidla. Tak jim to vysvětloval starší Titán, vedoucí průmyslového závodu.

„Co tu vyrábíte?“ ptal se Romain.

„Promiňte, že jsme na to zapomněli! Je to pro nás tak běžné – každé dítě to totiž zná… Vůbec nás nenapadlo, že vy to přirozeně nemůžete vědět. Je to náš uhlo-vápenný kombinát. Vyrábí se zde téměř všechno, co se dá z těchto surovin získat: umělé hmoty, textilie, barviva, léčiva, umělý kaučuk, poživatiny, hnojiva, polotovary… “

„Ale odkud přicházejí suroviny?“ tázal se Stafford a čekal napjatě na odpověď. Jaké ohromné množství surovin se sem muselo dopravovat – a nikde nebylo vidět žádnou dráhu!

„Nedaleko odtud byla nalezena jejich ložiska. Přísun vytěženého materiálu a transport hotových výrobků do skladu obstarávají podzemní dopravní zařízení. Plnoautomatická zásobovací centrála je polom rozděluje elektronicky do jednotlivých měst a ta je pak dopravují do menších obcí. Centrála zaznamenává, co města požadují, a řídí objem výroby úměrně potřebám. Jednotlivé výrobní úseky jsou tedy řízeny automaticky distribuční ústřednou. Každá výrobní linka dovede zhotovovat šest různých druhů zboží, přičemž ústředna má možnost výběru a může linku přestavit na druh zboží, který je právě požadován.“

Romain byl zahloubán do výkladu, že ani nezpozoroval, jak mu na tvář usedl jakýsi hmyz. Teprve když ho hmyz štípl, Romain se probral a plácl se přes tvář. Muži zpozorněli.

Kisi si prohlížel hmyz, který ležel na Romainově ruce. „Podařil se vám vzácný úlovek! Tento hmyz, jemuž říkáme troza, se vyskytuje na celé planetě již jen v několika málo exemplářích. Před časem jsme totiž podnikli proti němu z hygienických důvodů tažení a prakticky jsme ho vyhubili.“

* * *

Večer opustili muži průmyslový kombinát sice s mnoha zážitky a dojmy, ale i značně unaveni. A přestože nafilmovali kde co, obávali se, zda třeba nepřehlédli právě to podstatné.

Po krátkém letu přistáli v blízkosti města, jehož zář světel spatřili už z velké dálky.

Ursu – titánská dívka, která je doprovázela – zavezla muže do jejich přechodného obydlí pro tuto noc na pokraji města. Ursu byla ještě mladší než Kisi a šířila kolem sebe příjemnou a radostnou atmosféru. Byla právě tak veselá jako Kisi, a když se zasmála do mikrofonu elektronického tlumočníka, naladila muže vždycky neodolatelně k úsměvu. Ještě více však platil na muže její nenucený půvab.

A tak se jízda z letiště k bytům stala veselým závěrem namáhavého dne.

V bytech, které byly v menší kopulovité stavbě, čekalo na muže další překvapení. Místnosti byly pozemsky zařízeny!

Nikdo nebyl schopen slova. Ursu se smála jejich vyjeveným obličejům a odhodila si rychlým pohybem kadeř s čela.

„Jak je to možné, soudružko Ursu?“ dotazoval se Romain. „Nemohli jste přece za tak krátkou dobu od našeho příletu zařizovat po celé trase naší cesty všude takovéhle byty?“

„Ale ano!“ odpověděla živě. „Jenže přestali jsme s tím, protože jsme nevěděli, který směr cesty si zvolíte. Proto jsme celé vybavení zdvojnásobili a jedno letadlo přesune vždy uvolněnou garnituru napřed do cíle příštího dne.“

„To je ale příliš velké vydání… “

„Jste našimi hosty a musíte se proto cílit mezi námi jako doma – jako na Zemi! Kisi to tak nařídil. A my – Titáni – si to přejeme,“ pravila Ursu prostě.

„Kisi to nařídil?“ tázal se Stafford překvapeně.

„Kisi je členem Rady planety. Byl povolán, aby řídil čestnou povinnost.“

Muži mlčeli. Rada planety – byla tu tedy celosvětová vláda! A Kisi byl podle toho ministr.

Ursu tušila za mlčením další otázky.

„Čestná povinnost, to je práce v průmyslu základních surovin – například dozor nad stroji v uhelných šachtách. Její délka je odstupňována podle obtížnosti pracovních podmínek. Každý Titán, ať muž či žena, musí splnit svou čestnou povinnost dříve,

než se může věnovat vědecké práci – ale to je pochopitelně samozřejmost.“

„Jakpak je Kisi starý?“ zajímal se Stafford.

„Přepočteno na pozemské roky je mu asi pětašedesát. Je tedy ještě v mladické třetině. Vlastně by mohl být povolán do Rady teprve ve druhé třetině – ve třetině zralosti. Avšak Kisi vypracoval během své čestné povinnosti zcela převratný technologický postup zpracování uhlí, který umožňuje mnohonásobně větší využití oproti dřívějšímu způsobu a odstranil poslední nedostatky. A po skončení čestné povinnosti dosáhl ve velmi krátké době nejvyššího vědeckého stupně v oboru chemie a fyziky… “

„Šedesát pět let… , “ opakoval Stafford nedůvěřivě.

Ursu se zasmála. „My obě, Fanor i já, jsme také… je nám více než šedesát pozemských roků, jinak bychom nesměly pracovat v sekretariátu.“

Muži začali být poněkud nesmělí. Obě dívky, jež je doprovázely, byly podle toho něco jako státní sekretáři titánské světové vlády. Podle pozemských měřítek mohly být mužům klidně matkami.

Ursu se rozloučila. „Kdybyste cokoliv potřebovali, zavolejte nás. Naše pokoje jsou o poschodí níže.“

* * *

Stafford se probudil. V pokoji bylo tma. Venku se řinuly s nebe proudy deště. Vítr se opíral do okenních tabulí a vodní kapky se tříštily o sklo.

Ale co to – co je to za hluk?

Stafford se posadil na lůžku, zatajil dech a naslouchal. Teď zase! Kdo to tu sténá? Romain?

Rychle vstal, rozsvítil světlo a přistoupil k lůžku svého společníka.

Ulekl se.

Romain se převaloval na posteli a blouznil; na obličeji se mu perlil studený pot. Tvář měl tak znetvořenou, že ho Stafford nemohl ani poznat. A na líci mu zřetelně vystupovala modrozelená skvrna!

Stafford vyběhl ze dveří a utíkal po chodbě. Kisi! Je nutno ihned zavolat lékaře! Ale když zaklepe – uslyší to Kisi?

V mžiku byl u schodů. Bylo to točité schodiště a ústilo do okrouhlé předsíně, z níž vedly dveře do několika pokojů. Ve výklencích mezi dveřmi stály velké vázy s květinami. Které dveře jsou ty pravé? Aha – támhle ve výklenku – elektronický tlumočník!

Stafford vytáhl chvatně skřínku a volal do mikrofonu. „Soudruhu Kisi!“

Otevřely se troje dveře. Kisi, Ursu i Fanor vyhlédli ven. Uviděli Američana, který tu postrašen hlomozil, a vyšli ihned z pokojů.

„Rychle, pojďte! K soudruhu Romainovi!“ volal Stafford dříve, než se mohli vůbec na něco zeptat, a utíkal opět po schodišti nahoru.

Kisi nahmatal Romainovi puls.

„Fanor, rychle přistavit vůz! Soudruh Romain musí neprodleně na letiště! Naše letadlo ho odveze ihned do hlavního města. Ursu, ty se prosím připrav, poletíš s ním. Já se spojím okamžitě s presidentem. Nejlépe bude dopravit soudruha Romaina k Siloně; je u ní i pozemský lékař.“

Když Stafford uslyšel Kisiho cílevědomá opatření, jeho strach o Romaina se zmírnil. Titáni učiní zřejmě všecko, co je v jejich silách.

„Kdo je to – Silona?“ zeptal se Kisiho.

„Silona zastává funkci člena Rady, který odpovídá za naše zdravotnictví; je to vedoucí naší hlavní nemocnice a – kromě toho velice chytrá žena!“

Do pokoje se vkrádalo šero ranního rozbřesku. Déšť už ustal.

* * *

Nemocnice stála mimo oblast města, uprostřed rozlehlého, nádherně pěstěného parku. Květinové záhony, vodotrysky, čisté cestičky, drobné můstky přes průzračné potůčky, maličká jezírka – všechno sloužilo nemocným ke zpříjemnění pobytu v prostředí nemocnice a ke zvýšení jejich chuti k životu.

Terasovité stavby v neobyčejně jemných pastelových odstínech, v nichž byla jednotlivá klinická oddělení, se téměř

neodlišovaly od domů ve městě a byly nepravidelně rozptýleny po parku. Na terasách stála bílá, postelím podobná lehátka.

Silona a Sandrino využívali časných ranních hodin ke společným procházkám v parku. Když bylo pěkné počasí, vystupovali každé ráno z vozu a prošli se stinným parkem pěšky.

„Tenhle úsek skončí vždycky příliš rychle," pravil Sandrino, když klinika probleskla mezi vějířovitými listy křovisek.

„Jsi ještě unaven, Massimo?" zeptala se Silona.

Zavrtěl hlavou. „Kdepak! Ale tyhle procházky s tebou by mohly trvat déle."

„Dělá-li ti to potěšení, můžeme se projít třeba večer! Mohla bych ti ukázat náš park za soumraku, když se rozsvěcují květy sogany. Máte na Zemi také soganu – keř se zářícími květy? Nebo bychom se mohli jít vykoupat ven k jezeru. Chtěl bys?"

„Zdali bych chtěl? Už se na to těším!"

„Já také," pravila prostě. „Anebo pojďme třeba hned teď!"

„To bych si musel nejprve zaskočit pro plavky!" Podivila se. „Jaké plavky – cožpak chodíte do vody oblečeni?"

Přejel rukou po větvi. Co jí má odpovědět? Jsou-li na zdejší planetě tak přirození, musela by taille lidská rekvizita působit určitě komicky.

„To nejsou naše obvyklé oděvy, nýbrž lehké kousky látky… "

„Můžeš jít takhle." pravila. „Jinak bychom ztratili spoustu času. Jezero je… " Zarazila se náhle. „Pojď, musíme si pospíšit, mávají na nás!"

Sandrino si toho všiml teprve teď. Přiblížili se mezitím k budově. Na širokém nízkém schodišti před vchodem stála nějaká sestra. Zřejmě něco volala, byli však příliš daleko, takže elektronický tlumočník mlčel.

„Už jdu!" Silona stiskla rychle Sandrinovo rámě a spěchala pryč. V běhu se ještě otočila a zavolala, aby na ni počkal v hovorně v prvním poschodí.

Sandrino hleděl zálibně za ní, jak vyběhla lehce po schodech a zmizela ve vchodu do budovy. Líbila se mu stále víc a více. Nebylo na ní nic vyumělkovaného, nic složitého – prostá, srdečná… Bylo skutečně požitkem s ní pracovat.

Cekal v hovorně, která se celkem nijak zvlášť neodlišovala od pozemských. Protože těla Titánů byla stavěna téměř stejně jako

těla lidí, byly chirurgické nástroje na Titanu konstruovány podobně jako na Zemi. Elektrické sondy, skalpely a nůžky se lišily jen držadly, která byla přizpůsobena titánským drápovitým rukám.

Až na ozařovací přístroje…

Přešel na druhou stranu místnosti. Ty si musí ještě dát vysvětlit.

Vtom vstoupila do místnosti Silona. Byla změněná, vážná. Sandrino zapomněl na své otázky. Pohlédla na něho zkoumavě a položila mu ruku na rameno.

„Massimo," pravila tiše, „je mi velice líto, musím ti však oznámit nepříjemnou zprávu. Někdo z lidí onemocněl – jeden váš soudruh!"

„Kdo?" Sandrino se ulekl. „Tak řekni přece, Silono, kdo? Kde je?"

„Zatím nevím, kdo je to. Ale bude dopraven sem k nám, Massimo, a my oba mu máme pomoci. Uděláme pro něho, co bude možné."

Sandrino se už zase vzchopil. A když ji uchopil za ruku, byl již opět zcela lékařem. „Pojď! Na ranní vizitu – tvoji nemocní na tebe čekají! A až přivezou našeho soudruha, uvidíme, co dál."

Všude kde se objevila Silona ve svém lékařském plášti krémové barvy, bylo vidět usmívající se obličeje plné důvěry. Jako kouzlem dovedla přátelskými slovy a s porozuměním zahánět starosti i pochyby, které se tu a tam zmocňovaly pacientů v dlouhých bezesných nocích, kdy nemohli spát, jen se převalovali na lůžku a přemítali… A Sandrino byl příliš lékařem, než aby na nemocných nepoznal jejich obavy.

Pacienti hleděli plni očekávání vstříc lékaři z daleké cizí planety, který procházel v bílém plášti jejich dvoulůžkovými pokoji. Už o něm slyšeli, protože navštěvoval každý den jiné oddělení a přicházel do styku s mnoha Titány. Občas ho také vídali s laskavou Silonou – jak ji nemocní mezi sebou nazývali.

Přirozeně nezůstalo skryto, že si s ním Silona dobře rozumí. A tak si Sandrino už předem získal jejich sympatie.

V jednom pokoji ležel jakýsi pacient sám. „Oboustranná zlomenina stehenní kosti. Zřítil se při túře v horách," pravila Silona tiše.

„Jak ho léčíte?" otázal se šeptem Sandrino.

„Pomocí obvazů. Dostal kůži z umělé hmoty. Ta se přikládá v měkkém stavu, takže přilehne těsně na nohu a pak ztvrdne. Kost se dobře hojí, protože pacient je nucen mít nohu v naprostém klidu."

Sandrino si vzpomněl na všechny ty sádrové a škrobové obvazy na Zemi a na obličeje nemocných, když jim při snímání obvazů byly zároveň rvány i chloupky z kůže. Bylo už načase, aby se to změnilo!

„Spal jste dobře?" zeptala se Silona pacienta.

„Dobře, ale teď přichází den! A muset ležet sedmdesát dní – při tomhle krásném počasí… "

„Však uběhnou a pak na ně rychle zapomenete," těšila ho.

Sandrino uvažoval. Titánský mozek už zná a měřil i jeho bioproudy. Musel by být ještě nějaký zesilovač… hm, práce několika hodin… A kolik říkal pacient – sedmdesát dní?

Rychle počítal. Titánský den má třicet hodin. Tempo růstu kostí je tedy třikrát rychlejší než na Zemi.

Přitáhl si titánskou stoličku – jakousi mírně vydutou desku na jedné noze se širokým podstavcem.

„Směl bych se podívat na váš obvaz?" Nemocný přisvědčil a Silona odhodila deku. Sandrino lehce zaklepal na obal z umělé hmoty.

„Snad bych vám mohl pomoci. Kdyby se to podařilo, mohl by se obvaz sejmout – no, řekněme po čtyřiadvaceti dnech a vy byste se pokusil o první kroky. Za pětatřicet dní byste mohl opustit kliniku úplně zdráv. Ovšem prvních dvacet dní byste nepřetržitě spal. – Co tomu říkáte?"

Silona byla překvapena. Avšak pacient se dlouho nerozmýšlel.

„Jak byste to dokázal?"

„Pomocí přístroje, který poroučí mozku."

„Prosím, pokuste se o to!"

„Dosud jsme ovšem léčili tímto způsobem jen lidi; může se stát, že pokus nepovede hned napoprvé k úspěšnému výsledku."

„Pomohl by vám takový pokus k tomu, abyste nás poznal?"

Sandrino pohlédl Titánovi do očí; jeho tvář měla namodralý odstín. Muž nemohl mít za sebou více než polovinu života.

„Přinesl by nám zcela určitě důležité poznatky."

„Pak se o to musíte pokusit!"

„Dopravíme sem přístroj ještě dnes; nejpozději zítra můžeme začít s léčením!“

Silona a Sandrino opustili pokoj a vyšli na terasu.

„Za dvanáct dní už přece odlétáte pryč!“ pravila Silona.

Přisvědčil. „Ano, jenže přístroj zůstane zde. Ukážu ti, jak se obsluhuje.“

„Ale co když třeba při zpátečním letu…?“

„Postavili jsme během cesty dva a můžeme jich zhotovit ještě více,“ odpověděl. „Vy přístroj potřebujete, a proto zde zůstane. Přizpůsobte si jej a vyrobíte podle něj další. Promluvím v dispečinku s naším vedoucím a s Kosmem. Dnes večer bude přístroj u vás.“

V tu chvíli k nim přistoupila sestra. „Přivážejí nemocného člověka!“ pravila a ukazovala na příjezdní cestu.

Uviděli velký zelený vůz proudnicového tvaru. Na střeše měl jakési skleněné kužely, které vypadaly jako růžky; rozsvěcovaly se a zhasínaly v rychlém sledu. Zelená-červená-žlutá-bílá, zelená-červená-žlutá-bílá…

Sandrino se Silonou spěchali do operačního sálu. Vůz vjel na rampu, jež vedla dovnitř kliniky; projel pomalu zvláštní místností, kde byl ze všech stran postříkán tekutým dezinfekčním prostředkem a zastavil před skleněnou stěnou. Za ní stál operační stul.

Dveře sanitního vozu se nehlučně otevřely. Zevnitř se vysunuly tři úzké kolejničky a z vozu pomalu vyjela na zem nosítka se zahalenou postavou.

Skleněná stěna se zvedla, dvě sestry uchopily nosítka, vnesly nemocného do sálu a uložily ho na operační stůl. Mezitím stěna opět klesla a sanitní vůz odjel.

Sandrino, jenž netrpělivě sledoval průběh všech příprav, oblékl si podobně jako Silona čistý, sterilní plášť. Pak přistoupil ke stolu.

Dlouho pátral v neforemném, opuchlém obličeji, než konečně poznal Romaina.

Sandrino se opravdu ulekl. Není přece možné, aby ztratili dalšího soudruha – a zvláště Romaina! Nahmatal puls; byl nepravidelný a jen slabě znatelný.

Lékař otevřel svou pohotovostní brašnu a vytáhl injekční stříkačku. Silona mu položila ruku na rameno. „Co chceš…?“

„Musím mu vstříknout prostředek pro posílení srdeční činnosti!“

„Ale ne tímto barbarským způsobem,“ poprosila ho tiše. „Podej mi ampulku!“

Vzala skleněnou trubičku, přistoupila ke stolku s nástroji a vrátila se s jakousi pistolí. Tou vehnala léčivý prostředek pod tlakem pokožkou do žíly.

Puls se stal pravidelnější.

„Otrava – vypadá to na bodnutí hmyzem,“ řekl Sandrino krátce.

Silona telefonovala na několik míst. Nejdříve se dověděla od Kisiho, že Romain byl píchnut trozou. Ale kdepak, od té to nemůže být! Tento druh hmyzu je přece neškodný. Trozy, které ještě před několika lety byly pohromou planety, protože podobně jako pozemské mouchy přenášely nemoci, byly dnes prakticky vyhubeny. Dosud nikdy nezpůsobilo jejich štípnutí takovou oteklinu.

„A co když jde o přenesenou nemoc?“ ptal se Sandrino.

Silona zavrtěla hlavou. „Vyloučeno, Massimo. Neznáme žádné nemoci s takovýmito příznaky.“

„Má troza sosák? Saje krev?“

„Ne, vylučuje jen neškodný sekret.“

Vstal a přecházel po pokoji.

„Vy jste možná proti ní imunní – kdežto my třeba ne.“ Mluvil spíše jen k sobě. „Bylo by vhodné trozy prozkoumat – ale kde je vzít? Říkáte, že dnes už sotva ještě nějaké existují… “

Místo odpovědi přitáhla Silona k sobě malý mikrofon a stiskla několik různobarevných tlačítek.

„Sekretariát presidenta? Tady Silona. – Potřebujeme naléhavě trozy! Je možné, že nemocný člověk…“

Sandrino poslouchal jen napůl ucha. Pochyboval, že by tento telefonní rozhovor měl význam. Jak chtějí Titáni trozy opatřit? Pošlou snad na lov výpravu zoologů? Třeba by nakonec nějaké **i** našli, jenže vydrží Romainovo srdce tak dlouho? Za dvanáct dní Kosmos startuje – mohli by ho vůbec vzít v tomhle stavu s sebou? **Či** snad by h o tu měli nechat? Ale to by tu pak musel zůstat **i** on, Sandrino…

* * *

Letadlo odstartovalo a v prudkém stoupání prorazilo vrstvu bílých mračen. Ve velké výšce, kde už byl vzduch tak řídký, že se dalo dýchat jen v přetlakové kabině, letěl stroj několikrát rychleji než zvuk.

Canterville se na tento den už dlouho těšil, protože dnes si chtěli prohlédnout některou titánskou vesnici a pak atomovou elektrárnu. Když si vzpomněl na Staffordovo líčení podzemních atomových zařízení na Titanu-1, nemohl se už téměř ani dočkat. Jakých rozměrů musí teprve dosahovat podobná zařízení tady!

Ale byl zvědav i na vesnici. Pravda, mohli si prohlédnout třeba nějakou v blízkosti hlavního města, avšak cestovní plán předpokládal, že se seznámí s krajinami různých kontinentů. To bylo sice velmi dobré – jenže teď ležel na veškeré jejich činnosti stín – starost o Romaina, o jednoho z nich!

Pevnina zůstala vzadu za nimi a dole se objevila ohromná vodní plocha. Než na obzoru uviděli zase zemi, uplynula více než hodina. Dosáhli teď titánského rovníku.

Letoun sestoupil níže. Pod nimi ubíhaly tropické palmové háje, vnitrozemská jezera, říčky… Stranou se táhlo vysoké horské pásmo. Mnoho se zatím nedalo poznat, protože nad pevninou leželo ještě přítmí ranního rozbřesku. Předběhli tedy zřejmě slunce! Krajina byla rovinatá. Z letadla viděli ohromné plochy obdělaných polí.

Stroj začal prudce klesat. Pod nimi však nebylo velké letiště, nýbrž jen kruhová betonová plocha uprostřed kaktusů a ojedinělých vysokých palem.

Země se přibližovala. Motory mohutného stroje řvaly a proud spálených plynů bičoval shluky křovin. V kulatém okénku kabiny se objevila silnice a jakési budovy. Náhle pominulo krátké ranní svítání a krajinou se rozlilo jasné denní světlo.

Letoun dosedl a hřmění motorů utichlo; muži vystoupili.

Po silnici se blížilo pět titánských proudnicových vozidel. Ryl to poněkud zvláštní, téměř směšný obraz. Vozy jely za sebou v řadě jako husy. Každé zatočení bylo provedeno tak přesně, jako by se vozy pohybovaly po kolejích, a každá změna rychlosti se přenášela okamžitě na následující vozidlo, takže to vypadalo, jako by byla navzájem pevně spojena tyčemi. Rylo to mistrovské dílo titán ské techniky; řízen byl totiž jen první vůz, ostatní následovaly automaticky.

Každý vůz měl na zadní straně dva vysílače, které vrhaly dozadu směrový paprsek. V místě, kde se oba paprsky křížily, narážely na přijímač, který byl zabudován vpředu pod kapotou následujícího vozu. Když se průsečík paprsků posunul, ohlásil to přijímač automaticky elektronickému mozku; ten pak zrychlil nebo zpomalil chod motoru, brzdil nebo ovládal směrové řízení.

Výhodou této „neviditelné spojovací tyče“ bylo, že přední vozidlo nemuselo v kopci táhnout a nebylo při sjíždění se svahu tlačeno. Vozy byly vybaveny elektromotory, napájenými buď proudem z baterií, nebo energií, dodávanou bezdrátovým přenosem.

Tyto automobilové vlaky, jež často čítaly až padesát vozidel, byly důvodem, proč na Titanu-2 neexistovaly železnice. Titáni jich používali pro transport zboží, pokud je nepřepravovali automatickými podzemními linkami nebo letadly. V nadzemní silniční síti nebo v městské dopravě mohl řidič prvního vozidla zapnout automatické řízení. Vedoucí vozidlo pak vysílalo zvláštní rádiové signály a celá kolona měla všude přednost v jízdě.

Vozy zabrzdily, muži nastoupili a vozidla se znovu rozjela. Stafford seděl vedle Ursu. Nedovedl si představit, že podle pozemských měřítek je jí přes šedesát let. Připadala mu okouzlující a mladá – tak mladá, že se dokonce sám cítil starý. Byla teď oblečena v modré šaty a k nim měla plavé vlasy. Zaráželo ho, že volila barvu vlasů vždy v kontrastu se svými šaty.

„Už nikdy později jsem vás neviděl v kroji, který jste měla tehdy na terase,“ pravil.

„To je náš tradiční národní kroj,“ odpověděla mu. „Tak chodili oblečeni naši předkové v době, kdy zahnali vládnoucí třídu nenasytných. Dnes je to náš slavnostní úbor, vyjadřující obzvláštní radost!“

„Cožpak tehdy byl svátek?“

„Ano – na celé planetě! Dostali jsme přece po prvé návštěvu z vesmíru.“

„A barva vlasů náleží také ke kroji?“ zeptal se Stafford po chvíli.

Ursu se zasmála. „Vlasy musí ladit s oblečením, je to přece také rekvizita módy! Či snad nosí pozemské ženy stále tutéž barvu vlasů?“

„Většina žen ji nemění. Mohly by sice, a l e … Je to prostě nepohodlné. Vlasy se musí barvit, a když povyrostou, objevuje se opět jejich původní barva – zejména a plavovlásek…“

Ursu se k němu se zájmem obrátila. „Jak to – barvit? Nějakým rozprašovačem – jako třeba stěny?“

Stafford jí to vyložil, jak nejlépe uměl.

Teď se upřímně rozesmála. „Ubohé ženy! To bych si vlasy také nebarvila. M y jednoduše polkneme večer malou kuličku s neškodnou chemikálií a příštího dne máme potřebnou barvu vlasů k šatům, jež si chceme obléci.“

„Panečku, to by naše ženy…“

„Tak si vezměte naše kuličky s sebou!“

Vozy teď zabočily do vesnice. Uprostřed pečlivě šlechtěných sadů bylo vidět přívětivé terasovité domy, které se od vysokých městských budov lišily jen výškou. V parku bylo sportovní hřiště – podle titánského zvyku šestiúhelníkové – a plavecký bazén.

Starý Titán s obličejem plným vrásek přivítal přívětivě návštěvníky a provedl je po vsi.

Na pokraji parku rostly vysoké keře podobné kaktusům, s nádhernými zelenými květy a bodlinatými listy. Za nimi bylo vidět hospodářské budovy – sýpku, mlýn, sušárnu a rozsáhlou halu s mnoha vozidly a stroji na obdělávání půdy; stály tu rovněž osobní i nákladní vozy a pásové traktory s přívěsy.

Stafford objevil veliké vozidlo, jehož význam mu nebyl jasný. Vpředu u země byl široký otvor. Před ním visel tlustý, zahnutými špičatými zuby opatřený válec, který se podobal pozemské půdní fréze. Vzadu byl stejný otvor, avšak nebyl u něho žádný válec. Zajímavé!

Starý Titán – předseda obce – se usmál. „Jakpak vy kypříte půdu?“

Stafford mu to vysvětlil. Předseda přitom kýval uvážlivě hlavou.

„Rozvláčné, zdlouhavé…! Tamhleten válec se při jízdě otáčí, zuby rvou půdu a odhazují ji d o otvoru. Stroj zbavuje zeminu kamení i plevele a zároveň ji obohacuje látkami, které potřebují

kulturní rostliny ke svému růstu a jež půda neobsahuje v dostatečném množství. Vzadu je pak už upravená zemina zase vyhazována. Za zadním otvorem vyčnívá zvláštní zařízení na setí nebo sázení semen, hlíz, případně mladých rostlinek."

Stafford následoval své druhy hluboce zamyšlen.

Už jen dvanáct dní – a přitom kam se člověk obrátí, všude vidí věci, jež by zasloužily, aby byly důkladněji prozkoumány. I když jim Titáni dají s sebou výkresy a popisy, bude to přece jen pouhý přehled, který nemůže nikdy obsáhnout vše v potřebné míře.

Jak rychle se asi mezitím vyvíjela Země? Zdalipak se i v jeho vlasti snažili o nejvyšší možné výnosy – anebo se tam dosud spalovalo obilí v kotelnách, sypala káva do moře a vyplácely prémie farmářům, kteří pěstovali a sázeli méně, než mohla jejich pole urodit? Byl si však den ode dne stále jistější, že rozum zvítězil na celé Zemi.

Na okraji hospodářského dvora za keři s modrými kalichovitými listy bylo vidět okrouhlé budovy, jejichž střechy vypadaly jako deštníky. Stěny byly ze skla a daly se otvírat podobným způsobem jako ventilace. Byly rozděleny na sektory a daly se zřejmě libovolně sestavovat. Nyní byla téměř čtvrtina stěn uzavřena. V širokém kruhu stál kolem krmícího a nápojového automatu dobytek; byl obrácen hlavami ke středu budovy, zatím co u vnější stěny se automaticky odstraňoval hnůj.

Dobytek vzbudil rázem pozornost pozemšťanů. Co je to za zvířata? Jacísi šestinozí medvědi! Pronikavý, odporný zápach zahnal muže od vchodu.

Předseda vešel do stáje a vrátil se s jedním huňatým zvířetem. Titánům zřejmě zápach nevadil.

Muži užasli! Skutečně – medvěd se šesti vysokýma, poměrně štíhlýma nohama! Ale co je tohle? Pod zvířetem viselo mládě a přidržovalo se nohama mateřského těla!

„To je krachme," pravil předseda a šimral dospělé zvíře za ušima. „Tamhle vzadu – v té zvláštní stáji – snese vždy jedno vejce! Z něho se vylíhne mládě a přisaje se pevně k mléčným bradavkám samice a ta je musí nosit po dobu jednoho a půl santi…"

Kisi si všiml tázavých obličejů lidí. „Jeden santi má třicet šest dní!“

„Jak se došlo k tomuto počtu?“

„Naše planeta se za dobu jednoho oběhu kolem slunce otočí šestsetosmačtyřicetkrát kolem své osy. My máme šest prstů a počítáme v šestkovém systému. Šest dní odpovídá jednomu pozemskému týdnu. Šest týdnů tvoří jeden santi – tedy váš měsíc – a osmnáct měsíců jeden rok! Po čtyřiapadesáti dnech se krachme odpoutá od mláděte, které dva dny nato už samo běhá. Zvířata jsou velmi dobromyslná; živí se rostlinami.“

„A pijete jejich mléko?“ zeptal se Stafford.

Ursu se otřásla odporem. „Mléko od krachme se pilo dříve. Dnes však pijeme výhradně naše vlastní mléko.“

Muži na sebe zaraženě pohlédli. Jak to Ursu myslela?

„Stanovili jsme totiž přesné složení mateřského mléka. A to je to nejlepší, co se pro nás ‚Titány‘ hodí; žádné jiné mléko se mu nemůže vyrovnat, neboť zvířecí mléko je určeno právě tak pro zvířecí mláďata. Mateřské mléko totiž nejenže obsahuje správné složení výživných látek, nýbrž chrání především před nemocemi. Podařilo se nám uměle vyrobit mléko, které má prakticky stejné složení a poskytuje tutéž ochranu proti nemocem jako mléko pravé. Od doby, kdy bylo zavedeno jako nápoj s nejrůznějšími příchutěmi, naše zdraví se velmi zlepšilo. Krachme pěstujeme především pro maso a pak kvůli jejich kožišině.“

„A co děláte s kožišinou?“ tázal se Canterville.

„Získáváme z ní důležité a velmi účinné látky do léčiv!“

Proud otázek se zmírnil, když vstoupili do jednoho z terasovitých domů a výtahem vyjeli nahoru. V nejvyšším poschodí, z něhož byl velmi pěkný rozhled daleko po kra ji, byla řídicí ústředna pro automatické obdělávací stroje. Řídil je elektronický mozek, jemuž se určily jen příslušné plochy a potřebné obdělávací práce. Stroje byly opatřeny televizními kamerami, takže jejich práci bylo možno pozorovat na kontrolní obrazovce.

Muže zajímalo, co dělají Titáni ve svém volném čase. Vždyť zde zřejmě přejaly automaty veškerou práci, kterou lidé na Zemi museli vykonávat sami!

Stafford se na to zeptal Kisiho. Avšak než přišla odpověď, přistoupil k němu Titán, který měl službu v centrále. „Silona by s vámi ráda mluvila!“

Kisi opustil místnost a odpovědi na otázku se ujala Ursu.

„Co zajišťuje, že kráčíme ve vývoji tak rychle kupředu, je především schopnost tvůrčího myšlení. Celá staletí byly tyto schopnosti u převážné většiny Titánů potlačovány tím, že museli těžce a dlouho pracovat. My jsme odkryli zdroje nadání, jež teď vyvěrá z každého z nás v bohaté míře. Na práci, která je nutná pro udržení společnosti, se podílejí rovnoměrně všichni. Tuto práci vykonáváme za použití rozvíjející se techniky ve stále kratší době, takže máme stále více času pro vlastní záliby. Věnujeme se krásným a účelným věcem – umění, vědám, společenské práci…

Naše umění dosáhlo takového stupně rozkvětu, jaký nebyl dříve vůbec myslitelný. Někdo rád maluje obrazy nebo modeluje sochy znázorňující krásu, druhý píše knihy, které líčí život a jeho zákony, třetí objevuje tajemství přírody jako lékař nebo vědec, čtvrtý staví stroje, jež slouží pokroku… Všichni se učíme a rozšiřujeme své znalosti nebo si dobrovolnou prací osvojujeme potřebné zkušenosti, pokud nám k tomu nestačila čestná povinnost; tuto činnost nechápe nikdo jako přítěž. A poněvadž nikdo není k práci nucen, nýbrž každý se může věnovat tomu, co h o těší, a protože každý má dost času, aby svou práci nechal vyzrát, dosahujeme výsledků, které neobyčejně obohacují náš život.“

„A kdo nedělá nic?“ otázal se Stafford se zájmem. Vzpo mínal na četné příživníky ve své vlasti, na životem přesycené zahaleče…

„Ten přijde do nemocnice!“

Stafford byl překvapen. Neskrývá se snad pod pojmem „nemocnice“ nápravný ústav?

„Kdo nic nedělá, je nemocen,“ vysvětlila Ursu s ohromující samozřejmostí. „Zdraví a schopní jedinci, kteří by se ničím nezabývali – takoví prostě neexistují. V rozumově vyspělých bytostech, jejichž schopnosti jsou s velkou péči pěstovány a rozvíjeny, tkví přece přirozená touha po činnosti. Ostatně každý považuje za svou čest věnovat společnosti to nejlepší… “

Kisi se vrátil do místnosti. „Soudruh Romain byl přivezen do nemocnice."

„Jak se mu daří?"

Kisi pokrčil rameny. „Stále stejně… " Muži mlčeli.

Předseda zavolal Ursu nenápadně stranou. Slunce stálo vysoko na obloze a pražilo do střechy. Mužům stékaly s čela krůpěje potu. Titáni byli zřejmě vůči horku odolnější. Ani Kisi se nepotil, přestože pocházel ze severní oblasti. Ursu přistoupila opět k mužům.

„Náš rozhlas bude vysílat důležité sdělení, které je v souvislosti s návštěvou lidí. Nechcete si je poslechnout?"

Následovali Ursu do pracovny předsedy. Skleněná stěna umožňovala široký rozhled po krajině; na ostatních stěnách matně svítily mapy; vyznačovaly pole, patřící do obvodu této vesnice.

Mezitím co předseda přinášel sedátka, Canterville se ptal, kolik má družstvo členů. Musel Kisimu nejprve tento pojem vysvětlit.

„Nic takového už neznáme, to bývalo dříve," odpověděl Titán. „Družstvo má přece význam, jen když slouží společné produkci a společnému výdělku. U nás výdělek odpadl a každý dostane, co potřebuje. Teď máme už jen jediné družstvo, které všechno produkuje a všechno vlastní, avšak nic neprodává, poněvadž všechno samo spotřebuje. Tímto družstvem – tímto společenstvím – jsou všichni obyvatelé naší planety!"

Muži usedli. Tady v místnosti bylo chladněji a cítili se lépe. Předseda manipuloval na svém psacím stole s přístrojem, který zřejmě fungoval podobně jako pozemský radiotelefon. Tiskl různá barevná tlačítka a seřídil elektronického tlumočníka.

„Slyšíte hlas ústřední zpravodajské služby planety!" zaznělo náhle místností. „Občané! Rada planety vydává tuto výzvu: Dnes v noci onemocněl neznámou chorobou člen pozemské expedice, která u nás dlí na návštěvě. Život našeho hosta je nebezpečně ohrožen! Lékaři lidí, Zdravotní a Chemické rady považují za pravděpodobné, že u nemocného došlo k otravě po bodnutí trozou. Rada planety vás proto všechny vyzývá: Hledejte a chytejte tento hmyz, aby specialisté mohli prozkoumat jeho jed a vyrobit účinný lék.

Všechny exempláře chyceného hmyzu dodávejte neprodleně do nejbližších nemocnic nebo záchranných stanic. Odtud je třeba dopravovat živé trozy ihned do hlavního města. Zde je přejme hlavní nemocnice a předá je co nejrychleji nemocnici Zdravotní rady. – Občané, zachraňte našeho hosta, ušetřete lidi další bolestné ztráty! Prokažte jim bratrskou pomoc!“

Muži byli otřeseni. Romain – v nebezpečí života! Je tu vůbec nějaká pomoc možná?

Stafford se však nemohl stále probrat z toho, co právě slyšel. Celá planeta bude honit nějaké mouchy, protože je třeba zachránit život jednomu člověku?

Když vstali a Canterville stiskl Kisimu beze slova děkovně ruku, poznal, že na Romainově a Cantervillově Zemi by tomu bylo právě tak!

21. kapitola

Druhého dne poté, co byl Romain přivezen do nemocnice, vstoupil Sandrino do Siloniny pracovny. Lékařka už nevypadala tak stísněně jako dosud.

„Co dělá ta dvojnásobná zlomenina stehenní kosti?“ zeptal se.

„Pacient spí.“

„Musím se na něho podívat.“

„Není třeba, Massimo, dávala jsem na všechno pozor. Přístroj prozatím ještě pracuje. Zato ty jsi dnes v noci zase nespal! Měl by sis lehnout a odpočinout si trochu. O tvého soudruha se postarám!“

Sandrino to mlčky přešel. „Máš už zprávu z laboratoře?“

Přisvědčila.

„No a co…? “ zvolal.

„Nejdříve mi slib, že si aspoň na hodinu lehneš.“

„Dobře, ale povídej – rychle!“

„Trozy vylučují jen malé množství sekretu. Naši chemici se snaží získat potřebné množství a vyrobit protijed. Obojí budeš moci vyzkoušet na morčatech, která sis dal přivézt z kosmické lodi.“

„A to myslíš, že bych teď mohl usnout?“

„Sekret přijde asi za dvě hodiny. – Buď tedy tak laskav!“

„Tak dobře!“ řekl zkrátka, pokynul jí rukou na pozdrav a opustil místnost.

* * *

Když ho probudila, vyskočil hned čile na nohy. „Kde je sekret?“

„V mém pokoji. Pojď k pokusným zvířatům; vstřiknu …

jim dávku raději sama, aby ses neotrávil ještě i ty.“

„Ne však tvým přístrojem – to by zvířata nevydržela!“

Sandrino jí ukázal, jak má zacházet s injekční stříkačkou a jak musí vstřiknout morčatům dávku.

Potom čekal a čas pomalu ubíhal…

„A co bude s naší procházkou, kterou jsme zmeškali, Silono?“ zeptal se po chvíli.

„Když nám k ní dá tvůj soudruh čas, můžeme se projít dodatečně.“

Opět mlčeli.

Náhle jedno morče ochablo. Schoulilo se, položilo se na bok a přestalo se hýbat.

* * *

Letadlo převáželo muže rekognoskační skupiny od letiště k letišti. Když přistáli v blízkosti města, shromáždili se kolem přistávací plochy tisíce Titánů, leželo-li letiště mezi vesnicemi, byly Titánů stovky a vystupovali-li ze stroje v nějakém průmyslovém centru, pak jich bylo zpravidla několik. Vždycky však připravili lidem srdečné uvítání. A pokaždé, když skončilo, řekl Kisi číslo – počet zde chycených troz. Přestože bylo nejvýše dvoumístné, přece jen se vzrůstající celkovou sumou stoupala i naděje na Romainovu záchranu.

I když se rekognoskační skupina neúčastnila denně radiodispečinku, byli muži neustále informováni o zdravotním stavu svého druha. Titánský rozhlas zařazoval zprávu o průběhu nemoci a oznamoval počet dosud chycených troz třikrát denně.

Starost o Romaina zastínila radost z objevů. To, že se však o osud člověka zajímalo obyvatelstvo celé planety a nabízelo vše, co by ho mohlo zachránit, dodávalo mužům odvahu i důvěru, že všechno dobře dopadne.

Brzy začaly zprávy budit optimismus. Během tří dnů byly chyceny tisíce exemplářů hmyzu a lov mohl být skončen. Vzhledem k tomu, jak byly trozy vzácné, musely se zřejmě celé akce zúčastnit milióny Titánů. Když Rada oznámila Romainovo onemocnění, nabídly se jí tisíce vynikajících vědců a lékařů ze všech krajů planety, že pomohou při výzkumu složení sekretu a přípravě účinného léčebného prostředku. Rada planety musela požádat prostřednictvím rozhlasu, aby se další odborníci nehlásili, poněvadž Chemická i Zdravotní rada vytvořily už řadu pomocných výborů. Silona, která patřila k Radě planety a

byla zároveň předsedkyní Zdravotní rady, řídila všechny práce za účinné pomoci Sandrinovy.

Mezitím rekognoskační skupina navštěvovala atomové elektrárny, průmyslová zařízení, sanatoria, loděnice, přístavy, vysílače… Všude nacházela plně automatizovaná technická zařízení.

Kamery mužů bez ustání bzučely a natáčely na barevný film obrazy, jaké lidské oko dosud nespatřilo. Od doby, kdy Romain onemocněl, byly jednotlivé motivy vybírány ještě pečlivěji. A když někdy Canterville pobízel k většímu spěchu, dostával zpravidla odpověď: „A co Romain? Místo aby jezdil s námi, leží v nemocnici. Až si později bude prohlížet filmy a zeptá se, jak se stalo to nebo ono, či jak to vypadalo – budete si při té spoustě dojmů všechno podrobně pamatovat?“

* * *

Než získal Sandrino protijed, několik naočkovaných morčat už pošlo. Ihned jej vstřikl nemocným zvířatům, která dosud žila. Krátce nato však zemřela i ona.

Silona se zarazila. Neudělala snad něco špatně? Injekční stříkačku plnila přece sama!

Ale lékař zavrtěl rozhodně hlavou. „Nesmysl, toho bych si byl všiml! Třeba byla dávka příliš velká.“ Přecházel po Silonině pokoji dlouhými kroky. „Kdyby se koncentrace protijedu snížila… Zavolám raději ještě kolegy.“

* * *

Odpoledne se konala porada titánských vědců se Sandrinem, Sundbergem, Wang Yun-chiehem a Inotim. Byla stanovena nová, slabší koncentrace léčebného prostředku a jeho složení bylo poněkud změněno.

„Vydrží to Romain?“ zeptal se Inoti, když byl se Sandrinem o samotě.

„Prozatím je uměle živen a dostává pravidelně posilující prostředky pro srdce. Proces pokračuje jen pomalu. Přivezli

jsme z Kosmu už i krevní konzervy a provedli výměnu krve. Ovšem nejvíce záleží na srdci!“ odpověděl Sandrino.

Stáli na terase před laboratoří. Dole v parku mezi vonícími květy se procházeli lehce nemocní nebo uzdravující se Titáni.

Sandrino pohlížel dolů. Za dvaadvacet dní se bude Titán s dvojnásobnou zlomeninou stehenní kosti pokoušet tam dole o první kroky. Oni však budou mít Titanus už daleko za sebou. A co Romain? Bude s nimi – nebo bude ležet pod korunami těchto ohromných stromů a o jeho hrob budou pečovat jen ruce se třemi prsty?

Náhle se otočil a odebral se k morčatům. Před klíckami stála Silona.

„Hezounká zvířátka,“ pravila, když vstoupil. „Tak co, k čemu jste dospěli?“

„Tvoji spolupracovníci ti dělají čest, Silono! Můžeme ihned provést zkoušku. Připrav injekční stříkačku…“

„Počkejme raději ještě chvíli, Massimo! Jsou dosud příliš čilá! Jinak by tě mohly potom zase trápit pochybnosti.“

Stáli vedle sebe.

„Necháš mi tu několik morčátek? Na památku…“

„Vyber si ta nejhezčí, dám přivézt ještě nějaká z Kosmu. Ale – je to nutné…?“ Zakoktal se. „Chci říci – musíš být odkázána jen na vzpomínky…?“

Obrátila se k němu. „Jak to myslíš?“

Uchopil ji za ramena a vážně na ni pohlédl.

„Chtěla bys jít se mnou na Zemi? Byl bych stále s tebou, Silono, a udělal bych všechno, abys nepostrádala vlast.“

„Kdyby šlo jen o mé přání, Massimo, šla bych ráda. Jenže já jsem – jak to říkáš? – ministryní zdravotnictví. A to je odpovědný úkol! Nemohu svou funkci složit jen tak – z osobních důvodů. To však není všechno. Jsme oba příliš rozdílní! Mně je teprve sedmdesát let – to je třetina mého života. Ty však máš za sebou už polovinu svého života, přestože jsi o polovinu mladší než já! A kromě toho – známe všechny biologické rozdíly? Chtěla bych být přece také jednou matkou.“

Přikývl. Když však nechal klesnout paže, uchopila jeho ruce a skryla mu svou tvář do dlaní.

* * *

Nazarov a Inoti se opírali o zábradlí na terase před svým bytem. Město zářilo večerním leskem a vrcholky stromů tiše šuměly. Blížila se noc. Hlásila se spoustou zvuků: V přírodě to houkalo, syčelo, cvrlikalo, pískalo, bublalo a skřípalo, avšak nikde se neozval ani jediný lidský hlas, třebaže všude kolem se po širokých cestách procházely skupinky i páry a také na terasách bylo vidět množství postav.

„Člověk by mohl takhle stát celé hodiny, poslouchat a dívat se…," prohodil tiše Inoti, jako by podvečerní nálada nesnášela hlasitou mluvu.

„Za pár dní bude po všem," odvětil právě tak Nazarov. „A nám zbudou jen filmy a vzpomínky."

„Pořád si nedovedu představit a uvěřit, že jsem to všechno skutečně prožil. Připadá mi to spíše jako sen – jako nějaký fantastický výlet do budoucnosti lidstva."

„Možná, že ten sen je už i na Zemi skutečností," řekl Nazarov zamyšleně. „Tři sta let vývoje – jaká je to dlouhá doba! Vždyť si vzpomeňme, k jakým rozhodujícím objevům a vynálezům došlo jen za posledních sto padesát let před naším odletem, jaké společenské změny nastaly… "

„Desítky let před naším startem se určitě nedají srovnávat se stejně dlouhým údobím po něm," pravil Inoti. „Tempo vývoje se zrychluje a vynálezy i objevy přichá zejí častěji po sobě. Dokonce i život společnosti se mění rychleji. Zatím co mezi vynálezem parního stroje a parní turbíny bylo rozpětí sto dvaceti let, následoval první automobil za prvním šlapacím kolem už po třiceti letech a od prvních nesmělých klouzavých letů až k motorovému létání uplynulo zhruba jen deset let. No a raketový reaktivní motor na tekutá paliva následoval za tryskovým motorem už po pěti letech!"

Nazarov přemýšlel o Inotiho slovech. „Až se vrátíme na Zemi, budou se asi na nás dívat jako na muzeální pozůstatky. Jistě nebude snadné vpravit se do nového světa."

„Po tomhle názorném poučení? To nám přece bude pomáhat!" řekl Inoti, jako by musel Nazarovovi dodávat odvahu.

„Jenže co když budou lidé po našem návratu už dále, než jsou Titáni? Tři sta let je přece jen dlouhá doba! Představte si třeba Newtona! Ten přece svým zákonem přitažlivosti, objevem spektrálních barev a zákonů pohybu dal základní předpoklady

pro kosmické lety. Už v roce 1687 objevil princip akce a reakce, jenž o staletí později umožnil lidem cestu ke hvězdám! Kdyby se však Newton dostal do dvacátého století, jak bezradně by asi hleděl na naše elektromotory, parní stroje, turbíny, generátory, automobily, soustruhy, letadla, rakety, dálnice, pneumatiky, žárovky, zapalovače, automatické psací stroje, filmové přístroje, dálnopisy, radioaparáty, televizní přijímače a především atomové elektrárny, elektronické mozky. A co by říkal na kosmické stanice a mezihvězdné lodě?

Za Newtonových časů řádila ještě ve Španělsku a ve Francii inkvizice, v Německu existovalo dědičné poddanství a vlastnické právo na nevolníky mohlo být předmětem odkazu, a v Rusku se nevolnictví blížilo téměř otroctví!"

Odmlčel se a přemýšlel.

Inoti řekl zvolna a tiše, ale tak, že každé slovo mělo dvojnásobnou váhu: „Za Newtonových časů byli moji předkové honěni otrokáři jako divá zvěř a existovaly čer nošské kmeny, které pojídaly lidské maso. Já jsem naproti tomu opustil Zemi jako plnoprávný občan. Ve Svazu sjednocených států už v době našeho startu neexistovaly hranice mezi bělochy a černochy. S pomocí bílých a žlutých bratří jsme dohnali vše, oč jsme byli duševně pozadu, a stali se tak rovnocenným členem lidské rodiny."

„První roky po našem návratu věnujeme jistě z valné části vyhodnocování výsledků naší cesty." Nazarov se pousmál. „Myslím, že v té době si asi sotva odpočineme. Ale doufám, že v druhé polovině svého života se budeme zabývat docela jinými věcmi. A kdo ví – třeba poletíme znovu sem nazpět!"

„Přestaňte a nestrašte nás!" zvolal Inoti a smál se přitom. „Mně stačí, že mi po návratu na Zemi bude tři sta třicet let."

„No sestavme si pro zajímavost takový kosmický jízdní řád! Start ze Země v roce – dejme tomu 2000 – ve stáří třiceti let. Přílet na Titanus v roce 2150. Návrat na Zemi roku 2300 ve stáří čtyřiceti let. V témž roce druhý start a konečně návrat na zeměkouli v kalendářním roce 2600 a stáří padesáti roků."

„Vaše fantazie je tak úžasná, že si to nedovedu ani představit," řekl Inoti vážně. „Dejme tomu, že nějaký Newtonův současník by byl napsal utopický román, v němž by vylíčil jen

čtvrtinu toho, co existovalo na Zemi v době našeho startu – co by se bylo stalo?“

„Byl by asi upálen na hranici jako rouhač!“

„Proto si raději nebudu hrát na proroka. Život je vždycky myšlenkově bohatší, barvitější a mnohostrannější než jakákoliv sebebujnější fantazie.“

„Jenže když člověk ztratí schopnost snít o budoucnosti, je jako motor s ucpanými tryskami,“ namítl Nazarov. „Kdyby se mohla splnit jen část těchto snů, kdyby se vývoj mohl dát jinou cestou, pak by myšlenka letící kupředu rychleji než světlo, přeskočila celá staletí a otevřela by lidstvu novou éru.“

Noční vítr zesílil. Ochladilo se. Inoti se zimomřivě zachvěl. „Nepůjdeme dovnitř?“

V obývacím pokoji našli Sundberga a Timára; hodnotili výsledky svých výzkumů z poslední doby.

Šéflékař vzhlédl. „Byl jsem před chvílí u soudruha Sandrina.“

Nazarov si k němu přisedl, „A co říkal? Viděl jste Romaina?“

Sundberg se usmál. „Potíže s morčaty skončily. Silona už dala Romainovi první dávku protijedu. Je to skvělá žena!“

„A jaký je výsledek?“

„Zatím žádný – nic se nezměnilo! Je stále v bezvědomí, leží nehybně, horečka střídavě stoupá a klesá – ale je reálná naděje, že ho z toho dostaneme.“

„Může se k němu?“

„Silona je neúprosná; směl jsem jen na okamžik nahlédnout do pokoje – a to ještě jen proto, že Sandrino řekl, že jsem ministrem zdravotnictví na Kosmu. Jakmile se Romainův stav zlepší, použije Sandrino na omezenou dobu i usměrněného léčení.“

„A co dělá zlomenina stehenní kosti?“

„Hojení pokračuje a bude pravděpodobně rychlejší, než Sandrino předpokládal.“

„Zítra dáme přivézt z Kosmu ještě náš druhý ozařovací přístroj,“ řekl Nazarov. „A zároveň vzkáži Guptajeemu, aby se uvolnil asi tak na dva dny a zúčastnil se astronomických výzkumných prací tady na Titanu. Ostatně bych byl vůbec rád, kdybychom – pokud to půjde – vyměnili posádku Kosmu se skupinou vysazenou na planetu, aby soudruzi poznali město i ve skutečnosti a ne jen z obrazovky.“

* * *

Slunce pálilo. V parcích bylo slyšet praskot jako při bubnové palbě. Květy ozdobných vysokých keřů se rozpukávaly jako ohňostroj a jejich okvětní lístky padaly k zemi jako pestré konfety. Semena létala kolem s prudkostí vymrštěných kaménků. Taková podívaná se naský tala jen dvakrát do roka – vždy v poledne – a Titáni ji nazývali „plodovým deštěm“. Oba dny, v nichž k tomuto úkazu docházelo, byly podle starodávného titánského zvyku slaveny jako svátky. Při této příležitosti si Titáni vyměňovali navzájem malé, vlastnoručně zhotovené dárky a mládež se vypravovala do lesů, polí, údolí i hor, aby poznávala čistotu a krásu přírody.

Sandrino chtěl také vidět „plodový déšť“. Aby nezmeškal, přišel už dlouho předtím na terasu a posadil se do nízkého, lehátku podobného křesla. Neuvědomil si však, že několikadenní vypětí, časté celonoční bdění a ošetřování nemocného i neustále se střídající naděje a úzkost strávily jeho síly, takže tělo volalo po odpočinku. Teď ležel ve stínu a spal. Neprobudilo ho ani pukání tobolek plodů, ani kroky pacientů, kteří běželi kolem něho do parku, aby uviděli vzácnou podívanou z bezprostřední blízkosti.

Tak ho našla Silona, když vstoupila na terasu. Její obličej byl pln radosti.

Postavila elektronického tlumočníka vedle něho. „Massimo!“

Sandrino se ani nepohnul. Zavolala znovu hlasitěji. Lékař jenom vzdychl ze spánku. Tu jím opatrně zatřepala. „Massimo!“

Pootevřel oči. Když poznal Silonu, rázem se probudil a posadil se. „Plodový déšť!“

Vstal z křesla a přistoupil se Silonou k zábradlí.

„Jak to praská!“ řekl a pozoroval čilý ruch v parku. Připomínalo mu to pozemský karneval. Titáni se smíchem pobíhali v dešti květů a dávali se zasypávat pestrými lístky.

„Co praská?“ otázala se.

„Ty květy!“

Přeslechla jeho odpověď. „Co dělají lidé, když mají velkou radost?“ zeptala se.

Pohlédl na ni – nejdříve zkoumavě, přemítavě, pak s podivem, nakonec lišácky a přitáhl ji k sobě. „Líbají se!“

Vyvinula se mu jemně z objetí. „Ani se mne neptáš, proč mám takovou radost. Tvůj soudruh…“

Sandrino zpozorněl. „Co je s ním?“

„Horečka klesá! Mozkové proudy se normalizují.“

„Rychle, pojď se mnou! To musím vidět.“ Chytil ji za ruku a táhl ji za sebou pryč z terasy.

* * *

Letadlo dodržovalo neomylně kurs.

Pršelo. Údolí i hory se rozplývaly za hustou clonou padajících kapek. Nad lesy se vznášel jemný opar a klesal na pole i stráně. Z řek stoupala mlha a rozptylovala se po zemi.

Stafford vyhlížel zádumčivě z okna.

„Zatracené počasí!“ obrátil se ke Cantervillovi. „Vystihuje právě mou náladu! Pozítří se vracíme na palubu Kosmu a pak začne let do neznáma, do nejistoty… “

„Myslíte návrat na Zemi, že?“ odvětil Canterville. „Pořád ještě vás mučí pochybnosti?“

„Trápí mne otázka, je-li Země ještě obyvatelná. Obraz hořící titánské planety mi nedopřává klidu. Zdalipak byli lidé moudřejší a dokázali znemožnit atomovým stratégům jejich plány?“

„Jsem si tím jist!“ odpověděl Canterville a Kisi, který dosud mlčky naslouchal, k tomu dodal: „Uvidíte, že svou planetu nepoznáte. Jakmile se třída pracujících jednou prosadí, pak jde vývoj už rychle kupředu. To je jako u krachme – dokud je ve vejci, vyvíjí se pomalu; avšak jakmile rozbije skořápku, roste mnohem rychleji. Nejdříve má slabé nohy, takže když se pokouší vrávoravě o první kroky, často klopýtá. Ale potom mu nohy sílí, krok se stává jistějším, až konečně dovede zvíře uhánět velkými skoky.“

Z oparu se vynořily vysoké terasovité domy hlavního města. Stroj nasadil k přistání.

* * *

Bylo ještě před východem slunce. Nad vrcholky stromů se objevovaly první známky bledého svítání.

Sandrino zhasl tlumené světlo a přistoupil ke skleněné stěně.

Když Romain dostal protijed, jeho stav se střídavě zlepšoval a zhoršoval, teplota klesala a zase znovu stoupala a pacient ležel stále v bezvědomí. Už po několik dní byl pod vlivem přístroje pro usměrněné léčení. Pokoušeli se vyburcovat mozek, aby zintenzívnil boj proti otravě a za pomoci všech použitelných tělesných sil překonal ztuhlost těla. Teď přístroj odpočíval a Sandrino čekal, až se Romainovi vrátí vědomí.

Křivka teploty se vyrovnávala a ztuhlost se uvolňovala. Také bezvědomí už nebylo tak hluboké a dech se stal pravidelnějším.

Ranní slunce se vyhouplo na obzor a svazky zářivých paprsků prorážely korunami stromů i mezi listím křovin.

Touto dobou odchází Silona z bytu a nastupuje do automaticky řízeného autobusu. Zdalipak vystoupí i bez něho o dvě zastávky dříve a půjde procházkou parkem, aby se potěšila krásou rána?

Zdalipak se mu ještě vůbec naskytne příležitost podívat se se Silonou aspoň jednou k jezeru…

„Soudruhu Sandrino!“ zaslechl sípavý hlas.

Lékař nedůvěřivě naslouchal a vzápětí se rozběhl rychle k lůžku.

„George!“ zvolal ve směsici úžasu, radosti, pochyb i jistoty. Avšak ihned se zase opanoval a sklonil se klidně nad pacientem.

Romain ležel s otevřenými očima, zaléván paprsky ranního slunce. Obličej měl sice ještě zkřivený, ale už ne naběhlý. Byl bledý, avšak oči měl jasné.

„Doktore, Massimo, kam jsem se to dostal?“ šeptal.

„Až později, George! Teď musíš spát. A až se probudíš, pak ti vše povím…“

Otevřely se dveře. Vstoupila tiše Silona, pozdravila Sandrina a přistoupila k lůžku. Romain pohlédl tázavě na lékaře.

„To je doktorka Silona, dívka z terasy, vzpomínáš-li si!“

Romain se usmál a opět zavřel oči.

Sandrino si ulehčeně oddechl. „Tak a teď nasadit ještě jednou na šest hodin přístroj pro usměrněné léčení a potom posilující prostředky.“

„A pak…?“

„Pak bude odpoledne,“ řekl bujaře, „a pojede se k jezeru!“

* * *

Nadešel poslední den před startem. Když muži vyšli ze svých příbytků na terasu, hleděli dolů na město celí užaslí. Nad cestami v parcích i nad terasami domů se kývaly dlouhé řetězy pestrých, třpytivě lesklých koulí. Objevili jakési vysoké stěžně, které vypadaly jako obrovité svíčky, stočené z pruhů barevného vosku. Všechny budovy byly slavnostně ozdobeny.

„Je mi skoro líto, že už zítra musíme startovat," pravil Canterville.

Nazarov přikývl na souhlas. „Všimněte si tamhle Titánů! Všichni jsou svátečně oblečeni." Ukázal na cestu v parku, kde kráčela skupina titánských dívek v pestrobarevných národních krojích.

„Dnešní svátek nazývají ‚Dnem lidí'. Jsem zvědav, kdy my – pozemšťané – budeme takhle slavit ‚Den Titánů'?"

* * *

Cestou na letiště, kde se měla konat slavnost na rozloučenou, mávaly pozemšťanům tisíce Titánů, kteří lemovali opět hustě okraje silnice. Přesto byli muži teď vzrušeni hlouběji než při svém příjezdu; vždyť za tu dobu poznali opravdové a upřímné přátelství.

Mužů, kteří byli zvyklí prožívat jedno překvapení za druhým, se zmocňovala sváteční nálada. Neobvyklá, úsměvná zdrženlivost jejich průvodců vyvolávala v nich zvě davost; jako by téměř zapomínali, že dnešek je posledním dnem jejich pobytu na planetě. Bylo jim, jako by se otvírala dokořán jejich srdce, aby mohla přijmout všechno to přátelství, jež jim proudilo vstříc. Jen vzpomínka na Jansena a Lazzarriho byla kapkou pelyňku, jež kalila číši plnou radosti.

Letiště bylo naplněno hemžícími se postavami. Závoje pokrývající hlavy Titánů vlály v lehkém větru. Statisíce blyštivých kosočtverečných hranolů, jimiž obyvatelé planety zdobili své účesy, jiskřilo odleskem slunečních paprsků, jako když se měsíční třpyt chvěje na čeřících se vlnách.

Když vozy zastavily a muži vystoupili, rozhlehl se bouřlivý potlesk. Dozněl, teprve když pozemšťané usedli na vyvýšeném pódiu a president Akla přistoupil k mikrofonu.

„… Je toho mnoho, co si máme ještě říci. Naše vzájemné styky budou znamenat pro vývoj obou planet mohutný skok kupředu – skok, jehož dosah dnes ještě nemůžeme odhadnout a který budeme moci ocenit teprve po prozkoumání a zhodnocení vyměněného materiálu.

Avšak cennější než všechny vědecké poznatky je vědomí, že jsme získali přátele! Aby se toto přátelství mezi lidmi a Titány stalo pevným a trvalým poutem, rozhodla Rada planety vybudovat kosmický vysílač, který nám umožní stálé spojení se Zemí. Kromě toho přijímáme pozváni lidí a za pět let – podle našeho kalendáře – jim oplatíme jejich návštěvu."

Nad letištěm zahřměla bouře mohutného potlesku.

„Vaše prosba, abychom vám dali s sebou vše, co vyznačuje náš vývoj a co by vám mohlo být prospěšné, vyvolala tak živý ohlas, že jsme museli provést přísný výběr. Dary našeho obyvatelstva jsou právě na cestě k vaší kosmické lodi."

Akla ukázal na blízké pohoří. Tam stoupal vzhůru řetěz hřmících titánských letadel. Zamířil nad letiště, za nadšeného potlesku statisíců Titánů opsal nad ním široký kruh a příkře stoupaje zmizel na obzoru v modři nebes.

Nazarov vstal. Byl hluboce dojat; prostými a srdečnými slovy vyjádřil díky lidí. Vyprávěl o týdnech jejich návštěvy, aby Titáni mohli očima pozemšťanů ocenit své vymoženosti. Porovnal stav pozemského vývoje s titánským, aby ukázal, jak cenné poznatky lidé získali.

„Pobyt mezi vámi byl pro nás pohledem do budoucnosti naší planety – výhledem, který nás naplňuje nesmírnou silou a zároveň nevyčerpatelnou důvěrou!"

* * *

Po projevu přestřihl Nazarov pásku, která symbolicky uzavírala přístup do veliké výstavní haly. Zde soustředili lidé pozemské stroje, motory, hnací agregáty, vozidla, výzkumné přístroje i předměty denní potřeby, které expedice vezla s sebou.

Bylo tu všechno, co mohli postrádat – dokonce i jedna z transportních raket.

Před vchodem do haly se shromáždil dlouhý zástup Titánů. Mezitím kolona vozidel odjela k místu, odkud měla být odstartována Jansenova fotonová raketa, kterou chtěla posádka Kosmu vyslat napřed. Plocha o rozloze několika čtverečních kilometrů byla uzavřena titánskou čestnou stráží. Uprostřed čněla k obloze Jansenova raketa.

Také zde lemoval statisícový zástup startovní plochu. Členové Rady a lidé se společně shromáždili kolem stolu, na němž stál nevelký radiopřístroj. Stafford otevřel malou skříňku; vyňal z ní molekulární hodiny, které byly poháněny vnitřní energií molekuly a souhlasily s molekulárními hodinami v Kosmu na miliardtinu vteřiny. Pak ohlásil Nazarovovi:

„Raketa připravena ke startu. Okamžik odpalu je vypočten na dvanáctou hodinu. Prosím o uvedení startovního povelového zařízení do provozu!“

Byl radostně vzrušen. Na jeho tváři výrazně vystoupila jasně červená jizva. Teď věřil i on, že Země ještě existuje.

Nazarov mu podal ruku. „Děkuji vám, soudruhu Stafforde! Jménem expedice: Proveďte start rakety sám!“ Stafford na chvíli zavřel oči. Jizva se zbarvila temnou červení. „I thank you!“ řekl zmaten. Ale pak zvedl hlavu a pevným krokem přistoupil k povelovému zařízení. Jeho oči zářily a kolem úst se mu chvěl šťastný úsměv.

Zapnul ultrazvukové sirény. Titáni při prvním zvuku polekaně ucouvli. Pohledy všech se obrátily k raketě.

Přesně ve dvanáct hodin se rozvířil obrovský mrak kouře.

* * *

Odpoledne přijali muži pozvání rady k vyjížďce.

Kolona vozidel opustila město a zanedlouho zastavila před zalesněnou výšinou. Na vrchol kopce vedlo široké bílé schodiště, vroubené nízkou kamennou zídkou. Po obou stranách stály prastaré lesní velikány, jejichž vějířovité koruny planuly žhavou červení; vypadalo to, jako by les hořel.

„Bílá barva je barvou vzpomínky na hrdiny titánského boje za osvobození z područí Nenasytných," vysvětloval Nazarov šeptem Cantervillovi.

Schodiště se zdálo nekonečné. Čistá, neposkvrněná bělost obklopená planoucí červení listnatého lesa vyvolávala u mužů sváteční náladu. Nebylo slyšet nic kromě jejich kroků a šumění korun stromů.

Na vrcholu kopce vysoko nad městem ústilo schodiště do rozlehlého parku. Cesty vyložené bílými deskami se proplétaly mezi pečlivě upravenými záhony, do nichž byly zasazeny trsy nejkrásnějších květin z celé planety. Park protínala široká ústřední cesta; ústila u vodotrysku, zahalujícího prostranství v pozadí závojem kapek. Po obou stranách cesty stály štíhlé, bílé sloupy, na nichž se tyčily kosočtverečné hranoly se symboly jednotlivých území planety; jako vše ostatní byly i ony vytesány z bílého kamene.

Z postranní cesty vyšly tři postavy: Silona, Sandrino a – Romain, podpíraný z obou stran.

V mžiku byl obklopen všemi muži a Sandrino měl co dělat, aby odrazil jejich nápor. „Soudruzi! Mějte rozum – přece teď nemůže potřást padesáti lidem rukou!"

Romain byl bledý. Na tváři mu ještě vystupovala modrozelená skvrna, v ocích však už hořel starý, mužům dobře známý lesk.

„Taková lehkovážnost!" zlobil se Nazarov. „Cožpak bylo nutné, abys vstával? Jak jste to mohl dovolit, soudruhu Sandrino?"

Lékař pokrčil nejistě rameny, avšak mlčel.

„Prosila jsem soudruha Romaina, aby se sem rovněž vypravil," řekla zcela neočekávaně Silona. „Mohl tak učinit bez dlouhého uvažování. Vyjeli jsme až nahoru výtahem. Zítra startujete – a on nemůže odletět, aniž by předtím navštívil toto místo!"

„Mám radost, že jsem opět mezi vámi, Vasile," pravil Romain tiše, jakoby na omluvu. „Teď už nebude dlouho trvat a budu zase na nohou."

Sundberg a Sandrino vzali Romaina mezi sebe a vedli ho pomalu dopředu k vodotrysku. Silona zůstala vedle Sandrina.

Muži obešli vodní nádrž; cesta za ní rovně pokračovala a vedla k podstavci s obrovskou, umělecky propracovanou sochou.

Byl to – Jansen!

Muži strnuli.

„Zachraňte bratry!“ bylo napsáno na podstavci pozemským písmem a titánskými znaky.

Nazarov objal presidenta Aklu. Nebráni] se slzám, jež mu dojetím vytryskly z očí.

„Patří vám i nám – stal se symbolem našeho přátelství!“ pravil Akla.

Vzrušeni opustili muži památník.

Před schodištěm se zastavili a naposledy pohlédli na město pod sebou.

„Ach, kdybychom mohli přece jen zůstat!“ řekl Sandrino tiše Siloně. „Teď už je všemu konec…“

„Není konec, Massimo!“ pravil Romain. „Máme před sebou návrat domů – na Zemi, která je o tři sta let zralejší, vyspělejší, dokonalejší…“

„Jenže co nás očekává?“ tázal se Sandrino stísněn zármutkem. „Docela jiná Země, než kterou jsme opustili; nic už není takové, jaké bylo tehdy. Co jsme znali – pominulo… Koho jsme milovali – je již dávno mrtev… Řekni – kdo, George, kdo očekává nás?“

Romainovy oči se jasně rozzářily.

„Lidstvo!“

DOSLOV AUTORA

Dosud žádný úsek vývoje v dějinách lidstva nebyl tak závažný pro budoucnost jako dnešní doba. Naše společná tvůrčí činnost míří do budoucna cílevědomě a ovlivňuje proto dalekosáhle naše současné jednání. Víme, že dnes klademe základy života vysoce vyvinuté socialistické společnosti. A tak přemýšlení a snění o budoucnosti má i pro současnost velký význam, protože nám ukazuje, jaké budou plody našeho dnešního snažení.

Dříve také snili mnozí o lepších zítřcích, většinou však to byla víra v různé „zázraky" – jakási „zbožná přání", vytoužená se zavřenýma očima. My však vypracováváme cílevědomě a s jasným rozumem obrovské projekty. A protože nezavíráme oči, víme, že se naše sny stanou jednou skutečností – ne však nějakým podivuhodným řízením osudu, nýbrž na základě naší vlastní práce a boje o mírové využití vědecko-technických poznatků.

Román „Titanus" je takovým sněním s otevřenýma očima. Vychází z vědeckých poznatků – i když přirozeně všechno, co se v něm líčí, nemůže plně odpovídat současné skutečnosti. Nové poznatky jistě překonají naše dnešní představy. Síla sjednoceného lidstva, jeho mírové snažení i společná práce změní život společnosti i tvář Země mnohem výrazněji a obsáhleji, než se dá dnes předpokládat. Problémy, jejichž řešení se zdá nyní nemožné, budou zítra jistě rozřešeny. Socialistický vývoj bezesporu předstihne současné sny naší generace!

Proto myslím, že náplň románu není nikterak přehnaná. Mnohé, co snad čtenáři připadá jako utopie, je předmětem dnešních vědeckých bádání. Například velikost Kosmu není tak fantastická, jak by se mohlo zdát na první pohled.

Už dnes sestavili světoznámí vědci projekty kosmických raket, proti nimž je Kosmos úplným trpaslíkem.

V současné době se již rozpracovávají teoretické základy fotonové rakety. Můžeme si být jisti, že jednou budou kosmické lodě tímto pohonem skutečně vybaveny a budou dosahovat rychlostí blízkých rychlosti světla.

Vylíčená dilatace času (prodlužování času a zpomalování všech pohybů v systému, který se pohybuje téměř světelnou rychlostí) rovněž není utopií. Byla matematicky formulována Einsteinem ve speciální teorii relativity a dá se dokázat i experimentálně.

Tak například kosmické záření, které bombarduje vzdušný obal Země, dává vznikat mezonům – elementárním částicím s velice krátkou životností – jež se po dvou milióntinách vteřiny přeměňují v jiné částice. Během této úžasně krátké doby mohou prolétnout (i přes svou ohromnou rychlost) dráhu asi jen 600 metrů. Ve skutečnosti byly dokázány i na zemském povrchu, takže musely urazit cestu několika desítek kilometrů! Tento rozpor se dá vysvětlit jedině tak, že v souhlase s Einsteinovou speciální teorií relativity probíhá (vlastní) čas pro mezon pomaleji vůči pozemskému pozorovateli.

Rovněž antičástice jsou skutečností. Byly dokázány v kosmickém záření a také v obrovských urychlovačích částic v atomových výzkumných střediscích. Od normálních známých elementárních částic se liší tím, že mají opačné vlastnosti (například proton s kladným nábojem a antiproton se záporným nábojem); jestliže se srazí se svými opačně utvářenými „příbuznými", vyzáří se beze zbytku v energii.

Vrhač antičástic je ovšem dnes ještě problémem! Dosud není známo, jak by se daly antičástice vyrábět a uchovávat v potřebném množství, aby se daly použít – to znamená přivést k reakci – teprve v případě potřeby. Bude-li však jednou tento problém vyřešen, poskytne ideální předpoklad pro fotonový pohon.

Román pochopitelně obsahuje i prvky, které mají skutečně utopický charakter. Doposud například neznáme způ sob, jak přeměňovat mozkové proudy v myšlenky a ty přenášet na ostatní lidi, neboť myšlení a řeč jsou v podstatě jednotné. Myšlenky se nedají převést na pouhé chemicko-fyzikální pochody, protože nejsou jen produktem přírody, nýbrž i produktem společnosti.

Prozatím je možné měřit bioproudy, zesilovat je a používat jich k řízení některých strojů nebo přístrojů. V této souvislosti je třeba poukázat na umělou ruku, vyrobenou v Ústředním výzkumném ústavu pro protetiku a konstrukci protéz v Moskvě, která vzbudila pozornost na Světové výstavě v Bruselu. Tato umělá ruka je řízena bioproudy.

Právě tak neexistuje dosud elektronický tlumočník. Existují však již projekty na „diktátové psací stroje", do nichž se pouze hovoří, a „překladatelské psací stroje," které mluvený text napíší ihned v cizí řeči.

Dnešními prostředky rovněž není možné změřit hustotu nějaké planety z kosmické rakety, která k ní přilétá.

Konečně je nutno se zmínit o hypotézách, týkajících se jednak zřícení neznámé cizí kosmické lodi na Sibiři (jako vysvětlení pádu meteoru dne 30. června 1908), jednak umělého původu obou měsíců Marsu. Jde tu o úvahy některých sovětských odborníků, kteří došli k těmto překvapivým, ovšem i problematickým závěrům na základě nových výzkumů.

Naproti tomu vylíčení účinků atomových bomb není nijak utopické a odpovídá skutečně současnému technickému stavu – to bych chtěl výslovně zdůraznit! Puma, jež byla svržena na Hirošimu, připravila o život 86 000 lidí a desetitisíce zranila, případně zmrzačila. V následujících letech potom zemřely další tisíce a počet obětí této jediné uranové bomby dodnes ještě stále vzrůstá. Dokonce i děti, jež přišly na svět teprve po explozi bomby, ponesou po celý život tělesné znetvoření jakožto následek radioaktivního ozáření svých rodičů.

Nyní existují vodíkové bomby, jejichž účinek je dvaapůltisíckrát větší. Vezme-li se v úvahu celková tonáž bomb, jež byly v průběhu druhé světové války svrženy na Německo, museli bychom toto množství násobit třiceti sedmi, abychom došli k účinku jedné jediné dnešní vodíkové bomby! A přitom pro velikost těchto bomb neplatí žádná horní mez!

Hrůzy nukleární války překračují hranice lidských představ. Lidstvo stojí na rozcestí. Jen mírové využívání atomové síly, jak je požaduje socialismus, nás povede ke šťastné budoucnosti; její zneužití jako zbraně hromadného ničení by však přineslo lidstvu nezměrné utrpení.

Proto každý, kdo sní o budoucnosti, kdo pro ni pracuje a kdo miluje život – každý, komu leží na srdci blaho i štěstí našich dětí, musí pozvednout svůj hlas proti šíleným a nebezpečným plánům imperialistů.

Pak se spojeným úsilím všech mírumilovných lidí podaří zabránit válečným paličům rozpoutat na naší planetě atomový požár.

Záleží však na každém z nás!

Eberhardt de' Antonio

Drážďany, červenec 1959.

EDICE
VYŠEHRAD

EBERHARDT DEL‘ANTONIO

TITANUS

Z německého originálu E. del‘ Antonio: Titanus, 2. vydáni v nakladatelství Das Neue Berlin, Berlin W 8, 1960, přeložil Jindřich Doležal. Obálka, vazba a grafická úprava podle návrhu Zdeňka Kudělky. První vydání. Praha 1964. Vydalo nakladatelství Lidová demokracie jako svou 156. publikaci. Stran 342. Odpovědný redaktor M. Drahota. Ze sazby písmem Didot vytiskla Stráž, n. p., závod 4 ve Vimperku. Formát papíru 74 X 96 cm. AA 18,09, VA 18,40. A-16*31280. Náklad 10 000 výtisků.
Čj. EU/63-12.

Cena brožovaného výtisku 18,50 Kčs,
vázaného výtisku 22, – Kčs.
63-VIII/6.

33-156-64
13/9
22,– Kčs

NAKLADATELSTVÍ LIDOVÁ DEMOKRACIE
Praha 2 Karlovo náměstí 5